

L 118 (som fremsat): Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven. (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.).

Fremsat den 26. februar 2002 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven

(Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 808 af 14. september 2001, foretages følgende ændringer:

1. § 125 a affattes således:

»§ 125 a. Den, som for vindings skyld og under i øvrigt skærpene omstændigheder gør sig skyldig i menneskesmugling efter udlændingelovens § 59, stk. 5, straffes med fængsel indtil 8 år. Som skærpene omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor andres liv udsættes for fare, eller hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter.«

2. I § 134 a ændres »6 måneder« til: »1 år og 6 måneder«.

3. I § 216, stk. 1, ændres »6 år« til: »8 år«.

4. I § 216, stk. 2, ændres »10 år« til: »12 år«.

5. I § 241 ændres »4 år« til: »8 år«.

6. I § 244 ændres »1 år og 6 måneder« til: »3 år«.

7. I § 245, stk. 1 og 2, ændres »4 år« til: »6 år«.

8. I § 246 ændres »8 år« til: »10 år«.

9. I § 249 ændres »4 år« til: »8 år«.

10. I § 252, *stk. 1*, ændres »4 år« til: »8 år«.

11. Efter § 262 indsættes:

»§ 262 a. For menneskehandel straffes med fængsel indtil 8 år den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt

- 1) ulovlig tvang efter § 260,
- 2) frihedsberøvelse efter § 261,
- 3) trusler efter § 266,
- 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse, eller
- 5) anden utilbørlig fremgangsmåde,

med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer

- 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år, eller
- 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.«

12. I § 293, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år«: » , medmindre forholdet er omfattet af § 293 a.«

13. Efter § 293 indsættes:

»§ 293 a. For brugstyveri af motorkøretøj straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel i 4 år.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 809 af 14. september 2001, foretages følgende ændringer:

1. I § 762, *stk. 2, nr. 2*, indsættes efter »§ 123,«: »§ 134 a,«.

2. I § 781, *stk. 1, nr. 3*, udgår: »245, 252, stk. 1,«.

3. I § 791 a, stk. 3, nr. 3, udgår: »245, 252, stk. 1«.

§ 3

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, foretages følgende ændring:

1. I § 117, stk. 4, indsættes efter »straffelovens § 293, stk. 1,«: »og § 293 a«.

§ 4

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 5

Loven gælder ikke for Grønland eller Færøerne. Lovens § 1 kan dog ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4
1.1.	Lovforslagets formål	4
1.2.	Hovedtræk af forslagene	5
2.	Skærpelse af straffen for personfarlig kriminalitet	5
2.1.	Skærpelse af straffen for voldtægt	5
2.1.1.	<i>Gældende ret</i>	5
2.1.2.	<i>Retspraksis</i>	6
2.1.3.	<i>Justitsministeriets overvejelser</i>	7
2.2.	Skærpelse af straffen for vold	8
2.2.1.	<i>Gældende ret</i>	8
2.2.2.	<i>Retspraksis</i>	9
2.2.3.	<i>Justitsministeriets overvejelser</i>	10
2.3.	Skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse	11
2.3.1.	<i>Gældende ret</i>	11
2.3.2.	<i>Retspraksis</i>	13
2.3.3.	<i>Justitsministeriets overvejelser</i>	13

3.	Biltyveri	14
3.1.	Gældende ret	14
3.2.	Retspraksis	15
3.3.	Justitsministeriets overvejelser	15
4.	Skærpelse af straffen for grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted	16
4.1.	Gældende ret	16
4.2.	Baggrunden for forslaget	17
4.3.	Justitsministeriets overvejelser	17
5.	Udvidet adgang til retshåndhævelsesarrest	17
5.1.	Gældende ret	17
5.2.	Justitsministeriets overvejelser	17
6.	Skærpelse af straffen for menneskesmugling	18
6.1.	Gældende ret	18
	6.1.1. <i>Menneskesmugling</i>	18
	6.1.2. <i>Dansk straffemyndighed</i>	18
	6.1.3. <i>Udlevering</i>	19
6.2.	EU-rammeafgørelse om menneskesmugling	19
6.3.	Justitsministeriets overvejelser	20
7.	Menneskehandel	22
7.1.	Gældende ret	22
7.2.	Protokol til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet vedrørende bekæmpelse af handel med mennesker, herunder særligt kvinder og børn	23
7.3.	EU-rammeafgørelse om menneskehandel	25
7.4.	Tillægsprotokol til FN's konvention om barnets rettigheder om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi	26
7.5.	Justitsministeriets overvejelser	26
8.	Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.	28
9	Hørte myndigheder mv.	30

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål

Formålet med lovforslaget er for det første at skærpe straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse.

Forbrydelser mod personer er langt alvorligere end forbrydelser mod penge. Overgreb mod et andet menneske er en forbrydelse mod det helt fundamentale i det danske samfund: Respekten for det enkelte menneske. Enhver form for personfarlig kriminalitet er derfor helt uacceptabel.

Det nuværende straffniveau i sager om personfarlig kriminalitet afspejler efter regeringens opfattelse ikke i tilstrækkelig grad den krænkelse af ofret, der finder sted. Det er vigtigt, at straffeloven angiver, hvordan samfundet ser på sådanne krænkelse, og samfundets klare afstandtagen fra disse handlinger skal afspejles i straffelovens strafferammer. Der er derfor efter regeringens opfattelse behov for en skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse.

Formålet med lovforslaget er endvidere at skærpe straffen for biltyveri for at markere den alvor, hvormed samfundet ser på denne form for kriminalitet.

I lyset af de voldsomme uroligheder, der fandt sted bl.a. under EU-topmødet i Göteborg i juni 2001 og G8-topmødet i Genova i juli samme år, foreslås det desuden at forhøje strafferammen i straffelovens § 134 a om deltagelse i grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. I den forbindelse foreslås det ligeledes, at der skal være adgang til også i retshåndhævelsesøjemed at varetægtsfængsle personer, der overtræder denne bestemmelse.

Herudover tilsigter lovforslaget at gøre det muligt for Danmark at medvirke til at vedtage en EU-rammeafgørelse om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold. Formålet med rammeafgørelsen er at sikre, at der i alle EU-lande er effektive strafferetlige regler om menneskesmugling.

Endvidere foreslås det at styrke det strafferetlige værn mod handel med mennesker med henblik på seksuel og anden udnyttelse. Lovforslaget vil dermed gøre det muligt for Danmark at deltage i vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af handel med mennesker. Med lovforslaget tydeliggøres det tillige, at Danmark lever op til Palermo-konventionens protokol om menneskehandel, der blev undertegnet den 12. december 2000.

Spørgsmålet om forhøjelse af strafferammerne for personfarlig kriminalitet mv. har tidligere været behandlet i Folketinget. Der kan bl.a. henvises til lovforslag nr. L 2, folketingsåret 2001-2002, 1. samling (se Folketingstidende 2001-02, 1. samling, forhandlingerne s. 263 og tillæg A s. 2 og 8) samt lovforslag nr. L 15, folketingsåret 2001-2002, 2. samling (se Folketingstidende 2001-02, 2. samling, forhandlingerne s. 162 og tillæg A s. 263 og 271)

1.2. Hovedtræk af forslagene

Med lovforslaget forhøjes strafferammen for voldtægt uden skærpene omstændigheder fra de nuværende 6 år til 8 års fængsel. Strafferammen for voldtægt af særlig farlig karakter sættes op fra 10 år til 12 år fængsel. Forslaget tilsigter en generel forhøjelse af straffen for voldtægt i størrelsesordenen 1 år i forhold til det hidtidige niveau. Det forhøjede straffniveau skal efter forslaget anvendes både ved fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, kontaktvoldtægter og parvoldtægter samt ved forsøg herpå. Herudover bør nogle nærmere bestemte forhold efter Justitsministeriets opfattelse tillægges særlig vægt i skærpene retning.

Strafferammen for simpel vold efter straffelovens § 244 forhøjes fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Endvidere indebærer lovforslaget, at strafmaksimum i straffelovens § 245 om kvalificeret vold forhøjes fra 4 til 6 års fængsel. Den nuværende strafferamme på fængsel indtil 8 år i straffelovens § 246 om bl.a. vold med døden til følge sættes op til fængsel indtil 10 år. Forslaget tilsigter, at straffen i voldssager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene. Det forhøjede straffniveau skal efter forslaget anvendes i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (straffelovens § 245 og § 246). Det forhøjede straffniveau på omkring en tredjedel skal desuden som overvejende hovedregel slå igennem i de sager, der er omfattet af straffelovens § 244 om simpel vold.

Lovforslaget medfører endvidere, at strafferammerne for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 241, § 249 og § 252) forhøjes fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 8 år. Ændringen tilsigter en skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.

Dernæst indebærer lovforslaget, at der indsættes en særlig bestemmelse om brugstyveri af motorkøretøjer i en ny § 293 a i straffeloven. I den forbindelse tilsigtes en skærpelse af straffen for brugstyveri af biler mv., således at der allerede første gang en person foretager brugstyveri af en bil som udgangspunkt fastsættes en kortere, ubetinget fængselsstraf.

Endvidere foreslås det at forhøje strafferammen i straffelovens § 134 a om deltagelse i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden fra de nuværende 6 måneder til 1 år og 6 måneders fængsel. I den forbindelse foreslås ligeledes en ændring af retsplejeloven, således at der bliver adgang til også i retshåndhævelsesøjemed at varetægtsfængsle personer, der deltager i slagsmål eller anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Forslaget indebærer desuden, at strafmaksimum i straffelovens § 125 a om menneskesmugling forhøjes fra 4 til 8 års fængsel.

Herudover foreslås det at indsætte en særlig bestemmelse om menneskehandel i en ny § 262 a i straffeloven med en strafferamme på fængsel indtil 8 år.

Som anført ovenfor er det i en række tilfælde i lovforslagets bemærkninger nærmere angivet, hvilket forhøjet straffniveau der tilsigtes med forslaget. Det skal samtidig bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete

vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Det er ikke hensigten, at de foreslåede forhøjelser skal give sig udslag i en øget anvendelse af betingede domme efter straffelovens § 56, kombinationsdomme efter straffelovens § 58 eller betingede domme med vilkår om samfundstjeneste.

Justitsministeriet er opmærksom på, at de foreslåede forhøjelser af de nuværende strafferammer kan rejse spørgsmål om ændring af andre bestemmelser i straffeloven. For at sikre en sammenhængende regulering har Justitsministeriet derfor i december 2001 anmodet Straffelovrådet om, at rådets igangværende gennemgang og vurdering af strafferammerne i straffeloven foretages bl.a. i lyset af de strafskærpelser, der er indeholdt i nærværende lovforslag, og de hensyn, der er angivet i regeringsgrundlaget. Justitsministeriet har anmodet Straffelovrådet om at søge af afslutte arbejdet inden den 1. juli 2002.

Som led i en forstærket indsats mod bl.a. voldskriminalitet skal der efter regeringens opfattelse i tilknytning til de foreslåede forhøjelser af straffen for vold mv. også ske en styrkelse af bl.a. det kriminalitetsforebyggende arbejde. Regeringen fremlægger som led i denne indsats om kort tid en handlingsplan mod volds- og ungdomskriminalitet («Stop volden«).

2. Skærpelse af straffen for personfarlig kriminalitet

2.1. Skærpelse af straffen for voldtægt

2.1.1. Gældende ret.

Efter straffelovens § 216, stk. 1, straffes den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, for voldtægt med fængsel indtil 6 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Efter § 216, stk. 2, kan straffen stige til fængsel i 10 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Bestemmelsen fik sin nugældende formulering ved lov nr. 256 af 27. maj 1981, jf. bilag 9 til lovforslaget. Der henvises herom til Folketingstidende 1980-81, tillæg A, sp. 3993-4006, tillæg B, sp. 851-860, 887-892 og 893-896, og Folketingets forhandlinger, sp. 6306-6308, 7414-7461, 10964-11007, 11468-11494 og 11756-11780.

Ved lovændringen blev anvendelsesområdet for straffelovens § 216 præciseret i forhold til bestemmelsen i straffelovens § 217 om opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang, således at straffelovens § 216 nu omfatter alle tilfælde, hvor samleje er tiltvunget ved vold eller trussel om vold. Der gennemførtes samtidig en ændring af strafferammen i straffelovens § 216, således at strafferammen for voldtægt som anført ovenfor blev opdelt i en normal strafferamme på fængsel indtil 6 år og en skærpet straffebestemmelse med en strafferamme på fængsel indtil 10 år for tilfælde, hvor voldtægten har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Desuden blev ordene »samleje med en kvinde« ændret til

ordet »samleje«, således at bestemmelsen også kan anvendes på forhold begået over for mænd.

Ændringerne i bestemmelsens strafferamme indebar bl.a. en tilpasning til det gældende strafudmålingsniveau.

Lovændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, brand og røveri. Til belysning af praksis havde Straffelovrådet gennemgået et betydeligt antal voldtægtssager og heraf udledt, at det store flertal af straffe efter straffelovens §§ 216-217 lå på et niveau af maksimalt 2-3 års fængsel, jf. betænkningen s. 32-36. Straffelovrådet fandt det på den baggrund ubetænkeligt at ændre det generelle strafmaksimum for voldtægt, således at der fastsattes en normalramme på fængsel i højst 6 år suppleret med en skærpet strafferamme på fængsel i højst 10 år for særligt grove tilfælde af voldtægt, jf. betænkningen s. 49.

Det var således ikke hensigten med lovændringen at ændre på den dagældende udmålingspraksis, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, sp. 4003.

Straffelovrådet forudsatte, at anvendelsesområdet for straffelovens § 216, stk. 2, skulle være tilfælde, hvor voldtægten efter den hidtidige praksis var bedømt som særlig grov og havde medført en straf, der lå over et niveau af omkring 3-4 års fængsel, jf. betænkningen s. 49-50. Det drejede sig især om sager, hvor der var udøvet vold af særlig farlig karakter. Den omstændighed, at der var tale om flere forhold til samtidig påkendelse, eller at gerningsmanden tidligere havde gjort sig skyldig i en tilsvarende forbrydelse, ville ikke uden videre bringe forholdet ind under den skærpede bestemmelse. Det samme gjaldt andre almindelige skærpselsmomenter, f.eks. at der var tale om overfald på en ubekendt eller voldtægt begået af flere gerningsmænd i forening.

I praksis har straffelovens § 216, stk. 2, været anvendt i tilfælde, hvor gerningsmanden har truet med kniv eller anvendt særligt farlige greb om halsen, eller hvor gerningsmanden i øvrigt har anvendt særlig grov vold under voldtægten eller forsøget herpå.

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse overvejede Straffelovrådet i forbindelse med en generel gennemgang af strafferammerne i straffeloven på ny strafferammerne i straffelovens § 216, jf. betænkningen s. 172. Straffelovrådet fandt imidlertid ikke grundlag for at foreslå en nedsættelse af normalstraffen på 6 års fængsel. Det fandtes endvidere overvejende betænkeligt at foreslå en nedsættelse af den skærpede ramme fra 10 til f.eks. 8 års fængsel, idet en sådan nedsættelse formentlig ville øge domstolens tilbøjelighed til at foretrække tidsbestemt forvaring efter straffelovens § 70 frem for tidsbestemt fængsel i visse – ganske vist sjældne – tilfælde, hvor der afsiges dom for flere voldtægtsforhold eller for voldtægt i gentagelsestilfælde.

Straffelovens § 216 suppleres af reglerne i straffelovens § 224 og § 225, hvorefter bestemmelsen i § 216 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje og med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn.

2.1.2. Retspraksis

For at belyse udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager bad Justitsministeriet den 9. juni 2000 Rigsadvokaten om en redegørelse. Den 15. januar 2001 afleverede Rigsadvokaten sin redegørelse til Justitsministeriet. Redegørelsen, der er optaget som bilag 1 til lovforslaget, viser, at strafniveauet i voldtægtssager generelt faldt i 1970'erne og frem til midten af 1980'erne. Redegørelsen viser endvidere, at der ikke er grundlag for at antage, at der skulle have været et yderligere fald i strafniveauet gennem 1990'erne. Rigsadvokatens redegørelse peger imidlertid på nogle tilfælde, hvor der kan være grund til at se nærmere på, om strafudmålingen ligger på et tilstrækkeligt niveau. Det drejer sig navnlig om sager vedrørende overfaldsvoldtægt, herunder særligt forsøg på overfaldsvoldtægt. Endvidere drejer det sig om sager, hvor voldtægten er begået af flere gerningsmænd i forening.

I Rigsadvokatens redegørelse er det antaget, at strafniveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder er 6-9 måneders fængsel og for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt fængsel i 1 år og 6 måneder. Ved overfaldsvoldtægt forstås voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af nogen karakter.

En anden type voldtægtssager er kontaktvoldtægt, hvor parterne umiddelbart forinden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakten til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kolleger, uanset om selve voldtægten har karakter af et overfald. Strafniveauet for denne type sager skønnes i Rigsadvokatens redegørelse for forsøg at svare nogenlunde til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt. Straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt ligger i niveauet mellem 6 måneder og 1 år og 6 måneder, men således at straffen er 6-10 måneder, hvis der ikke er anvendt vold af betydning, eller hvis der ikke ellers foreligger skærpende omstændigheder.

Den tredje gruppe voldtægtssager, som er nævnt i Rigsadvokatens redegørelse, er parvoldtægter. Herved forstås voldtægt mod en nuværende seksualpartner og voldtægt mod en tidligere seksualpartner, såfremt forholdet er ophørt inden for et kortere tidsrum forud for voldtægten. Normalstraffen for fuldbyrdet parvoldtægt antages at ligge i niveauet 6-8 måneders fængsel.

I tilknytning til Rigsadvokatens redegørelse blev det mellem Rigsadvokaten og Justitsministeriet aftalt at iværksætte en ordning, hvorefter Rigsadvokaten i 1 år får forelagt alle fældende domme i voldtægtssager blandt andet med henblik på at vurdere, om der er behov for at anke domme for at få straffene skærpet.

Den 20. august 2001 afleverede Rigsadvokaten en midtvejsredegørelse om strafniveauet i voldtægtssager. Midtvejsredegørelsen, der er optaget som bilag 2 til lovforslaget, bekræfter strafniveauet for de forskellige former for voldtægtssager, således som dette er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse af 15. januar 2001. Rigsadvokaten har i tilknytning hertil vurderet, at der næppe er grundlag for at antage, at domstolene på det gældende lovgrundlag vil foretage mere markante, generelle forhøjelser af strafniveauet i de forskellige typer voldtægtssager. Som følge af de

mange forskellige konkrete omstændigheder i de enkelte sager ville en generel ændring af straffniveaue i voldtægtssager i øvrigt ifølge Rigsadvokatens vurdering forudsætte, at Højesteret fik forelagt et noget større antal sager. Rigsadvokaten peger på, at en sådan proces – som altså næppe kan forventes at føre til markante forhøjelser af straffniveaue – må antages at blive langvarig.

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser

Voldtægt er en særlig form for alvorlig personfarlig kriminalitet. Ud over den anvendte vold eller trussel om vold indebærer voldtægt også en grov og traumatiserende krænkelse af ofrets – typisk kvindens – integritet og værdighed. Det nuværende straffniveau afspejler efter Justitsministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig grad krænkelsen af ofrets integritet og seksuelle selvbestemmelsesret. Der er derfor behov for en generel skærpelse af straffen for voldtægt.

Med den foreslåede forhøjelse af strafferammerne i straffelovens § 216 forudsættes det, at der i retspraksis sker en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet i voldtægtssager i størrelsesordenen 1 år i forhold til det straffniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Det gælder både fuldbyrdede voldtægter og forsøg herpå. Eksempelvis forudsættes det, at straffen for en fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i normaltilfældene forhøjes med 1 års fængsel til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Normalstraffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder antages i Rigsadvokatens redegørelse fra januar 2001 at være fængsel i 6-9 måneder. Der er således en betydelig forskel mellem straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt og straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Med lovforslaget er det som nævnt hensigten, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder forøges med 1 år i forhold til det straffniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Udmålingen af straffen forudsættes dog i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Der tænkes her særligt på den type sager, hvor der anvendes ikke ubetydelig vold, og hvor forsøget kun mislykkes på grund af ofrets modstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der endvidere ikke i den nuværende praksis tillagt det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tilstrækkelig vægt i skærpende retning. Gruppevoldtægter med anvendelse af den betydelige overmagt, der ligger i, at der er flere gerningsmænd, må normalt antages at indebære et særligt voldsomt og traumatiserende overgreb på ofret. Det forudsættes derfor, at det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening, tillægges en særlig vægt i skærpende retning. I sager om voldtægt med flere gerningsmænd bør der således ske en yderligere straffskærpelse i forhold til straffniveauet i voldtægtssager med kun én gerningsmand. Det bør også tillægges øget vægt i skærpende retning, hvis der er tale om voldtægt begået mod et barn. Herudover bør der ske en yderligere straffskærpelse – det vil sige ud over den generelle strafforhøjelse i størrelsesordenen 1 år – i sager, hvor voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning.

Det er i øvrigt Justitsministeriets hensigt at anmode Rigsadvokaten om at fortsætte den nugældende ordning, hvorefter Rigsadvokaten i en periode får underretning om

alle domme vedrørende voldtægt med henblik på at følge udviklingen i retspraksis efter lovens ikrafttræden.

2.2. Skærpelse af straffen for vold

2.2.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 244 om simpel vold straffes den, som udøver vold mod eller på anden måde angriber en anden persons legeme, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Straffeloven indeholder i § 245, stk. 1, 1. pkt., en bestemmelse om kvalificeret vold, hvorefter den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 4 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpene omstændighed, jf. § 245, stk. 1, 2. pkt. Efter straffelovens § 245, stk. 2, straffes den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, med fængsel indtil 4 år.

I straffelovens § 246 er det fastsat, at straffen kan stige til fængsel i 8 år, hvis et legemsangreb, der er omfattet af straffelovens § 245, har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige følger eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpede omstændigheder.

Efter straffelovens § 247, stk. 1, om virkningen af gentagen vold kan straffen forhøjes med indtil det halve, hvis nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 244-246, begås af en person, der tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold. Det samme gælder, når en lovovertrædelse som nævnt i §§ 244-246 begås over for en person, der efter karakteren af sit arbejde er særlig udsat for vold, jf. § 247, stk. 2.

Straffeloven indeholder endvidere i § 249 en bestemmelse, hvorefter den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 4 år. Der henvises herom til pkt. 2.3.1.2.

Ved lov nr. 272 af 3. maj 1989 blev der med virkning fra den 1. juli 1989 gennemført en gennemgribende revision af straffelovens bestemmelser om vold i §§ 244-246. Der henvises herom til Folketingstidende 1988-89, tillæg A, sp. 2855-2878, tillæg B, sp. 1059-1074, og Folketingets forhandlinger, sp. 1918-1920, 2548-2564, 8550-8551 og 8706-8707.

Ved lovændringen blev der gennemført en forenkling af voldsbestemmelserne. Forenklingen byggede på det principielle udgangspunkt, at straffelovens beskrivelse af strafbar vold burde lægge mest mulig vægt på selve voldens beskaffenhed, og at strafferammerne for vold af forskellig grovhed og karakter skulle fastsættes på en sådan måde, at der inden for hver kategori var plads til de strafskærpelser, som kvalificerede omstændigheder – f.eks. uagtsomme skadevirkninger, ofrets sagesløshed mv. – kunne begrunde i det enkelte tilfælde. Af lovforslagets bemærkninger fremgår, at lovændringen endvidere havde til formål at signalere en større nuancering i

strafudmålingen, således at de grovere tilfælde inden for normalområdet blev skærpet. Herved ville der blive skabt et mere proportionalt forhold i strafudmålingen mellem forskellige typer af voldsforbrydelser indbyrdes. Som grovere tilfælde inden for normalområdet tænkte ifølge bemærkningerne eksempelvis på tilfælde, hvor gerningsmanden overfalder helt sagesløse personer med knytnæveslag og/eller spark eventuelt med skade til følge. Var der ved voldsudøvelsen anvendt våben, herunder kniv, faldt forholdet uden for normalområdet og ville være undergivet en væsentligt strengere bedømmelse. Der var således ikke i kraft af selve de fastsatte strafferammer tilsigtet nogen generel påvirkning af det faktiske udmålingsniveau i voldssager, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, sp. 2866-2867.

Lovændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse. Ud over udarbejdelsen af forslaget til en forenkling af straffelovens voldsbestemmelser gik Straffelovrådet ind i en nærmere vurdering af de straffe, der faktisk blev udmålt i voldssager. Til brug for denne vurdering udarbejdede Straffelovrådet bl.a. en oversigt over voldskriminalitet inddelt i forskellige typer af vold, f.eks. gadevold, restaurationsvold, selskabsvold, familievold mv. Endvidere er der i Straffelovrådets betænkning foretaget en gennemgang af udmålingspraksis i voldssager. På den baggrund overvejede Straffelovrådet, om strafudmålingen i voldssager kunne anses for passende. Straffelovrådet udtalte sammenfattende, at rådet hverken kunne anbefale en almindelig strafskærpelse eller betydelige reduktioner i strafniveauet. Derimod pegede Straffelovrådet på behovet for en større nuancering af strafudmålingen, bl.a. således at der på den ene side skete en skærpelse af straffen i de groveste tilfælde inden for normalområdet, navnlig hvor det drejede sig om tilfældig vold af grov karakter, samtidig med at bødestraf og betingede dom blev anvendt i lidt videre omfang i mindre alvorlige sager.

Ved lov nr. 366 af 18. maj 1994 blev straffelovens § 247 om virkningen af gentagen vold ændret. Der henvises herom til Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 1339-1370, tillæg B, sp. 905-912, og Folketingets forhandlinger sp. 2032-2034, 2603-2659, 10164-10174 og 10388.

Ved ændringen af straffelovens § 247 blev der indført en almindelig gentagelsesvirkning for alle voldsforbrydelser uanset udfaldet af tidligere voldssager. Lovændringen tilsigtede, at domstolene i tilfælde af gentagen vold skulle forhøje straffen med indtil en tredjedel i forhold til det dagældende strafniveau. Var der efter hidtidig praksis idømt 3 måneders fængsel, skulle der fremover idømmes 4 måneders fængsel. Det var ikke hensigten, at gentagelsesvirkningen i alle tilfælde skulle slå igennem med ganske samme styrke, idet det i nogen grad måtte afhænge af voldsforholdets nærmere beskaffenhed. Det var dog tilsigtet, at den fulde strafforhøjelse med en tredjedel generelt skulle ske i voldtillfælde inden for normalområdet i modsætning til navnlig de groveste voldssager. Lovændringen gik endvidere ud på, at der skulle ske en tilsvarende forhøjelse af strafniveauet for vold mod personer, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for vold, f.eks. vagtlæger og hyrevognschauffører, ved at indsætte en udtrykkelig regel herom i § 247, stk. 2.

Ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 blev straffelovens § 245 og § 246 ændret med henblik på en skærpelse af straffen i de særligt grove voldtillfælde. Der henvises

herom til Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 3197-3220, tillæg B, s. 762-781 og Folketingets forhandlinger s. 3221-3222, 3598-3622, 6669-6671 og 7192-7200.

Denne ændring tilsigtede, at straffen – inden for de gældende strafferammer – skulle forhøjes med gennemgående 1 år i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (§ 245 og § 246), og hvor der efter hidtidig praksis blev idømt fængsel i over 1 år. Var der efter hidtidig praksis idømt 2 års fængsel, skulle der idømmes 3 års fængsel. Ved formuleringen, at straffen inden for de eksisterende strafferammer skulle »forhøjes med gennemgående 1 år«, tilsigtedes, at strafskærpsen skulle slå fuldt ud igennem i alle sager bortset fra de tilfælde, der ligger i det øverste område op imod strafferammens maksimum på 8 års fængsel. Der henvises til Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 3207.

2.2.2. Retspraksis

Til illustration af retspraksis på området er som bilag 3 til lovforslaget optaget en oversigt af 14. februar 2002 fra Rigsadvokaten om straffe i voldssager. Oversigten bygger på en gennemgang af domme om vold optrykt i Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager i perioden 1996-2000. I oversigten er omtalt en række eksempler på udmålte straffe i konkrete sager om forskellige typiske former for voldskriminalitet. Oversigten medtager ikke domme, hvor straffen omfatter flere tilfælde af vold eller anden kriminalitet. Baggrunden herfor er, at sådanne forhold i almindelighed har væsentlig betydning for straffastsættelsen, således at dommene ikke kan antages at være repræsentative for det generelle strafudmålingsniveau for voldskriminalitet. Domme, hvor gerningsmanden tidligere er dømt for ligeartet kriminalitet, er som udgangspunkt inddraget. Det gælder dog ikke, hvis der er udmålt en fælles straf, som også omfatter den tidligere begåede kriminalitet.

2.2.2.1. Simpel vold

Langt de fleste voldshandlinger, der begås, er omfattet af bestemmelsen i § 244. Bestemmelsen i straffelovens § 244 om simpel vold finder typisk anvendelse på vold i form af lussinger, knytnæveslag, kast med genstande, benspænd, førergreb, bid og lignende.

Voldshandlinger omfattet af straffelovens § 244 kan inddeles i en række forskellige typer, f.eks. gadevold, restaurationsvold, familievold og tilfældig konfliktvold mv. Den inddeling i de forskellige former for vold omfattet af straffelovens § 244, som er foretaget i Rigsadvokatens oversigt, bygger på den inddeling, der er anvendt i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, jf. betænkningen s. 142-144.

I de domme, der er omtalt i Rigsadvokatens oversigt, er strafniveauet for gadevold i de fleste tilfælde 40-60 dages ubetinget fængsel. Ved gadevold forstås vold, hvor gerningsmanden på gaden, i S-tog eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor ofret oftest hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden.

En anden type voldssager er restaurationsvold, hvor volden udøves på en restauration over for en person, som er gerningsmanden ubekendt, eller som gerningsmanden i

forvejen var eller tilfældigt er kommet i selskab med. I sjældnere tilfælde udøves volden over for ansatte på en restauration. I de domme, der er omtalt i Rigsadvokatens oversigt, ligger straffniveauet i de fleste tilfælde i niveauet mellem 30 og 40 dages ubetinget fængsel.

Familievold omfatter navnlig tilfælde, hvor der udøves vold mod en ægtefælle, samlever, kæreste eller lignende, eventuelt en person, som gerningsmanden tidligere har haft et forhold til. Denne type sager omfatter ikke vold mod børn. I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er i perioden 1996-2000 refereret 4 sager om familievold, hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet, og hvor der ikke er tale om en fællesstraf omfattende tidligere begået kriminalitet. Straffene er i disse sager udmålt til fængsel i henholdsvis 30 dage, 40 dage, 60 dage og 4 måneder. I sidstnævnte sag blev straffen fastsat til fængsel i 4 måneder navnlig som følge af, at der var tale om gentagelse.

I betænkning nr. 1099/1987 er tilfældig konfliktvold beskrevet som en gruppe med uskarpe grænser, der omfatter tilfælde, hvor der opstår diskussion eller åben konflikt mellem gerningsmanden og en anden person, som gerningsmanden forbigående er kommet i kontakt med. I Rigsadvokatens oversigt er vold opstået i forbindelse med trafikale forhold medtaget i denne gruppe. I de domme, der er omtalt i oversigten, ligger straffniveauet i de fleste tilfælde i niveauet 30-40 dages ubetinget fængsel.

2.2.2.2. Kvalificeret vold og vold med døden til følge

Et legemsangreb vil i praksis normalt blive anset for at være af særlig rå, brutal eller farlig karakter og dermed for omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, om kvalificeret vold, såfremt der er anvendt våben, f.eks. geværer, pistoler, økser, knive mv., eller der er kastet med genstande, der kan påføre ofret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber, herunder øflasker, stave, kæder mv., vil efter omstændighederne også kunne være omfattet af straffelovens § 245, stk. 1. Endvidere kan vold uden anvendelse af redskaber være omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, hvis angrebet er rettet mod legemsdele, der er særligt sårbare. Som eksempler herpå kan nævnes håndkantslag mod halsen, kvælgreb og spark i ansigtet. Mishandling kan siges at foreligge, hvor en række voldshandlinger over en periode fremtræder som udslag af gerningsmandens overlegne stilling i forhold til et offer, der ofte befinder sig i et uafhængighedsforhold.

Bestemmelsen i straffelovens § 245, stk. 2, omfatter tilfælde, der ikke falder ind under stk. 1 i § 245, men hvor der foreligger forsæt til at tilføje en anden person skade. Skade antages at foreligge, når angrebet har nødvendiggjort lægehjælp, eller når det har medført længere tids sygeleje eller uarbejdsdygtighed. Straffelovens § 245, stk. 2, anvendes stort set ikke i praksis.

Blandt de almindeligt forekommende typer af kvalificeret vold er knivstik. Af Rigsadvokatens oversigt af 14. februar 2002 om straffe i voldssager fremgår, at straffene for vold udøvet ved knivstik i de omtalte domme er udmålt i niveauet fra fængsel i 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder. De idømte straffe er som altovervejende hovedregel ubetingede. Straffene for vold udøvet ved anvendelse af flasker eller glas er i de domme, der er omtalt i oversigten, udmålt i niveauet fra 40 dages betinget hæfte til fængsel i 4 måneder. I halvdelen af de 10 sager, der er omtalt i

Rigsadvokatens oversigt, er straffen 60 dages ubetinget fængsel. Straffene i de omtalte sager, der omhandler vold udøvet uden redskab (spark, kvælgreb mv.), er udmålt i niveauet fra fængsel i 40 dage til fængsel i 2 år.

Af Rigsadvokatens oversigt af 14. februar 2002 fremgår endvidere, at straffene for vold med døden til følge efter straffelovens § 246 efter lovændringen i 1997, hvorved straffen for særlig grov vold blev skærpet, som udgangspunkt synes at ligge i niveauet omkring 6-7 års fængsel. Der udmåles imidlertid også lavere straffe, f.eks. fængsel i 5 år. Såfremt volden ikke har medført døden, udmåles straffene i almindelighed på et væsentligt lavere niveau. I oversigten er nævnt et eksempel, hvor straffen blev fastsat til 3 år.

2.2.3. Justitsministeriets overvejelser

Som anført i pkt. 1 afspejler det nuværende straffniveau i voldssager efter Justitsministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig grad den krænkelse af ofret, der finder sted. Der er derfor behov for en skærpelse af straffen for vold.

Strafferammen for simpel vold efter straffelovens § 244 foreslås forhøjet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Endvidere indebærer lovforslaget, at strafmaksimum i straffelovens § 245 om kvalificeret vold forhøjes fra 4 til 6 års fængsel. Den nuværende strafferamme på fængsel indtil 8 år i straffelovens § 246 om vold med døden til følge sættes op til fængsel indtil 10 år.

Forslaget tilsigter, at straffen i voldssager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene. Det forhøjede straffniveau på omkring en tredjedel skal efter forslaget anvendes i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (straffelovens § 245 og § 246). Det forudsættes således f.eks., at en sag om vold efter straffelovens § 245, der i dag af domstolene straffes med 3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel.

Vold omfattet af straffelovens § 244 har ikke tilsvarende grove karakter som vold, der falder ind under straffelovens §§ 245 og 246. Også når der er tale om simpel vold, som skal bedømmes efter § 244, vil der imidlertid ofte foreligge en sådan alvorlig krænkelse af ofret, at der efter Justitsministeriets opfattelse er behov for en skærpelse af straffene.

Forslaget tilsigter derfor, at den nævnte forhøjelse med omkring en tredjedel i forhold til nuværende praksis som overvejende hovedregel ligeledes skal slå igennem i voldssager, der er omfattet af straffelovens § 244. Det gælder f.eks. sager om såkaldt gadevold, hvor gerningsmanden på gaden eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor ofret hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden. Her bør der således ske en forhøjelse af straffniveauet også i de tilfælde, hvor gadevolden ikke har haft en så grov karakter, at forholdet er omfattet af straffelovens §§ 245 eller 246. Det samme gælder med hensyn til f.eks. sager om såkaldt familievold – det vil sige vold mod en ægtefælle, samlever eller kæreste mv. – samt sager om vold mod børn.

Samtidig med, at der som overvejende hovedregel tilsigtes en forhøjelse af straffniveauet med omkring en tredjedel i sager om vold efter straffelovens § 244, er der efter Justitsministeriets opfattelse grund til at tilstræbe en vis yderligere nuancering af straffniveauet i sager om simpel vold, alt efter hvilken type af voldssag der er tale om. Selv om også simpel vold opstået i forbindelse med værtshusbesøg mv. kan indebære en alvorlig krænkelse af ofret, finder Justitsministeriet således ikke, at der i sager af denne karakter – sammenlignet med f.eks. sager om såkaldt gadevold eller vold mod børn – er tilstrækkelig anledning til generelt at forhøje straffniveauet. Den nævnte strafforhøjelse i sager efter straffelovens § 244 tilsigter derfor ikke at slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.

2.3. Skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Uagtsomt manddrab

Efter straffelovens § 241 straffes den, som uagtsomt forvolder en andens død, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

Hovedparten af de uagtsomme manddrab begås i trafikken, hvor der samtidig sker en eller flere overtrædelser af færdselsloven.

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse overvejede Straffelovrådet i forbindelse med rådets generelle gennemgang af strafferammerne i straffeloven også strafferammen i straffelovens § 241, jf. betænkningen s. 162-166. Efter Straffelovrådets vurdering var der ikke grundlag for at tilråde en skærpelse af strafudmålingen i forhold til den dagældende praksis ved domstolene, herunder normalniveauet på 4-6 måneders fængsel i sager om uagtsomt manddrab forvoldt under motorkørsel i spirituspåvirket tilstand. På baggrund af oplysningerne om retspraksis fandt Straffelovrådet det ubetænkeligt at fastslå, at der kunne ske en væsentlig nedsættelse af maksimum i straffelovens § 241 på 4 års fængsel. Straffelovrådet anførte endvidere, at det ville stemme meget godt med hidtidig praksis, hvis der blev opretholdt en delt strafferamme, således at navnlig tilfælde af spirituspåvirkning kunne henføres under en bestemmelse om skærpende omstændigheder.

Ved lov nr. 6 af 3. januar 1992 blev normalstrafferammen for uagtsomt manddrab skærpet fra bøde eller hæfte til bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder, og der blev endvidere foretaget nogle ændringer af mere teknisk karakter. Der henvises herom til Folketingstidende 1991-92, tillæg A, sp. 1829-1918, tillæg B, sp. 301-306, og Folketingets forhandlinger sp. 1187-1189, 1442-1467, 4253-4257 og 4562. Ændringen skete med henblik på at bringe strafferammen i § 241 om uagtsomt manddrab i overensstemmelse med strafferammen i straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse. Ved lov nr. 272 af 3. maj 1989 var der således gennemført en ændring af § 249, der bl.a. indebar, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen var bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 4 år. Strafmaksimum på fængsel indtil 4 år, når

uagtsomt manddrab er begået under skærpene omstændigheder, blev opretholdt uændret.

I en handlingsplan fra januar 1996 udarbejdet af en arbejdsgruppe under Trafikministeriet og Justitsministeriet er det bl.a. anført, at sanktionerne for spirituskørsel, der medfører uagtsomt manddrab eller betydelig legemsbeskadigelse, er af stor betydning for forebyggelsen af sådan kørsel. Det er endvidere anført, at straffen er en markering af, med hvilken alvor samfundet ser på sådanne handlinger, og at et højt strafniveau således vil kunne have en vis præventiv effekt ved at være medvirkende til at forhindre meningsløse drab og kvæstelser i trafikken. Arbejdsgruppen kunne derfor tilslutte sig anklagemyndighedens bestræbelser på at få fastlagt et generelt højere strafniveau i disse sagstyper.

2.3.1.2. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse

Bestemmelsen i straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab suppleres af bestemmelsen i straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse. Efter straffelovens § 249 straffes den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

Ved lov nr. 272 af 3. maj 1989 blev der som anført i pkt. 2.2.1. med virkning fra den 1. juli 1989 gennemført en gennemgribende forenkling af straffelovens bestemmelser om vold i §§ 244-246. Samtidig blev der – som en konsekvens af, at sondringen i den dagældende § 249 i straffeloven mellem § 246-skader og andre skader ikke kunne opretholdes med den ændrede opbygning af straffelovens §§ 244-246 – gennemført en ændret formulering af straffelovens § 249 af redaktionel karakter. Der tilsigtedes ikke realitetsændringer med den ændrede formulering af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, sp. 2871.

2.3.1.3. Forsætlig fareforvoldelse

Straffeloven indeholder i § 252 en almindelig regel om forsætligt fareforvoldende handlinger. Efter § 252, stk. 1, straffes med fængsel indtil 4 år den, der for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde volder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed.

§ 252, stk. 1, er et konkret faredelikt. Det indebærer, at der i det enkelte tilfælde skal kunne føres bevis for, at der objektivt set har været fare for en anden persons liv eller førlighed. Subjektivt kræves, at gerningsmanden har handlet med forsæt, dvs. kendskab til situationens omstændigheder og bevidsthed om, at der forvoldes fare. Faren skal efter bestemmelsens ordlyd have været »nærliggende«. I dette udtryk antages at ligge et krav om, at der har været tale om en åbenbar og væsentlig risiko for følgenes indtræden. Der henvises til Knud Waaben, Strafferettens specielle del, 5. udgave (1999), s. 24-25.

I praksis har straffelovens § 252, stk. 1, navnlig fundet anvendelse i tilfælde af farlige knivkast, affyring af skud, f.eks. under jagt, på gaden eller i private haver eller fra altaner og vinduer og ved hasarderet kørsel.

Straffelovens 252, stk. 2, indeholder en særlig regel, hvorefter den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom, straffes på samme måde som i stk. 1. Bestemmelsen i stk. 2 er indsat ved lov nr. 431 af 1. juni 1994. Der henvises herom til Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 8773-8782, tillæg B, sp. 1735-1740 og 1815-1818, og Folketingets forhandlinger, sp. 10586-10603 og 11763-11784 samt 11962-11966. Baggrunden for ændringen var, at Højesteret i en dom af 14. april 1994 (Ugeskrift for Retsvæsen 1994, s. 520) havde fastslået, at der ikke var grundlag for anvende straffelovens § 252 (nu straffelovens § 252, stk. 1) på en person, der gentagne gange havde haft ubeskyttet seksuel omgang med nogle kvinder, uanset at han var bekendt med at være hiv-smittet. Ved lov nr. 468 af 7. juni 2001 blev bestemmelsen i § 252, stk. 3, indsat. Efter denne bestemmelse fastsætter justitsministeren efter forhandling med sundhedsministeren, hvilke sygdomme der er omfattet af stk. 2. Samtidig udgik ordene »gentagne gange eller under i øvrigt særligt skærpene omstændigheder« af § 252, stk. 2. Ved bekendtgørelse nr. 547 af 15. juni 2001 er det fastsat, at bestemmelsen omfatter hiv/aids (humant immundefekt virus/erhvervet immundefekt syndrom).

2.3.1.4. Færdselsloven

Ved lov nr. 498 af 7. juni 2001 om ændring af færdselsloven (Skærpelse af straffen for grove færdselslovovertrædelser og indførelse af kørselsforbud) blev der med virkning fra den 1. juli 2001 indsat en ny bestemmelse i færdselslovens § 118, stk. 4, der giver mulighed for at idømme fængselsstraf i tilfælde af særlig hensynsløs kørsel, hvor der ikke samtidig foreligger en overtrædelse af straffelovens bestemmelser om vold, forsætligt eller uagtsomt manddrab, grov uagtsom legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse mv. Bestemmelsen i færdselslovens § 118, stk. 4, får således selvstændig betydning, hvor det ikke vil være muligt at idømme fængselsstraf efter straffelovens bestemmelser. Der henvises til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, s. 7019-7040, tillæg B, s. 1408-1410, og Folketingets forhandlinger s. 7887-7893, 8580 og 9225.

Som eksempler på bestemmelsens anvendelsesområde er i bemærkningerne bl.a. nævnt grov kap- eller vædekørsel på gade og vej eller grov chikanekørsel, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, s. 7023.

For så vidt angår spørgsmålet om strafudmåling fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at det er nærliggende at tage udgangspunkt i strafniveauet for frihedsstraf for de mindst alvorlige tilfælde af spirituskørsel. Det vil således være naturligt, at strafpositionen i førstegangstilfælde svarer til strafpositionen ved de mindst alvorlige tilfælde af spirituskørsel, f.eks. 10-14 dages fængsel. Dette udgangspunkt kan fraviges såvel i skærpene som formildende retning – herunder til bødeområdet – afhængig af forholdets karakter inden for strafferammen på fængsel i indtil 1 år. Det forudsættes endvidere i bemærkningerne, at frihedsstraffen i almindelighed gøres betinget på vilkår af, at den dømte udfører samfundstjeneste, og at der i disse tilfælde idømmes en tillægsbøde på 1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindtægt. Hvis kørslen er foregået i brugsstjålet køretøj, anvendes betinget dom som udgangspunkt ikke. Der henvises til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, s. 7024.

2.3.2. Retspraksis

2.3.2.1. Uagtsomt manddrab

Af en redegørelse af 3. januar 2002 udarbejdet af Rigsadvokaten om strafniveauet for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab, grov uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig farefremkaldelse i færdselssager, der er optaget som bilag 4 til lovforslaget, fremgår, at det normale strafniveau for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel indtil maj 1996 var fængsel i 4-6 måneder. Ved en dom af 8. maj 1996 (Ugeskrift for Retsvæsen 1996, s. 1017) tog Højesteret stilling til det generelle strafniveau i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med førstegangstilfælde af spirituskørsel. Med denne dom blev normalstrafniveauet forhøjet til fængsel i 6-8 måneder. Normalstrafniveauet omfatter tilfælde, hvor gerningsmanden ikke tidligere har gjort sig skyldig i spirituskørsel, og hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, således som det eksempelvis vil være tilfældet, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde.

Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, herunder hvis gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel, og/eller kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde, vil straffen blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. I særligt grove tilfælde kan der desuden blive tale om at udmåle en væsentlig højere straf. I Rigsadvokatens redegørelse er nævnt et tilfælde, hvor der blev udmålt en straf på fængsel i 2 år og 6 måneder.

Den skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, der er sket i nyere retspraksis, synes også at have fået betydning for strafudmålingen ved tilsvarende forhold i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1. Efter denne bestemmelse må et motordrevet køretøj ikke føres af nogen, som på grund af mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller af lignende årsager er ude af stand til at føre køretøjet på betryggende måde.

Rigsadvokaten har i sin redegørelse af 3. januar 2001 også foretaget en gennemgang af en række domme om uagtsomt manddrab begået uden spirituskørsel. Rigsadvokaten anfører på den baggrund, at gennemgangen synes at vise, at uagtsomt manddrab uden spirituskørsel straffes med bøde, hvis kørslen ikke kan karakteriseres som særlig hensynsløs. Der er dog eksempler på anvendelse af frihedsstraf i sådanne sager. Hvis kørslen i sig selv kan karakteriseres som særlig hensynsløs, vil der ifølge Rigsadvokaten blive udmålt en væsentligt højere straf – formentlig i niveauet omkring 3-4 måneders fængsel.

2.3.2.2. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse

I Rigsadvokatens redegørelse af 3. januar 2002 er det på baggrund af gennemgangen af domme antaget, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel udmåles frihedsstraffe med udgangspunkt i et niveau fra 30 dage til 3 måneder. Det forhold, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel, bliver tillagt betydning ved strafudmålingen. I gentagelsestilfælde er der således eksempler på domme på henholdsvis 3 og 4 måneders fængsel.

Af Rigsadvokatens redegørelse af 3. januar 2002 fremgår endvidere, at straffen i færdselssager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse uden spirituskørsel som altovervejende hovedregel vil være bøde.

2.3.2.3. Forsætlig fareforvoldelse

Rigsadvokatens gennemgang af domme gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen og af en oversigt over samtidige overtrædelser af færdselsloven og straffeloven i Dommerforeningens Domsoversigter, jf. redegørelsen af 3. januar 2002, viser, at der kun er få domme, hvor der er sket domfældelse for samtidig overtrædelse af færdselsloven og straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse, og hvor der ikke tillige foreligger en overtrædelse af straffelovens § 241 eller § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse. Dommene viser, at overtrædelse af straffelovens § 252 i færdselssager i almindelighed vil medføre frihedsstraf. I Rigsadvokatens redegørelse er nævnt en sag, hvor der blev idømt hæfte i 30 dage betinget for overtrædelse af straffelovens § 252 i forbindelse med to brugstyverier og en overtrædelse af færdselsloven. I en anden sag blev straffen for overtrædelse af straffelovens § 244 og § 252 samt færdselsloven fastsat til fængsel i 4 måneder. Der er desuden nævnt en sag, hvor der for overtrædelse af straffelovens § 249 og § 252 samt færdselsloven blev fastsat en straf på fængsel i 30 dage.

2.3.3. Justitsministeriets overvejelser

Hensynsløs og farlig adfærd i trafikken medfører ofte meningsløse dødsfald og meget alvorlige skader. Når et menneske bliver dræbt eller kommer alvorligt til skade i trafikken, er det en menneskelig tragedie for både ofret og dennes pårørende.

Det nuværende straffniveau i sager om uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse, der sker i forbindelse med samtidig overtrædelse af færdselsloven, afspejler efter Justitsministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig grad den krænkelse af ofret, der finder sted. Samfundets klare afstandtagen fra denne form for kriminalitet bør derfor i højere grad komme til udtryk i straffelovens strafferammer.

På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at strafmaksimum i straffelovens § 241, § 249 og § 252 sættes op fra de nuværende 4 år til 8 års fængsel.

Med forslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlebetegnelse for både spiritus- og promillekørsel), således at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel i normaltildfældene forhøjes fra fængsel i 6-8 måneder til fængsel i 10-12 måneder.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1., vil straffen i sådanne tilfælde blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende strafniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel i tilfælde, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs.

Lovforslaget tilsigter endvidere som udgangspunkt en tilsvarende forholdsmæssig forhøjelse i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse (straffelovens § 249) og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 252), der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller særlig hensynsløs kørsel. Eksempelvis forudsættes det, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel, som i dag straffes med 1-3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel.

Ud over de ovenfor nævnte forhøjelser tilsigter forslaget ikke nogen forhøjelser af strafudmålingsniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 241, § 249 og § 252. Særligt om sager vedrørende menneskesmugling henvises til pkt. 6.3. nedenfor.

Forhøjelsen af strafferammerne fra 4 til 8 år indebærer, at der i sager af den nævnte karakter kan ske varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed af en sigtet efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at vedkommende har begået en overtrædelse af straffelovens § 241, § 249 eller § 252, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Der er i øvrigt allerede efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, mulighed for under nærmere angivne betingelser at anvende varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed i grove tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 252.

3. Biltyveri

3.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 293, stk. 1, 1. pkt., straffes den, som uberettiget bruger en ting, der tilhører en anden, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Under skærpende omstændigheder, navnlig når tingen ikke bringes tilbage efter brugen, kan straffen stige til fængsel i 2 år, jf. § 293, stk. 1, 2. pkt.

For tyveri straffes efter straffelovens § 276, 1. pkt., den, som uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at sikre sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse. Kravet om forsæt til tilegnelse i straffelovens § 276 afgrænser tyveri fra brugstyveri. Ved afgrænsningen mellem straffelovens § 276 og § 293 er det afgørende således, om gerningsmanden har forsæt til (varigt) at tilegne sig tingen, eller om gerningsmanden alene har til hensigt at bruge tingen i en begrænset periode.

Ved lov nr. 163 af 31. maj 1961 blev bestemmelsen i straffelovens § 293 ændret. Der henvises herom til Folketingstidende 1960-61, tillæg A, sp. 545-588, tillæg B, sp. 917-922 og forhandlinger sp. 1060-1073, 1261-1305, 3903-3949 og 4018-4026. Ved lovændringen blev fængsel optaget i normalstrafferammen for brugstyveri. I bemærkningerne er det anført, at det i betragtning af den betydning, brugstyveri af motordrevne køretøjer har – sammenlignet med andre brugstyverier – ikke var naturligt, at anvendelse af fængselsstraf alene var hjemlet i en særlig regel om

strafforhøjelse, jf. Folketingstidende 1960-61 (2. samling), tillæg A, sp. 587. Endvidere blev straffeskærpselsesreglen i straffelovens § 293, stk. 1, 2. pkt., ved lovændringen udformet således, at det forhold, at tingen ikke bringes tilbage efter brugen, udtrykkeligt blev gjort til en strafforhøjelsesgrund. I bemærkningerne er der henvist til, at det navnlig er dette forhold, der kan gøre brugstyveri ligeartet med tyveri, jf. Folketingstidende 1960-61 (2. samling), tillæg A, sp. 587.

Ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 blev der indføjet et nyt stk. 4 i færdselslovens § 117. Der henvises herom til Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 3702-3734, tillæg B, s. 1006-1009, og Folketingets forhandlinger s. 4784-4797, 7849-7850 og 8258-8266. Efter denne bestemmelse straffes spiritus- og promillekørsel med brugsstjålet motordrevet køretøj med bøde eller fængsel indtil 1 år. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at denne særlige (udvidede) strafferamme for spiritus- og promillekørsel i brugsstjålet køretøj havde til formål at tilskynde domstolene til en skærpe af strafniveauet for derigennem at modvirke den generelle risiko, der kan være forbundet med denne form for kriminalitet. Der lægges således op til, at der i disse tilfælde skal ske en skærpe for spiritus- og promillekørsel til næste strafposition. I tilfælde, hvor normalstraffen er bøde, skulle straffen således stige til en skærpet bøde eller frihedsstraf. Var normalstraffen frihedsstraf, skulle denne være længere, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 3719. I bemærkningerne samme sted er lagt op til, at det foruden fastsættelse af straf efter færdselsloven for spiritus- eller promillekørsel skal indgå i strafudmålingen, at der tillige skal fastsættes en straf efter straffelovens § 293, stk. 1, for brugstyveri. Ved pådømmelse af spiritus- eller promillekørsel skal der således udmåles en fællesstraf efter straffelovens § 88. Straffens størrelse vil ifølge bemærkningerne bero på en konkret bedømmelse i hvert enkelt tilfælde af bl.a. den tiltaltes forstraffe og personlige forhold. I tilfælde, hvor straffen for brugstyveriet isoleret betraget ville være en bøde, idømmes efter praksis ikke en tillægsbøde ud over den skærpede straf for spiritus- eller promillekørslen.

3.2. Retspraksis

Langt hovedparten af alle biltyverier er brugstyverier. Et enkelt tilfælde af førstegangsbugstyveri af en bil straffes ifølge Rigsadvokatens bødekatalog normalt med en bøde på 3.000 kr., hvis gerningsmanden er over 18 år. Gentagelsestilfælde har ofte medført frihedsstraf. For personer under 18 år er der i praksis tale om bøder på 1.500 kr. i førstegangstilfælde og i andengangstilfælde på 2.000 kr. De nævnte takster for brugstyveri gælder som nævnt kun, hvor der er tale om sager om et enkelt tilfælde af førstegangsbrugstyveri.

3.3. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår, straffes brugstyveri af motorkøretøjer i dag efter den almindelige bestemmelse om brugstyveri i straffelovens § 293. Brugstyveri af motorkøretøjer, navnlig brugstyveri af biler, adskiller sig imidlertid på flere punkter fra andre brugstyverier.

Det er erfaringen, at kørsel i en brugsstjålet bil i almindelighed indebærer en forøget risiko for uheld i trafikken, herunder uheld med personskade til følge, idet der i disse tilfælde ofte er tale om en mere uforsigtig kørsel, hvor formålet med kørslen ikke

nødvendigvis er transport. Brugstyveri af biler sker endvidere ofte i forbindelse med anden form for kriminalitet, f.eks. indbrudstyveri eller lignende.

Henset til den brugsværdi og den økonomiske værdi en bil har, er brugstyveri af en bil endvidere i almindelighed til stor gene og ulempe for ejeren. Hertil kommer, at brugsstjålne biler i almindelighed ikke bringes tilbage til ejeren af gerningsmanden. I den forstand har biltyveri reelt stor lighed med egentligt tyveri omfattet af straffelovens § 276.

På den anførte baggrund foreslås det at indføre en ny, særlig bestemmelse om brugstyveri af motorkøretøjer i straffelovens § 293 a. Herved markeres den alvor, hvormed samfundet ser på denne form for kriminalitet.

Den foreslåede nye bestemmelse i § 293 a omfatter brugstyveri af motorkøretøjer. Bestemmelsens anvendelsesområde fastlægges i overensstemmelse med færdselslovens § 2, nr. 13, hvorefter et motorkøretøj er enten en bil eller en motorcykel (jf. færdselslovens § 2, nr. 2 og 11).

Som anført må brugstyveri af motorkøretøjer efter Justitsministeriets opfattelse ofte reelt betragtes som ligeartet med egentligt tyveri af et sådant køretøj. Det foreslås derfor, at normalstrafferammen for brugstyveri af motorkøretøjer skal være bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Det svarer til normalstrafferammen for tyveri efter bestemmelsen i straffelovens § 285, stk. 1, jf. § 276. Strafskærpselsesreglen i § 293 a, 2. pkt., indeholder et strafmaksimum på fængsel i 4 år, hvilket svarer til straffelovens § 286, stk. 1, om tyveri af særlig grov beskaffenhed. Efter den foreslåede strafs-kærpselsesregel i straffelovens § 293 a, 2. pkt., er det navnlig i gentagelsestilfælde, at straffen kan stige til fængsel i 4 år.

Efter straffelovens § 81, stk. 1, er det en betingelse for anvendelse af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden vedkommende på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en efter det fyldte 18. år begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.

Justitsministeriet har overvejet, om der er anledning til at fravige bestemmelsen i straffelovens § 81, stk. 1. Efter Justitsministeriets opfattelse ses der imidlertid ikke at være anledning til at fastsætte mulighed for i forbindelse med biltyveri at kunne idømme en person under 18 år over 1 år og 6 måneders fængsel, som er normalstrafferammen efter den foreslåede § 293 a, for brugstyveri af biler mv. Hertil kommer, at der ved mere omfattende brugstyverier begået af en person under 18 år efter omstændighederne vil være mulighed for at idømme en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a.

På den anførte baggrund har Justitsministeriet ikke i forbindelse med den foreslåede nye § 293 a fundet anledning til at fravige bestemmelsen i straffelovens § 81, stk. 1.

Med den foreslåede nye bestemmelse i § 293 a i straffeloven forudsættes det, at der i retspraksis sker en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet, således at der i normale førstegangstilfælde, hvor der efter gældende domspraksis i de fleste tilfælde idømmes en bøde for et biltyveri, i stedet som udgangspunkt fastsættes en kortere,

ubetinget straf på 14 dages fængsel. Dommen kan, navnlig for personer under 18 år, gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Hvis der er tale om brugstyveri af adskillige biler, bør der normalt fastsættes en højere straf end det angivne udgangspunkt. For personer over 18 år forudsættes det således, at der i disse tilfælde normalt fastsættes en straf på 20 dages ubetinget fængsel.

Ved pådømmelse af spiritus- eller promillekørsel i en brugsstjålet bil skal der efter straffelovens § 88 udmåles en fællesstraf for overtrædelse af straffelovens § 293 a og færdselslovens § 117, stk. 4.

Den foreslåede strafferamme i straffelovens § 293 a indebærer, at der under nærmere angivne betingelser er mulighed for efter retsplejelovens § 762, stk. 1, at varetægtsfængsle personer, om hvem der er begrundet mistanke om overtrædelse af § 293 a. Det gælder bl.a., hvor der er bestemte grunde til at antage, at vedkommende på fri fod vil fortsætte med at begå tilsvarende overtrædelser.

I tilknytning til forslaget om at indføje en ny § 293 a i straffeloven om brugstyveri af motorkøretøjer foreslås en ren lovteknisk ændring af straffelovens § 293, stk. 1, 1. pkt., således at det udtrykkeligt fastsættes, at den almindelige brugstyveribestemmelse efter lovens ikrafttræden ikke omfatter brugstyveri af motorkøretøjer.

4. Skærpelse af straffen for grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted

4.1. Gældende ret

Deltagere i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted straffes, såfremt de har handlet efter aftale eller flere i forening, efter straffelovens § 134 a med fængsel indtil 6 måneder.

Bestemmelsen i § 134 a er indsat ved lov nr. 225 af 7. juni 1952. Der henvises herom til Rigsdagstidende 1951-52, tillæg A, sp. 2613-2628, tillæg B, sp. 257-266 og 2505-2516, og forhandlingerne sp. 8, 291-292, 3163-3239, 3334-3353, 782-833, 1287-1310 og 1325-1326.

Ved denne lovændring blev § 3 i den daværende lov nr. 123 af 28. april 1928 om forbud mod visse sammenslutninger mv. indarbejdet i straffeloven. Baggrunden herfor var, at bestemmelsen naturligt hørte hjemme i straffeloven, jf. Rigsdagstidende 1949-50, tillæg A, sp. 7204.

Straffelovens § 134 a suppleres af reglerne i straffelovens § 133 og § 134 om henholdsvis farlige og andre opløb. Straffelovens § 120 indeholder endvidere en særlig regel om opløb som middel til overfald på eller tvang mod offentlige myndigheder. Desuden suppleres § 134 a af normalpolitivedtægtens bestemmelser om opløb og forbud mod slagsmål og anden ordensforstyrrende optræden på offentligt sted.

I en dom af 2. februar 1996 (Ugeskrift for Retsvæsen 1996, s. 639) fandt Højesteret, at urolighederne på Nørrebro den 18.-19. maj 1993 utvivlsomt indebar en grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 134 a. Herefter udtalte

Højesteret, at domfældelse for deltagelse i grov forstyrrelse af ro og orden på et offentligt sted er betinget af, at det godtgøres, at den enkelte tiltalte har tilsluttet sig gruppen af uromagere og fredsforstyrrelse, således at vedkommende med sikkerhed kan udskilles fra tilskuere, forbipasserende, beboere og andre, der blot har været til stede og overværet hele eller dele af begivenhedsforløbet. Efter det bevisresultat, som landsretten havde lagt til grund, fandt Højesteret det herefter betænkeligt at anse andre end én tiltalt, som ifølge fotografier havde befundet sig midt i mængden lige bag en flok stenkastende uromagere, for skyldig i deltagelse i grov forstyrrelse af ro og orden som angivet i straffelovens § 134 a. Denne tiltalte blev for overtrædelsen af straffelovens § 134 a af Højesteret idømt en straf på hæfte i 30 dage. Højesteret frifandt 8 andre tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 134 a, hvorom det alene var lagt til grund, at de under urolighederne havde befundet sig på skiftende steder, hvor uromagere havde kastet sten mod politiet og antændt bål, og var løbet væk sammen med stenkasterne, da politiet rykkede frem.

4.2. Baggrunden for forslaget

Politidirektøren i København har i et hørings svar af 23. november 2001 vedrørende det såkaldte anti-terrorlovforslag (L 35) bemærket, at visse overtrædelser af straffelovens § 134 a – uden at forholdet vil være direkte omfattet af de foreslåede bestemmelser i straffelovens §§ 114-114 d – erfaringsmæssigt vil kunne opleves som en alvorlig skade på navnlig et lands politiske og samfundsmæssige struktur og derved skræmme befolkningen og udgøre en trussel mod demokratiet og det internationale samkvem. På den baggrund foreslår Politidirektøren, at strafferammen i straffelovens § 134 a forhøjes. Politidirektøren i København har i den forbindelse henvist til, at f.eks. Sverige har en væsentligt højere strafferamme i tilsvarende bestemmelser i svensk lovgivning. Endvidere er der henvist til, at der for deltagelse i opløb og kast med sten mod politifolk i forbindelse med urolighederne ved EU-topmødet i Göteborg i juni 2001 blev fastsat straffe ved de svenske domstole på henholdsvis 8 måneder og 2 år og 6 måneders fængsel, hvilket ifølge Politidirektøren efter det oplyste har haft en præventiv effekt.

4.3. Justitsministeriets overvejelser

Den 1. juli 2002 overtager Danmark formandskabet for EU frem til den 31. december 2002. I forbindelse med EU-formandskabet skal Danmark bl.a. være vært for en række internationale møder, herunder det planlagte EU-topmøde i København i december 2002.

Danske myndigheder vil naturligvis gennemføre en lang række foranstaltninger af bl.a. politimæssig karakter med henblik på at beskytte den offentlige sikkerhed mv. i forbindelse med disse møders afholdelse.

I lyset af de voldsomme uroligheder, der fandt sted bl.a. under EU-topmødet i Göteborg i juni 2001 og G8-topmødet i Genova i juli samme år, er der efter Justitsministeriets opfattelse imidlertid også behov for forud for det danske formandskab at styrke den strafferetlige beskyttelse med henblik på at imødegå og bekæmpe alvorlige forbrydelser mod den offentlige ro og orden. Det foreslås derfor at forhøje strafmaksimum i straffelovens § 134 a fra de nuværende 6 måneders fængsel til fængsel i 1 år og 6 måneder.

Den foreslåede forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 134 a fra 6 måneder til 1 år og 6 måneder indebærer samtidig, at der under nærmere angivne betingelser vil være mulighed for efter retsplejelovens § 762, stk. 1, at varetægtsfængsle personer, om hvem der er begrundet mistanke om overtrædelse af straffelovens § 134 a. Det gælder bl.a., hvor der er bestemte grunde til at antage, at vedkommende på fri fod vil fortsætte med at begå tilsvarende overtrædelser.

5. Udvidet adgang til retshåndhævelsesarrest.

5.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, kan en sigtet person varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at vedkommende har begået en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 123, §§ 244-246, § 250 eller § 252, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Bestemmelsen er indsat ved lov nr. 386 af 10. juni 1987. Der henvises herom til Folketingstidende 1986-87, tillæg A, sp. 2603-2626, tillæg B, sp. 2155-2190, 2429-2430 og 2635-2636 samt forhandlingerne sp. 4781-4782, 5250-5291, 12309-12350, 12887-12894 og 13240-13254.

Henvisningen til straffelovens § 123 om vold og trusler mv. over for vidner blev indsat ved lov nr. 366 af 18. maj 1994. Der henvises herom til Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 1339-1370, tillæg B, sp. 905-912, og forhandlingerne sp. 2032-2034, 2603-2659, 10164-10174 og 10388.

I bemærkningerne er det anført, at bestemmelsen i § 762, stk. 2, nr. 2, især tænkes anvendt ved de groveste tilfælde af den såkaldte meningsløse gadevold (dvs. vold over for en kvalificeret sagesløs) og i grove tilfælde af overfald over for persongrupper, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for overfald. Bestemmelsen kan endvidere anvendes, hvor der er anvendt våben eller påført mere betydelige skader og i visse gentagelsestilfælde. Endelig kan grove tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 252 være omfattet. Der henvises til Folketingstidende 1986-87, tillæg A, sp. 2610.

5.2. Justitsministeriets overvejelser

Som anført ovenfor i pkt. 4.3. vil den foreslåede forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 134 a fra 6 måneder til 1 år og 6 måneders fængsel samtidig indebære, at der under nærmere angivne betingelser er mulighed for efter retsplejelovens § 762, stk. 1, at varetægtsfængsle personer, der deltager i grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted. Det gælder bl.a., hvis der er bestemte grunde til at antage, at vedkommende på fri fod på ny vil begå tilsvarende kriminalitet.

Retsplejelovens § 762, stk. 2, om varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed er begrundet i hensynet til den almindelige retsfølelse. Således kan der efter denne bestemmelse i visse tilfælde ske varetægtsfængsling, hvis det findes krænkende, at en

person, som med særlig styrke mistænkes for en grov forbrydelse, er på fri fod under efterforskningen.

Justitsministeriet finder af de grunde, der er anført ovenfor under pkt. 4.3, at der bør skabes mulighed for også i retshåndhævelsesøjemed at varetægtsfængsle personer, der deltager i grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Det foreslås derfor at indføje en henvisning til straffelovens § 134 a i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, således at der kan ske varetægtsfængsling, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om en overtrædelse af straffelovens § 134 a, der efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

6. Skærpelse af straffen for menneskesmugling

6.1. Gældende ret

6.1.1. Menneskesmugling

Efter udlændingelovens § 59, stk. 5, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, der forsætligt bistår en udlænding med ulovligt at indrejse eller opholde sig i Danmark. På samme måde straffes den, der for vindings skyld bistår en udlænding med at indrejse i Danmark med henblik på herfra at indrejse i et andet land, hvor udlændingen vil blive afvist eller tilbagesendt. Endvidere straffes på samme måde den, der for vindings skyld bistår en udlænding med at indrejse i et andet land, hvor udlændingen vil blive afvist eller tilbagesendt.

Bistand efter udlændingelovens § 59, stk. 5, til ulovlig indrejse kan bestå i at hjælpe en udlænding over grænsen ved f.eks. at skjule den pågældende i bagagerummet på en bil eller transportere vedkommende til eller fra grænseområdet. Bistanden kan også bestå i at skaffe udlændingen falske indrejsepapirer eller i at give urigtige oplysninger til myndighederne med henblik på, at den pågældende opnår indrejsetilladelse. Bistand til ulovligt ophold kan f.eks. bestå i at yde udlændingen husly i kortere eller længere tid.

Bestemmelsen i udlændingelovens § 59, stk. 5, suppleres af straffelovens § 125 a. Efter denne bestemmelse straffes med fængsel indtil 4 år den, der under skærpene omstændigheder gør sig skyldig i menneskesmugling efter udlændingelovens § 59, stk. 5.

Bestemmelsen i straffelovens § 125 a blev indført i straffeloven ved lov nr. 473 af 1. juli 1998. Der henvises herom til Folketingstidende 1997-98, 2. samling, tillæg A, s. 1587, tillæg B, s. 610-613 og 728-729 samt forhandlingerne s. 977-1018, 2420-2445 og 2566-2586.

Afgørelsen af, om der foreligger skærpene omstændigheder, træffes på grundlag af en samlet vurdering af lovovertrædelsen. Skærpene omstændigheder vil kunne foreligge, når der er tale om organiseret eller professionel menneskesmugling. I vurderingen indgår også, om der er tale om et enkeltstående forhold, eller om der er

tale om en mere systematisk adfærd. Det er i bestemmelsens forarbejder forudsat, at straffelovens § 125 a alene anvendes, når menneskesmuglingen sker for vindings skyld.

Der kan efter udlændingelovens § 61 pålægges selskaber m.v. (juridiske personer), der overtræder udlændingelovens bestemmelser, strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Efter straffelovens § 306 kan der efter de samme regler pålægges juridiske personer strafansvar for overtrædelser af denne lov, der er begået for at skaffe den juridiske person vinding. Det bemærkes, at det ved lovforslag L 35, der blev fremsat den 13. december 2001, foreslås, at kravet om, at en overtrædelse af straffeloven skal være begået for at skaffe den juridiske person vinding, bliver ophævet.

6.1.2. Dansk straffemyndighed

Reglerne om dansk straffemyndighed er fastsat i straffelovens §§ 6-12.

Dansk straffemyndighed omfatter bl.a. handlinger foretaget i den danske stat, jf. straffelovens § 6, nr. 1, (territorialitetsprincippet). Det er også tilfældet, når blot en del af virksomheden er foretaget her i landet. Handlingen kan tillige være undergivet dansk strafmyndighed, hvis den ikke er foretaget i Danmark, men har haft virkning her i landet, jf. straffelovens § 9 (virkningsprincippet). Har den kriminelle virksomhed ingen tilknytning til Danmark – hverken for så vidt angår handling eller virkning – kan der i stedet være dansk straffemyndighed efter straffelovens § 7. Det er imidlertid en betingelse, at gerningsmanden er dansk statsborger eller har bopæl i Danmark, og at handlingen er strafbar både efter gerningsstedets lov og dansk lov (dobbel strafbarhed). Bestemmelsen finder også anvendelse med hensyn til handlinger begået af en person, som er statsborger eller har bopæl i et af de andre nordiske lande og opholder sig her i landet.

De nævnte bestemmelser suppleres af straffelovens § 8. Efter denne bestemmelse er der bl.a. dansk straffemyndighed i forhold til handlinger i udlandet uanset andre tilknytningsmomenter, »når handlingen er omfattet af mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning«, jf. straffelovens § 8, nr. 5.

6.1.3. Udlevering

Det fremgår af udleveringslovens § 2, at en dansk statsborger ikke kan udleveres. Til dette forbud gælder dog nogle undtagelser, idet det følger af den nordiske udleveringslov § 2, at en dansk statsborger under visse betingelser kan udleveres til strafforfølgning eller straffuldbyrdelse i et andet nordisk land. Ligeledes blev der ved lov nr. 1099 af 21. december 1994 om strafforfølgning ved det internationale tribunal til pådømmelse af krigsforbrydelser i det tidligere Jugoslavien og ved lov nr. 342 af 26. maj 2001 om Den Internationale Strafforbryderdomstol skabt mulighed for udlevering af danske statsborgere under visse betingelser. I det såkaldte anti-terrorlovforslag (L 35) foreslås en ændring af udleveringslovens § 2, således at danske statsborgere under visse betingelser også kan udleveres til strafforfølgning i lande uden for Norden – først og fremmest til andre medlemsstater i Den Europæiske Union.

Efter § 3, stk. 1, i udleveringsloven kan der ske udlevering af udlændinge til en medlemsstat i Den Europæiske Union for handlinger, der efter dansk ret kan medføre frihedsstraf i mindst 6 måneder. I andre tilfælde kan udlevering i almindelighed ske, hvis handlingen efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år.

6.2. EU-rammeafgørelse om menneskesmugling

Det daværende franske EU-formandskab fremsatte den 3. august 2000 et forslag til rammeafgørelse om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold. Retsgrundlaget for udkastet til rammeafgørelse er artikel 29, artikel 31, litra e), og artikel 34, stk. 2, litra b), i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU). Der er opnået politisk enighed i EU om rammeafgørelsens indhold.

Rammeafgørelsen, der er optaget som bilag 5 til lovforslaget, er knyttet til et forslag til direktiv om bistand til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold. Direktivforslaget er optaget som bilag 6 til lovforslaget.

Direktivforslaget indeholder bestemmelser, der fastlægger, hvilke handlinger medlemsstaterne skal fastsætte sanktioner for. Direktivet, der er omfattet af det danske forbehold over for samarbejdet om retlige og indre anliggender, vil blive gennemført i dansk ret ved en ændring af udlændingeloven. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration forventer at fremlægge lovforslag herom i foråret 2002. Forslaget vil indebære en ændring af udlændingelovens § 59, stk. 5, således at bistand til ulovlig indrejse i et andet land fra eller gennem Danmark bliver strafbar, uanset at bistanden ikke er sket med berigelsesforsæt. Tillige vil det blive præciseret, at også bistand til ulovligt ophold i et andet land er strafbar.

I *artikel 1, stk. 1*, i rammeafgørelsen fastslås det, at medlemsstaterne skal tage de nødvendige skridt for at sikre, at de i direktivforslaget nævnte handlinger kan straffes med strafferetlige sanktioner, der er virkningsfulde, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsen, har afskrækkende virkning og kan medføre udlevering.

Ifølge *artikel 1, stk. 2*, kan der suppleres med andre foranstaltninger så som:

- konfiskation af det transportmiddel, der blev benyttet, da den strafbare handling blev begået,
- forbud mod direkte eller gennem en mellemmand at udøve sådan erhvervsmæssig virksomhed, hvorunder den strafbare handling blev begået, eller
- udvisning

De handlinger, der henvises til, er beskrevet i artikel 1 i direktivet. Heraf fremgår det, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre strafbarheden af handlinger, hvorved der forsætligt ydes direkte eller indirekte hjælp til tredjelandstatsborgeres ulovlige indrejse til eller gennemrejse i en EU-medlemsstats område. Desuden skal hjælp til ulovligt ophold gøres strafbart, når

hjælpen ydes i berigelsesøjemed. Af artikel 2 i direktivet fremgår det endvidere, at forsøg og medvirken til de i artikel 1 nævnte handlinger ligeledes skal være strafbart.

Ifølge artikel 1, stk. 2, i direktivet kan medlemsstaterne beslutte ikke at iværksætte sanktioner over for hjælp til ulovlig ind- og gennemrejse, hvis formålet er at yde humanitær bistand.

Artikel 1, stk. 3, i rammeafgårelsen opregner en række skærpene omstændigheder. Det drejer sig om handlinger, der er omfattet af den fælles aktion af 21. december 1998 om deltagelse i en kriminel organisation (EFT L 351 af 29.12.1998, s. 1). Herudover drejer det sig om handlinger, der er begået på en sådan måde, at de personer, der er ofre for den strafbare handling, er blevet udsat for livsfare. Ifølge udkastet skal medlemsstaterne som udgangspunkt sikre, at menneskesmugling, der begås i berigelsesøjemed under sådanne skærpene omstændigheder, kan medføre frihedsstraf med en strafferamme på mindst 8 år.

Artikel 1, stk. 4, giver medlemsstaterne mulighed for at begrænse den maksimale strafferamme til 6 år, hvis dette er nødvendigt for at bevare sammenhængen i det nationale strafferetlige system, forudsat at det er en af de strengeste straffe for strafbare forhold af tilsvarende alvorlig karakter.

Udkastets *artikel 2* indeholder nærmere regler for juridiske personers strafansvar. Bestemmelsen forpligter medlemsstaterne til at sikre, at juridiske personer kan gøres ansvarlige med hensyn til de handlinger, der er beskrevet i direktivforslagets artikel 1 og 2.

Efter rammeafgårelsens *artikel 3* er medlemsstaterne forpligtede til at sikre, at der over for juridiske personer kan iværksættes sanktioner, der er virkningsfulde, proportionale og har afskrækkende virkning, herunder bødestraf eller andre sanktioner som f.eks. udelukkelse fra offentlige ydelser og tilskud, forbud mod at udøve kommerciel virksomhed, anbringelse under retsligt tilsyn og likvidation efter retskendelse.

Udkastets *artikel 4* indeholder bestemmelser om straffemyndighed. Efter stk. 1 er hver medlemsstat forpligtet til at have straffemyndighed, når lovovertrædelser, der er omfattet af rammeafgårelsen, er begået helt eller delvist på medlemsstatens territorium. Medlemsstaten er desuden forpligtet til at have straffemyndighed, hvis gerningsmanden er statsborger i den pågældende medlemsstat eller handler på vegne af en juridisk person, der er etableret på denne medlemsstats område. De to sidstnævnte jurisdiktionsformer er dog ikke pligtmæssige, idet medlemsstaterne kan meddele Rådets Generalsekretariat, i hvilket omfang de skal gælde for den pågældende medlemsstat.

Artikel 5 indeholder bestemmelser om udlevering og retsforfølgning. Det følger således af denne bestemmelse, at en medlemsstat, der ikke udleverer egne statsborgere, skal træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at den har straffemyndighed i tilfælde, hvor den i direktivet beskrevne adfærd bliver begået af en af dens egne statsborgere uden for den pågældende medlemsstats territorium.

I *artikel 6* fastslås det, at anvendelsen af rammeafgørelsen ikke berører den beskyttelse, som indrømmes flygtninge og asylansøgere i overensstemmelse med international flygtningeret eller andre internationale instrumenter vedrørende menneskerettigheder, herunder navnlig medlemsstaternes overholdelse af deres internationale forpligtelser i henhold til artikel 31 og 33 i konventionen af 28. juli 1951 om flygtninges retsstilling, som ændret ved New York-protokollen af 31. januar 1967.

Efter *artikel 7* skal medlemsstaterne underrette hinanden, hvis de modtager oplysninger om, at de i direktivet opregnede handlinger er blevet begået på en anden medlemsstats territorium. Endvidere skal en medlemsstat, der anmoder en anden medlemsstat om at foretage strafforfølgning i anledning af en overtrædelse af den anmodende medlemsstats lovgivning om hjælp til ulovlig indrejse og ulovligt ophold, oplyse den anmodede medlemsstat om, hvilke bestemmelser der er overtrådt.

I *artikel 8* fastslås det, at rammeafgørelsen gælder for Gibraltar.

Det følger af *artikel 9*, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme rammeafgørelsen inden en endnu ikke fastsat dato, der forventes at komme til at ligge omkring 2 år efter rammeafgørelsens offentliggørelse. Medlemsstaterne skal inden denne dato meddele Rådets Generalsekretariat og Kommissionen indholdet af de retsfor skrifter, som de udsteder for at gennemføre de forpligtelser, der følger af rammeafgørelsen.

Ved *artikel 10* ophæves Schengen-konventionens artikel 27, stk. 2 og 3, der er sammenfaldende med den foreslåede artikel 7 i rammeafgørelsen.

Efter forslaget *artikel 11* træder rammeafgørelsen i kraft på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

6.3. Justitsministeriets overvejelser

De ændringer, der kræves i dansk lovgivning på grund af den udvidede definition af begrebet menneskesmugling i direktivforslagets artikel 1 og 2, vil som nævnt ovenfor i pkt. 6.2. blive gennemført i forbindelse med en ændring af udlændingeloven. Det forventes at ske i foråret 2002. Dette vil indirekte få betydning for anvendelsen af straffelovens § 125 a, da denne bestemmelse indeholder en henvisning til udlændingelovens § 59, stk. 5.

Som nævnt ovenfor vil medlemsstaterne efter artikel 1, stk. 1, i udkastet til rammeafgørelse være forpligtede til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at ulovlig hjælp til indrejse, ophold eller transit kan straffes med effektive, proportionale og afskrækkende sanktioner og kan medføre udlevering. Denne forpligtelse må anses for opfyldt, da strafferammen i udlændingelovens § 59, stk. 5, er 2 år og under skærpene omstændigheder 4 år, jf. straffelovens § 125 a. Disse strammerammer indebærer således, at der efter udleveringslovens § 3 vil være mulighed for udlevering i sager omfattet af § 125 a (om strafferammekravet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 3, se umiddelbart nedenfor).

De valgfrie strafferetlige foranstaltninger, der er opregnet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 2, modsvares af de gældende danske regler om konfiskation, frakendelse af retten til at udøve virksomhed og udvisning. Der er derfor ikke behov for lovændringer på dette område.

Rammeafgørelsens artikel 1, stk. 3, forpligter som nævnt hver medlemsstat til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de handlinger, der er nævnt i artikel 1 i rammeafgørelsen, kan straffes med fængsel indtil 8 år, når de i bestemmelsen opregnede skærpende omstændigheder foreligger.

Straffelovens § 125 a indeholder ingen opregning af, hvad der forstås ved skærpende omstændigheder. Ifølge bestemmelsens forarbejder beror det således på en samlet helhedsvurdering, men det er en forudsætning, at menneskesmuglingen sker for vindings skyld. Som eksempel nævnes i den forbindelse, at der foreligger skærpende omstændigheder, hvis der er tale om organiseret eller professionel menneskesmugling.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det rigtigst i selve lovteksten nærmere at angive, i hvilke tilfælde der må anses navnlig at foreligge skærpende omstændigheder. Det foreslås derfor at fastslå udtrykkeligt i bestemmelsen, at det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at menneskesmuglingen sker for vindings skyld. Herudover foreslås det at tilføje et nyt punktum, der angiver de to eksempler på forhold, som taler i skærpende retning, og som er nævnt i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 3.

Det drejer sig for det første om tilfælde, hvor menneskesmuglingen er foregået på en sådan måde, at personer er blevet udsat for livsfare. Eksempelvis kan det efter omstændighederne være den situation, at menneskesmugleren transporterer mennesker i lastrum uden udluftning. I tilknytning hertil bemærkes, at der vil kunne straffes både efter straffelovens § 125 a og straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab, hvis en person omkommer i forbindelse med en menneskesmugling, og dette kan tilregnes menneskesmugleren som uagtsomt.

For det andet drejer det sig om tilfælde af mere systematisk eller organiseret menneskesmugling. Der kan f.eks. være tale om aktiviteter udført af en kriminel organisation som defineret i EU's fælles aktion af 21. december 1998 (EFT L 351 af 29. december 1998, s. 1).

Det foreslås endvidere, at strafferammen i straffelovens § 125 a forhøjes fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 8 år, hvilket vil svare til det krav, der er opstillet i EU-rammeafgørelsen. Justitsministeriet finder således – henset til den alvor, hvormed menneskesmugling under skærpende omstændigheder bør bedømmes – ikke anledning til at anvende undtagelsesbestemmelsen i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 4, hvorefter medlemsstaterne kan begrænse sig til en strafferamme på op til 6 år.

Det bemærkes, at en person, der foretager menneskesmugling med henblik på seksuel udnyttelse af børn eller udnyttelse af en voksen til prostitution, tillige efter omstændighederne vil kunne straffes for medvirken mv. til andre strafbare forhold, herunder f.eks. straffelovens § 222 om seksuelt misbrug af børn, §§ 228, 229 om rufferi og anden bagmandsvirksomhed i forbindelse med prostitution, § 230 om

anvendelse af børn som pornografiske modeller eller § 235 om udbredelse af børnepornografi.

Rammeafgørelsens artikel 2 om juridiske personers ansvar kræver ikke lovændringer. Juridiske personer kan allerede i dag straffes for deltagelse i menneskesmugling, jf. pkt. 6.1.1. ovenfor om udlændingelovens § 61 og straffelovens § 306. Dette ansvar går videre, end hvad der følger af rammeafgørelsens artikel 2, da ansvaret efter dansk ret ikke begrænses til handlinger begået af personer med en ledende stilling.

Med hensyn til bestemmelsen i rammeafgørelsens artikel 4 bemærkes, at Danmark i medfør af artikel 4, stk. 2, i rammeafgørelsen agter at afgive en erklæring om, at Danmark i de i artikel 4, stk. 1, litra b), omhandlede tilfælde (egne statsborgere) betinger straffemyndigheden af, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen i det land, hvor forholdet blev begået (dobbelt strafbarhed).

Som omtalt i pkt. 6.2 forpligtes medlemsstaterne herudover i artikel 4, stk. 1, litra c), til at sikre straffemyndighed med hensyn til lovovertrædelser omfattet af rammeafgørelsen, når lovovertrædelserne er begået på vegne af en juridisk person, der er etableret på medlemsstatens område.

Justitsministeriet har overvejet, om forbeholdsadgangen i artikel 4, stk. 2, også bør udnyttes for så vidt angår disse situationer, som synes at omfatte forhold, der kun har en meget begrænset tilknytning til Danmark. Ved gennemførelse i dansk lovgivning af EU's fælles aktion om bestikkelse i den private sektor (lov nr. 228 af 4. april 2000) blev et sådant forbehold taget over for en tilsvarende jurisdiktionsbestemmelse i den fælles aktion.

Det kan oplyses, at Justitsministeriet har besluttet, at der skal nedsættes et jurisdiktionsudvalg, som skal foretage en generel gennemgang af straffelovens bestemmelser om jurisdiktion (straffemyndighed).

På den baggrund har Justitsministeriet på nuværende tidspunkt fundet det rigtigst, at der tages et forbehold over for den nævnte jurisdiktionsbestemmelse i artikel 4, stk. 1, litra c). Det vil indebære, at straffelovens § 8, nr. 5, ikke vil kunne anvendes på forhold, der er omfattet af artikel 4, stk. 1, litra c). Om der i øvrigt måtte være dansk straffemyndighed med hensyn til sådanne forhold, vil bero på de øvrige jurisdiktionsbestemmelser i straffelovens §§ 6-9.

De særlige betingelser i artikel 5, der gælder for retsforfølgning af egne statsborgere, når disse ikke udleveres, er sammenfaldende med Danmarks forpligtelser efter den europæiske konvention fra 1957 om udlevering af lovovertrædere, jf. bekendtgørelse nr. 36 af 28. september 1963 (Lovtidende C) og konventionen fra 1996 om udlevering mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 4499).

Det bemærkes, at strafferammen på 8 år i straffelovens § 125 a om menneskesmugling indebærer, at politiet, når betingelserne herfor i retsplejeloven i øvrigt er opfyldt, som led i efterforskningen af sager om menneskesmugling vil kunne foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. herved retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3. Strafferammen på 8 år indebærer bl.a. også, at der i sager om

menneskesmugling kan ske konfiskation efter bestemmelsen i straffelovens § 76 a om konfiskation med omvendt bevisbyrde.

7. Menneskehandel

7.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder en række bestemmelser om udnyttelse af andre personer til prostitution mv.

Efter § 228, stk. 1, i straffeloven, er straffen fængsel indtil 4 år for den, der forleder nogen til at søge fortjeneste ved kønslig usædelighed med andre, for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved dette, fra at opgive det. Ligeledes straffes den, der holder bordel, med fængsel indtil 4 år. Bestemmelsen, der har haft sin nuværende ordlyd siden 1961, jf. lov nr. 163 af 31. maj 1961, kriminaliserer bagmandsvirksomhed i relation til både heteroseksuel og homoseksuel prostitution i traditionel forstand (rufferi). Der henvises til Folketingstidende 1960-61, tillæg A, sp. 583-585.

Strafansvar efter § 228, stk. 1, nr. 1 og 2, er betinget af, at gerningsmanden har forledt nogen til kønslig usædelighed med andre eller har afholdt nogen fra at opgive dette. I det omfang ansvar efter § 228 er betinget af, at der er tale om »erhverv« ved kønslig usædelighed, skal der være udøvet en mere regelmæssig virksomhed i form af kønslig usædelighed med andre, jf. Folketingstidende 1960-61, tillæg A, sp. 584.

Strafansvaret efter § 228, stk. 1, nr. 1 og 2, er i øvrigt betinget af en mere kvalificeret form for medvirken, da den prostituerede skal være »forledt« til prostitution eller »afholdt« fra at opgive prostitution. Strafansvar efter § 228, stk. 1, nr. 3, er betinget af, at gerningsmanden holder »bordel«. Hertil kræves, at der er tale om, at prostitutionen og udnyttelsen har et vist omfang og er forretningsmæssigt ledet af gerningsmanden, jf. herved Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1984, s. 127.

Efter straffelovens § 228, stk. 2, 1. led, sidestilles med rufferi enhver medvirken til, at en person under 21 år søger erhverv ved kønslig usædelighed.

Den, der medvirker til en persons befordring ud af landet, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, straffes med fængsel indtil 4 år, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet, jf. straffelovens § 228, stk. 2, 2. led. Aldersgrænsen blev fastsat til 21 år for at bringe bestemmelsen i overensstemmelse med konventionen fra 1910 om bekæmpelse af hvid slavehandel, jf. Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3375. Konventionen knytter således den strafferetlige beskyttelse sammen med myndighedsalderen, der på daværende tidspunkt i Danmark var 21 år. I forbindelse med myndighedsalderens nedsættelse til 20 år, blev det drøftet, hvorvidt aldersgrænsen i straffelovens § 228, stk. 2, også skulle nedsættes. Justitsministeriet anførte dog i den forbindelse, jf. Folketingstidende 1969-70, tillæg B, sp. 63 og 79, at man ikke fandt, at det strafferetlige værn alene skulle gælde kvinder under 20 år.

Den, der udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed eller fremmer kønslig usædelighed ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som

mellemand, straffes efter straffelovens § 229, stk. 1, med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde. Bestemmelsen finder således anvendelse, hvis gerningsmanden gentagne gange har optrådt som mellemand uden hensyn til, om han har modtaget betaling, eller hvis gerningsmanden for vindings skyld har optrådt som mellemand, selv om det alene er sket i enkelte tilfælde. Anvendelse af bestemmelsens 2. led forudsætter, at gerningsmanden har opnået en økonomisk fordel, som han ikke har et retligt eller naturligt krav på at modtage, jf. Straffelovskommissionens betænkning (1923), motiverne sp. 328.

Efter straffelovens § 229, stk. 2, straffes den, der udlejer et værelse i hotel eller gæstgiveri til benyttelse til erhvervsmæssig utugt, med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde. Da det er en betingelse, at værelset benyttes til erhvervsmæssig utugt, må det antages, at udleje af værelse til enkeltstående tilfælde af prostitution ikke er omfattet, jf. herved Folketingstidende 1960-61, tillæg A, sp. 584 for så vidt angår det samme udtryk (»erhvervsmæssigt«) i den daværende formulering af § 229, stk. 1.

Straffen kan forhøjes med indtil det halve, hvis en person, der dømmes efter § 228 eller § 229, tidligere har været dømt efter en af disse bestemmelser eller har været idømt fængsel for en berigelsesforbrydelse, jf. straffelovens § 231.

Efter straffelovens § 260, nr. 1, straffes for ulovlig tvang den, der ved vold eller trussel om vold, om betydelig skade på gods, om frihedsberøvelse eller om at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller at åbenbare privatlivet tilhørende forhold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget. Ligeledes straffes for ulovlig tvang den, der ved trussel om at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller om at fremsætte sande ærerørigt beskyldninger tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, for så vidt fremtvingelsen ikke kan anses tilbørlig begrundet ved det forhold, som truslen angår, jf. § 260, nr. 2. Straffen for overtrædelse af § 260, der beskytter mod angreb på personens evne til selvbestemmelse, er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Efter straffelovens § 261, stk. 1, straffes den, som berøver en anden friheden, med fængsel indtil 4 år. En række kvalificerende omstændigheder er opregnet i § 261, stk. 2. Er frihedsberøvelsen således sket for vindings skyld, eller har frihedsberøvelsen været langvarig eller bestået i, at nogen uberettiget holdes i forvaring som sindssyg eller mentalt retarderet eller bringes i fremmed krigstjeneste eller i fangenskab eller anden afhængighed i fremmed land, er straffen fængsel i 1 til 12 år.

Bestemmelsen tilsigter at beskytte mod, at der uberettiget gøres indskrænkninger i den frie adgang til at bevæge sig fra et sted til et andet efter egen bestemmelse. Den i stk. 2 kvalificerende omstændighed angående »fremmed land« viser hen til et andet land end forurettedes hjemland. Det kan bl.a. være relevant i tilfælde af grænseoverskridende menneskehandel, hvor der er sket en egentlig frihedsberøvelse af forurettede.

Efter straffelovens § 266 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, der på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling. For at realisere

bestemmelsens gerningsindhold skal truslen vedrøre en strafbar handling af den angivne grove karakter.

Foreligger der samtidig med en overtrædelse af straffelovens § 260, § 261 eller § 266 også en overtrædelse af f.eks. § 228 kan der straffes for begge overtrædelser.

Ulovlig udtagelse af organer er kriminaliseret ved straffelovens §§ 245-246 om grov legemskrænkelse. I det omfang forholdet begås i Danmark, suppleres disse regler af lov om ligsyn, obduktion og transplantation mv. (ligsynsloven). Efter ligsynslovens § 13, stk. 1, kan der fra en person, som har meddelt skriftligt samtykke hertil, udtages væv og andet biologisk materiale i personens levende live til behandling af sygdom eller legemsskade hos et andet menneske. Samtykke kan efter ligsynslovens § 13, stk. 2, kun meddeles af personer under 18 år, når ganske særlige grunde taler herfor. Efter lovens § 20, stk. 2, straffes den, der udtager væv og andet biologisk materiale til behandling som nævnt i § 13, uden at lovens betingelser herfor er opfyldt, med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. På samme måde straffes efter § 20, stk. 3, den, der, uden at lovens betingelser herfor er opfyldt, yder eller modtager betaling eller anden økonomisk fordel for udtagelse eller overførsel af væv og andet biologisk materiale til behandling som nævnt i § 13. Det samme gælder den, der med viden om, at der er ydet eller modtaget betaling, medvirker til, at et sådant indgreb foretages.

Efter straffelovens § 306 kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i lovens 5. kapitel for overtrædelser af straffeloven, der er begået for at skaffe den juridiske person vinding. Juridiske personer kan således, hvis denne betingelse er opfyldt, pålægges strafansvar for menneskehandel. Som anført i pkt. 6.1.1. har justitsministeren ved lovforslag L 35, der blev fremsat den 13. december 2001, foreslået, at kravet om, at en overtrædelse af straffeloven skal være begået for at skaffe den juridiske person vinding, bliver ophævet.

Om straffelovens regler om jurisdiktion (straffemyndighed) kan henvises til pkt. 6.1.2. ovenfor.

7.2. Protokol til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet (Palermo-konventionen) vedrørende bekæmpelse af handel med mennesker, herunder særligt kvinder og børn

FN's Generalforsamling vedtog den 9. november 1998 resolution nr. 53/111 og resolution nr. 53/114, hvorved det blev besluttet at etablere en åben ad hoc-komité med det formål at udarbejde en omfattende international konvention til bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet samt supplerende internationale instrumenter til bl.a. bekæmpelse af handel med kvinder og børn. Konventionen og bl.a. protokollen om bekæmpelse af menneskehandel blev vedtaget af FN's Generalforsamling ved resolution nr. 25 af 15. november 2000. Danmark undertegnede konventionen og protokollen om bekæmpelse af menneskehandel den 12. december 2000.

Formålet med denne protokol til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet, jf. lovforslagets bilag 7, er at forebygge og

bekæmpe menneskehandel, herunder særligt handel med kvinder og børn, samt at beskytte og hjælpe ofrene.

Ved protokollen forpligtes de lande, der ratificerer protokollen, til at kriminalisere menneskehandel samt at sikre bistand til og beskyttelse af ofrene for menneskehandel.

Det fremgår af *artikel 1, stk. 1*, at protokollen supplerer konventionen om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet, og at protokollen skal fortolkes sammen med konventionen. Efter *artikel 1, stk. 2*, finder konventionens bestemmelser med de fornødne tilpasninger anvendelse på protokollen, medmindre andet er fastsat. Ifølge *artikel 1, stk. 3*, skal handlinger, der er strafbare i henhold til protokollen, betragtes som strafbare handlinger i overensstemmelse med konventionen.

Formålet med protokollen fremgår af *artikel 2, litra a-c*. Der henvises herved til det, der er anført umiddelbart ovenfor.

Efter *artikel 3, litra a*, er der tale om menneskehandel, når en person rekrutteres, transporteres, overføres, skjules eller modtages ved hjælp af trusler, tvang, bortførelse, bedrageri, magtmisbrug, udnyttelse af en sårbar stilling eller ved, at der ydes eller modtages betaling eller fordele for at opnå samtykke fra en person, der har myndighed over en anden person, og det sker med det formål at udnytte vedkommende. Udnyttelse defineres således, at det i hvert fald skal omfatte udnyttelse af en andens prostitution eller andre former for seksuel udnyttelse, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende former for udnyttelse af arbejdskraft eller fjernelse af organer.

Efter *artikel 3, litra b*, er det uden betydning, om et offer for menneskehandel har givet sit samtykke til den udnyttelse, der er formålet med menneskehandlen, hvis gerningsmanden har gjort brug af de tvangsmidler mv., der er beskrevet i bestemmelsen.

Efter *artikel 3, litra c og d*, er der også tale om menneskehandel, når en person under 18 år bliver rekrutteret, transporteret, overført, skjult eller modtaget med henblik på udnyttelse, selv om gerningsmanden ikke har gjort brug af de tvangsmidler mv., der er beskrevet i bestemmelsen.

Ifølge *artikel 4* er anvendelsesområdet for protokollen forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af menneskehandel, når de strafbare handlinger er grænseoverskridende (det vil sige involverer to eller flere lande) og udføres som led i organiseret kriminalitet, ligesom protokollen om menneskehandel finder anvendelse på beskyttelse af ofre for sådanne handlinger.

Efter *artikel 5* forpligtes de kontraherende parter til at gennemføre de lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger, der måtte være nødvendige med henblik på at kriminalisere den adfærd, der er beskrevet i artikel 3, når der har været forsæt til denne adfærd. Forsøg og medvirken skal også kriminaliseres.

Efter *artikel 6* skal det sikres i passende tilfælde og i det omfang, det er muligt efter national ret, at ofrenes privatliv og identitet beskyttes, herunder bl.a. ved, at straffesager, der vedrører menneskehandel, skal være fortrolige. Endvidere skal det

sikres, at nationale regler gør det muligt i passende tilfælde at underrette ofre for menneskehandel om relevante retsskridt samt at give ofre mulighed for at udtale sig under straffesagen. De kontraherende parter skal tillige overveje at gennemføre foranstaltninger med henblik på at sikre, at ofre for menneskehandel rehabiliteres fysisk, psykisk og socialt. Endelig skal de kontraherende stater bestræbe sig på at værne om ofrenes sikkerhed, så længe de befinder sig på statens område, samt sikre ofrene mulighed for at opnå erstatning.

Ifølge *artikel 7* skal de kontraherende stater overveje at gennemføre foranstaltninger, der giver ofre for menneskehandel mulighed for i passende tilfælde at opholde sig midlertidigt eller permanent på statens territorium.

Det fremgår af *artikel 8*, at en kontraherende stat, hvor et offer for menneskehandel er statsborger eller har permanent opholdstilladelse, uden unødigt forsinkelse skal acceptere, at ofret bliver tilbagesendt til den pågældende stat. Tilbagesendelsen skal ske under hensyntagen til ofrets sikkerhed og skal helst være frivillig. De kontraherende stater skal, hvis de anmodes herom, oplyse, om ofret er statsborger eller havde permanent opholdstilladelse i landet på tidspunktet for indrejse i det land, der anmoder om oplysningen. Med henblik på at muliggøre tilbagesendelse af ofre, der ikke er i besiddelse af legitimation, skal den stat, i hvilken den pågældende er statsborger eller havde permanent opholdstilladelse, udstede de rejsedokumenter, som måtte være nødvendige, for at ofret kan rejse tilbage til det pågældende land. Det fremhæves i bestemmelsen, at de rettigheder, som ofrene måtte være tillagt i modtagerstatens lovgivning, ikke berøres, ligesom bestemmelsen ikke berører bilaterale eller multilaterale aftaler om tilbagesendelse af ofre for menneskehandel.

Efter *artikel 9* skal de kontraherende stater tage skridt til at forebygge og bekæmpe menneskehandel og årsagerne til, at mennesker, navnlig kvinder og børn, bliver ofre for menneskehandel. Årsagerne omfatter ifølge *artikel 9* bl.a. fattigdom og manglende økonomisk udvikling. Der skal endvidere bl.a. gennem bilateralt og multilateralt samarbejde iværksættes eksempelvis uddannelsesmæssige, sociale og kulturelle foranstaltninger.

Ifølge *artikel 10* skal politi og anklagemyndighed samt immigrationsmyndigheder i de kontraherende stater samarbejde i passende omfang ved i overensstemmelse med national ret at udveksle oplysninger, der eksempelvis giver myndighederne mulighed for at fastslå, om personer, der forsøger at krydse en international grænse uden rejsedokumenter eller under anvendelse af rejsedokumenter, der tilhører en anden, er menneskehandlere eller ofre herfor. Oplysningerne kan også vedrøre typen af rejsedokumenter, der anvendes i forbindelse med menneskehandel, samt metoder og midler, der benyttes af organiserede kriminelle grupper i forbindelse med menneskehandel. Endvidere skal det sikres, at de relevante myndigheder uddannes i bekæmpelse af menneskehandel.

Efter *artikel 11* skal den grænsekontrol, der måtte være nødvendig for at forebygge og afsløre menneskehandel, skærpes, uden at dette dog skal berøre internationale forpligtelser med hensyn til personers frie bevægelighed. Endvidere skal det i videst mulige omfang hindres, at transportvirksomheders transportmidler kan benyttes i forbindelse med menneskehandel. I passende tilfælde, og uden at dette berører internationale konventioner, bør det derfor kræves, at transportører er forpligtede til at

kontrollere, at alle passagerer er i besiddelse af de nødvendige rejsedokumenter. Herudover skal det i overensstemmelse med national ret sikres, at overtrædelse af denne forpligtelse er sanktioneret, ligesom det skal overvejes at gøre det muligt at nægte menneskehandlere indrejse eller at inddrage deres visum. Endelig skal de kontraherende stater overveje at styrke samarbejdet mellem grænsekontrolmyndighederne ved bl.a. at etablere og opretholde direkte kommunikationskanaler.

Ifølge *artikel 12* skal det så vidt muligt sikres, at bl.a. rejsedokumenter eller identitetspapirer, der udstedes, er af en sådan kvalitet, at de ikke uden videre kan blive misbrugt, forfalsket eller ulovligt ændret, kopieret eller udstedt.

Efter *artikel 13* skal en kontraherende stat, der bliver anmodet herom, i overensstemmelse med national ret og inden for et rimeligt tidsrum, bekræfte legitimitet og gyldighed af rejse- eller identitetspapirer, der er udstedt, eller som fremstår som værende udstedt i den pågældende stat, når der er mistanke om, at dokumentet er blevet benyttet i forbindelse med menneskehandel.

Ifølge *artikel 14* anfægtes andre internationale rettigheder og beføjelser ikke af protokollen, og det fremgår tillige, at protokollen skal fortolkes og anvendes på en ikke-diskriminerende måde.

Artikel 15-20 indeholder bestemmelser om ratifikation mv.

7.3. EU-rammeafgørelse om menneskehandel

I en meddelelse af 21. december 2000 til Rådet og Europa-Parlamentet fremsatte Kommissionen et forslag til rammeafgørelse om bekæmpelse af handel med mennesker. Retsgrundlaget for udkastet til rammeafgørelser er artikel 29, artikel 31, litra e), og artikel 34, stk. 2, i Traktaten om Den Europæiske Union (TEU). Der er opnået politisk enighed i EU om rammeafgørelsens indhold.

Formålet med EU-rammeafgørelsen om bekæmpelse af handel med mennesker, der er optaget som bilag 8 til lovforslaget, er at sikre, at der sker en tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning for så vidt angår bekæmpelse af menneskehandel.

Artikel 1 forpligter medlemsstaterne til at sikre, at rekruttering, transport eller overførelse af en person – herunder at huse, modtage eller overdrage vedkommende – eller overførelse af kontrollen med den pågældende, er strafbart. Det er dog en betingelse, at det sker ved hjælp af tvang, magt eller trusler, bedrageri, misbrug af autoritet eller andre former for misbrug, afgivelse eller modtagelse af betaling eller fordele for at opnå samtykke fra den person, der har kontrol med en anden person. Endvidere er det en betingelse, at formålet hermed er at udnytte den pågældendes arbejde i form af slaveri eller tvangsarbejde eller til prostitution eller anden seksuel udnyttelse, herunder i forbindelse med pornografi. Efter artikel 1, stk. 3, kræves der for så vidt angår tilfælde, hvor forurettede er en person under 18 år, ikke, at der er anvendt de opregnede tvangsmidler.

Definitionen af menneskehandel i rammeafgørelsen svarer således i det væsentlige til definitionen i FN-protokollen.

Efter *artikel 2* forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at også forsøg på og medvirken til de i artikel 1 nævnte overtrædelser kan straffes.

Artikel 3 omhandler sanktioner. Det fremgår af stk. 1, at medlemsstaterne forpligtes til at sikre, at de i artikel 1 og 2 omhandlede lovovertrædelser kan straffes med strafferetlige sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelserne og har afskrækkende virkning, og som kan medføre udlevering. Efter stk. 2 skal medlemsstaterne sikre, at lovovertrædelser efter artikel 1 kan straffes med fængsel med en maksimumstraf på mindst 8 år, når ofret forsætligt eller groft uagtsomt er blevet bragt i livsfare, overtrædelserne er begået med brug af grov vold eller har forvoldt ofret særlig alvorlig skade, lovovertrædelserne er begået inden for en kriminel organisation, eller ofret er særlig sårbart, hvilket altid i henhold til bestemmelsen vil være tilfældet, når ofret er under den seksuelle lavalder i henhold til national lovgivning, og hensigten med forbrydelsen har været udnyttelse af ofret ved prostitution eller anden seksuel udnyttelse.

Artikel 4 indeholder nærmere regler for juridiske personers strafansvar. Det fremgår heraf, at medlemsstaterne skal sikre, at juridiske personer kan gøres ansvarlige for de i artikel 1, 2 og 3 omhandlede overtrædelser, i det omfang handlingerne er begået for at skaffe den juridiske person vinding og er begået af en person, der har en ledende stilling inden for den juridiske person i kraft af repræsentationsbeføjelser, beslutningsbeføjelser eller beføjelser til at udøve intern kontrol. Endvidere forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at juridiske personer også kan gøres ansvarlige i de tilfælde, hvor f.eks. utilstrækkelig kontrol og tilsyn fra den juridiske persons side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå de nævnte lovovertrædelser.

Efter *artikel 5* er medlemsstaterne også forpligtede til at sikre, at der over for juridiske personer kan iværksættes sanktioner, der er effektive, proportionale og har en afskrækkende virkning, herunder bødestraf eller administrativt idømte bøder, udelukkelse fra offentlige tilskud og forbud med at udøve kommerciel virksomhed.

Efter *artikel 6* skal medlemsstaterne sikre, at de har straffemyndighed, når lovovertrædelserne er begået helt eller delvist på medlemsstatens område (stk. 1, litra a), gerningsmanden er statsborger i medlemsstaten (stk. 1, litra b), eller lovovertrædelserne er begået til fordel for en juridisk person, der har hjemsted på medlemsstatens område (stk. 1, litra c). De to sidstnævnte jurisdiktionsformer er dog ikke pligtmæssige, idet medlemsstaterne kan meddele Rådets Generalsekretariat, i hvilket omfang de skal gælde for den pågældende medlemsstat, jf. *artikel 6, stk. 2*. *Artikel 6, stk. 3*, bestemmer, at en medlemsstat, der ikke udleverer egne statsborgere, skal træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at den har straffemyndighed i tilfælde, hvor lovovertrædelser omfattes af EU-rammeafgørelsen bliver begået af en af dens egne statsborgere uden for den pågældende medlemsstats territorium.

Artikel 7 pålægger medlemsstaterne at sikre, at undersøgelser og retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelser, der er omfattet af rammeafgørelsen, ikke er afhængig af anmeldelse eller klage. Er forurettede et barn, skal medlemsstaterne træffe mulige forholdsregler for at sikre passende hjælp til barnets familie.

Artikel 8 indeholder et krav om, at medlemsstaterne skal opfylde rammeafgørelsens forpligtelser inden en nærmere angivet dato. Da forslaget endnu ikke er vedtaget, er denne dato ikke fastlagt endeligt.

Det fremgår af *artikel 9*, at EU's fælles aktion af 24. februar 1997 om bekæmpelse af menneskehandel og seksuel udnyttelse af børn ophæves ved rammeafgørelsen.

7.4. Tillægsprotokol til FN's konvention om barnets rettigheder om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi

FN's Generalforsamling vedtog den 25. maj 2000 ovennævnte tillægsprotokol, som Danmark undertegnede den 7. september 2000.

I protokollens *artikel 1* fastslås det, at deltagerstaterne skal forbyde salg af børn, børneprostitution og børnepornografi i overensstemmelse med protokollens bestemmelser.

I henhold til *artikel 3, stk. 1, jf. artikel 2*, om salg af børn skal det være strafbart at tilbyde, overgive eller modtage et barn med henblik på seksuel udnyttelse (i.a.), organudtagelse for vindings skyld (i.b.) eller tvangsarbejde (i.c.). Endvidere følger det af *artikel 3, stk. 1, litra b*, at det skal være strafbart at udbyde, finde, skaffe eller videregive et barn til børneprostitution, således som dette er defineret i *artikel 2*.

Forpligtelsen til at kriminalisere disse forhold fremgår, som det er beskrevet ovenfor, både af Palermo-protokollens *artikel 3* (for så vidt der er tale om grænseoverskridende menneskehandel) og af *artikel 1* i EU-rammeafgørelsen.

7.5. Justitsministeriets overvejelser

Handel med mennesker og den udnyttelseshensigt, der ligger bag, må betegnes som en alvorlig krænkelse af den forurettedes personlige frihed. Krænkelser af denne karakter straffes i dag efter bestemmelserne om indgreb i den personlige frihed og bestemmelser, der kriminaliserer den form for udnyttelse, der er formålet med handlen. I praksis vil der typisk kunne være tale om handel med kvinder med henblik på udnyttelse af disse til prostitution.

Rigsadvokaten vurderede i sommeren 2000, at der i de senere år havde været et forholdsvis beskedent antal sager om udenlandske kvinders indrejse i Danmark med henblik på prostitution samt rufferi i forbindelse hermed. Samtidig anførte Rigsadvokaten, at der er grund til at antage, at problemets omfang vil stige i de kommende år. De eksisterende straffebestemmelser på området måtte efter Rigsadvokatens opfattelse anses for tilstrækkelige. Samtidig udtrykte Rigsadvokaten støtte til et eventuelt lovforslag, der giver politiet adgang til at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden i sager af den pågældende karakter.

Den 12. juni 2001 afleverede Rigspolitechefen en redegørelse vedrørende aktuel status for den politimæssige indsats mod kvindehandel til Justitsministeriet. Redegørelsen er udarbejdet på baggrund af en systematisk overvågning af området, der blev iværksat i 2000. Konklusionen i redegørelsen er, at udenlandske kvinder udgør en forholdsvis stor andel af de prostituerede, som indgår i det mere organiserede prostitutionsmiljø.

Disse kvinders indrejse i Danmark sker ofte ved hjælp af og i vidt omfang på foranledning af kriminelle netværk. Endvidere konkluderes det, at en ændring af straffelovens § 228, stk. 2, til ligeledes at omfatte befordring ind i riget vil styrke retshåndhævelsen i relation til kvindehandel, samt at det ud fra et efterforskningsmæssigt synspunkt er af afgørende betydning, at der er adgang til at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden på baggrund af en mistanke om overtrædelse af straffelovens §§ 228 og 229.

Justitsministeriet har på den anførte baggrund overvejet, hvilke ændringer af straffelovgivningen der kan være anledning til at gennemføre som led i indsatsen mod menneskehandel.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at den nugældende lovgivning lever op til de forpligtelser, der påhviler Danmark efter Palermo-protokollen. Menneskehandel vil således kunne straffes efter bl.a. straffelovens § 228 (om rufferi), § 260 (om ulovlig tvang) og § 261 (om ulovlig frihedsberøvelse). Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har oplyst, at Palermo-protokollen heller ikke kræver ny lovgivning på det udlændingeretlige område.

Også for så vidt angår tillægsprotokollen til FN's konvention om barnets rettigheder om salg af børn mv. er det Justitsministeriets opfattelse, at den nuværende lovgivning opfylder de forpligtelser, der vedrører kriminalisering af menneskehandel. Justitsministeren vil fremsætte et lovforslag om de lovændringer, der i øvrigt er nødvendige for at ratificere den nævnte protokol. Det pågældende lovforslag vil indeholde en nærmere gennemgang af tillægsprotokollens bestemmelser.

Justitsministeriet finder endvidere, at den danske straffelovgivning lever op til kravene i EU-rammeafgørelsen om at kriminalisere menneskehandel. Imidlertid følger det af rammeafgørelsens artikel 3, at medlemsstaterne skal sikre, at strafmaksimum for menneskehandel under en række nærmere opregnede skærpende omstændigheder er mindst 8 års fængsel.

Som det fremgår af pkt. 7.1., er strafferammen i straffelovens § 228 4 års fængsel, strafferammen i § 229, stk. 1, er 3 års fængsel og strafferammen i § 260 er 2 års fængsel. Den almindelige strafferamme for frihedsberøvelse er 4 års fængsel, jf. § 261, stk. 1, mens straffen er fængsel fra 1 til 12 år, hvis frihedsberøvelsen er sket under skærpende omstændigheder.

Sammenfattende betyder det anførte, at en dansk gennemførelse af rammeafgørelsen vil kræve en lovændring for så vidt angår strafferammen for menneskehandel.

Justitsministeriet foreslår derfor, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven, der omhandler alle aspekter af handel med mennesker og den udnyttelse, der ligger bag. Hensigten er ikke at kriminalisere nye forhold – det vil sige forhold, der ikke allerede er omfattet af bl.a. straffelovens §§ 228, 260 og 261. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at en særlig bestemmelse om menneskehandel vil kunne bidrage til at styrke det strafferetlige værn mod de alvorlige krænkelse af de forurettedes personlige frihed, som menneskehandel udgør. Der er således også en vis signalværdi forbundet med indsættelsen af en særlig bestemmelse om menneskehandel i straffeloven.

I den foreslåede bestemmelse er der fastsat en strafferamme på fængsel indtil 8 år. Justitsministeriet har overvejet, om der i stedet burde fastsættes en lavere strafferamme for visse former for menneskehandel kombineret med en højere strafferamme på 8 års fængsel, hvis der foreligger skærpende omstændigheder – herunder hvis der er tale om forhold, der efter EU-rammeafgårelsen kræver en strafferamme på fængsel i 8 år. Ud fra en lovteknisk vurdering samt ud fra en vurdering af, at en strafferamme på 8 års fængsel vil afspejle de krænkelse af den personlige frihed mv., som menneskehandel er udtryk for, har Justitsministeriet imidlertid valgt at foreslå en almindelig strafferamme på fængsel indtil 8 år, der omfatter alle former for menneskehandel.

En række omstændigheder vil samtidig skulle betragtes som skærpende i forbindelse med strafudmålingen. Det gælder f.eks., hvis forurettede på gerningstidspunktet var under 15 år, og formålet med overtrædelsen var udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, hvis der er tale om organiseret menneskesmugling, eller hvis ofret forsætligt eller groft uagtsomt er blevet bragt i livsfare.

Justitsministeriet finder, at den særlige bestemmelse om menneskehandel bør omfatte både grænseoverskridende handel med mennesker – altså handel med mennesker, der føres ud af Danmark, såvel som handel med mennesker, der føres ind i Danmark – og handel med mennesker »internt« i Danmark. Formålet bag bestemmelsen om at bekæmpe handel med mennesker tilsiger dette, idet de samme hensyn gør sig gældende, uanset om der er tale om en grænseoverskridende handel eller en handel inden for Danmarks grænser – der sker i alle tilfælde et indgreb i den personlige frihed med henblik på udnyttelse af den forurettede. I overensstemmelse hermed sonder EU-rammeafgårelsen heller ikke mellem grænseoverskridende menneskehandel og anden menneskehandel.

Forslaget til bestemmelsen i straffelovens § 262 a er formuleret med udgangspunkt i FN-protokollen og EU-rammeafgårelsen om menneskehandel. Bestemmelsen skal således omfatte enhver form for menneskehandel som defineret i disse to retsakter.

Bl.a. straffelovens §§ 228 og 229 vil fortsat være gældende med henblik på at kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor der er tale om rufferi mv., som ikke har karakter af menneskehandel omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 262 a.

Det bemærkes, at den foreslåede strafferamme på 8 år i § 262 a om menneskehandel indebærer, at politiet, når betingelserne herfor i retsplejeloven i øvrigt er opfyldt, som led i efterforskningen af sager om menneskehandel vil kunne foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. herved retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3. Strafferammen på 8 år indebærer bl.a. også, at der i sager om menneskehandel kan ske konfiskation efter bestemmelsen i straffelovens § 76 a om konfiskation med omvendt bevisbyrde.

Det foreslås, at bestemmelsen om menneskehandel indsættes i 26. kapitel i straffeloven om forbrydelser mod den personlige frihed (som § 262 a), idet det er et afgørende og fælles element ved denne form for handel, at der på forskellig vis gøres indgreb i forurettedes frihed til at handle og opholde sig, hvor den pågældende ønsker det.

Det følger af straffelovens § 306, at også juridiske personer vil kunne straffes for overtrædelse af den foreslåede § 262 a. Der henvises i den forbindelse til pkt. 7.1.

Efter artikel 6 i udkastet til EU-rammeafgørelse forpligtes medlemsstaterne til at sikre sig jurisdiktion (straffemyndighed) med hensyn til lovovertrædelser omfattet af rammeafgørelsen, når lovovertrædelsen er begået på dens område (litra a), hvor gerningsmanden er statsborger i den pågældende medlemsstat (litra b), eller når lovovertrædelsen er begået til fordel for en juridisk person, som har sit hjemsted på den pågældende medlemsstats område (litra c). Det er Justitsministeriets opfattelse, at Danmark i medfør af artikel 6, stk. 2, skal afgive en erklæring om, at Danmark i de i artikel 6, stk. 1, litra b nævnte tilfælde (egne statsborgere) betinger jurisdiktion af, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen i det land, hvor forholdet blev begået (dobbelt strafbarhed).

Justitsministeriet har endvidere, som det også er tilfældet i forhold til rammeafgørelsen om menneskesmugling, jf. pkt. 6.3., overvejet, om forbeholdsadgangen i artikel 6, stk. 2, tillige bør udnyttes i forhold til jurisdiktionsforpligtelsen i artikel 6, stk. 1, litra c (på vegne af juridiske personer med hjemsted i Danmark). Justitsministeriet finder det – i lighed med det, der er anført i pkt. 6.3. - rigtigst, at der på nærværende tidspunkt tages et forbehold over for jurisdiktionspligten i artikel 6, stk. 1, litra c. Det indebærer, at straffelovens § 8, nr. 5, ikke vil kunne anvendes på forhold omfattet af artikel 6, stk. 1, litra c. Om der måtte være dansk straffemyndighed med hensyn til sådanne tilfælde, vil således bero på de øvrige bestemmelser i straffelovens §§ 6-9.

Det krav, der opstilles til medlemsstaterne i artikel 6, stk. 3, med hensyn til at sikre straffemyndighed i tilfælde, hvor lovovertrædelser omfattet af EU-rammeafgørelsen bliver begået af en af medlemsstatens egne statsborgere uden for den pågældende medlemsstats territorium, er sammenfaldende med Danmarks forpligtelser efter den europæiske konvention fra 1957 om udlevering af lovovertrædere, jf. bekendtgørelse nr. 36 af 28. september 1963 (Lovtidende C) og konventionen fra 1996 om udlevering mellem Den Europæiske Unions medlemsstater (jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 4499).

8. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

De foreslåede strafs-kærper vil medføre en forøgelse af strafmængden og vil således – alt andet lige – betyde et øget behov for pladser i kriminalforsorgens institutioner.

En beregning på grundlag af antallet af overtrædelser af de pågældende bestemmelser og af længden af den straf, der udmåles herfor efter det gældende regelsæt, viser, at det øgede pladsbehov som følge af de foreslåede strafs-kærper udgør ca. 209 åbne og ca. 98 lukkede fængselspladser, når forslagens virkninger er slået fuldt ud igennem i 2007. Til sammenligning kan det nævnes, at kriminalforsorgen i dag råder over ca. 1.220 åbne og ca. 715 lukkede pladser i åbne og lukkede fængsler og ca. 1.630 pladser i arresthusene inkl. Københavns Fængsler.

De foreslåede strafs-kærper vil imidlertid først få virkning en vis tid efter lovforslagets ikrafttræden. Det skyldes, at strafs-kærperne alene finder anvendelse på forhold, der er begået efter lovens ikrafttræden, at der medgår nogen tid til

efterforskning, retsforfølgning og fuldbyrdelse af disse forhold, samt *at* merbelastningen for kriminalforsorgen som følge af strafforøgelsen først får virkning efter, at den straf, der udmåles efter det gældende regelsæt, er afsonet. Denne forsinkelse i virkningen af de foreslåede straffeskærper medfører, at det øgede pladsbehov som følge af straffeskærperne i 2003 alene udgør ca. 137 åbne og ca. 53 lukkede fængselspladser.

Kriminalforsorgens gennemsnitlige driftsudgifter til en åben fængselsplads er ca. 265.000 kr. årligt, mens driftsudgifterne til en lukket fængselsplads er ca. 555.000 kr. årligt. Kriminalforsorgens gennemsnitlige anlægsudgifter til ny fængselskapacitet er på ca. 1,5 mio. kr. for en åben fængselsplads og ca. 2,3 mio. kr. for en lukket fængselsplads.

Forslaget vil således – isoleret set – medføre merudgifter for kriminalforsorgen til drift på ca. 66 mio. kr. i 2003 stigende til ca. 110 mio. kr. i 2007. Hertil kommer anlægsudgifter, der ved en fuld indfasning af forslaget udgør i størrelsesordenen 539 mio. kr. Etablering af den nødvendige kapacitet i 2003, således at den lukkede kapacitet midlertidigt findes blandt kriminalforsorgens eksisterende pladser, og der etableres midlertidigt åben kapacitet, skønnes heraf at ville udgøre ca. 90 mio. kr.

Merudgifter for kriminalforsorgen i denne størrelsesorden vil ikke kunne afholdes inden for kriminalforsorgens gældende bevillingsmæssige rammer.

Der knytter sig imidlertid en række usikkerheder til vurderingen af den reelle merbelastning for kriminalforsorgen som følge af de foreslåede straffeskærper. En række faktorer, herunder ændringer i kriminalitetsudviklingen, varetægtsbelægget og strafmassen samt i befolkningssammensætningen mv. har således betydning for vurderingen af det yderligere kapacitetsbehov i kriminalforsorgens institutioner, som forslaget medfører.

Som nævnt skønnes udgiftsvirkningen for kriminalforsorgen af de foreslåede straffeskærper i 2003 – isoleret set – at udgøre ca. 66 mio. kr. til drift og ca. 90 mio. kr. i anlægsudgifter. En endelig vurdering af forslagets økonomiske konsekvenser i 2003 og følgende år må imidlertid – i lyset af de ovennævnte usikkerheder – forudsætte, at der gennemføres en analyse, der har til formål nærmere at belyse, hvilket yderligere kapacitetsbehov, som de foreslåede straffeskærper medfører, samt hvorledes dette merkapacitetsbehov kan fyldestgøres. Justitsministeriet vil – i samarbejde med Finansministeriet og kriminalforsorgen – iværksætte en sådan analyse med henblik på, at de merbevillinger til kriminalforsorgen, der som ovenfor nævnt, efter en isoleret beregning af forslagets virkninger skønnes påkrævede, eventuelt kan justeres i lyset af analyseresultaterne i forbindelse med forslaget til finanslov for 2003.

Kriminalforsorgens nuværende flerårsaftale udløber med udgangen af 2003. Det nødvendige merbevillingsbehov for kriminalforsorgen i 2004 og følgende år vil indgå i kriminalforsorgens bevillinger for disse år, eventuelt i forbindelse med en ny flerårsaftale.

De økonomiske virkninger af straffeskærperne efter nærværende lovforslag skal ses i sammenhæng med konsekvenserne af forslaget til lov om ændring af straffeloven og

forvaltningsloven (Fangeflugt og begrænsning i indsattes adgang til aktindsigt mv.). Også behovet for yderligere kapacitet i kriminalforsorgen som følge af dette forslag vil således indgå i den ovennævnte analyse.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, og forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget gør det muligt for Danmark at medvirke til vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold. Endvidere gør lovforslaget det muligt at medvirke til vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af handel med mennesker.

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Isoleret set ca. 156 mio. kr. i 2003 (eventuelt mindre afhængigt af analyse). Merudgifter i de følgende år kan ikke endeligt vurderes på nuværende tidspunkt, men analyseres.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget gør det muligt for Danmark at medvirke til vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold. Endvidere gør lovforslaget det muligt at medvirke til vedtagelsen af en EU-rammeafgørelse om bekæmpelse af handel med mennesker.	

9. Hørte myndigheder mv.

Lovforslaget er samtidig med fremsættelsen sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenterne for Københavns Byret og for retterne i Odense, Århus, Aalborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater,

Det Danske Center for Menneskerettigheder, Amnesty International, Nævnet for Etnisk Ligestilling, Rådet for Etniske Minoriteter, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors, Retspolitisk Forening, Dansk Kvindesamfund, Kvinderådet, Pro-Centret, Joan-Søstrene og Nationalt Modtagecenter for Voldtægts ofre, Reden og Børnerådet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilag 9 til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende regler.

Til § 1

Straffeloven

Til nr. 1 (straffelovens § 125 a)

Ændringen af straffelovens § 125 a indebærer, at strafferammen for menneskesmugling under skærpede omstændigheder bliver 8 år i modsætning til den nuværende strafferamme på 4 år. Denne ændring foretages på baggrund af et udkast til EU-rammeafgørelse om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold.

Herudover indføres det i selve lovteksten, at det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at menneskesmuglingen sker for vindings skyld. Der er således tale om udtrykkeligt i loven at angive en forudsætning, der i forvejen følger af de oprindelige forarbejder til straffelovens § 125 a, jf. Folketingstidende 1997-98, 2. samling, tillæg A, s. 1587.

I bestemmelsens 2. pkt. angives det, at skærpende omstændigheder navnlig foreligger i tilfælde, hvor andres liv udsættes for fare, eller hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter. Bestemmelsen skal bl.a. ses i sammenhæng med rammeafgørelsens artikel 1, stk. 3, der henviser til EUs fælles aktion af 21. december 1998 om at gøre det strafbart at deltage i en kriminel organisation i EUs medlemsstater (EFT L 351 af 29. december 1998, s. 1). Udtrykket »systematisk eller organiseret« er imidlertid ikke begrænset til aktiviteter udført af en kriminel organisation som defineret i den fælles aktion. Andre former for systematisk eller organiseret menneskesmugling vil således også skulle anses for en skærpende omstændighed ved anvendelsen af straffelovens § 125 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (straffelovens § 134 a)

Strafferammen i straffelovens § 134 a for deltagelse i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted foreslås forhøjet fra de nuværende 6 måneders fængsel til fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Om adgangen til at anvende varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed ved overtrædelse af straffelovens § 134 a henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1 nedenfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4 og 5 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 og 4 (straffelovens § 216)

Strafferammen for voldtægt uden skærpende omstændigheder i straffelovens § 216, stk. 1, foreslås forhøjet fra de nuværende 6 år til 8 år. Endvidere foreslås strafferammen i straffelovens § 216, stk. 2, for voldtægt, som har haft en særlig farlig karakter, eller hvor der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder, forhøjet fra 10 år til 12 år.

Formålet med den foreslåede ændring er at skærpe straffen for voldtægt generelt. Det forudsættes således, at straffen skal forhøjes med gennemgående 1 år i forhold til det strafniveau der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse af 15. januar 2001. Det gælder både ved fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, kontaktvoldtægter og parvoldtægter samt ved forsøg herpå. Det gælder også forhold, der henføres under straffelovens § 216, jf. § 224 eller § 225.

Eksempelvis forudsættes det, at sager om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder efter lovændringen skal straffes med omkring 2 år og 6 måneders fængsel.

Normalstraffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder antages i Rigsadvokatens redegørelse fra januar 2001 at være fængsel i 6-9 måneder. Der er således en betydelig forskel mellem straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt og straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Med lovforslaget er det som nævnt hensigten, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder forøges med 1 år i forhold til det strafniveau, der er beskrevet i Rigsadvokatens redegørelse. Udmålingen af straffen forudsættes dog i højere grad at blive nuanceret efter forholdets grovhed, således at straffen for de grovere tilfælde af forsøg på overfaldsvoldtægt kommer til at ligge tæt på niveauet for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter. Der tænkes her særligt på den type sager, hvor der anvendes ikke ubetydelig vold, og hvor forsøget kun mislykkes på grund af ofrets modstand.

Som anført i de almindelige bemærkninger er det i forbindelse med forhøjelsen af strafferammen forudsat, at det forhold, at en voldtægt er begået af flere gerningsmænd i forening eller mod et barn, eller at voldtægten har haft en særlig tidsmæssig udstrækning, skal tillægges særlig vægt i skærpende retning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (straffelovens 241)

Det foreslås at forhøje strafferammen i straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab fra de nuværende 4 år til fængsel indtil 8 år. Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om tilsvarende forhøjelser af strafferammerne i straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og § 252 om forsætlig fareforvoldelse.

Formålet med den foreslåede forhøjelse af strafferammerne er at skærpe straffen for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig

fareforvoldelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.

Det forudsættes således, at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlet betegnelse for spiritus- og promillekørsel), der i normaltildfældene i dag af domstolene straffes med 6-8 måneders fængsel, i retspraksis forhøjes til fængsel i 10-12 måneders fængsel. Det er hensigten, at forhøjelsen også skal slå igennem i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1. i de almindelige bemærkninger, vil straffen i sådanne tilfælde, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, i dag blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager af denne karakter fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende straffniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3. i de almindelige bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9 og 10, nedenfor.

Til nr. 6-8 (straffelovens §§ 244-246)

Strafferammen for simpel vold i straffelovens § 244 foreslås forhøjet fra de nuværende 1 år og 6 måneder til 3 års fængsel. Endvidere foreslås strafferammen for kvalificeret vold i straffelovens § 245 forhøjet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år. Den nuværende strafferamme i straffelovens § 246 foreslås desuden forhøjet fra 8 år til 10 års fængsel.

Formålet med de foreslåede forhøjelser af strafferammerne i straffelovens § 244-246 er at skærpe straffen for vold. Det forudsættes således, at straffen for overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens § 245 og § 246 om den grove vold gennemgående skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag udmåles af domstolene i sådanne sager. Det forudsættes f.eks., at en sag om vold efter straffelovens § 245, der i dag af domstolene straffes med fængsel i 3 måneder, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel.

Endvidere forudsættes det, at forhøjelsen med omkring en tredjedel i forhold til den nuværende praksis også skal slå igennem i sager om simpel vold efter straffelovens § 244. Den foreslåede skærpelse tilsigter dog ikke at slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9 (straffelovens § 249)

Det foreslås at forhøje strafferammen i straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5, er formålet med den foreslåede forhøjelse af strafferammen at skærpe straffen for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel eller kørsel, der i sig selv er særlig hensynsløs.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger under pkt. 2.3.3. tilsigter lovforslaget, at der i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller særlig hensynsløs kørsel, som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen, der forholdsmæssigt svarer til den forhøjelse, der med lovforslaget er tilsigtet i sager om uagtsomt manddrab under samme forhold. Eksempelvis forudsættes det, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel, som i dag straffes med 1-3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5, ovenfor og pkt. 2.3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10 (straffelovens § 252)

Det foreslås at forhøje strafferammen i straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5, er formålet med den foreslåede forhøjelse at skærpe straffen for forsætlig fareforvoldelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel eller kørsel, der i sig selv er særlig hensynsløs.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger forudsættes det, at der ved forsætlig fareforvoldelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller kørsel, der i sig selv er særlig hensynsløs, som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen, der forholdsmæssigt svarer til den forhøjelse, der med lovforslaget er tilsigtet i sager om uagtsomt manddrab under samme forhold.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5 og 9, ovenfor og pkt. 2.3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11 (straffelovens § 262 a)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven om menneskehandel og at definere dette begreb i overensstemmelse med protokollen til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet (Palermo-konventionen) vedrørende bekæmpelse af handel med mennesker, herunder særlig kvinder og børn, og EU-rammeafgørelsen om menneskehandel for at sikre en korrekt opfyldelse af Danmarks forpligtelser efter disse retsakter.

Bestemmelsen omfatter samtlige led af handel med mennesker. Formuleringen »rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en

person,...«, er derfor foretrukket, jf. herved også artikel 3 i FN-protokollen og artikel 1 i EU-rammeafgårelsen. Herefter vil personer, der efter de gældende bestemmelser i f.eks. straffelovens § 260 eller 261 straffes for medvirken, kunne straffes direkte for overtrædelsen af den nye bestemmelse.

De »tvangsmidler«, der opregnes i den foreslåede bestemmelses første stykke, skal med formuleringen »anden utilbørlig fremgangsmåde« anses som en udtømmende opregning. Der kan efter bestemmelsens udformning ikke længere straffes i sammenstød med §§ 260-261 og § 266, da strafansvaret for disse overtrædelser absorberes af ansvaret for overtrædelse af den foreslåede § 262 a.

Tvangsmidlerne anført i stk. 1, nr. 1-3 skal fortolkes i overensstemmelse med de anførte bestemmelser i straffeloven.

For så vidt angår stk. 1, nr. 4, forudsættes her en uoverensstemmelse mellem gerningsmandens og forurettedes opfattelse af den sammenhæng, der er grundlaget for forurettedes disposition. Denne uoverensstemmelse skal være fremkaldt, bestyrket eller udnyttet af gerningsmanden.

Det følger af stk. 1, nr. 5, at menneskehandel også omfattes af bestemmelsen, hvor der anvendes eller har været anvendt »anden utilbørlig fremgangsmåde«. Det vil være en konkret vurdering, hvorvidt dette er tilfældet, men det forudsættes, at der er handlet i strid med redelig handlemåde.

Anvendelse af § 262 a forudsætter, at handlen finder sted med henblik på *udnyttelse* af den pågældende på nærmere opregnet vis. Det betyder, at menneskehandlen skal være foretaget med henblik på, at gerningsmanden opnår økonomisk vinding, eller med henblik på gerningsmandens egen udnyttelse af den pågældende. Udnyttelsen kan ske ved »kønslig usædelighed«, der skal fortolkes i overensstemmelse med § 228, stk. 1. »Slaveri« vil foreligge, når en person ud fra en konkret vurdering er berøvet sin frihed og er tvunget til at udføre hårdt arbejde. »Tvangsarbejde« skal fortolkes i overensstemmelse med de gældende internationale instrumenter, heriblandt ILO konvention nr. 29 af 28. juni 1930 og nr. 105 af 5. juni 1957. Det fremgår af disse, at tvangsarbejde omfatter:

»ethvert Arbejde eller enhver Bistandsydelse, der kræves af en Person under Trussel om en hvilken som helst Straf, og til hvilket den pågældende Person ikke har tilbudt sig frivilligt. Dog skal Udtrykket »tvungent eller pligtmæssigt Arbejde« i nærværende Konventions Forstand ikke omfatte:

- a) ethvert i Henhold til Lovgivningen om tvungen Værnepligt krævet Arbejde eller Bistandsydelse til Udførelse af Arbejder af rent militær Art,
- b) ethvert Arbejde eller Bistandsydelse, der indgaar som Led i de normale Borgerpligter, der paahviler Borgerne i et fuldtud selvstyrende Land,
- c) ethvert Arbejde eller Bistandsydelse, der kræves af en Person som Følge af en over ham ved en judiciel Afgørelse fældet Dom paa

Betingelse af, at dette Arbejde eller denne Bistandsydelse udføres under Tilsyn og Kontrol af offentlige Myndigheder, og at vedkommende Person ikke gives i Tjeneste hos eller stilles til Raadighed for Private, Selskaber eller private juridiske Personer,

d) ethvert Arbejde eller enhver Bistandsydelse, der kræves i Tilfælde af »force majeure«, d.v.s. i Krigstilfælde, i Tilfælde, hvor større Ulykker er indtraadt eller truer, saasom: Ildsvaade, Oversvømmelser, Hungersnød, Jordskælv, voldsom Epidemi blandt Mennesker og Dyr, Angreb af skadelige Dyr, Insekter eller Plantesnyltere samt i Almindelighed under alle Omstændigheder, som sætter eller med at sætte hele eller en Del af Befolkningens Liv eller almindelige Eksistensbetingelser i Fare,

e) mindre Arbejder paa Landet, d.v.s. Arbejder, der udføres i vedkommende lokale Samfunds direkte Interesse af dets egne Medlemmer og følgelig kan betegnes som normale Borgerpligter, der paahviler dette Samfunds Medlemmer, under Forudsætning af, at Befolkningen selv eller dens direkte Repræsentanter har Ret til at udtale sig om de paagældende Arbejders Betimelighed«.

Hvis forurettede er en person under 18 år, kan der straffes efter bestemmelsen, selv om der ikke har været anvendt de anførte tvangsmidler. Det er således en kvalificerende omstændighed, at forurettede er under 18 år, jf. udkastets § 262 a, stk. 2, nr. 1. Dette er ligeledes tilfældet, hvis gerningsmanden ved ydelse af betaling eller anden fordel opnår et samtykke fra en person, der har myndighed over forurettede, jf. stk. 2, nr. 2. Den person, der modtager en sådan betaling eller anden fordel, straffes på samme måde. »Anden fordel« kan omfatte andet end økonomisk fordel, eksempelvis tilsagn om personlige tjenester o.lign. for modtageren.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger under pkt. 7.

Til nr. 12 (straffelovens § 293)

Ændringen er en konsekvens af forslaget om at indføje en ny § 293 a i straffeloven om brugstyveri af motorkøretøjer, jf. i øvrigt bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13, nedenfor. Med ændringen fastsættes det udtrykkeligt, at straffelovens almindelige bestemmelse om brugstyveri efter lovens ikrafttræden ikke omfatter brugstyveri af motorkøretøjer.

Til nr. 13 (straffelovens § 293 a)

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven om brugstyveri af motorkøretøjer.

Efter lovens ikrafttræden skal brugstyveri af motorkøretøjer, der i dag behandles efter den almindelige brugstyveribestemmelse i straffelovens 293, i stedet straffes efter den foreslåede nye bestemmelse i § 293 a i straffeloven. I straffelovens § 293, stk. 1, 1 pkt., fastsættes det samtidig udtrykkeligt, at denne bestemmelse efter lovens ikrafttræden ikke omfatter brugstyveri af motorkøretøjer.

Formålet med at indføje en ny § 293 a i straffeloven, der særskilt kriminaliserer brugstyveri af motorkøretøjer, er at markere den alvor, hvormed samfundet ser på den form for kriminalitet. Brugstyveri af motorkøretøjer, navnlig brugstyveri af biler, adskiller sig som anført i de almindelige bemærkninger på flere punkter fra andre brugstyverier og har reelt stor lighed med egentligt tyveri.

Den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 293 a omfatter brugstyveri af motorkøretøjer. Bestemmelsen anvendelsesområde fastlægges i overensstemmelse med færdselslovens § 2, nr. 13, hvorefter et motorkøretøj enten er en bil eller en motorcykel (jf. færdselslovens § 2, nr. 2 og 11).

Efter forslaget til en ny § 293 a i straffeloven er normalstrafferammen for brugstyveri af motorkøretøjer bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffes stige til fængsel i 4 år. De foreslåede strafferammer på henholdsvis fængsel indtil 1 år og 6 måneder og fængsel indtil 4 år under skærpende omstændigheder svarer til strafferammerne for tyveri i straffelovens § 276, 1. pkt., og §§ 285, stk. 1, og 286, stk. 1, jf. § 276. I forhold til den gældende bestemmelse i straffelovens § 293 indebærer forslaget, at normalstrafferammen for brugstyveri af motorkøretøjer forhøjes fra 1 år til 1 år og 6 måneders fængsel. Den foreslåede straffeskærpselsregel i straffelovens § 293 a, 2. pkt., der indeholder et strafmaksimum på 4 års fængsel, svarer ligeledes til straffelovens § 286, stk. 1, om tyveri af særlig grov beskaffenhed.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, idømmes der efter gældende domspraksis i de fleste tilfælde alene en bøde i sager om et enkelt tilfælde af førstegangsbugstyveri af en bil. Med den foreslåede nye bestemmelse i straffelovens § 293 forudsættes det, at der i retspraksis sker en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet, således at der i normale førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes en kortere, ubetinget straf på 14 dages fængsel. Dommen kan, navnlig for personer under 18 år, gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger under pkt. 3.3.

Til § 2

Retsplejeloven

Til nr. 1 (retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2)

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, indebærer en udvidelse af adgangen til at anvende varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed. Efter bestemmelsen kan en sigtet således varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået en overtrædelse af straffelovens § 134 a, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Forslaget skal ses i sammenhæng med det samtidige forslag om at forhøje strafferammen i straffelovens § 134 a, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2, ovenfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4 og 5 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3 (retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3, og § 791 a, stk. 3, nr. 3)

Ændringerne er en konsekvens af de foreslåede forhøjelse af strafferammerne i straffelovens §§ 245 og 252.

Til § 3

Færdselsloven

Til nr. 1 (§ 117, stk. 4)

Ændringen er en konsekvens af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 293 a.

Til § 4

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende. De skærpede straffe har virkning for lovovertrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Til § 5

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Lovens § 1 kan dog sættes i kraft for Færøerne ved kongelig anordning. For Grønland gælder der en særlig kriminallov. Der er derfor ikke foreslået en hjemmel til at sætte loven i kraft for Grønland.

Bilag 1

Rigsadvokaten

Justitsministeriet

Dato 15.01.2001

Journal nr. G 3034

Ved skrivelse af 9. juni 2000 anmodede Justitsministeriet mig om en udtalelse om udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager.

I den anledning sendes vedlagt min undersøgelse af 15. januar 2001 af udviklingen i strafniveauet af voldtægtssager.

Som det fremgår af undersøgelsens afsnit 5.1, giver undersøgelsen ikke grundlag for at antage, at strafniveauet for sammenlignelige voldtægtssager har ændret sig fra midten eller slutningen af 1980'erne og frem til i dag.

I undersøgelsens afsnit 4.2 og 5.2 beskrives og vurderes det nugældende straffniveau i voldtægtssager, idet voldtægterne opdeles i tre kategorier, overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt, ligesom der sondres mellem forsøg på voldtægt og fuldbyrdet voldtægt.

Strafniveauet for kontaktvoldtægter og parvoldtægter har ikke givet mig anledning til særlige bemærkninger. Jeg har heller ikke på det foreliggende grundlag bemærkninger til straffen for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, men det kan være ønskeligt at få større klarhed med hensyn til det nugældende straffniveau for dette område.

Endvidere er det min opfattelse, at det kan overvejes, om straffen i alle sager om forsøg på overfaldsvoldtægt ligger på et rimeligt niveau.

Hertil kommer, at det kan være af interesse at følge sager, hvor voldtægten er begået af flere i forening, med henblik på at vurdere om dette forhold tillægges passende betydning i skærpende retning ved strafudmålingen.

Jeg finder på den baggrund, at der kan være grundlag for at iværksætte en ordning, hvor Rigsadvokaten i det kommende års tid får forelagt fældende byretsdomme i voldtægtssager med henblik på at vurdere, om anklagemyndigheden i videre omfang bør anke domme i voldtægtssager, således at landsretterne i flere sager får lejlighed til at tage stilling til straffniveauet.

Henning Fode

RIGSADVOKATEN

15. januar 2001

Journal nr. G 3034

Undersøgelse af udviklingen i straffniveauet i voldtægtssager

1. Indledning

Ved skrivelse af 9. juni 2000 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om en udtalelse om udviklingen i straffniveauet i voldtægtssager.

Justitsministeriets skrivelse lyder således:

»Strafniveauet i voldtægtssager har i den seneste tid givet anledning til betydelig offentlig debat på baggrund af den konkrete sag, der blev afgjort ved Århus rets dom af 26. maj 2000 med delvis betingede fængselsstraffe for flere unges voldtægt af en 14-årig pige.

Der har i den forbindelse blandt andet været henvist til en beskrivelse af udviklingen i straffniveauet i voldtægtssager, som landsdommer Poul Lodberg har foretaget på baggrund af sin gennemgang af landsretsdomme i 1996 i forbindelse med

udarbejdelsen af en domsoversigt over »Strafudmåling vedrørende seksuelle krænkelser (1996)«. Landsdommer Poul Lodbergs beskrivelse af udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager er blandt andet refereret i Rigspolitichefens undersøgelse af »Voldtægters omfang og karakter i Danmark« (1998).

Justitsministeriet kan endvidere henvise til vedlagte kortfattede beskrivelse af udviklingen vedrørende anmeldelser, straffe og straflængder i voldtægtssager, som er udarbejdet af Justitsministeriets forsknings- og dokumentationskonsulent.

Som det fremgår, synes der over en årrække at være sket et generelt fald i strafniveauet i voldtægtssager.

På den baggrund skal Justitsministeriet anmode Rigsadvokaten om en udtalelse om udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager – herunder om udviklingen eventuelt må antages at skyldes en generel ændret strafudmåling i sammenlignelige sager eller afspejler en ændret anmeldelses- eller tiltalepraksis i voldtægtssager.«

Rigsadvokaten har på denne baggrund foretaget en undersøgelse af udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager og af det nugældende strafudmålingsniveau. Undersøgelsen af udviklingen i strafniveauet er foretaget i samarbejde med forsknings- og dokumentationskonsulent Britta Kyvsgaard, Justitsministeriet. Denne redegørelse indeholder en nærmere beskrivelse af undersøgelsen og de konklusioner, som Rigsadvokaten finder kan drages på baggrund af undersøgelsen samt øvrige tilgængelige oplysninger.

Redegørelsen har følgende indhold:

2. Straffelovens bestemmelser om voldtægt og opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang samt straffelovens almindelige regler om strafudmåling

- 2.1. De nugældende bestemmelser i straffelovens § 216 og § 217
- 2.2. Forarbejderne til de nugældende bestemmelser
- 2.3. Straffelovens almindelige regler om strafudmåling
- 2.4. Tidligere gældende bestemmelser om voldtægt
- 2.5. Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse

3. Tidligere undersøgelser af strafniveauet i voldtægtssager

- 3.1. Landsdommer Poul Lodbergs undersøgelser i Dom- merforeningens Domsoversigter
- 3.2. Professor Flemming Balvigs undersøgelse af voldtægtsudviklingen i Danmark
- 3.3. Justitsministeriets undersøgelse
- 3.4. Knud Waaben i Strafferettens specielle del

4. Rigsadvokatens redegørelse

- 4.1. Udviklingen i strafudmålingsniveauet i voldtægtssager
- 4.2. Straffen for voldtægt i nyere retspraksis
- 4.3. Højesterets udmålingspraksis i voldtægtssager

5. Vurdering og konklusion

- 5.1. Udviklingen i straffniveauet i voldtægtssager
- 5.2. Det nugældende straffniveau og vurderingen heraf

Bilag 1 Udviklingen i strafudmålingsniveauet i voldtægtssager

Af Britta Kyvsgaard, Justitsministeriet

Bilag 2 Beskrivelse af udvalgte domme fra undersøgelsen

Bilag 3 Oversigt landsretspraksis 1993 – 2000

Bilag 4 Oversigt over Højesterets praksis vedrørende strafudmålingen i voldtægtssager

2. Straffelovens bestemmelser om voldtægt og opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang samt straffelovens almindelige regler om strafudmåling

2.1. De nugældende bestemmelser i straffelovens § 216 og § 217

Straffelovens § 216 om voldtægt og § 217 om opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold har følgende ordlyd:

»§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel indtil 6 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller de i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

§ 217. Den, som skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, end vold eller trussel om vold, straffes med fængsel indtil 4 år.«

Bestemmelserne fik deres nugældende formulering ved lov nr. 256 af 27. maj 1981.

2.2. Forarbejderne til de nugældende bestemmelser

§ 216 og § 217 fik deres nugældende formulering ved lov nr. 256 af 27. maj 1981, der byggede på Straffelovrådets betænkning om voldtægt, røveri og brandstiftelse (betænkning nr. 914/1980).

Lovændringen indebar en ny affattelse af straffelovens § 216 om voldtægt og § 217 om opnåelse af samleje ved ulovlig tvang end vold eller trussel om vold. Endvidere blev strafferammen for voldtægt efter § 216 opdelt i en normalramme (6 år) og en skærpet sideramme (10 år). Hensigten med lovændringen var at opnå en klarere afgrænsning mellem § 216 og § 217. Lovændringen medførte endvidere, at de fleste voldtægtssager blev undtaget fra nævningebehandling.

I betænkningens kapitel II, afsnit 4, redegøres der for strafudmålingspraksis i sager om voldtægt efter § 216 og opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold efter § 217. Til brug for belysningen af strafudmålingen anvendte udvalget tal fra kriminalstatistikken for årene 1974, 1975, 1976, 1977 og 1978. Tallene er opstillet i en tabel, hvor der er foretaget en inddeling efter sanktionsarter og strafintervaller. For hver af disse gives tallene for de enkelte år 1974-78 og en sammentælling af disse tal med tilføjelse af procentvise angivelser af de vigtigste sanktionsgruppers andel i samtlige afgørelser. Det samlede antal afgørelser var 401. I tabellen er der endvidere medtaget en sammenregning for årene 1970-73, hvor det samlede antal afgørelser var 161.

Af tabellen fremgår det blandt andet, at der i perioden 1970-73 i 44,7 procent af sagerne blev idømt fængsel i mere end 1 år. I perioden fra 1974-78 var denne andel faldet til 28,2 procent.

I betænkningen side 33-34 anførte Straffelovrådet følgende om udviklingen i strafudmålingen:

»En sammenligning mellem de to perioder i tabellens sidste kolonner tyder på, at der fra 1970-73 til 1974-78 er indtrådt en vis formildelse af strafniveauet. Andelen af straffe på over 1 år og af særforanstaltninger er faldet. Især er det nærliggende at slutte, at en del sager er flyttet fra strafniveauet over 1, højst 2 år til strafniveauet maksimalt 1 år (Rigsadvokatens understregning).

Tabellen understreger under alle omstændigheder, at straffe på mere end et par års fængsel spiller en forholdsvis ringe rolle i retspraksis. Kun 19 straffe har været på mere end 3 års fængsel og ingen på mere end 6 års fængsel.

Med henblik på overvejelser vedrørende strafferammens maksimum har straffelovrådet undersøgt anvendelsen af fængselsstraffe på mindst 3 år efter § 216. Det benyttede materiale består af samtlige nævningedomme afsagt ved østre landsret i årene 1976-79, suppleret med nogle sager, der er indsamlet gennem tre statsadvokaturer, og med trykte domme. Straffelovrådets formål med denne gennemgang har alene været at opnå et nogenlunde dækkende billede af de voldtægtsforhold, der har ført til strafudmålinger over det normale niveau.

Kun i 15 sager er der idømt fængselsstraf på mindst 3 år, i næsten alle tilfælde på 3-4 år. Af dommene på 4 år angår de fleste tilfælde, hvor der i straffen er indbefattet reststraf i henhold til tidligere prøveløsladelse fra fængsel, eller hvor der samtidig er dømt for røveri. Kun i to af de 15 tilfælde er der idømt højere straf end 4 års fængsel, i begge tilfælde 6 år.«

I bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 1980-81, Tillæg A, spalte 4003) anførte Justitsministeriet, at der med forslaget ikke tilsigtedes nogen ændring af det gældende udmålingsniveau.

Af Retsudvalgets betænkning (Folketingstidende 1980-81, Tillæg B, spalte 852) fremgår det, at et mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) i udvalget var imod opdelingen af strafferammerne i § 216. Mindretallet ønskede at fastholde den udelte strafferamme og ville dermed understrege, at der af præventive grunde snarere burde ske en ændring af strafudmålingen i opadgående end i nedadgående retning.

2.3. Straffelovens almindelige regler om strafudmåling

Bestemmelsen i straffelovens § 216 om voldtægt har, som det fremgår ovenfor, en normalstrafferamme i stk. 1 på fængsel indtil 6 år, samt en sidestrafte ramme i stk. 2, hvorefter straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Stk. 2 kan f.eks. anvendes, hvis gerningsmanden anvender kniv som trussel eller ved særlige farlige greb om halsen eller i øvrigt anvender særlig grov vold under voldtægten eller forsøget herpå, jf. f.eks. dommene i U 1985.94 H og U 1988.895H, der er omtalt i bilag 3 nedenfor.

Strafferammen i straffelovens § 217 om opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold er fængsel indtil 4 år.

Ved straffastsættelsen inden for disse strafferammer gælder den almindelige vejledende bestemmelse i straffelovens § 80, der har følgende ordlyd:

»§ 80. Ved straffens udmåling skal der tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person, herunder om hans almindelige personlige og sociale forhold, hans forhold før og efter gerningen samt hans bevæggrunde til denne.

Stk. 2. At gerningen er udført af flere i forening, vil i reglen være at anse som en skærpende omstændighed.«

§ 80 fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 319 af 13. juni 1973. Ved denne lov skete der navnlig en omformulering af bestemmelsen i stk. 1, 2. led, om gerningsmandens forhold, blandt andet således at en henvisning til »gerningsmandens foregåendeandel« udgik af loven for at modvirke tendenser til unødigt eller urimelig strafskærpelse som følge af gentagen kriminalitet.

I Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse er der side 67-68 blandt andet anført følgende om bestemmelsen:

»Af § 80, stk. 1, kan for det første udledes det ret selvfølger, at en vurdering af lovovertrædelsens grovhed - d.v.s. et proportionalitetsprincip - er den grundlæggende retningslinie ved straffens fastsættelse. I konkrete sager kan der imidlertid ikke af § 80 udledes nogen nærmere vejledning om, hvorledes lovovertrædelsens grovhed skal bestemmes af strafstørrelse inden for strafferammen. Herom kan formentlig kun

siges, at hvis der inden for samme gerningstype forekommer eller kan tænkes handlinger af forskellig grovhed, skal den grovere handling som udgangspunkt medføre strengere straf end den mindre grove. Men det bliver domstolens sag at afgøre, hvilket punkt på strafskalaen der skal udgøre udmålingens normalniveau, og hvilke afvigelser med hensyn til grovheden der skal føre til udmålingsmæssige variationer i op- eller nedadgående retning.

Dernæst ses det af § 80, at retten skal tage hensyn til oplysninger om gerningsmanden, herunder om hans personlige og sociale forhold. Historisk set har det været et vigtigt formål med § 80 at få fremhævet, at der skal tages hensyn til gerningsmandens individuelle forhold. Man må formentlig læse § 80 således, at disse individuelle forhold kan have lige så stor vægt som forbrydelsens grovhed, efter omstændighederne større vægt. Men § 80 giver ikke nogen anvisning på, hvorledes den nærmere afvejning skal foregå, hvis en bedømmelse af forbrydelsens grovhed og af gerningsmandens personlige og sociale forhold trækker i forskellige retninger. Denne afvejning af kolliderende udmålingshensyn må foretages af retten, som bl.a. kan lægge vægt på, om generalpræventive hensyn tåler en af individuelle forhold indiceret mildhed i strafudmålingen.«

Straffelovrådet understreger således, at det henhører under domstolene at fastlægge det normale udmålingsniveau for de enkelte lovovertrædelser. Endvidere skal domstolene ved strafudmålingen udover grovheden i den konkrete sag tage hensyn til gerningsmandens individuelle forhold. Disse forhold kan efter omstændighederne tillægges lige så stor eller større vægt end forbrydelsens grovhed.

I straffelovens § 84 og § 85 findes en række almindelige strafnedsættelses- og strafbortfaldsgrunde. De fleste vil formentlig sjældent finde anvendelse i voldtægtssager. Dog kan bestemmelsen i § 84, stk. 1, nr. 2, tænkes anvendt. Efter denne bestemmelse kan straffen nedsættes, når gerningsmanden, da han foretog den strafbare handling, ikke var fyldt 18 år, og anvendelsen af lovens fulde straf på grund af hans ungdom må anses for unødvendig eller skadelig.

Såfremt nogen ved en eller flere handlinger har begået flere lovovertrædelser – herunder flere voldtægter – kan straffen i medfør af straffelovens § 88, stk. 1, under særdeles skærpende omstændigheder overstige den højeste for nogen af lovovertrædelserne foreskrevne straf med indtil det halve.

2.4. Tidligere gældende bestemmelser om voldtægt

Bestemmelsen i § 216 havde indtil den 1. juli 1967 følgende ordlyd:

»Den, som tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold, frihedsberøvelse eller fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmeste liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel fra 1 til 16 år, under særdeles skærpende omstændigheder på livstid. Har kvinden forud stået i mere varigt kønsligt forhold til gerningsmanden, er straffen fængsel indtil 8 år.«

Voldtægtsbestemmelsen indeholdt således frem til den 1. juli 1967 et strafminimum på 1 år, og overtrædelse kunne under særdeles skærpende omstændigheder medføre fængsel på livstid.

Ved lov nr. 248 af 9. juni 1967 fik bestemmelsen følgende ordlyd:

»§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje med en kvinde ved vold eller ved fremkaldelse af frygt for hendes eller hendes nærmestes liv, helbred eller velfærd, straffes for voldtægt med fængsel indtil 10 år.

Stk. 2. Med vold sidestilles hensættelse af kvinden i en tilstand, i hvilken hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen.«

Lovændringen skete i overensstemmelse med en indstilling fra Straffelovrådet, der er gengivet i bemærkningerne til lovforslaget. Straffelovrådet anførte blandt andet følgende i indstillingen (Folketingstidende, Tillæg A, 1966-67, spalte 2466-67):

»Rådet indstiller, at den nuværende strafferamme, der omfatter fængsel fra 1 år til 16 år, under særdeles skærpene omstændigheder fængsel på livstid, ændres til fængsel indtil 10 år. Det er rådets principielle opfattelse, at det bør foretrækkes i strafferammer at undlade at foreskrive noget *minimum* (bortset fra det minimum, der gælder for vedkommende strafart). Det må påregnes, at sådanne minima vil kunne afskære domstolene fra i det enkelte tilfælde at fastsætte den straf, der findes rimelig efter lovovertrædelsens beskaffenhed og lovovertræderens forhold.

Med hensyn til voldtægt kan det ikke ventes, at adgangen til at idømme straffe under 1 år vil få større praktisk betydning (Rigsadvokatens understregning). De foreliggende oplysninger om retspraksis kan på den anden side tages til indtægt for det synspunkt, at en fjernelse af det nugældende minimum på 1 års fængsel vil være velbegrundet. Man skal herom gøre følgende bemærkninger.

Der forekommer i retspraksis tilfælde, hvor de udmålte straffe for fuldbyrdet voldtægt ligger under det niveau af 3-4 års fængsel, der kan anses som det normale for denne forbrydelse. Når straffe på niveauet 1-2 år forekommer, er det udtryk for, at formildende omstændigheder kan gøre sig gældende (Rigsadvokatens understregning), og rådet finder det rimeligt, at man ved at fjerne det nuværende minimum åbner mulighed for en større hensyntagen til momenter, der – om end kun i sjældnere tilfælde – taler stærkt for en lempelig udmåling.

Man skal endvidere pege på, at der forekommer sager om fuldbyrdet samleje, hvor man enten ved tiltalebegrænsning eller ved nævningernes afgørelse har henført forholdet under § 232 (blufærdighedskrænkelse) og § 260 (ulovlig tvang) og ikke under § 216. Det er rådets indtryk, at denne retlige bedømmelse forekommer blandt andet i nogle tilfælde, hvor det ville have været mest korrekt at anvende § 216, men hvor undskyldende omstændigheder har gjort sig gældende. Den straf, som idømmes efter §§ 232 og 260, ligger jævnlig under 1 års fængsel. Sager som de her omtalte indikerer derfor, at der blandt voldtægtsforbrydelserne forekommer forhold, for hvilke domstolene bør kunne idømme mindre end 1 års fængsel, og det er rimeligt at antage, at man ved at fjerne 1 års minimum i § 216 vil bidrage til at fremme en juridisk mere korrekt bedømmelse af tilfælde, hvor domfældelse efter de nævnte paragraffer er den korrekte løsning, fordi der savnes tilstrækkeligt bevis vedrørende de objektive og subjektive forhold, som hører til domfældelse for voldtægt.

Rådet foreslår som nævnt *maksimum* i strafferammen nedsat til fængsel i 10 år. I praksis idømmes sjældent højere straffe end fængsel i 4 år. Et maksimum på 10 år vil efter rådets opfattelse være tilstrækkeligt, også med henblik på de groveste voldtægtssager. Ved valget af dette maksimum har rådet i øvrigt lagt vægt på overensstemmelse med den ovenfor nævnte bestemmelse i den svenske brottsbalk.«

Som det fremgår heraf, var ophævelsen af det hidtidige strafminimum ikke begrundet i et ønske om generelt at mildne bedømmelsen af voldtægtssager. Dette fremgår også af folketingsudvalgets betænkning (Folketingstidende 1966-67, Tillæg B, spalte 1414), hvori det oplyses, at justitsministeren over for udvalget havde givet udtryk for, at det ikke ved den foreslåede ændring var hensigten i almindelighed at vurdere denne lovovertrædelse mildere, men at man i overensstemmelse med, hvad der i en årrække havde været praksis ved revisionen af straffebestemmelser, foreslog straffeminimumsbestemmelsen ophævet af hensyn til det ønskelige i i alle tilfælde at kunne udmåle den konkrete hensigtsmæssige straf.

2.5. Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse

I betænkning nr. 1099 fra 1987 om strafferammer og prøveløsladelse foretog Straffelovrådet en almindelig gennemgang af strafferammerne i straffeloven. I forbindelse hermed blev det blandt andet diskuteret, hvilke formål og vurderinger der påvirker fastsættelsen af maksima i strafferammerne og den konkrete udmåling af straf.

I betænkningens kapitel 8.2. behandles Voldtægt og anden tvang. Efter en omtale af lovændringerne i 1967 og 1981, som er beskrevet ovenfor, anfører Straffelovrådet side 171-172 følgende:

»**8.2.2.** Strafferammerne i §§ 216 og 217 har således været genstand for revision for få år siden, og for så vidt angår voldtægt har man dengang lagt vægt på at fastsætte et så lavt normalmaksimum, som det skønnedes forsvarligt.

Om udmålingen af ubetinget fængselsstraf for voldtægt m.v. henvises til den følgende oversigt. Ifølge en tabelforklaring i Kriminalstatistik 1981-84 omfatter gruppen »Voldtægt m.v.« domfældelser efter §§ 216, 217 og 221 samt § 224, jfr. en af paragrafferne 216, 217 eller 221. For så vidt angår årene 1979 og 1980 indeholdt Kriminalstatistik foruden § 216 en særskilt gruppe betegnet »Samleje m.v. med ulovlig tvang« (§ 217 og § 224, jfr. § 217). Denne gruppe er i nedenstående oversigt sammenregnet med voldtægt.

Tabel 21. Ubetinget fængsel for voldtægt m.v. 1979-1984.

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Højst 6 måneder	13	20	18	12	16	7
Over 6 måneder – højst 1 år	31	28	24	24	20	20

Over 1 år – højst 2 år	18	17	31	15	34	23
Over 2 år – højst 3 år	10	9	16	6	13	9
Over 3 år – højst 5 år	3	6	6	6	1	5
Over 5 år	-	3	3	-	-	2
I alt	75	83	98	63	84	66

Det fremgår heraf, at det kun er et lille antal fængselsstraffe for voldtægt, der overstiger 3 år. Tallet lå i de seks år 1979-84 mellem 1 og 9, og heraf var der i tre af årene 2-3 straffe, der oversteg 5 års fængsel. Der henvises i øvrigt til oplysningerne i Bet. nr. 914/1980 s. 23 ff.

Straffelovrådet finder ikke grundlag for at foreslå en nedsættelse af normalstrafferammen på 6 års fængsel, og det vil formentlig være overvejende betænkeligt at foreslå en nedsættelse af den skærpede ramme fra 10 til f.eks. 8 års fængsel. Herved bemærkes, at den sidstnævnte nedsættelse formentlig kunne øge domstolens tilbøjelighed til at foretrække tidsbestemt forvaring efter § 70 frem for tidsbestemt fængsel i visse, ganske vist sjældne tilfælde, hvor der afsiges dom for flere voldtægtsforhold eller for voldtægt i gentagelsestilfælde.«

Straffelovrådet fandt således ikke anledning til at foreslå ændringer i voldtægtsbestemmelsens strafferamme, og betænkningen gav ikke anledning til ændring af straffelovens § 216 og § 217.

3. Tidligere undersøgelser af strafniveauet i voldtægtssager

Som det fremgår af Justitsministeriets skrivelse af 9. juni 2000, nævnt i pkt. 1, er der tidligere også uden forbindelse med lovændringer foretaget undersøgelser af strafniveauet i voldtægtssager.

3.1. Landsdommer Poul Lodbergs undersøgelser i Dommerforeningens Domsoversigter

I nyere tid er strafniveauet i voldtægtssager blandt andet undersøgt af landsdommer Poul Lodberg i Dommerforeningens Oversigter i henholdsvis 1992 og 1996.

Oversigten fra 1992 omfatter en meget stor del af de domme vedrørende seksuelle krænkelser, der blev afsagt af de to landsretter i perioden 1990-1992, og Lodberg anfører, at oversigten på denne baggrund giver et ganske dækkende billede af landsretternes strafudmåling inden for sædelighedskapitlet. I oversigten fra 1992 er der ikke draget nogen samlet konklusion om strafniveauet for voldtægtssager eller seksuelle krænkelser i øvrigt. Dommene er alene kategoriseret og refereret, og oversigten omfatter blandt ca. 35 domme om voldtægt.

Oversigten fra 1996 omfatter blandt andet 11 voldtægtsdomme. I oversigtens indledning anføres følgende:

»Denne oversigt er en opfølgning af en tilsvarende oversigt, jeg udarbejdede i 1992 vedr. landsretsdomme for perioden 1990-1992. Baggrunden er dels et erklæret behov blandt aktørerne i straffesager for generelt at være vel orienteret om strafudmålingspositioner inden for sædelighedsforbrydelserne, dels ønsket om at få afprøvet, om de positioner, der kunne udledes af oversigten fra 1992, stadig er brugelige. Om det sidste kan jeg sige, at min tidligere oversigt bestemt har relevans, men det er p.d.a.s. ret tydeligt, at de domme, jeg nu har haft lejlighed til at gennemgå, peger på en tendens i retning af mildere strafudmålinger (Rigsadvokatens understregning). Når jeg ikke tør udtrykke det mere stærkt, hænger det selvsagt sammen med, at antallet af sager i den gamle oversigt var ganske stort, 95 afgørelser, medens den nu foreliggende er mere begrænset, og ikke nødvendigvis fuldt dækkende.«

Landsdommer Lodberg har endvidere ifølge en artikel i Politiken den 18. juni 2000 udtalt, at den gennemsnitlige straf for voldtægt inden for de seneste år er halveret fra omkring to år til omkring et år. Ifølge artiklen er der ingen forklaring på udviklingen, men det anføres, at det er et faktum, at niveauet er faldet.

3.2. Professor Flemming Balvigs undersøgelse af voldtægtsudviklingen i Danmark

Rigspolitichefen har undersøgt voldtægtsanmeldelser i årene 1990, 1991 og 1992. Undersøgelsen omfatter de nævnte års anmeldelser om overtrædelse af straffelovens § 216 og § 217 og forsøg herpå. Formålet med undersøgelsen var bl.a. at belyse forskellige aspekter i forhold til voldtægt (forbrydelsen, ofret, gerningsmanden). Professor, dr. jur., Flemming Balvig, Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet, blev inddraget i arbejdet bl.a. for at sammenligne resultaterne af Rigspoliets undersøgelse med en tilsvarende undersøgelse fra København omhandlende perioden 1972-76. Undersøgelsen er udgivet af Rigspolitichefen i 1998 under titlen »Voldtægters omfang og karakter i Danmark«.

Publikationen indeholder således ud over undersøgelsen af anmeldelser i 1990, 1991 og 1992 Balvigs undersøgelse af voldtægtsudviklingen i Danmark.

I indledningen til denne del af undersøgelsen anfører Balvig, side 40-41, følgende om udviklingen i strafniveauet m.v.:

»De store historiske udviklingstendenser i straffeanvendelsen ved overgangen fra fattigdomssamfund til velfærdsstat udviser en kraftig tendens til nedpønalisering af tyveri og en vis tendens til opkriminalisering af fysiske overgreb (vold). Det særlige ved voldtægt synes at være, at kriminaliseringen allerede var relativ streng i fattigdomssamfundet, men også, at der i de senere år – i tiden efter 2. verdenskrig – snarere har været tale om en vis nedpønalisering end det modsatte.

Indtil et godt stykke op i 1960'erne var den almindelige strafferamme for voldtægt i Danmark 16 års fængsel. I juni 1967 blev den nedsat til 10 år, og samtidig ophævedes minimumstraffen (på 1 år). I løbet af 1970'erne skete der en sænkning af det faktiske strafniveau. Strafniveauet blev en del lavere end forudsat af straffelovrådet ved lovændringen i 1967. I maj 1981 blev den almindelige strafferamme igen nedsat, nu til 6 år. Der var dog ikke tilsigtet nogen reel ændring af straffenes art eller længde,

men først og fremmest at korrigere en uheldig brug af straffelovens § 217 (om ulovlig tvang). Man opretholdt en skærpet strafferamme på 10 års fængsel for særlig farlig voldtægt m.v.

Den konkrete strafudmåling ved voldtægt siden den seneste lovændring i 1981 er ikke analyseret. Umiddelbart kunne det se ud til, at der er sket en vis - fortsat - nedpønalisering. Denne synes at bestå i såvel mindre risiko for gerningsmanden for at blive pågrebet som i kortere straffe, hvis han pågribes og dømmes. Det kan bl.a. læses ud af, at i 1980 endte 1 ud af hver 14 voldtægtsanmeldelser med, at en gerningsperson blev idømt en frihedsstraf på 18 måneder eller derover. I 1994 var det kun 1 ud af hver 50 anmeldelser, der fik denne konsekvens. Tendensen kan dog også, i princippet - helt eller delvis - tænkes forårsaget af, at de anmeldte voldtægter kan være blevet af mindre alvorlighedsgrad (Rigsadvokatens understregninger).

Medens voldsforbrydelserne og straffene herfor meget ofte har været i fokus for den offentlige og politiske debat inden for de seneste 10 år, har der været bemærkelsesværdigt stille omkring voldtægtsforbrydelsen. Således ændredes voldsparagrafferne i 1989, og der blev lagt op til en større »differentiering« af straffene for vold inden for normalområdet. Fire år senere, i 1993, blev der vedtaget en voldspakke med bl.a. det sigte, at straffene for voldsrecidivister skulle øges med 50 %. Og fire år senere igen, i 1997, har regeringen fremsat en ny voldspakke, der ved siden af en række sociale tiltag foreslår at skærpe straffen betydeligt for de groveste voldstilfælde efter straffelovens § 245 og § 246. Man har ikke i nogen af disse tre »voldspakker« fokuseret på voldtægt.

Den forskellige fokusering på vold og voldtægt de senere år er bemærkelsesværdig. Det er imidlertid en forkert tyding af tendenserne at tage den mindskede strengthed i det strafferetlige system på voldtægtsområdet som udtryk for, at holdningerne og normerne i befolkningen også skulle være blevet mindre strenge på dette område. Tværtimod findes der indikationer på, at det forholder sig omvendt, altså at afskyen og den almindelige afstandstagen over for voldtægtshandlingen og voldtægtsmanden er blevet øget.«

Om udviklingen med hensyn til karakteren af de anmeldte voldtægter anfører Balvig side 50-51 følgende:

»I modsætning til den officielle kriminalstatistik muliggør materialet, at vi også kan se på udviklingen i voldtægter som en funktion af karakteren af forudgående bekendtskab mellem offer og gerningsperson. Det fremgår, at den procentvise stigning har været klart stærkere for voldtægt i nære relationer end for overfaldsvoldtægt o.l. De politianmeldte partner-voldtægter er mere end 3-doblet, medens andre voldtægtsformer »kun« er steget med omkring en fjerdedel (Rigsadvokatens understregning). Også her synes vi altså at få en bekræftelse på, at det først og fremmest er anmeldelsestilbøjeligheden, der er steget. Alternativet, at der de senere år skulle være sket en (særlig stærk) reel stigning i partner-voldtægter sammenlignet med overfaldsvoldtægter, virker lidet plausibel, idet den almene tendens omkring vold mod kvinder begået af nuværende eller tidligere partnere er stagnation eller måske endog fald.«

Om udviklingen i domfældelsesprocenten fordelt på de forskellige voldtægtsformer (overfalds-, kontakt- og partnervoldtægt) anføres side 53 følgende:

»Domfældelsesprocenten er omtrent den samme, 47 %, i 1990-92 som den var i 1972-76 . . .

Imidlertid dækker disse totale tendenser over nogle meget interessante og væsentlige forskydninger inden for og mellem de forskellige voldtægtsformer. I 1972-76 var det kun hver sjette sigtelse for partner-voldtægt, der endte med domfældelse (17 %), og det var netop dette forhold, der blev gjort til genstand for den kraftigste kritik fra ikke mindst kvindebevægelsen og de kvindekriminologiske voldtægtsforskere.

1990-92 er situationen ændret radikalt. Her er 2 ud af 3 sigtelser for partner-voldtægt endt op med en domfældelse (69%). Den relativt høje domfældeshyppighed ved partner-voldtægter gør sig også gældende ved forsøg (83 %); en voldtægtstype der overhovedet ikke forekom som registeret politianmeldelse i Københavns politikreds i perioden fra 1972-76.

Den øgede domfældeshyppighed ved partner-voldtægter (samt fuldbyrdede kontakt-voldtægter) kan i øvrigt tænkes at være en del af forklaringen på øget anmeldelsestilbøjelighed i denne type sager. Når ofre for tidligere ægtefællers eller bekendtes voldtægt erfarer, at de faktisk bliver taget alvorligt af retssystemet, og at det i retlig forstand kan nytte - en viden som bl.a. kan tænkes formidlet af medarbejdere på krisecentrene og kvinde rådgivningerne - er det vel sandsynligt, at motivationen for at anmelde øges.«

Balvig har endvidere side 64-65 i en note til det ovenfor citerede afsnit kommenteret landsdommer Lodbergs gennemgang af domme afsagt i 1996. Balvig anfører blandt andet følgende:

»Ifølge et uddybende/supplerende avisreferat (Jyllandsposten, 10. maj 1997) har Lodberg sammenlignet med en tilsvarende gennemgang fra begyndelsen af 1990'erne og fundet, at fængselsstraffen for voldtægt er blevet reduceret med en tredjedel. Straffen for voldtægt i 1996 var typisk 1 års fængsel mod halvandet år i begyndelsen af 1990'erne og to år i midten af 1980'erne. Poul Lodberg udelukker ifølge avisreferatet, at det er formildende omstændigheder ved dommene i 1996, der begrundet det kraftige fald i strafudmålingen, og mener, at der er tale om en lempet praksis fra domstolens side. En gennemgang af de rene voldssager i 1995 viser ifølge Lodberg, at der her til gengæld er sket en vis skærpelse i forhold til begyndelsen af 1990'erne. Man bør dog være opmærksom på, at disse undersøgelser alene vedrører domme afsagt af landsretterne. Det drejer sig om forholdsvis få sager, f.eks. kun 11 sager vedr. § 216 i 1996, samt at domme afsagt af landsretterne ikke nødvendigvis er repræsentative for alle domme. Når det drejer sig om rene udregninger af gennemsnit for straffenes længde, udgør de årlige domfældelsesstatistikker fra Danmarks Statistik et mere sikkert grundlag, fordi disse statistikker inkluderer samtlige domme.«

3.3. Justitsministeriets undersøgelse

Justitsministeriets forsknings- og dokumentationskonsulent, Britta Kyvsgaard, har i maj 2000 foretaget en undersøgelse af udviklingen i dels antal anmeldte voldtægter og

dels i straffenes art og længde. Beskrivelsen er foretaget ud fra tallene i kriminalstatistikken. Da det ikke er muligt at udskille statistikoplysninger alene for voldtægt (straffelovens § 216), omfatter det, som i beskrivelsen omtales som voldtægt, også opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang (§ 217), tilsnigelse til samleje (§ 221) samt anden kønslig omgængelse (§ 224, jf. § 216, § 217 eller § 221). I beskrivelsen anføres blandt andet følgende om længden af den idømte straf:

»I 1980'erne var den gennemsnitlige strafflængde for voldtægt de fleste år på 17-18 mdr., mens den i 1990'erne svinger omkring 15 mdr. Den gennemsnitlige strafflængde for hele tiåret 1980-89 er 18,3 mdr. og for tiåret 1990-99 15,8 mdr. At der er sket et fald i denne gennemsnitlige strafflængde, er altså tydeligt nok, men denne er dog ikke så voldsom, som landsdommer Poul Lodberg har hævdet på baggrund af en undersøgelse af landsretsdomme fra 1990 og 1996. Lodberg fandt, ud fra dette mere begrænsede datagrundlag, en reduktion på en tredjedel i strafflængderne.«

Om mulige forklaringer på dette fald anfører Britta Kyvsgaard følgende:

»Faldet i den gennemsnitlige strafflængde behøver ikke at afspejle en ændret domspraksis, men kan også skyldes en ændring i karakteren af de sager, der afgøres. I det afsnit af Rigspolitechefens rapport om »Voldtægters omfang og karakter i Danmark« fra 1998, som Flemming Balvig har skrevet, konkluderes det, at anmeldelsestilbøjeligheden for voldtægt er vokset de seneste årtier, hvilket har medført, at der nu anmeldes relativt flere »mindre alvorlige« voldtægter. Dvs. voldtægter, der ikke er overfaldsvoldtægter, men overgreb begået af en partner. Endvidere finder Balvig, at der i de seneste årtier er sket en kraftig vækst i domfældelsesfrekvensen for partnervoldtægter. Begge dele må skabe en forventning om, at straffniveaue for voldtægter generelt vil mindskes.«

3.4. Knud Waaben i Strafferettens specielle del

I Strafferettens specielle del, 5. udgave, 1999, anfører Knud Waaben side 51, at normalstraffen for voldtægt er 1½-2 års fængsel, men at der forekommer både længere og navnlig kortere straffe. Det fremgår ikke, på hvilket grundlag Waaben bygger sin vurdering af straffniveaue.

4. Rigsadvokatens redegørelse

4.1. Udviklingen i strafudmålingsniveauet i voldtægtssager

Rigsadvokatens undersøgelse af udviklingen i straffniveaue er som nævnt ovenfor under pkt. 1 foretaget sammen med Justitsministeriets forsknings- og dokumentationskonsulent, Britta Kyvsgaard.

Undersøgelsen findes i sin helhed i bilag 1 til denne redegørelse.

Som det fremgår heraf, har det af tidsmæssige årsager været nødvendigt at begrænse undersøgelsen til at omfatte en række udvalgte år (1984, 1988, 1992, 1996 og 1998). Valget af undersøgelsesår er i et vist omfang baseret på de oplysninger om gennemsnitlige strafflængder, der fremgår af kriminalstatistikken. 1984 er således det af de udvalgte år, hvor den gennemsnitlige strafflængde ifølge kriminalstatistikken var

længst (21 mdr.), mens 1992 og 1998 er de år, der har den korteste gennemsnitlige strafflængde (14 og 13 mdr.).

Undersøgelsesmateriale er tilvejebragt ved, at politikredsene har indsendt domsudskrifter, retsbogsudskrifter og andre oplysninger om de nærmere omstændigheder ved gerningen (herunder motivet, karakteren af volden eller truslerne herom, ofret og gerningsmandens eventuelle forudgående kendskab til hinanden m.v.) for de pågældende sager. Undersøgelsen omfatter i alt 251 domme.

Britta Kyvsgaards undersøgelse består af to dele.

I den første del af undersøgelsen belyses en række forskellige forhold vedrørende de undersøgte sager, herunder bl.a. de gennemsnitlige strafflængder for de enkelte undersøgte år, antallet af sager, der vedrører forsøg og fuldbyrdet voldtægt, antallet af domme, der omfatter fællesstraffe eller flere forhold, antallet af ankede sager, antallet af sager, der vedrører tidligere straffede, voldtægtens karakter af overfalds-, kontakt- og parvoldtægt og de gennemsnitlige strafflængder, de anvendte magtmidler m.v.

I den anden del af undersøgelsen er der foretaget en statistisk analyse af samtlige domme til ubetinget frihedsstraf for overtrædelse af straffelovens § 216.

Som det fremgår af sammenfatningen i bilag 1, har undersøgelsen vist, at strafudmålingen i voldtægtssager afhænger af en lang række forhold ved de enkelte sager. De forhold, der afspejler voldtægtens grovhed, bidrager især til at forklare forskelle i strafudmålingen. Det drejer sig først og fremmest om den anvendte straffelovsbestemmelse (§ 216, stk. 1 eller stk. 2), og om voldtægten er fuldbyrdet eller ej. Endvidere har det også betydning for strafudmålingen, om der er tale om overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt eller parvoldtægt.

Herudover har det stor betydning for strafudmålingen, om den pågældende samtidig dømmes for flere voldtægter og/eller for anden kriminalitet, og om den pågældende er tidligere straffet for ligeartet kriminalitet og eventuelt tillige som følge heraf idømmes en fællesstraf.

Undersøgelsen har ligeledes vist, at nogle af de ovenfor nævnte forhold varierer årene imellem. Der var således i 1992 og 1998 særligt få, der tidligere var dømt for seksualforbrydelser, og særligt mange parvoldtægter. Begge forhold taler for, at man – alt andet lige – må forvente en lavere strafudmåling i disse år end i andre år.

Endvidere peger undersøgelsens statistiske analyser på, at strafudmålingsniveauet i 1984 – alt andet lige – var markant højere end i de øvrige år. Der er derimod ikke klare forskelle i strafudmålingsniveauet mellem de øvrige år. Det højere strafudmålingsniveau i 1984 skyldes ifølge undersøgelsen, at der i dette år blev udmålt længere straffe i sager om voldtægt efter § 216, stk. 2, samt i sager, hvor tiltalte tidligere var dømt for seksualkriminalitet. Der ville således ikke være en klar forskel i strafudmålingsniveauet i de undersøgte år, såfremt disse domme ikke indgik i undersøgelsen.

4.2. Straffen for voldtægt i nyere retspraksis

I det følgende gennemgås nyere retspraksis med henblik på at belyse det aktuelle strafniveau i sager om voldtægt.

Ved beskrivelsen af strafniveauet er der taget udgangspunkt i dommene i bilag 2 til denne redegørelse, der indeholder en beskrivelse af størstedelen af de domme fra 1998, der er indgået i undersøgelsen. Endvidere er inddraget de trykte landsretsdomme fra perioden 1993 – 2000, der er nærmere beskrevet i bilag 3.

Ved belysningen af det aktuelle strafniveau tages der udgangspunkt i den opdeling af voldtægt i overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt, der også anvendes i undersøgelsen i bilag 1, jf. bilaget side 8.

Ved overfaldsvoldtægt forstås således voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af den karakter, der er beskrevet nedenfor under kontaktvoldtægt.

Ved kontaktvoldtægt forstås det, der på engelsk kaldes »date-rape«, altså situationer, hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kolleger, uanset om selve voldtægten har karakter af et overfald.

Ved parvoldtægt forstås voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt inden for et kortere tidsrum forud for voldtægten

Denne opdeling er valgt, fordi den må antages at være almindelig anerkendt som en væsentlig faktor for strafudmålingen, jf. sammenfatningen i bilag 1, og fordi den er velegnet til en beskrivelse af strafudmålingsniveauet. Sondringen er også anvendt i undersøgelsen foretaget af Flemming Balvig, jf. pkt. 3.2. ovenfor.

Dog bemærkes, at det i nogle sager kan være vanskeligt at vurdere, hvilken af de tre former for voldtægt der er tale om, idet der er en glidende overgang mellem de forskellige kategorier. Det kan således i nogle tilfælde diskuteres, om der foreligger den eller den anden form for voldtægt.

I det følgende sondres endvidere mellem domme, der omfatter fuldbyrdet voldtægt, og domme, hvor der alene dømmes for forsøg, idet også denne faktor har væsentlig betydning for strafudmålingen.

Der er tale om et forholdsvis spinkelt materiale, og det kan ikke udelukkes, at nogle af dommene er udtryk for en strafudmåling, der ikke umiddelbart harmonerer med det generelle niveau. Vurderingerne nedenfor må derfor læses med dette forbehold.

Straffene for *forsøg på overfaldsvoldtægt* varierede i dommene fra 1998 (gruppe 1 i bilag 2), der omfatter 11 domme, fra hæfte i 4 måneder til fængsel i 2 år.

I 7 af disse 11 domme lå straffene mellem 6 måneders fængsel og 9 måneders fængsel. Kun i én sag (dom 7,1998) er der udmålt en lavere straf (hæfte i 4 måneder),

hvilket skyldes den tiltaltes unge alder (17 år), og at der var tale om et mindre alvorligt forhold.

Tre domme gav fængsel i henholdsvis 1 år, 1 år og 6 måneder og 2 år. Dommen, der gav fængsel i 1 år og 6 måneder (dom 6, 1998), omfattede tillige ulovlig frihedsberøvelse af pigen under og efter voldtægtsforsøget, men straffen må antages først og fremmest at være fastsat under hensyntagen til voldtægtsforholdets grove karakter. I den dom, der medførte fængsel i 2 år (dom 3, 1998), blev forholdet henført under straffelovens § 216, stk. 2, og den pågældende var tidligere straffet for et lignende forhold.

I bilag 3 findes kun en dom, der med sikkerhed vedrører et enkelt forsøg på overfaldsvoldtægt, nemlig dom 8, 1996, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 4 måneder, og som vedrører et noget atypisk tilfælde.

Som det fremgår, varierer straffene således fra 4 måneder og til fængsel i 2 år, men »normalstraffen« for forsøg på overfaldsvoldtægt må antages at være 6 til 9 måneders fængsel.

Fuldbyrdet overfaldsvoldtægt forelå i det udvalgte undersøgelsesmateriale kun i tre sager. Straffene blev i disse sager udmålt til fængsel i 3 år, 2 år og 2 år og 6 måneder.

I sagen, der medførte fængsel i 3 år (dom 12, 1998), blev forholdet henført under straffelovens § 216, stk. 2. Sagen omfattede endvidere røveri over for voldtægtsofret. I dom 13, 1998, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 2 år, blev voldtægten begået af to gerningsmænd i forening, hvilket efter straffelovens § 80, stk. 2, i reglen anses som en skærpende omstændighed. I denne sag blev de pågældende også dømt for ulovlig frihedsberøvelse. I den sidste sag (dom 14, 1998) forelå der udover en fuldbyrdet voldtægt, forsøg på voldtægt over for en anden kvinde kort efter, hvilket må have haft væsentlig betydning for straffen på fængsel i 2 år og 6 måneder.

I bilag 3 findes en dom (dom 13, 2000) vedrørende fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 2 år. Voldtægten var begået under indtrængen i ofrets bolig ved indbrud, og den voldtagne var en kvinde på 83 år.

Ingen af de nævnte domme er fuldt ud egnet som grundlag for vurderingen af strafniveauet i denne type sager, fordi der i alle sagerne forelå skærpende omstændigheder, der må have haft betydning for strafudmålingen.

Det er derfor på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere »normalstraffen« for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt. Et forsigtigt skøn fører dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen formentlig ligger i niveauet omkring 1 år og 6 måneder.

Med hensyn til *forsøg på kontaktvoldtægt* foreligger der i det udvalgte undersøgelsesmateriale (bilag 2, gruppe 3) 3 domme fra 1998. To af sagerne medførte fængsel i 10 måneder, og en sag medførte fængsel i 1 år.

I sagen, der medførte fængsel i 1 år (dom 16, 1998) lagde retten vægt på styrken af tiltaltes forsæt og på, at tiltalte tidligere var straffet for voldsforbrydelser. I dom 15,

1998, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 10 måneder, var forholdet begået over for en 14-årig pige, hvilket må have haft betydning for strafudmålingen. Den anden sag (dom 17, 1998), der medførte fængsel i 10 måneder, må imidlertid anses for at være illustrativ for »normalstraffen«, idet overtrædelsen af våbenloven og butikstyveriet, der indgik i denne dom, ikke kan antages at have haft væsentlig betydning for strafudmålingen.

I bilag 3 findes en dom, der medførte fængsel i 9 måneder (dom 2, 1994). Bilag 3 indeholder også en helt ny dom (dom 14, 2000), der medførte fængsel i 1 år, men denne dom omfattede også en længere frihedsberøvelse af kvinden samt enkelte andre forhold og var i øvrigt atypisk, idet tiltalte og kvinden efterfølgende gik i skoven sammen.

Der er altså ikke i det foreliggende materiale mange domme, der er egnede til at belyse strafudmålingsniveauet i sager om forsøg på kontaktvoldtægt. Strafniveauet i denne typer sager må dog skønnes at svare nogenlunde til niveauet ved forsøg på overfaldsvoldtægt.

Fuldbyrdede kontaktvoldtægter er i det udvalgte undersøgelsesmateriale i bilag 2, gruppe 4, belyst ved 12 domme fra 1998. Straffene varierer fra 10 måneders fængsel til fængsel i 3 år.

I de to sager, der medførte fængsel i 10 måneder (dom 24, 1998 og dom 26, 1998), blev voldtægten begået uden anden tvang end fastholden af kvinden. I den ene sag, var der i øvrigt dissens for at fastsætte straffen til fængsel i 1 år. To sager medførte i lignende tilfælde fængsel i 1 år (dom 21, 1998 og dom 23, 1998), men i disse sager indgik også anden kriminalitet, der må antages at have haft indflydelse på straffen.

I 4 sager er der idømt straffe på henholdsvis 1 år og 3 måneder (dom 19, 1998 – en lidt atypisk sag, hvor forholdet blev henført under § 216, stk. 2, men hvor der på den anden side blev lagt vægt på, at kvinden kort forinden voldtægten, mens tiltalte var tilstede, havde haft frivilligt samleje med tiltaltes ven), 1 år og 6 måneder (dom 20, 1998 – hvor retten lagde vægt på, at der var tale om en voldtægt over for en i fysisk og psykisk henseende særdeles svag kvinde), 1 år og 8 måneder (dom 22, 1998 – fællesstraf omfattende en reststraf på 144 dage) og fængsel i 1 år og 9 måneder, hvor sagen omfattede to tilfælde af voldtægt (dom 28, 1999).

I tre sager blev straffen fængsel i 2 år. I to af disse sager (dom 18, 1998 og dom 25, 1998) var der tale om fællesstraffe og anden kriminalitet, og disse sager er derfor ikke fuldt ud egnede til at belyse strafniveauet i »normaltilfælde«. I den tredje sag (dom 27, 1998) begik tiltalte voldtægt over for to kvinder.

I en sag blev straffen udmålt til fængsel i 3 år (dom 29, 1999). Her var der ligeledes tale om to forhold – henholdsvis fuldbyrdet voldtægt og forsøg.

I bilag 3 findes 7 domme, der er egnet til at beskrive strafudmålingen i disse sager. 2 sager medførte fængsel i 6 måneder, og 3 sager gav fængsel i henholdsvis 7 måneder, 8 måneder, 10 måneder, mens 2 domme gav fængsel i 1 år. Heri indgår 3 domme fra 1999 og 2000, der medførte fængsel i 8 måneder, 6 måneder og 1 år (dom 10, 12 og 15).

I denne kategori kan også nævnes sagen fra Århus, der i hvert fald til dels var en kontaktvoldtægt, og som er omtalt nærmere nedenfor under afsnit 4.3., hvor straffene blev fastsat til henholdsvis fængsel i 9 måneder og fængsel i 1 år, dog således at kun 6 måneder af straffen skal fuldbyrdes. Straffen blev bl.a. fastsat under hensyn til de domfældtes unge alder.

De fleste straffe ligger således i niveauet mellem 6 måneder og 1 ½ år, og er der ikke anvendt vold af betydning, eller foreligger der ikke andre skærpende omstændigheder, ligger straffen i niveauet 6 – 10 måneder.

Der er i det udvalgte undersøgelsesmateriale kun en dom om *forsøg på parvoldtægt* (dom 30 i bilag 2). Straffen blev udmålt til fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Der er 7 domme i bilag 2 vedrørende *fuldbyrdet parvoldtægt*. Straffene blev i to sager udmålt til fængsel i 6 måneder, i to sager til fængsel i 8 måneder (i en af sagerne dog delvist betinget), i en sag til fængsel i 1 år, i en sag til fængsel i 1 år og 2 måneder og i den sidste sag til fængsel i 1 år og 3 måneder. I sagen, der gav fængsel i 1 år og 3 måneder, var der tale om en forholdsvis grov voldtægt (dom 34, 1998), og i sagen, hvor straffen blev fængsel i 1 år og 2 måneder, var der tale om en fællesstraf, der omfattede en reststraf på 123 dage (dom 35, 1998). I sagen, der gav fængsel i 1 år, blev pågældende tillige dømt for to tilfælde af vold over for samleveren (dom 31, 1998).

Endvidere kan nævnes dom 3, 1994 i bilag 3, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 1 år for to voldtægter begået umiddelbart efter hinanden, og hvor der også var tale om ikke ubetydelig vold.

Endelig kan det nævnes, at Højesteret i to sager i 1990'erne har taget stilling til strafniveauet i denne type sager. I begge sager blev straffen udmålt til fængsel i 6 måneder, jf. U 95.895H og U 90.372H i bilag 4.

»Normalstraffen« for fuldbyrdet parvoldtægt må på dette grundlag antages at ligge i niveauet 6 – 8 måneders fængsel.

4.3. Højesterets udmålingspraksis i voldtægtssager

Udover de undersøgelser, der er beskrevet ovenfor, er der i bilag 4 foretaget en gennemgang og beskrivelse af Højesterets domme i voldtægtssager, der skønnes egnet til at belyse strafniveauet fra 1970 og frem til midten af 1990'erne. Der findes ikke Højesteretspraksis efter 1996 med tidsbestemte straffe i sager, hvor hovedforholdet er voldtægt.

Sager om voldtægt behandles i almindelighed i 1. instans ved byretterne. De kan derfor frit ankes til landsretten, hvorimod det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse at anke landsrettens dom til Højesteret. Kun hvis sagen er af en så alvorlig karakter, at der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, eller hvis der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller dom til forvaring, jf. straffelovens § 70, behandles sagen i 1. instans ved

landsretten som nævningsesag. Der er i så fald fri ankeadgang til Højesteret for så vidt angår strafudmålingen og visse andre spørgsmål.

Denne afgrænsning af domstolenes saglige kompetence medfører, at Højesteret sjældent får lejlighed til at tage stilling til strafudmålingen i voldtægtssager, medmindre sagen er af særdeles alvorlig karakter.

Højesteret har således i de seneste tyve år i alt væsentlighed alene taget stilling til strafudmålingen i meget grove voldtægtssager, hvor gerningsmanden tillige ofte tidligere har været straffet for lignende kriminalitet. Straffene er udmålt i niveauet fra fængsel i 3 år og 6 måneder til fængsel i 9 år.

Højesteret har dog som nævnt ovenfor under pkt. 4.2. i to sager (U 1995.299H og U 1990.372H) haft lejlighed til at tage stilling til strafudmålingen i sager om *parvoldtægt*. Højesteret udmålte straffen til 6 måneders fængsel, og fandt ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

I U 1991.918/2H tog Højesteret stilling til en sag om flere tilfælde af *kontaktvoldtægt* og forsøg herpå begået af fire unge (i alderen 16 – 20 år) overfor en 16-årig pige, der blev slæbt ind på et værelse, hvor hun blev fastholdt. Forholdene blev begået over 1 – 1 ½ time. To af de tiltalte blev også dømt for vold efter straffelovens § 244 ved at klipet en del af pigens hovedhår af. En anden blev tillige dømt for overtrædelse af § 252 ved at have skudt efter pigen med en luftpistol. Højesteret udmålte ubetingede straffe på henholdsvis fængsel i 6 måneder, fængsel i 4 måneder, fængsel i 9 måneder og fængsel i 1 år. By- og landsretten havde udmålt betingede domme blandt andet under hensyn til de tiltaltes unge alder.

Denne sag nævnes særligt, fordi den på mange punkter er sammenlignelig med den *voldtægtssag fra Århus*, som er omtalt i Justitsministeriets skrivelse af 9. juni 2000, jf. pkt. 1 ovenfor.

I sagen fra Århus blev der afsagt dom af Vestre Landsret den 17. november 2000. Ved dommen blev 6 unge mænd, der var i alderen 15 – 18 år på gerningstidspunktet, dømt for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og forsøg herpå. Forholdene var begået over for en 14-årig pige, der sammen med en ven og nogle af de domfældte gik ind i en skurvogn. Efter at pigen ufrivilligt havde haft seksuelt forhold til venen, der blev frifundet på grund af manglende bevis for forsæt, begik de seks domfældte voldtægt eller forsøg herpå over for pigen. Det blev i landsretten lagt til grund, at pigen blev tvunget til de seksuelle forhold ved de trusler om vold, der lå i situationen. Forholdene havde en varighed på ca. 3 timer.

Straffene blev for 5 af de domfældte udmålt til fængsel i 9 måneder og for en af de domfældte til fængsel i 1 år (fællesstraf). Efter de domfældtes alder og oplysningerne om deres personlige forhold blev straffene gjort delvis betingede, således at 6 måneder skal fuldbyrdes, mens de resterende dele af straffene blev gjort betingede på nærmere fastsatte vilkår.

Landsretten anførte i præmisserne, at strafudmålingen var udtryk for, at landsretten ikke havde imødekommet anklagemyndighedens påstand om generelt at forhøje

strafniveauet i sager af denne karakter. Straffene blev således alene udmålt under hensyntagen til den konkrete sags omstændigheder i overensstemmelse med det strafniveau, der hidtil har været gældende i sager om voldtægt.

I byrettens dom var straffen for 5 af de tiltalte fastsat til fængsel i 6 måneder, hvoraf de 3 måneder blev gjort betinget på nærmere fastsatte vilkår. En af de tiltalte blev i byretten idømt fængsel i 9 måneder, hvoraf de 6 måneder blev gjort betinget på nærmere fastsatte vilkår. Den ubetingede del af straffen for alle de tiltalte blev anset for udstået med varetægtsfængslingen, der havde haft en varighed af ca. 3 måneder.

Højesteret har ikke i de seneste år haft lejlighed til at tage stilling til strafudmålingen i sager om *overfaldsvoldtægter*, hvor der ikke foreligger særlige skærpende omstændigheder. I de domme, hvor der har foreligget særlige skærpende omstændigheder, som eksempelvis i U 1995.299H og U 1994.648H, blev straffen fastsat til fængsel i 5 år.

Dommene vedrørende overfaldsvoldtægt uden særlige skærpende omstændigheder er således af ældre dato. Som eksempler på sådanne sager kan nævnes U 1981.802/2 H og U 1977.49/2H, hvor straffen blev udmålt til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Højesteret har endvidere i ældre domme vurderet strafudmålingen i sager om forsøg på *overfaldsvoldtægt*. Som eksempler herpå kan nævnes U 1975.173H, hvor straffen blev udmålt til fængsel i 3 år, og U 1970.731H, hvor straffen blev udmålt til fængsel i 2 år.

Det er således vanskeligt at vurdere, hvilket strafniveau Højesteret finder bør anvendes i dag ved overfaldsvoldtægter, hvor der ikke foreligger særlige skærpende omstændigheder, men efter den nævnte ældre praksis lå strafniveauet for overfaldsvoldtægter i disse tilfælde på 2-3 års fængsel. Det synes ikke at have haft væsentlig betydning – i hvert fald på daværende tidspunkt – at der alene var tale om forsøg.

5. Vurdering og konklusion

5.1. Udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager

Som anført under punkt 2.4. antog Straffelovrådet i den indstilling, der er gengivet i forarbejderne til lov nr. 248 af 9. juni 1967, at et niveau af 3 – 4 års fængsel på dette tidspunkt var den normale straf for fuldbyrdet voldtægt, og at straffe på 1 – 2 år kunne forekomme, såfremt der forelå formildende omstændigheder. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at den foreslåede lovændring ikke var begrundet i et ønske om at mildne bedømmelsen af voldtægtssager.

I Straffelovrådets betænkning nr. 914/1980 om voldtægt, røveri og brandstiftelse, der lå til grund for lov nr. 256 af 27. maj 1981, er der som anført under punkt 2.2. redegjort for strafudmålingspraksis i sager om voldtægt. Straffelovrådet foretog en sammenligning mellem strafniveauet i perioderne 1970-73 og 1974-78. Straffelovrådet fandt, at en sammenligning mellem de to perioder tydede på, at der fra perioden 1970-73 til perioden 1974-78 indtrådte en vis formildelse af strafniveauet. Andelen af straffe på over 1 år var faldet, og Straffelovrådet fandt det nærliggende at

slutte, at en del sager var flyttet fra straffniveaueet over 1, højst 2 år til straffniveaueet maksimalt 1 år. Endvidere understregede Straffelovrådet, at under alle omstændigheder spillede straffe på mere end et par års fængsel en forholdsvis ringe rolle i retspraksis. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget til lov nr. 256 af 27. maj 1981, at der med lovændringen ikke tilsigtedes nogen ændring af det gældende udmålingsniveau.

Det må således antages, at den normale straf for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt i midten af 1960'erne var 3-4 års fængsel. Straffniveaueet faldt herefter i løbet af 1970'erne, og fra midten eller slutningen af 1970'erne spillede straffe på mere end et par års fængsel en forholdsvis ringe rolle i praksis.

Som det fremgår af undersøgelsen i bilag 1 af udviklingen i strafudmålingsniveauet, har analysen af sager fra årene 1984, 1988, 1992, 1996 og 1998 ikke givet noget klart grundlag for at antage, at der i den undersøgte periode er sket en ændring i udmålingspraksis i voldtægtsager. Dog peger de statistiske analyser på, at straffniveaueet – alt andet lige – var højere i 1984 end i de øvrige år. Det højere strafudmålingsniveau i 1984 skyldes ifølge undersøgelsen, at der ved voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, samt ved voldtægt begået af personer, der tidligere var straffet for seksualforbrydelser, blev idømt længere straffe i 1984 end i de øvrige år. Der er ikke grundlag for at antage, at der er sket en ændring i straffniveaueet i de øvrige undersøgelsesår.

Det kan således konkluderes, at straffniveaueet i voldtægtssager generelt faldt forholdsvis markant i 1970'erne og frem til midten af 1980'erne. Undersøgelsen giver derimod ikke grundlag for at antage, at straffniveaueet for sammenlignelige voldtægtssager har ændret sig fra midten eller slutningen af 1980'erne og frem til i dag.

5.2. Det nugældende straffniveau og vurderingen heraf

Som det fremgår ovenfor under pkt. 4.2., må »normalstraffen« for forsøg på overfaldsvoldtægt antages at være 6-9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe. For fuldbyrdet overfaldsvoldtægt uden skærpende omstændigheder antages det ovenfor ved et forsigtigt skøn, at udgangspunktet for straffastsættelsen formentlig ligger i niveauet omkring fængsel i 1 år og 6 måneder.

Med hensyn til forsøg på kontaktvoldtægt skønnes det, at straffniveaueet svarer nogenlunde til niveauet ved forsøg på overfaldsvoldtægt, mens straffen for fuldbyrdet kontaktvoldtægt ligger i niveauet mellem 6 måneder og 1 ½ år, men sådan at straffen er 6 – 10 måneder, hvis der ikke er anvendt vold af betydning, eller hvis der ikke i øvrigt foreligger skærpende omstændigheder.

For så vidt angår parvoldtægter, der var fuldbyrdede, antages det under punkt 4.2., at »normalstraffen« ligger i niveauet 6-8 måneders fængsel.

For så vidt angår straffniveaueet for kontaktvoldtægter og parvoldtægter giver det billede, der har vist sig med hensyn til straffenes størrelse, mig ikke anledning til at overveje behovet for skærpelse af straffen. Jeg har herved lagt vægt på, at der næsten

uden undtagelse er idømt ubetingede straffe, og at straffene ikke kan anses for at være kortvarige.

Straffene for de fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, der er beskrevet ovenfor under punkt 4.2., og hvor der forelå skærpene omstændigheder, var på fængsel i 2 – 3 år. Udmålingen i disse sager giver mig ikke anledning til bemærkninger. Jeg har endvidere ikke noget grundlag for at antage, at straffene i sager, hvor der ikke foreligger skærpene omstændigheder, vil blive fastsat med udgangspunkt i et niveau på under 1 år og 6 måneder, som efter min opfattelse må anses for at være et passende strafniveau for sager af denne karakter.

Såfremt denne antagelse om straffen i sager om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt er korrekt, er der imidlertid en betydelig forskel på straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt og forsøg på overfaldsvoldtægt.

Det er imidlertid ikke alene på voldtægtsområdet, der er en – til tider betydelig – forskel på strafudmålingen afhængig af, om der er tale om et fuldbyrdet forhold eller forsøg.

I Strafferettens almindelige del, Ansvarslæren, 4. udgave, 1997, anfører Waaben således, at det er muligt, at man af praksis kan udlede en almindelig tendens til en mildere bedømmelse af forsøg. En forskel i udmålingen kendes ved drab og visse andre grove forbrydelser, hvor en ikke realiseret integritetskrænkelser kendetegner forholdet som mindre groft.

Det giver således ikke i sig selv anledning til bemærkninger, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt er lavere end straffen for det fuldbyrdede forhold.

En række af dommene vedrørende forsøg på overfaldsvoldtægt i det undersøgte materiale har imidlertid givet mig anledning til at overveje, om straffen i alle sager af denne karakter ligger på et rimeligt niveau.

Der henvises herved til dom 2, 1998 og dom 4, 1998 i bilag 2, hvor der blev udmålt straffe på fængsel i 8 måneder for henholdsvis et voldtægtsforsøg på en S-togsstation og en parkeringsplads under anvendelse af ikke ubetydelig vold, og hvor forsøgene mislykkedes på grund af kvindens modstand og kvindens høje skrig.

Endvidere kan nævnes dom 5, 1998 i bilag 2, hvor voldtægtsforsøget blev begået af en 21-årig mand, der standsede en ham ubekendt 16-årig udviklingshæmmet pige, som cyklede hjem fra skole, og som under anvendelse af betydelig magt forsøgte at få samleje med pigen. Forsøget mislykkedes på grund af pigens kraftige modstand i form af slag og spark. Gerningsmanden blev idømt fængsel i 9 måneder.

Endelig kan henvises til dom 8, 1998 i bilag 2, hvor voldtægtsforsøget blev begået over for en 70-årig kvinde i dennes lejlighed, hvortil gerningsmanden skaffede sig adgang, og hvor der anvendtes forholdsvis grov vold over for kvinden. Straffen blev fastsat til fængsel i 8 måneder.

En af de nævnte domme er en landsretsdom (dom 2, 1998), mens de øvrige domme er byretsdomme.

Det er på baggrund af de nævnte sager min opfattelse, at der særligt på dette område kan være behov for at overveje, om domme af denne art i videre omfang skal søges anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse.

Hertil kommer, at det kan være ønskeligt at få større klarhed med hensyn til vurderingen af det nugældende straffniveau for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, når der ikke foreligger skærpende omstændigheder.

I øvrigt bemærkes, at det efter sagen fra Århus, der er omtalt ovenfor under pkt. 1 og 4.3., har været diskuteret, om straffene i sager, hvor der er flere gerningsmænd til voldtægten, er passende. Som det fremgår af tabel 6 i bilag 1, er der kun få sager i det undersøgte materiale, hvor voldtægten er begået af flere i forening. Imidlertid verserer der for tiden flere voldtægtssager, hvor der efter de foreliggende oplysninger har været flere gerningsmænd.

Det kan på den baggrund være af interesse at følge sådanne sager med henblik på at vurdere, om det forhold, at gerningen er udført af flere i forening, tillægges passende betydning i skærpende retning ved strafudmålingen.

Som det fremgår af tabel 5 i undersøgelsen i bilag 1, er cirka halvdelen af de domme, der er omfattet af undersøgelsen, blevet anket, og straffen er – især i sager fra 1996 og 1998 – i et ikke ubetydeligt omfang blevet skærpet.

Jeg finder på denne baggrund, at der kan være grundlag for at iværksætte en ordning, hvor Rigsadvokaten i det kommende års tid får forelagt fældende byretsdomme i voldtægtssager med henblik på at vurdere, om anklagemyndigheden i videre omfang bør anke domme i voldtægtssager, således at landsretterne i flere sager får lejlighed til at tage stilling til straffniveauet.

Ordningen bør i givet fald efter min opfattelse omfatte alle domme i voldtægtssager, uanset om der er tale om par-, kontakt- eller overfaldsvoldtægt, og uanset om forholdet er fuldbyrdet eller ej. Det vil gøre det muligt at foretage en vurdering af, om straffene i de konkrete sager i alle tilfælde er i overensstemmelse med det niveau, der er beskrevet ovenfor, og eventuelt give anledning til, at anke egnede sager til landsretten med henblik på skærpelse. Ordningen bør endvidere omfatte en underretning af Rigsadvokaten om alle landsretsdomme. Herved vil det også blive muligt for rigsadvokaturen på et bredere grundlag efter udgangen af denne periode at danne sig et helt aktuelt billede af straffniveauet.

Bilag 1

Underbilag 1

Udviklingen i strafudmålingsniveauet i voldtægtssager

Af Britta Kyvsgaard, Justitsministeriet

Der er gennemført en undersøgelse med henblik på at belyse, hvorvidt voldtægt straffes mildere i dag end tidligere.

Danmarks Statistik udarbejder årligt en kriminalstatistik, der bl.a. indeholder oplysninger om straffens art og længde for voldtægt. Det er imidlertid ikke muligt fyldestgørende at vurdere straffniveauet for voldtægt på baggrund af disse oplysninger. Det skyldes flere forhold. Kategorien »Voldtægt mv.«, som Danmarks Statistik anvender, omfatter ikke kun voldtægt (§ 216), men også samleje ved anden ulovlig tvang (§ 217), tilsnigelse til samleje (§ 221) samt anden kønslig omgængelse end samleje (§ 224, jf. § 216, § 217 og § 221). En forskydning mellem antallet af sager inden for disse kategorier vil kunne påvirke de gennemsnitlige strafflængder, der omtales i Danmarks Statistiks kriminalstatistik. Det samme vil være tilfældet, såfremt der sker en forskydning mellem voldtægtssager, der vedrører § 216, stk. 1, med strafferamme på 6 år, og § 216, stk. 2, med en strafferamme på 10 år. Endvidere vil der være en del af de domme, der er omfattet af kriminalstatistikken, som ikke er endelige domme. Mange af voldtægtsdommene ankes, og såfremt ankesagen først afgøres året efter dommen i 1. instans, vil den endelige dom ikke været omfattet af kriminalstatistikken. Endelig kan nævnes, at kombinationsdomme også indgår i Danmarks Statistiks beregning af gennemsnitlige strafflængder.

Ved siden af disse forhold kan der være en lang række andre forhold, der påvirker det generelle straffniveau i de forholdsvis få voldtægtssager. Eksempelvis vil man – alt andet lige – kunne forvente, at straffene for voldtægt gennemgående vil være strengere, såfremt der bliver flere tidligere voldtægtsdømte blandt de tiltalte, såfremt de enkelte domme omfatter flere forbrydelser, eller såfremt flere af voldtægterne er fuldbyrdede og ikke alene forsøg.

I nærværende undersøgelse er der søgt taget højde for de forhold, der kan påvirke straffene for voldtægt, med henblik på at få et bedre grundlag for at vurdere, hvorvidt der er sket en ændring i strafudmålingsniveauet for voldtægt.

Det bemærkes, at når der i det følgende foretages sammenligninger af de gennemsnitlige strafflængder for voldtægt på forskellige områder, fx fuldbyrdet voldtægt sammenlignet med forsøg på voldtægt, skal disse forskelle i strafflængder betragtes som vejledende. Der er således ikke taget højde for, om voldtægterne adskiller sig på andre områder end netop det, der indgår i den givne sammenligning. Det er alene de senere statistiske analyser, der muliggør en samlet vurdering af strafudmålingen, således at der tages hensyn til alle de forhold, der påvirker denne.

Undersøgelsens materiale

Det er valgt at basere undersøgelsen på endelige domme for overtrædelse af straffelovens § 216 og § 217, der er afsagt i enten 1. eller 2. instans i årene 1984, 1988, 1992, 1996 og 1998. Det indebærer, at undersøgelsen omfatter sager, hvor den endelige dom er afsagt i et af de nævnte år, men at den også omfatter sager, hvor 2. instans dommen er afsagt i et andet år, men hvor 1. instans dommen vedrører et af de nævnte år. Denne fremgangsmåde er valgt for at få så stort et undersøgelsesmateriale som muligt.

Af tidsmæssige grunde har undersøgelsen måtte begrænses til at omfatte domme for et mindre antal år i 1980'erne og 90'erne. Valg af konkrete undersøgelsesår er i nogen grad baseret på de oplysninger om gennemsnitlige strafflængder, der fremgår af kriminalstatistikken. 1984 er således det år, som har den længste gennemsnitlige strafflængde (21 mdr.), mens 1992 og 1998 er de år, der har de korteste (henholdsvis 14 og 13 mdr.).

For de enkelte domme er der indhentet domsudskrifter, udskrifter af retsbøger samt enkelte yderligere oplysninger, der er egnet til at belyse sagens karakter.

Undersøgelsens materiale består herefter af i alt 251 domme. For 5 af dommene foreligger dog alene oplysninger fra kriminalregistret, idet sagens akter ikke har kunnet findes.

Straffens art og længde

Undersøgelsen omfatter flere domme fra 1984 og 1988 end fra undersøgelsesårene i 1990'erne, jf. tabel 1. Det skyldes bl.a., at anmeldelsestallene varierer. I undersøgelsen indgår endvidere alene tidsbestemte domme til frihedsstraf. Ved siden af disse er der afsagt i alt 6 forvaringsdomme (2 i 1988 og 4 i 1992) samt 35 foranstaltningsdomme (7 i 1984, 8 i 1988, 6 i 1992, 4 i 1996 og 10 i 1998).

Tabel 1. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og straffens art og længde.

	1984		1988		1992		1996		1998		I alt	
Antal domme	65		64		49		30		43		251	
Ubetinget frihedsstraf	98%	(64)	91%	(58)	90%	(44)	93%	(28)	96%	(41)	94%	(235)
Delvis betinget frihedsstraf	0%	(0)	6%	(4)	2%	(1)	0%	(0)	2%	(1)	2%	(6)
Betinget frihedsstraf	2%	(1)	3%	(2)	8%	(4)	7%	(2)	2%	(1)	4%	(10)
I alt	100%	(65)	100%	(64)	100%	(49)	100%	(30)	100%	(43)	100%	(251)
Længden af ubetinget straf:												
6 mdr. og derunder	14%	(9)	7%	(4)	16%	(7)	11%	(3)	12%	(5)	12%	(28)
> 6 mdr. – 10 mdr.	11%	(7)	17%	(10)	27%	(12)	14%	(4)	24%	(10)	18%	(43)
> 10 mdr. – 1 år	19%	(12)	16%	(9)	21%	(9)	21%	(6)	17%	(7)	18%	(43)
> 1 år – 1 år og 6 mdr.	16%	(10)	26%	(15)	18%	(8)	14%	(4)	15%	(6)	18%	(43)
> 1 år 6 mdr. – 2 år	16%	(10)	16%	(9)	11%	(5)	18%	(5)	20%	(8)	16%	(37)
> 2 år – 3 år	13%	(8)	9%	(5)	5%	(2)	14%	(4)	12%	(5)	10%	(24)
> 3 år	13%	(8)	10%	(6)	2%	(1)	7%	(2)	0%	(0)	7%	(17)
I alt	101%	(64)	101%	(58)	100%	(44)	99%	(28)	100%	(41)	99%	(235)
Gennemsnitlig længde af ubetinget frihedsstraf	21 mdr.		19 mdr.		18 mdr.		18 mdr.		16 mdr.		18 mdr.	

I alle de undersøgte år er mindst 90% af voldtægtssagerne afgjort med en ubetinget dom. I alt er der afsagt 10 betingede domme, nemlig 1 i 1984, 2 i 1988, 4 i 1992, 2 i 1996 og 1 i 1998. Alle betingede domme er med straffastsættelse, med strafflængder varierende fra 4 mdr. til 1 år. Tre af de betingede domme er med vilkår om samfundstjeneste. I 9 af de 10 domme er der nævnt særligt formildende omstændigheder, fx at voldsudøvelsen har været begrænset, forholdet mellem offer og gerningsmand (voldtægt i parforhold) og gerningsmandens mentale udvikling, hans forhold i øvrigt og/eller hans unge alder (2 af gerningsmændene er under 18 år: en 16-årig i 1992 og en 17-årig i 1984). Kun én af dommene har været anket.

Ved siden af de rent betingede domme omfatter materialet 6 kombinationsdomme. Den ubetingede del af dommen varierer fra 1 til 3 mdr., mens den samlede idømte frihedsstraf varierer fra 7 mdr. til 1 år og 3 mdr. I 5 af disse domme er der nævnt særligt formildende omstændigheder, svarende til ovennævnte (en kombinationsdom fra 1988 vedrører en 15-årig gerningsmand).

Den gennemsnitlige længde af den idømte ubetingede straf (ekskl. kombinationsdommene) varierer fra 16 til 21 mdr., lavest i 1998 og højest i 1984. Som det ses af tabel 1, beror denne forskel bl.a. på, at der i 1984 og 1988 var forholdsvis mange domme på mere end 3 år. De meget langvarige straffe påvirker således den gennemsnitlige straflængde en del. Såfremt der bortses fra straffe på over 3 år, er der således ringe forskel mellem den gennemsnitlige straflængde de enkelte år, idet den – med undtagelse af 1992, hvor den er på 13 mdr. – alle øvrige år er på 16 mdr. Der er i alt afsagt 17 domme med en straflængde på over 3 år. Den længste straf er på 7 år og vedrører en særlig grov voldtægtssag fra 1984, begået af en person, der tidligere er dømt for voldtægt, andre seksualforbrydelser og andre former for kriminalitet. Dommen inkluderede endvidere en reststraf på 366 dage.

Fuldbyrdet voldtægt eller forsøg på voldtægt

Med undtagelse af 1996, hvor der er særligt mange fuldbyrdede voldtægter, ligger andelen af fuldbyrdede voldtægter på et nogenlunde konstant niveau i undersøgelsesårene (omkring 60% af sagerne). Straffene for de fuldbyrdede voldtægter er i gennemsnit 9 mdr. længere end straffene for forsøg på voldtægt.¹⁾

Tabel 2. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og om de er fuldbyrdede eller ej.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Fuldbyrdet voldtægt	58%	59%	61%	80%	63%	62%
Forsøg på voldtægt	39%	38%	39%	20%	37%	36%
Medvirken til voldtægt	3%	3%	0%	0%	0%	2%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	65	64	49	30	43	251

Voldtægtens grovhed

For så vidt angår voldtægtens grovhed, vurderet ud fra den paragraf, der er dømt efter, er der heller ikke stor variation mellem årene, da mere end 90% af sagerne i alle årene vedrører § 216, stk. 1. Dog ses af tabel 3, at alle dommene i 1992 angik § 216, stk. 1. Kun 3 af de 251 domme vedrører § 217.

Tabel 3. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og straffelovsbestemmelser.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
§ 216 stk. 1	92%	93%	100%	93%	93%	95%
§ 216 stk. 2	6%	5%	0%	3%	7%	4%

§ 217	2%	2%	0%	3%	0%	1%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	65	64	49	30	43	251

Der er overordentlig stor forskel i strafflængderne mellem de enkelte paragraffer og stykker. Mens den gennemsnitlige strafflængde for domme for § 217 er på 8 mdr., er den på 17 mdr. for § 216, stk. 1, og på 39 mdr. for § 216, stk. 2.

Fællesstraffe

I 23 af de 251 indgår en reststraf, eller der er tale om en fællesstraf. Det ses af tabel 4, at andelen af domme, som er fællesstraffe eller inkluderer reststraffe, med undtagelse af 1992 er nogenlunde stabil over årene. Fællesstraffene er betydeligt længere end de øvrige domme, gennemsnitligt 14 mdr. længere.

Tabel 4. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og om dommen er en fællesstraf eller ej.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Fællesstraf/reststraf indgår	9%	12%	4%	10%	9%	9%
Ikke fællesstraf/retsstraf	91%	88%	96%	90%	91%	91%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	65	64	49	30	43	251

Andel ankede domme

En væsentlig del af voldtægtsdommene er blevet anket til en højere instans, jfr. tabel 5. Andelen af domme, der er anket, varierer noget de første år, men er mere stabil de senere. I alle årene er det omkring to tredjedele af de ankede domme, der ikke fører til ændring af den dom, der var afsagt i 1. instans. Der er en svag tendens til, at forholdsvis mange af de ankede domme skærpes i 1996 og 1998.

Domme, der er afgjort i 2. instans, er i gennemsnit lidt kortere (2 mdr.) end domme, der alene er behandlet i 1. instans, også selv om der gennemsnitligt set er sket en skærpelse af straffene i 2. instans. Det indikerer, at det først og fremmest er forholdsvis mange af de milde domme, der ankes.

Tabel 5. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår, antal instanser og ankesagens udfald.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Kun 1. instans	37%	61%	47%	50%	42%	47%
Straffen mildere i 2. instans	6%	3%	8%	3%	2%	5%

Straffen skærpet i 2. instans	14%	11%	10%	17%	19%	14%
Samme straf i 2. instans	43%	25%	35%	30%	37%	34%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	65	64	49	30	43	251

Voldtægt begået af flere i forening

14 af i alt 237 voldtægter er begået af flere i forening. Når antallet her er 237, beror det på, at dette spørgsmål ikke har kunnet belyses for de 5 domme, hvor der ikke foreligger domsudskrifter m.v., og at domme, der vedrører forskellige gerningsmænd, men samme sag og samme offer, her alene tælles én gang.

Tabel 6. Antal voldtægter fordelt efter afgørelsesår og om voldtægten er begået af flere i forening.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Én gerningsmand	93%	93%	96%	93%	95%	94%
Flere gerningsmænd	7%	7%	4%	7%	5%	6%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	59	58	46	28	41	237

At voldtægten er begået af flere i forening, bliver betragtet som en skærpene omstændighed. Det tyder undersøgelsens data også på, idet den gennemsnitlige strafflængde for de voldtægter, der er begået af flere i forening, er 4 måneder længere end tilfældet er, når voldtægten er begået af kun én person. Som det ses af tabel 6, er det omkring hver tyvende voldtægt, der involverer flere gerningsmænd.

Dømt for flere forhold

Såfremt dommen inkluderer flere kriminelle forhold, vil det naturligvis også påvirke straffen. Det ses af tabel 7, at omkring hver 7. dom omfatter flere voldtægter. I knap halvdelen af disse sager er gerningsmanden dømt for en voldtægt mod forskellige ofre, mens det i de øvrige sager drejer sig om flere voldtægter mod samme offer. At sagen omfatter flere voldtægter påvirker strafflængden væsentligt. Undersøgelsen viser, at straffene i sager med flere voldtægter i gennemsnit er 10 mdr. længere end i de øvrige sager.

I en tredjedel af sagerne er gerningsmanden også dømt for anden kønslig omgængelse end samleje. Disse forhold vedrører typisk voldtægtsområdet, idet gerningsmanden – ud over voldtægten – også på anden måde har forbrudt sig mod ofret. Straffene i disse sager er i gennemsnit 5 mdr. længere end i andre voldtægtssager. Tilsvarende forskel i strafflængderne er der mellem domme, der inkluderer andre former for kriminalitet, og dem, der ikke gør det.²⁾ Disse øvrige former for kriminalitet angår kun i visse tilfælde samme offer som voldtægtsforbrydelsen.

Tabel 7. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og omfang og art af øvrige forhold.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Dømt for flere voldtægtsforhold i samme sag	15%	19%	4%	13%	14%	14%
Samtidig dømt for anden kønslig omgængelse	32%	38%	27%	43%	33%	34%
Dømt for anden form for Kriminalitet	45%	31%	31%	33%	49%	38%
Overhovedet dømt for andet end ét voldtægtsforhold	65%	61%	51%	57%	72%	61%
I alt (N)	65	64	49	30	43	251

Vurderet samlet er næsten to tredjedele af de dømte dømt for mere og andet end et voldtægtsforhold. Det er vanskeligt at pege på en klar udviklingstendens i andelen af sager med flere forhold, men det bemærkes dog, at der i 1998 er forholdsvis mange sager, der inkluderer flere forhold, mens det i 1992 drejer sig om forholdsvis få.

Gerningens varighed

I undersøgelsen er det registreret, hvorvidt voldtægtssituationen har strakt sig over længere tid. At en voldtægt har strakt sig over længere tid, er indikation på, at voldtægten er fuldbyrdet, og/eller at gerningsmanden samtidig har begået flere voldtægter eller tillige anden kønslig omgængelse end samleje mod ofret, jf. ovenstående. Det kan dog også være tegn på, at der er begået andre former for forbrydelser mod ofret. Gerningens varighed er således ikke i sig selv et forhold, der har betydning for strafudmålingen, men kan alene betragtes som indikation på, at det drejer sig om en mere alvorlig voldtægt eller om en sag, der omfatter flere forbrydelser.

Tabel 8. Antal voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og om voldtægten har strakt sig over tid eller ej.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Strakt sig over længere tid	27%	27%	27%	23%	37%	28%
Ikke strakt sig over længere tid	73%	73%	73%	77%	63%	72%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	63	62	48	30	43	246

Der er ikke i alle sager oplyst, hvor lang tid voldtægten har strakt sig over, men i sager, der har en varighed ud over, hvad der må antages at være det almindelige, foreligger der typisk en tidsangivelse. Her er registreret varigheder fra minimum 45 min. til maksimum 2½ døgn.

Undersøgelsen viser, at de ubetingede frihedsstraffe i gennemsnit er 6 mdr. længere i de sager, der har strakt sig over tid, i forhold til de øvrige sager. Mellem knap en fjerdedel og godt en tredjedel af sagerne har strakt sig over tid, færrest i 1996 og flest i 1998, jf. tabel 8.

Tidligere kriminalitet

Såfremt personen tidligere er dømt for kriminalitet, kan det influere på straffens art og længde. Især vægter tidligere ligeartede forbrydelser meget ved strafudmålingen. Det tyder undersøgelsen da også på. Såfremt personen tidligere er dømt for voldtægt og/eller anden seksualkriminalitet, er straffen således i gennemsnit 10 mdr. længere end i øvrige domme, mens domme, hvor tiltalte tidligere er straffet for anden kriminalitet end seksualkriminalitet, i gennemsnit kun er 5 mdr. længere end de øvrige domme.

Tabel 9. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og omfang og art af tidligere kriminalitet.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Tidligere dømt for voldtægt	13%	16%	2%	13%	7%	11%
Tidligere dømt for anden seksualkriminalitet end voldtægt	8%	8%	0%	0%	0%	4%
Tidligere dømt for seksualkriminalitet overhovedet	16%	19%	2%	13%	7%	12%
Tidligere dømt for anden kriminalitet end seksualkrim.	33%	42%	27%	33%	37%	35%
Tidligere straffet overhovedet	38%	48%	27%	40%	37%	39%
I alt (N)	63	62	48	30	43	246

Som det ses af tabel 9, er der ganske store forskelle årene imellem med hensyn til, hvor stor en andel af voldtægtsforbryderne der tidligere er dømt for seksualkriminalitet. Denne forskel er statistisk signifikant. Især i 1992 og 1998 er det meget få domme, der vedrører tidligere seksualforbrydere. Tabellen viser i øvrigt, at der i 1988 var forholdsvis mange af de tiltalte, der tidligere var straffet for anden kriminalitet end seksualkriminalitet, mens der i 1992 var forholdsvis få.

Voldtægts karakter

Det er undersøgt, om voldtægtens karakter som enten overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt eller parvoldtægt influerer på strafudmålingen.

I undersøgelsen er parvoldtægt defineret som voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt inden for et kortere tidsrum forud for voldtægten.

Under betegnelsen kontaktvoldtægt er i undersøgelsen registreret dels sager, der svarer til det, der på engelsk kaldes »date-rape«, altså situationer hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, fx naboer og kolleger, uanset at voldtægten er af overfaldskarakter.

Under den sidste kategori – overfaldsvoldtægt – er i undersøgelsen registreret voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været et samvær af den karakter, der er beskrevet for kontaktvoldtægt.

Tabel 10. Voldtægtsdomme fordelt efter voldtægtens karakter og straffens art og længde.

	Overfaldsvoldtægt		Kontaktvoldtægt		Parvoldtægt		I alt	
Ubetinget frihedsstraf	96%	(96)	95%	(101)	83%	(33)	93%	(230)
Delvis betinget frihedsstraf	2%	(2)	1%	(1)	8%	(3)	2%	(6)
Betinget frihedsstraf	2%	(2)	4%	(4)	10%	(4)	4%	(10)
I alt	100%	(100)	100%	(106)	101%	(40)	99%	(246)
Længden af ubetinget straf:								
6 mdr. og derunder	9%	(9)	12%	(12)	18%	(6)	12%	(27)
> 6 mdr. – 10 mdr.	15%	(14)	21%	(21)	24%	(8)	19%	(43)
> 10 mdr. – 1 år	15%	(14)	20%	(20)	27%	(9)	19%	(43)
> 1 år – 1 år og 6 mdr.	18%	(17)	20%	(20)	15%	(5)	18%	(42)
> 1 år 6 mdr. – 2 år	22%	(21)	13%	(13)	9%	(3)	16%	(37)
> 2 år – 3 år	10%	(10)	12%	(12)	6%	(2)	10%	(24)
> 3 år	12%	(11)	3%	(3)	0%	(0)	6%	(14)
I alt	101%	(96)	101%	(101)	99%	(33)	100%	(230)
Gennemsnitlig længde af ubetinget frihedsstraf	21 mdr.		16 mdr.		13 mdr.		18 mdr.	

Som det fremgår af tabel 10, har voldtægtens karakter en klar sammenhæng med såvel straffens art som længde. Mens kun 4% af dommene for overfaldsvoldtægt er betingede eller delvis betingede, drejer det sig om 18% af dommene for parvoldtægt. Desuden er to tredjedele af de ubetingede domme for parvoldtægt på højst 1 år mod knap 40% af dommene for overfaldsvoldtægt. Mellem disse yderpunkter falder kontaktvoldtægt.

Det fremgår videre af tabel 10, at den gennemsnitlige straflængde for overfaldsvoldtægt er på 21 mdr., mens den er på 16 mdr. for kontaktvoldtægt og 13 mdr. for parvoldtægt.

I tabel 11 er der redegjort separat for straffens art og længde for overfaldsvoldtægter. Kun i to af årene, i 1984 og 1988, er der givet enkelte helt eller delvis betingede

domme. Den gennemsnitlige strafflængde varierer noget årene imellem. Maksimum er på 26 mdr. (i 1984) og minimum på 15 mdr. (i 1992 og 1998). Det bemærkes, at der her og i de følgende to tabeller ikke er taget hensyn til øvrige forhold, der influerer på strafudmålingen.

Tabel 11. Domme for overfaldsvoldtægt fordelt efter afgørelsesår og straffens art og længde. Absolutte tal.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Ubetinget frihedsstraf	28	26	11	14	17	96
Delvis betinget frihedsstraf		2				2
Betinget frihedsstraf	1	1				2
I alt	29	29	11	14	17	100
Længden af ubetinget straf:						
6 mdr. og derunder	1	2	1	2	3	10
> 6 mdr. – 10 mdr.	3	3	1	1	6	14
> 10 mdr. – 1 år	5	4	3	1	1	14
> 1 år – 1 år og 6 mdr.	3	7	4	2	1	17
> 1 år 6 mdr. – 2 år	7	4	2	5	3	21
> 2 år – 3 år	3	2		2	3	10
> 3 år	6	4		1		11
I alt	28	26	11	14	17	96
Gennemsnitlig længde af ubetinget frihedsstraf	26 mdr.	21 mdr.	15 mdr.	20 mdr.	15 mdr.	21 mdr.

Tabel 12 indeholder information om straffens art og længde for alene kontaktvoldtægter. Enkelte betingede domme eller delvis betingede domme er givet i årene 1988, 1992 og 1996. Variationen årene imellem i den gennemsnitlige strafflængde er her mindre end for overfaldsvoldtægter, idet minimum er på 13 mdr. (i 1992) og maksimum er på 18 mdr. (i 1984 og 1998).

Tabel 12. Domme for kontaktvoldtægt fordelt efter afgørelsesår og straffens art og længde. Absolutte tal.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Ubetinget frihedsstraf	29	24	21	11	16	101
Delvis betinget frihedsstraf		1				1
Betinget frihedsstraf		1	2	1		4
I alt	29	26	23	12	16	106

Længden af ubetinget straf:						
6 mdr. og derunder	5	2	4	1		12
> 6 mdr. – 10 mdr.	4	5	7	2	3	21
> 10 mdr. – 1 år	6	2	4	4	4	20
> 1 år – 1 år og 6 mdr.	5	8	3	2	2	20
> 1 år 6 mdr. – 2 år	3	4	1		5	13
> 2 år – 3 år	4	3	2	1	2	12
> 3 år	2			1		3
I alt	29	24	21	11	16	101
Gennemsnitlig længde af ubetinget frihedsstraf	18 mdr.	17 mdr.	13 mdr.	16 mdr.	18 mdr.	16 mdr.

Der er med undtagelse af 1984 i alle årene givet helt eller delvis betingede domme for parvoldtægt, jf. tabel 13. Med hensyn til gennemsnitlige strafflængder ses et minimum på 12 mdr. (i 1992 og 1998) og et maksimum på 17 mdr. (i 1996).

Tabel 13. Domme for parvoldtægt fordelt efter afgørelsesår og straffens art og længde. Absolutte tal.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Ubetinget frihedsstraf	5	6	11	3	8	33
Delvis betinget frihedsstraf		1	1		1	3
Betinget frihedsstraf			2	1	1	4
I alt	5	7	14	4	10	40
Længden af ubetinget straf:						
6 mdr. og derunder	2		2		2	6
> 6 mdr. – 10 mdr.		2	4	1	1	8
> 10 mdr. – 1 år	1	3	2	1	2	9
> 1 år – 1 år og 6 mdr.	1		1		3	5
> 1 år 6 mdr. – 2 år		1	2			3
> 2 år – 3 år	1			1		2
> 3 år						
I alt	5	6	11	3	8	33
Gennemsnitlig længde af ubetinget frihedsstraf	14 mdr.	13 mdr.	12 mdr.	17 mdr.	12 mdr.	13 mdr.

Af tabel 14 ses fordelingen af voldtægter efter deres karakter de forskellige år. Der er på dette område nogle klare forskelle årene imellem, især med hensyn til parvoldtægter. Andelen af voldtægter, der er parvoldtægter, er således ganske ringe i 1984 og ganske stor i 1992 og 1998. Forskellen er statistisk signifikant.

Tabel 14. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og voldtægters karakter.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Overfaldsvoldtægt	46%	47%	23%	47%	40%	41%
Kontaktvoldtægt	46%	42%	48%	40%	37%	43%
Parvoldtægt	8%	11%	29%	13%	23%	16%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	63	62	48	30	43	246

Skærpende og formildende omstændigheder

I en del af dommene er der i præmisserne angivet formildende og/eller skærpende omstændigheder. Det vil naturligvis være oplagt at inddrage denne information i en vurdering af udviklingen i sanktionerne. Det er, jf. tabel 15, imidlertid kun i halvdelen af dommene, der er redegjort for, hvilke omstændigheder der har influeret på strafudmålingen, hvorfor denne oplysning næppe giver særlig megen vejledning. Det er også på anden vis vanskeligt at pege på klare tendenser med hensyn til andel domme med henholdsvis formildende og skærpende omstændigheder, eftersom der i en del af dommene peges på såvel formildende som skærpende omstændigheder. En del af de forhold, der nævnes i præmisserne, er i øvrigt omfattet af ovenstående samt af det, der omtales i det følgende.

Tabel 15. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og angivelse af skærpende/formildende omstændigheder.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Intet nævnt i præmisserne	49%	49%	52%	50%	56%	51%
Kun formildende omstændigheder	13%	19%	27%	13%	5%	16%
Kun skærpende omstændigheder	24%	27%	15%	27%	11%	21%
Både/og	14%	5%	6%	10%	28%	12%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	63	62	48	30	43	246

Anvendte magtmidler

De magtmidler, gerningsmanden har anvendt under voldtægten for at gennemføre sit forehavende, er også registeret i undersøgelsen. Dette fremgår af tabel 16. I knap en femtedel af sagerne har gerningsmanden taget kvælertag på ofret, og i en lige så stor

andel har han anvendt eller truet med at anvende våben. I 15% af sagerne er ofret sparket eller slået, mens der i knap hver tiende sag er anvendt verbale trusler. I de resterende 40% af sagerne fremgår det ikke, at gerningsmanden skulle have anvendt egentlige magtmidler ud over en fastholdelse af ofret.

Tabel 16. Voldtægtsdomme fordelt efter afgørelsesår og anvendte magtmidler.

	1984	1988	1992	1996	1998	I alt
Kvælertag	18%	24%	12%	20%	12%	18%
Anvendt eller truet med våben	22%	15%	15%	20%	21%	18%
Sparket eller slået ofret	17%	6%	17%	20%	16%	15%
Verbale trusler om vold	14%	8%	10%	7%	5%	9%
Fastholdt ofret	29%	47%	46%	33%	46%	40%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
I alt (N)	63	62	48	30	43	246

Der er ikke klare forskelle i de anvendte magtmidler mellem de forskellige år. Dog bemærkes, at der i 1984 og i 1996 var forholdsvis få sager, hvor der ikke blev anvendt magtmidler ud over fastholdelse af ofret. Med hensyn til straf længderne ses, at straffen i gennemsnit er 4 mdr. længere i de sager, hvor der er anvendt magtmidler ud over fastholdelse og verbale trusler, sammenlignet med øvrige sager.

Oplysninger om gerningsmand og offer

Tabel 17 omfatter forskellige oplysninger om gerningsmand og offer. Som det ses, er det få af voldtægtsforbryderne, der var under 18 år på gerningstidspunkt. I alt er det 13 af de 251 domme, der omfatter gerningsmænd under 18 år. 3 af de 13 unge gerningsmænd har fået betingede eller delvis betingede domme, mens de øvrige 10 har fået ubetingede frihedsstraffe. For sidstnævnte domskategori ses en ganske ringe forskel i strafudmålingen mellem domme, der vedrører de unge, og domme, der vedrører de ældre gerningsmænd, idet dommene for sidstnævnte i gennemsnit kun er godt en måned længere end dommene for førstnævnte.

Tabel 17. Voldtægtsdomme fordelt efter forskellige karakteristika ved gerningsmanden og offer samt efter afgørelsesår.

	1984		1988		1992		1996		1998		I alt	
Gerningsmand under 18 år	5%	(3)	5%	(3)	2%	(1)	7%	(2)	9%	(4)	5%	(13)
Offer meget ung eller gammel	13%	(8)	10%	(6)	12%	(6)	7%	(2)	12%	(5)	11%	(27)
Gerningsmanden alkoholpåvirket	81%	(51)	82%	(51)	71%	(34)	80%	(24)	79%	(34)	79%	(194)
Ofret alkoholpåvirket	41%	(26)	48%	(30)	50%	(24)	33%	(10)	61%	(26)	47%	(116)

Såfremt ofret er meget ungt eller har en meget høj alder, vil det ofte være anført som en skærpene omstændighed, og ofrets alder vil være fremhævet i dommen. I andre tilfælde omtales ofrets alder typisk ikke. Det afspejler sig også i strafniveauet, idet

dommene i gennemsnit er 6 mdr. længere, når ofret er meget ungt eller meget gammelt. Som det ses af tabel 17, omfatter godt en tiendedel af sagerne meget unge/gamle ofre. Heller ikke på dette område ses klare udviklingslinier.

I undersøgelsen er det registeret, om gerningsmand eller offer har været påvirket af alkohol. Herved forstås, at der forud for voldtægten overhovedet er indtaget alkohol. En overordentlig stor del af gerningsmændene har været alkoholpåvirkede under voldtægten. Tabel 17 viser, at i næsten alle årene har 4 ud af 5 gerningsmænd været påvirkede af alkohol. I øvrigt ses ingen sammenhæng mellem, om gerningsmændene var påvirkede eller ej, og strafudmålingen.

I en del af sagerne har også ofret være påvirket af alkohol. Andelen, der har været påvirket, svinger noget år for år, fra minimum en tredjedel til knap to tredjedele. Undersøgelsen peger på, at der er en sammenhæng mellem strafflængderne, og om ofret er påvirket af alkohol eller ej, idet de ubetingede straffe i gennemsnit er 3 mdr. kortere, når ofret er påvirket. Denne sammenhæng kan dog meget vel være falsk, idet den kan bero på, at ofre for kontaktvoldtægter meget hyppigere end ofre for overfaldsvoldtægter er påvirkede af alkohol.

De statistiske analyser³⁾

Ovenstående har peget på mange sammenhænge mellem forhold ved voldtægten og strafudmålingen i voldtægtssager. Samtidig har analysen vist, at der på enkelte områder er klare forskelle mellem voldtægtsdommene de enkelte år, mens der på en række andre områder ikke er tydelige forskelle. Det kan på denne baggrund være vanskeligt at vurdere, hvorvidt der reelt er sket en ændring i strafudmålingen for voldtægt.

Ved hjælp af statistiske metoder er det imidlertid muligt at vurdere, hvilke af de nævnte forhold der reelt bidrager til at forklare strafudmålingen, herunder også en vurdering af, om selve årstallet for dommen bidrager til at forklare strafudmålingen. Selv om der umiddelbart kan peges på en sammenhæng mellem forskellige forhold og strafudmålingsniveauet, så kan disse sammenhænge således godt vise sig at være falske, idet de reelt afspejler en bagvedliggende sammenhæng, jf. ovenstående eksempel med ofrets påvirkning af alkohol. Tilsvarende er det muligt, at det, der umiddelbart ikke synes at hænge sammen med straffens længde, reelt gør det, men at denne sammenhæng skjules af andre forhold. Fx kan man tænke sig, at når der ikke for de ubetingede frihedsstraffe ses nogen sammenhæng mellem straffens længde og gerningsmandens alder, så kan det måske bero på, at unge gerningsmænd gennemgående begår grovere voldtægter end ældre gerningsmænd.

De statistiske analyser er baseret på samtlige domme til ubetinget frihedsstraf for overtrædelse af straffelovens § 216. Ekskluderet af analysen er altså kombinationsdomme og betingede domme samt de ganske få sager vedrørende straffelovens § 217.

I de statistiske analyser, der er gennemført, indgår følgende variable:

- Årstal for dom

- Voldtægtens grovhed (§ 216, stk. 1 eller stk. 2)
- Fuldbyrdet eller forsøg på voldtægt
- Varighed af voldtægt (strakt sig over tid eller ej)
- Begået af flere i forening (ja/nej)
- Dømt for flere voldtægter (ja/nej)
- Dømt for tilsvarende seksualforbrydelser (ja/nej)
- Dømt for andre former for kriminalitet (ja/nej)
- Fællesstraf (ja/nej)
- Sagsbehandlingstid i 1. instans (1-2 mdr., 3-5 mdr., over 5 mdr.)
- Sagens art (tilståelsessag eller ej)
- Tidligere dømt for seksualkriminalitet (ja/nej)
- Tidligere dømt for anden kriminalitet end seksualkriminalitet (ja/nej)
- Voldtægtens karakter (overfalds-, kontakt- eller parvoldtægt)
- Anvendt magtmiddel (mere og andet end fastholdelse/verbale trusler: ja/nej)
- Ofret skadet fysisk (ja/nej)
- Særlige psykiske følger omtalt (ja/nej)
- Gerningsmandens alder (under 18 år eller ej)
- Ofrets alder (særlig ung/gammel: ja/nej)

En variansanalyse, hvor længden af den ubetingede straf relateres til ovennævnte variabler, viser, at følgende forhold bidrager til forklaringen af straffens længde (her nævnt i prioriteret rækkefølge, således at det forhold, der bidrager mest, nævnes først). I parentes er nævnt det antal måneder, som variansanalysen beregner – andre forhold holdt konstant – som forskellen i strafudmålingen mellem de sammenlignede forhold. Det bemærkes, at der er store statistiske sikkerhedsintervaller for de beregnede forskelle, omkring +/- 50% eller mere:

- Voldtægtens grovhed (§ 216, stk. 1, i forhold til § 216, stk. 2: - 16 mdr.)
- Fuldbyrdet eller forsøg på voldtægt (forsøg i forhold til fuldbyrdet: - 9 mdr.)
- Tidligere dømt for seksualkriminalitet (tidligere dømt for seksualforbrydelser: +8 mdr.)

- Voldtægtens karakter (overfaldsvoldtægt i forhold til kontaktvoldtægt: +5 mdr.; kontaktvoldtægt i forhold til parvoldtægt: +3 mdr.)
- Fællesstraf (fællesstraf: + 7 mdr.)
- Dømt for flere voldtægter (flere voldtægter i samme sag: +6 mdr.)
- Årstal for dom (se nedenfor)
- Varighed af voldtægt (varighed af gerningen: + 3 mdr.)
- Dømt for anden kriminalitet (ud over anden kønslig omgængelse end voldtægt) (dømt for anden kriminalitet: + 3 mdr.)

At de nævnte forhold bidrager til at forklare strafudmålingen, betyder for det første, at de – uanset alle andre forhold, der også påvirker dommen – bidrager med at forklare strafudmålingen med det nævnte antal dage. Der er således ved beregningen taget hensyn til samtlige øvrige af de forhold, der er omfattet af analysen. Når et forhold accepteres som bidragende til strafudmålingen, betyder det desuden, at sandsynligheden er på mindst 95% for, at den fundne sammenhæng er reel og ikke et udslag af en tilfældighed. I de fleste tilfælde er sandsynligheden betydeligt større, idet den for de første seks af de ovennævnte forhold er på mindst 99,9%. Ved siden af de ovennævnte forhold, er gerningsmandens alder og ofrets alder på grænsen til at være signifikante, dvs. på grænsen til at blive accepteret som reelt bidragende til forklaring af strafudmålingen. Sandsynligheden herfor er på mere end 90%.

Den statistiske analyse viser yderligere, at de ovennævnte variable tilsammen forklarer 60% af variationen i voldtægtsstraffenes længde. Sammenlignet med det, man finder i mange andre undersøgelser, er dette at betragte som en ganske høj procentandel.

Som det ses, er årstallet for dommen et af de forhold, der har en betydning for strafudmålingen. Der er dog ikke tale om en klar eller ligefrem sammenhæng mellem de forskellige undersøgelsesår og strafudmålingen. Det viser sig, at det er 1984, der adskiller sig fra de øvrige år ved gennemgående at have en strengere strafpraksis end de øvrige år. Analysen peger på, at straffen for voldtægt var omkring 5 mdr. længere i 1984 sammenlignet med de øvrige år (med et statistisk sikkerhedsinterval fra 2 til 8 mdr.). Der er derimod ikke nogen klar forskel mellem 1988 og undersøgelsesårene i 1990'erne, ligesom der heller ikke er klar indbyrdes forskel mellem de tre undersøgelsesår i 1990'erne.

Det er videre undersøgt, om der er særlige forhold, der kan være med til at forklare, hvorfor straffniveauet gennemgående var højere i 1984 end i de øvrige år. Det viser sig at være tilfældet, idet analyser af samvariation mellem forholdene peger på, at man i 1984 i sammenligning med de øvrige år især gav strengere straffe til personer, der tidligere var dømt for seksualforbrydelser, samt i sager, der vedrører særlig grov voldtægt, § 216, stk. 2. Det er, jfr. ovenstående tabel 3 og tabel 9 forholdsvis få, der er dømt for § 216, stk. 2, ligesom det er få af de dømte, der tidligere er straffet for seksualforbrydelser. Når disse to kategorier udelades af variansanalysen, viser det sig, at årstallet for dommen ikke længere bidrager til at forklare strafudmålingen.

Forskellen mellem strafudmålingen i 1984 og i 1998 bliver i så tilfælde på 70 dage. Denne forskel er ikke statistisk signifikant. Analysen viser videre, at såvel gerningsmandens som ofrets alder bidrager til at forklare variationen i strafudmålingen i de sager, analysen omfatter.

Der er også gennemført en multipel logistisk regressionsanalyse, hvor det er undersøgt, om der er forskelle mellem årene med hensyn til brug af korte versus lange frihedsstraffe. Korte frihedsstraffe er defineret som straffe op til og med 1 år, mens lange frihedsstraffe er dem over 1 år. Denne analyse er baseret på de samme variable som variansanalysen. Analysen viser, at der er ikke forskel årene imellem med hensyn til brug af korte og lange frihedsstraffe. Det betyder, at sandsynligheden for at få en kort straf og for at få en lang straf – i sammenlignelige sager – er lige stor i de undersøgte år. Den påviste variation i strafudmålingen årene imellem vedrører altså alene en variation inden for området af henholdsvis straffe op til 1 år og straffe over 1 år.

Sammenfatning

Undersøgelsen herunder de statistiske analyser har vist, at strafudmålingen i voldtægtsdomme afhænger af en lang række karakteristika ved de enkelte voldtægtssager:

- Forhold, der på forskellig måde afspejler voldtægtens grovhed, bidrager især til at forklare forskelle i strafudmålingen. Det drejer sig først og fremmest om den anvendte straffelovsbestemmelse (§ 216, stk. 1 eller stk. 2), og om voldtægten er fuldbyrdet eller ej. Voldtægtens karakter som enten overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt eller parvoldtægt og gerningens varighed, der både kan afspejle forbrydelsens grovhed, og om flere forbrydelser har fundet sted, bidrager også til at forklare strafudmålingen.
- Sagens omfang har også en klar indflydelse på straffen. Såfremt personen samtidig dømmes for flere voldtægter eller for anden kriminalitet end tilsvarende seksualforbrydelser, eller såfremt straffen er en fællesstraf, influerer det markant på længden af den idømte straf.
- Også den tidligere kriminelle karriere influerer på strafudmålingen, idet personer, der tidligere er dømt for seksualforbrydelser, får hårdere straffe end personer, der ikke er det.
- Endelig influerer både gerningsmandens og ofrets alder på strafudmålingen. Dette ses tydeligst for den del af analysen, der ikke omfatter de grove voldtægtssager (§ 216, stk. 2) samt sager med tidligere seksualforbrydere.

Undersøgelsen har ligeledes vist, at nogle af de forhold, der har betydning for strafudmålingen, varierer årene imellem. Der er således statistisk signifikante forskelle i andelen af voldtægtsforbrydere, der tidligere er dømt for seksualforbrydelser, ligesom der er statistisk signifikante forskelle i fordelingen af voldtægterne efter deres karakter som henholdsvis overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt. Begge forhold taler for, at man – alt andet lige – vil have en lavere

strafudmåling i 1992 og i 1998, hvor der er særligt få, der tidligere er dømt for seksualforbrydelser, og særligt mange parvoldtægter.

De statistiske analyser peger på, at årstallet for dommen også influerer på strafudmålingen, således at strafudmålingsniveauet var markant højere i 1984 end i de øvrige år. Der er derimod ikke klare forskelle i strafudmålingsniveauet mellem de øvrige år. Forskellen i strafudmålingsniveauet i 1984 sammenholdt med de øvrige år er beregnet til 5 mdr. (med et statistisk sikkerhedsinterval fra 2 til 8 mdr.). De videre analyser viser, at det højere strafudmålingsniveau i 1984 skyldes, at voldtægt efter § 216, stk. 2, og at tidligere seksualforbrydere da fik længere straffe, end tilfældet var de øvrige år. Det betyder, at når der bortses fra domme vedrørende § 216, stk. 2, og domme vedrørende tidligere seksualforbrydere, er der ingen klar forskel i strafudmålingsniveauet mellem de undersøgte år.

Der har endvidere ikke kunnet påvises forskelle årene imellem med hensyn til brug af korte og af lange straffe (straffe på op til og med 1 år sammenholdt med straffe over 1 år).

¹⁾ Gennemsnitlige straflængder er her og i det følgende beregnet på baggrund af alene de ubetingede frihedsstraffe.

²⁾ Anden form for kriminalitet inkluderer straffelovsovertrædelser samt overtrædelser af våbenloven, lov om euforiserende stoffer og færdselslovens § 53 og § 56.

³⁾ Lektor, cand.stat. Svend Kreiner har bistået ved udarbejdelsen af de statistiske analyser.

Bilag 1

Underbilag 2

RIGSADVOKATEN

Journal nr. G 3034

Beskrivelse af udvalgte domme fra undersøgelsen

I undersøgelsen indgår 43 domme, hvor der er afsagt dom i 1. eller 2. instans i 1998, jf. tabel 1 i bilag 1.

Nedenfor beskrives størstedelen af disse sager med henblik på at belyse det aktuelle strafniveau i sager om voldtægt. Syv af de 43 domme er dog ikke medtaget, idet der i disse sager udover voldtægt indgår anden kriminalitet, der må antages at have haft en sådan betydning for den idømte straf, at dommene ikke er egnede til at belyse straffen for voldtægt.

Dommene fordeler sig på overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt som det fremgår af tabel 11, 12 og 13 i bilag 1. Denne opdeling af sagerne efter deres karakter

er ligeledes fulgt i beskrivelsen nedenfor, idet sagerne dog også er opdelt efter, om der er tale om fuldbyrdet voldtægt eller forsøg.

Beskrivelsen af dommene nedenfor er således opdelt i følgende grupper:

Gruppe 1: Forsøg - overfaldsvoldtægt

Gruppe 2: Fuldbyrdet - overfaldsvoldtægt

Gruppe 3: Forsøg - kontaktvoldtægt

Gruppe 4: Fuldbyrdet - kontaktvoldtægt

Gruppe 5: Forsøg - parvoldtægt

Gruppe 6: Fuldbyrdet - parvoldtægt

Beskrivelserne er foretaget på en sådan måde, at de oplysninger, der må antages at have haft væsentlig betydning for straffastsættelsen, fremgår. Tiltaltes alder er nævnt i alle tilfælde, hvorimod forurettedes alder kun er nævnt, såfremt forurettede er særlig ung eller ældre, idet dette forhold kan have betydning for straffastsættelsen. Såfremt der har været uenighed mellem by- og landsret om straffastsættelsen, fremgår det af beskrivelsen.

Gruppe 1: Forsøg - overfaldsvoldtægt

- **Vestre Landsrets ankedom af 19. februar 1998 (dom 1, 1998)**
- **Fængsel i 6 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, forsøg på anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, samt tilsnigelse til anden kønslig omgængelse efter straffelovens § 218, stk. 2, jf. § 224, begået af en 21-årig mand, der skaffede sig adgang til en studiekammerats lejlighed, hvor dennes kæreste lå og sov. Mens kvinden sov, havde han anden kønslig omgængelse med hende, og da hun vågnede og gjorde modstand, forsøgte han at skaffe sig samleje med hende ved at presse hendes ben fra hinanden, hvilket mislykkedes på grund af kvindens modstand. Herefter satte han sig på hendes bryst og forsøgte at presse sit kønslem ind i munden på hende, hvilket også mislykkedes på grund af hendes modstand. Ved udmålingen af straffen lagde retten på den ene side vægt på, at der til dels var tale om forsøg, på tiltaltes alder og på den omstændighed, at forholdet var begået i forlængelse af en fest, hvor både forurettede og tiltalte havde deltaget, på den anden side til varigheden af overgrebet, og på, at dette var begået i forurettedes bolig, hvor tiltalte havde skaffet sig adgang.

- **Østre Landsrets ankedom af 12. marts 1998 (dom 2, 1998)**
- **Fængsel i 8 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 25-årig mand ved på en S-togstation at have forsøgt at skaffe sig samleje med en kvinde, idet han greb fat i kvindens hår, mens han udtalte: »Jeg skal bare voldtage dig«, hvorefter han bankede hendes hoved to gange ind i en rude. Voldtægtsforsøget mislykkedes på grund af kvindens modstand.

- **Vestre Landsrets anke dom af 27. maj 1998 (dom 3, 1998)**

- **Fængsel i 2 år**

Forsøg på voldtægt af særlig farlig karakter efter straffelovens § 216, stk. 2, begået af en 28-årig mand, der under bilkørsel med forsæt påkørte en kvindelig cyklist, hvorefter han med trussel med kniv og med knivstik, knytnæveslag og kvælergreb, tvang kvinden ind i bilen, hvorpå han kørte bort i den hensigt at voldtage kvinden, hvilket imidlertid mislykkedes, da kvinden under kørslen kastede sig ud af bilen. Tiltalte var tidligere ved en dom af 22. august 1988 straffet med fængsel i 5 år for en lignende voldtægt. Byretten havde henført forholdet under straffelovens § 216, stk. 1, og udmålt straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, men landsretten fandt forholdet omfattet af straffelovens § 216, stk. 2, og forhøjede straffen til fængsel i 2 år under henvisning til karakteren af voldtægten samt tiltaltes forstraf.

- **Vejle rets dom af 4. juni 1998 (dom 4, 1998)**

- **Fængsel i 8 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 25-årig mand på en parkeringsplads, idet han forsøgte at tiltvinge sig samleje med en kvinde, som han greb bagfra og væltede om på asfalten, hvorefter han kastede sig ned over hende og greb fat i hendes frakke, samtidig med han stak en hånd op under hendes kjole og befølte hende i skridtet, ligesom han forsøgte at rive hendes strømpebukser i stykker. Han opgav sit forehavende på grund af kvindens høje skrig.

Tiltalte blev endvidere dømt for blufærdighedskrænkelser ved at have stukket sin hånd op under nederdelen på en anden kvinde og befølt hende på låret.

- **Terndrup rets dom af 9. juni 1998 (dom 5, 1998)**

- **Fængsel i 9 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 21-årig mand, der standsede en ham ubekendt 16-årig udviklingshæmmet pige, som cyklede hjem fra skole. De talte sammen, og pigen afviste herunder at være kæreste med tiltalte. Herefter greb tiltalte fat i pigens hofter, løftede hende op, og pressede med magt hendes ben fra hinanden, hvorpå han lagde hende i græsset. Her rev tiltalte pigens kjole op og rykkede hendes trusser itu, hvorpå han under pigens kraftige modstand fremtog sit erigerede lem og med magt forsøgte at presse hendes ben fra hinanden for at føre sit lem op i forurettedes skede. Forsøget mislykkedes på grund af pigens kraftige modstand i form af slag og spark.

- **Hvidovre rets dom af 26. oktober 1998 (dom 6, 1998)**

- **Fængsel i 1 år og 6 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 48-årig mand over for en 17-årig pige samt ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, idet tiltalte lokkede pigen op i en lejlighed og ved anvendelse af vold væltede hende om på gulvet, og truede hende med en luftpistol, bandt hendes hænder sammen på ryggen og bandt et klæde for hendes øjne, hvorefter han tog hendes bukser af, rev hendes trusser i stykker, befølte hende i skridtet og forsøgte at tiltvinge sig samleje, hvilket dog mislykkedes på grund af hendes vedvarende modstand. Tiltalte efterlod pigen bagbundet, mens han selv forlod lejligheden og aflåste denne.

- **Horsens rets dom af 13. november 1998 (dom 7, 1998)**

- **Hæfte i 4 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 17-årig mand, som på offentlig vej blottede sit lem over for en ham ubekendt kvinde og udtalte, at »han ville vise hende, hvad den skulle bruges til«, hvorpå han tog fat i hendes overarme og skuldre og forsøgte at tvinge hende ned på ryggen, hvilket mislykkedes, da kvinden fik vredet sig løs. Tiltalte blev endvidere dømt for et enkelt tilfælde af blufærdighedskrænkelse efter straffelovens § 232, idet han var gået ind i en have, hvor han blottede sig over for en kvinde, som han ikke kendte.

- **Haderslev rets dom af 18. november 1998 (dom 8, 1998)**

- **Fængsel i 8 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og forsøg på anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, begået af en 27-årig mand mod en 70-årig kvinde. Tiltalte skaffede sig adgang til kvindens lejlighed, hvor han tog fat i kvindens arme og kastede hende ned i en stol, anbragte sit knæ på hendes bryst og udtalte, at hun skulle sutte på hans erigerede kønslem. Da kvinden nægtede, tog tiltalte fat om hendes hals med begge hænder og klemte, samtidig med at han gav udtryk for, at han ville kvæle hende, hvis hun ikke lystrede. Tiltalte slap kvinden, da hun ikke kunne få luft, men forhindrede hende i at ringe til politiet. Han udtalte, at kvinden ville snyde ham, og han fulgte efter hende ud i køkkenet, hvor han, da hun forsøgte at komme ud af lejligheden, væltede hende omkuld, lagde sig ovenpå hende, trak op i hendes nederdel og befamlede hende. Tiltalte rejste sig, da kvinden igen sagde, at hun ikke kunne få luft, hvorefter det lykkedes hende at komme ud af lejligheden.

- **Haderslev rets dom af 30. november 1998 (dom 9, 1998)**

- **Fængsel i 1 år**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og anden kønslig omgængelse efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, begået af en 29-årig mand over for en 28-årig kvinde. Tiltalte havde presset kvinden til at danse med sig på et diskotek, og umiddelbart efter dansen forlod kvinden stedet for at slippe væk fra tiltalte. Da hun var på vej hjem, passede tiltalte hende op og fulgtes med hende, selv om hun bad ham

om at gå, og i en grøftkant greb han hende og væltede hende om på jorden, hvor han trak hendes trusser ned og lagde sig over hende, ligesom han forsøgte at tvinge hende til at tage hans lem i munden og indførte fingrene i hendes endetarm. Voldtægten mislykkedes, da kvinden slog tiltalte i skridtet.

- **Østre Landsrets ankedom af 2. december 1998 (dom 10, 1998)**

- **Fængsel i 8 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 16-årig mand, der om natten på en vej passede en kvinde op, greb hende bagfra om halsen og væltede hende omkuld og udtalte, at han havde en kniv og pressede noget mod hendes hals. Herefter befølte han kvinden på maven inden for bukserne. Voldtægten mislykkedes, da to mænd kom kvinden til undsætning. De to mænd foretog en privat anholdelse af tiltalte, hvorunder tiltalte stak den ene af mændene med en skarp genstand i brystet, så manden blev tilføjet et snitsår. Tiltalte blev for dette forhold dømt efter straffelovens § 245, stk. 1, legemsangreb af særlig farlig karakter.

- **Vestre Landsrets ankedom af 11. marts 1999 (dom 11, 1999)**

- **Fængsel i 6 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 27-årig mand, som trængte ind på et kollegieværelse, hvor han forsøgte at skaffe sig samleje med en kvinde, idet han med vold forsøgte at tvinge hende til at ligge ned, hvorunder han tog hende i armene og forsøgte at kysse hende, ligesom han under håndgemængt kradsede kvinden på brystet.

Gruppe 2: Fuldbyrdet – overfaldsvoldtægt

- **Frederikshavns rets dom af 6. april 1998 (dom 12, 1998)**

- **Fængsel i 3 år**

Voldtægt af særlig farlig karakter efter straffelovens § 216, stk. 2, anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 2, samt røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, begået af 20-årig mand. Tiltalte mødte kvinden på gaden og tiltvang sig flere gange samleje og tvang kvinden til at sutte på tiltaltes lem, idet tiltalte fremtog en springkniv og truede med at skære halsen over på kvinden, ligesom han pressede kniven mod kvindens ryg og tildelte hende et knytnæveslag i ansigtet. Herefter truede tiltalte kvinden til at udlevere 275 kr.

- **Vestre Landsret dom af 15. september 1998 (dom 13, 1998)**

- **Fængsel i 2 år**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af to mænd på henholdsvis 23 og 29 år, som under foregivende af at ville køre en pige hjem, som de traf uden for et værtshus, og som var meget beruset og utilpas, kørte hende i en bil til en strand, hvor de begge voldtog hende og herunder skiftedes til at fastholde hende, ligesom hun blev

grebet om halsen og slået adskillige gange med knytnæve i ansigtet. Byretten udmålte straffene til henholdsvis 1 år og 6 måneder og 1 år og 3 måneder. Landsretten fandt under hensyn til forholdets grovhed, herunder særligt, at forurettede, der tydeligt var omtåget og ude af stand til at gøre modstand, blev holdt fast af den ene tiltalte, mens den anden tiltalte havde samleje med forurettede, den udøvede vold og de krænkede udtalelser, som blev fremsat over for forurettede, at straffene for begge de tiltalte skulle forhøjes til fængsel i 2 år.

- **Københavns Byrets dom af 9. december 1998 (dom 14, 1998)**

- **Fængsel i 2 år og 6 måneder**

Voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje samt forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 224, jf. § 216, stk. 1, begået af 32-årig mand mod to kvinder, som tiltalte mødte på gaden. Den ene kvinde greb tiltalte om halsen og væltede hende, hvorefter han trak af sted med hende, samtidig med at han med fingrene berørte hendes kønsdel. Herefter lagde han kvinden på maven over kølerhjelm på en bil, trak bukserne af hende og slikkede hende i skridtet. Han vendte hende om på ryggen, og tvang hende til at onanere hans lem, hvorefter han gennemførte samleje under trusler om at slå kvinden ihjel.

Kort efter forsøgte tiltalte at tiltvinge sig samleje med en anden kvinde, idet han lagde en arm om kvindens hals og trak hende ned af et par trappetrin, hvorefter tiltalte lagde kvinden ned og holdt hende for munden. Tiltalte trak kvinden med ned af en nedkørselsrampe til en parkeringskælder, hvor han flere gange sagde til kvinden, at hun skulle tage bukserne af. Voldtægtens mislykkedes, da politiet kom til stede.

Gruppe 3: Forsøg - kontaktvoldtægt

- **Frederikssunds rets dom af 9. september 1998 (dom 15, 1998)**

- **Fængsel i 10 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 222, stk. 1, jf. til dels § 224 om anden kønslig omgængelse samt blufærdighedskrænkelser begået af en 31-årig mand over for en 14-årig pige, der opholdt sig i mandens hjem for at passe børn. Tiltalte tog pigen på brysterne og kyssede hende, hvorefter han forsøgte at opnå samleje med hende, hvilket mislykkedes. Herefter satte han sig på hendes bryst og tvang hende til at tage sit lem i munden, indtil han fik udløsning.

- **Ringsted rets dom af 18. september 1998 (dom 16, 1998)**

- **Fængsel i 1 år**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 29-årig mand over for samleversken til en ven af tiltalte. Tiltalte havde kendt kvinden i flere år. På gerningsdagen var tiltalte og kvinden taget sammen hen til tiltaltes campingvogn for at drikke øl. Her forsøgte tiltalte at tiltvinge sig samleje ved at holde kvinden fast og forsøge at aftage hendes bukser og trusser, hvilket imidlertid mislykkedes på grund af kvindens modstand. Herunder fik tiltalte udløsning over kvindens bukser. Tiltalte var

ved en dom af 20. oktober 1994 straffet for blandt andet vold efter straffelovens § 244 og ved en dom af 17. marts 1998 for røveri. Retten lagde til grund, at tiltalte og kvinden var bekendte, men at der før voldtægtsforsøget intet seksuelt havde været mellem dem, og at kvinden ikke havde opfordret til noget seksuelt. Ved straffens fastsættelse lagde retten vægt på styrken af tiltaltes forsæt, og at tiltalte tidligere var straffet for voldsforbrydelser.

- **Østre Landsrets ankedom af 14. juni 1999 (dom 17, 1999)**

- **Fængsel i 10 måneder**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 32-årig mand over for en vens samleverske, idet tiltalte beordrede forurettede til at sutte på tiltaltes lem, hvorefter tiltalte – da forurettede nægtede – væltede hende om på gulvet, trak hendes og sine egne bukser og underbukser ned og holdt hende fast, hvorefter tiltalte forgæves forsøgte at tiltvinge sig samleje med kvinden. Tiltalte blev endvidere dømt for på sin bopæl at være i besiddelse af et oversavet jagtgevær samt for et butikstyveri.

Gruppe 4: Fuldbyrdet - kontaktvoldtægt

- **Østre Landsrets ankedom af 29. januar 1998 (dom 18, 1998)**

- **Fængsel i 2 år (fællesstraf)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, begået af 25-årig mand, der efter at have givet en pige et lift i sin bil frihedsberøvede pigen og tiltvang sig samleje ved at fastholde hende. Tiltalte blev endvidere straffet for overtrædelse af straffelovens § 164 og § 174 ved som sigtet for et strafbart forhold at have opgivet en andens personidentitet med forsæt til, at denne blev sigtet for det strafbare forhold, ligesom han i forbindelse hermed foreviste et sygesikringsbevis tilhørende en anden. Tiltalte var senest straffet ved Østre Landsrets ankedom af 20. marts 1996 med fængsel i 6 måneder for vold efter straffelovens § 244. Tiltalte var prøveløsladt den 30. juni 1996 med prøvetid til den 30. juni 1998 og en reststraf på 64 dage, og fællesstraffen inkluderede denne reststraf.

- **Østre Landsrets ankedom af 3. februar 1998 (dom 19, 1998)**

- **Fængsel i 1 år og 3 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, og anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 2, begået af en 25-årig mand ved at have tiltvunget sig samleje med en kvinde, som han truede med en kniv, idet han holdt kniven tæt mod kvinden. Tiltalte indførte endvidere sit lem i kvindens endetarm. Kvinden havde mødt tiltaltes ven på et værtshus, og gik med hjem på vennens værelse, hvor tiltalte var til stede. Kvinden havde frivilligt samleje med vennen, hvorefter tiltalte begik voldtægten. Byretten havde udmålt straffen til fængsel i 2 år. Landsretten nedsatte straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder, idet landsretten på den ene side lagde vægt på knivens tilstedeværelse og truslen med kniven og på den anden side lagde vægt på, at kvinden kort forinden voldtægten, mens tiltalte var tilstede,

havde haft frivilligt samleje med vennen, som hun kort forinden havde mødt på et værtshus.

- **Vestre Landsrets anke dom af 18. februar 1998 (dom 20, 1998)**

- **Fængsel i 1 år og 6 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 39-årig mand mod en 18-årig pige ved at have tiltvunget sig samleje med pigen, idet tiltalte, efter at have afklædt sig selv og den sovende pige, lagde sig oven på hende med henblik på at gennemføre samleje. Pigen vågnede og forsøgte at skubbe tiltalte væk, men tiltalte forhindrede dette og fastholdt pigens arm, hvorefter han førte sit lem op i hendes kønsdel og foretog samlejebevægelser. Tiltalte kendte pigen, og på gerningsdagen mødte han pigen på et cafeteria, hvor de sammen med andre drak øl og dansede. De fulgtes ad fra cafeteriaet, og på et tidspunkt blev pigen så træt, at tiltalte måtte bære hende. Pigen faldt i søvn og vågnede først, da tiltalte lå ovenpå hende.

Byretten udmålte straffen til fængsel i 1 år (dissens for fængsel i 10 måneder). Landsrettens flertal - 4 voterende) lagde ved strafudmålingen vægt på, at voldtægten var udøvet over for en i fysisk og psykisk henseende særdeles svag kvinde samt på aldersforskellen mellem tiltalte og kvinden.

- **Vestre Landsrets anke dom af 4. marts 1998 (dom 21, 1998)**

- **Fængsel i 1 år**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 43-årig mand over for en kvinde, som han havde aftalt at mødes med i forbindelse med en ringriderfest, hvorfra de gik sammen hjem til tiltaltes bopæl. Her tiltvang tiltalte sig samleje med kvinden ved at fastholde hende, rykke hende i håret samt klemme hende hårdt på brysterne. Tiltalte endvidere dømt for vold efter straffelovens § 244 begået over for en krogæst samt for overtrædelse af straffelovens § 123 ved kort tid efter at have forsøgt at true forurettede til at undlade at afgive forklaring til politiet.

- **Hobro rets dom af 15. april 1998 (dom 22, 1998)**

- **Fængsel i 1 år og 8 måneder (fællesstraf)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, i to tilfælde samt et tilfælde af forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, begået af en 37-årig mand mod en kvinde, som var nabo til tiltalte, og som tiltalte ind imellem talte og drak øl med. På gerningsdagen havde tiltalte og kvinden drukket øl sammen i kvindens lejlighed. På et tidspunkt forsøgte tiltalte at tiltvinge sig samleje, idet han væltede kvinden omkuld på gulvet og trak hendes bukser og trusser af. Voldtægtsforsøget mislykkedes, idet en anden person kom tilstede. Den pågældende gik, og kvinden forsøgte at forlade lejligheden. I opgangen trak tiltalte kvinden tilbage til lejligheden, tildelte hende flere slag i ansigtet, fastholdt hende og gennemførte - under trussel om yderligere vold - samleje. Kort efter tiltvang tiltalte sig atter samleje ved at true kvinden med en knytnæve. Tiltalte var tidligere straffet flere gange for vold, senest ved en dom af 30. december 1996 med fængsel i 4 måneder. Tiltalte var løsladt fra afsoningen af denne

straf og en tidligere dom med en reststraf af fængsel i 144 dage, og dommen omfattede reststraffen.

- **Østre Landsrets anke dom af 28. april 1998 (dom 23, 1998)**

- **Fængsel i 1 år**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, samt anden kønslig omgængelse efter straffelovens § 224, jf. § 216, begået af en 26-årig mand mod samleversken til en ven af tiltalte. Tiltalte havde været på besøg hos vennen, og såvel tiltalte som vennen var blevet berusede. Samleversken fulgte tiltalte hjem, idet han virkede ude af stand til at tage vare på sig selv. Herunder skubbede tiltalte samleversken omkuld, fastholdt hende og holdt hende for munden, hvorefter han trak hendes bukser og trusser ned. Under trusler om at slå kvinden ihjel tiltvang tiltalte sig samleje, ligesom han stak fingre op i hendes skede. Tiltalte blev endvidere dømt for et tilfælde af spirituskørsel (1. gang). Tiltalte var tidligere ved en dom af 28. september 1994 straffet med 20 dages betinget hæfte for vold efter straffelovens § 244.

- **Vestre Landsrets anke dom af 12. maj 1998 (dom 24, 1998)**

- **Fængsel i 10 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 24-årig mand over for en kvinde, som tiltalte havde mødt på et værtshus, hvor de dansede sammen. De forlod værtshuset sammen, og på et tidspunkt tiltvang tiltalte sig samleje ved at holde kvinden fast. Tiltalte blev endvidere efter straffelovens § 276 dømt for tyveri af genstande til en værdi af 1.150 kr. Dissens i landsretten (en dommer) for at fastsætte straffen til fængsel i 1 år.

- **Østre Landsrets anke dom af 23. juni 1998 (dom 25, 1998)**

- **Fængsel i 2 år (fællesstraf)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og anden kønslig omgængelse efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, begået af en 17-årig dreng mod en 15-årig pige. Tiltalte og pigen befandt sig sammen med flere andre i en lejlighed, hvor de festede. På et tidspunkt var tiltalte og pigen alene, og tiltalte tiltvang sig samleje med pigen, idet han flere gange slog pigen, holdt en brødkniv mod hendes hals og tog kvælertag på hende. Tiltalte tvang endvidere pigen til at sutte på tiltaltes lem, ligesom han forsøgte at indføre sit lem i pigens endetarm. Forholdet varede flere timer. Tiltalte blev endvidere dømt for overtrædelse af straffelovens § 123 ved at have truet pigen til at undlade at anmelde forholdet til politiet.

Tiltalte blev tillige dømt for et røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, idet han sammen med en medgerningsmand under anvendelse af trusler på offentlig vej tvang en person til at aflevere sin trøje m.v.

Tiltalte var ved en dom af 14. august 1997 idømt en betinget dom på fængsel i 6 måneder for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, og fællesstraffen omfattede denne dom. Byretten havde udmålt straffen til fængsel i 1 år og 8 måneder.

- **Østre Landsrets anke dom af 25. september 1998 (dom 26, 1998)**

- **Fængsel i 10 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 30-årig mand mod 19-årig kvinde ved i en lejlighed at have tiltvunget sig samleje med kvinden, idet tiltalte slæbte kvinden hen på en seng, hvor han fastholdt hende og holdt hende for næse og mund, samtidig med at han på en truende måde sagde: »Hold kæft« eller lignende. Herefter rev tiltalte delvis kvindens tøj af, herunder nederdel og trusser, hvorefter han pressede sig ned mellem kvindens ben og gennemførte samleje, ligesom han befølte hende på brysterne.

Kvinden mødte en ven og tiltalte på et værtshus. Kvinden og venen gik sammen hjem til vennens lejlighed. Kort efter indfandt tiltalte sig i lejligheden. Venen faldt i søvn, og kvinden og tiltalte forsøgte forgæves at vække venen. Pludselig greb tiltalte fat i kvinden og begik voldtægt som beskrevet ovenfor.

- **Østre Landsrets anke dom af 18. november 1998 (dom 27, 1998)**

- **Fængsel i 2 år**

Voldtægt i to tilfælde efter straffelovens § 216, stk. 1, samt i et af tilfældene tillige anden kønslig omgængelse end voldtægt, jf. straffelovens § 224, jf. § 216, begået af 35-årig mand over for to kvinder, som var gået med tiltalte hjem efter værtshusbesøg eller lignende. I det første tilfælde tildelte tiltalte kvinden et slag og hev hende i håret, hvorefter han tiltvang sig samleje. I det andet tilfælde holdt tiltalte kvinden for munden og truede hende med en knyttet næve, hvorefter tiltalte tvang kvinden til at slikke hans lem, ligesom han tiltvang sig samleje.

- **Vestre Landsrets anke dom af 14. januar 1999 (dom 28, 1999)**

- **Fængsel i 1 år og 9 måneder**

Voldtægt i to tilfælde efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 20-årig mand. I det første tilfælde blev voldtægten begået over for en 17-årig pige, som tiltalte tidligere havde været kæreste med. Tiltalte og pigen havde ikke i forbindelse hermed haft seksuelt samkvem. På gerningsdagen gik tiltalte og pigen en tur, og i en kælder tiltvang tiltalte sig samleje med pigen ved at fastholde hende. I det andet tilfælde blev voldtægten begået over for moderen til en af tiltaltes skolekammerater under en fest, hvor moderen og tiltalte blandt andet havde danset sammen. Tiltalte tiltvang sig samleje ved at fastholde forurettede. Tiltalte blev endvidere dømt for vold efter straffelovens § 244 i tre tilfælde.

- **Østre Landsrets anke dom af 17. februar 1999 (dom 29, 1999)**

- **Fængsel i 3 år**

Voldtægt og forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, samt vold efter straffelovens § 244, ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, samt trusler mod vidner efter straffelovens § 123, begået af en 40-årig mand med ca. fem

måneders mellemrum. Voldtægtsforsøget blev begået over for en kvinde, som tiltalte møde på et værtshus. De fulgtes hjem til kvindens bopæl, hvor de havde samleje. Tiltalte forlod kvindens hjem, men vendte nogle timer senere tilbage, og låste sig ind i lejligheden. Kvinden forsøgte at få tiltalte til at forlade lejligheden, men tiltalte forsøgte at tiltvinge sig samleje ved at fastholde kvinden på en seng og lægge sig afklædt over hende. Voldtægtsforsøget mislykkedes, idet en anden kom til stede.

Ca. 5 måneder senere begik tiltalte fuldbyrdet voldtægt over for en kvinde, som han havde mødt på et værtshus. Kvinden havde forladt værtshuset efter at have afvist tiltaltes tilnærmelser. Tiltalte opsøgte senere kvinden på dennes bopæl, hvor han skubbede hende ind i entreen og efterfølgende i soveværelset. I soveværelset væltede tiltalte kvinden om på en seng, slog hende flere gange i ansigtet og gennemførte samleje. Efterfølgende slog tiltalte atter kvinden i ansigtet, hvorefter han truede med at slå hende ihjel, hvis hun anmeldte det passerede til politiet. Tiltalte spærrede endvidere kvinden inde i soveværelset, idet han aflåste værelset, inden han forlod stedet.

Gruppe 5: Forsøg - parvoldtægt

- **Århus rets dom af 11. september 1998 (dom 30, 1998)**
- **Fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af 40-årig mand over for sin samleverske, idet tiltalte forsøgte at skaffe sig samleje med samleversken ved at fastholde hende og herefter bagbinde hende, ligesom han stak en sok eller lignende i samleverskens mund. Voldtægtsforsøget mislykkedes, idet tiltalte ikke kunne få erektion.

Gruppe 6: Fuldbyrdet - parvoldtægt

- **Østre Landsrets ankedom af 26. marts 1998 (dom 31, 1998)**
- **Fængsel i 1 år**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, samt to tilfælde af vold efter straffelovens § 244 begået af 38-årig mand over for hans samleverske, idet tiltalte fastholdt samleversken og førte et massageapparat op i hendes kønsdel, hvorefter han tvang hende til at tåle, at han indførte sit lem i hendes endetarm, i hendes kønsdel og i hendes mund. Tiltalte tildelte endvidere ved to lejligheder samleversken henholdsvis knytnæveslag i ansigtet og en skalle. Tiltalte var den 21. juni 1995 idømt 30 dages fængsel for vold efter straffelovens § 244.

- **Odense rets dom af 4. maj 1998 (dom 32, 1998)**
- **Fængsel i 8 måneder, heraf 5 måneder betinget**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 27-årig mand over for hans tidligere samlever, som havde tilbudt ham, der var uden bolig, at han kunne overnatte i hendes lejlighed. Herunder flåede han på en voldsom måde hendes tøj af, mens hun

råbte om hjælp, ligesom han med begge hænder tog om hendes hals og bandt hendes hænder på ryggen, hvorefter han gennemførte samleje, mens hun lå på maven. På grund af den lange tid mellem handlingen, der var begået i juni 1995, og dommen fandtes det undtagelsesvis og uanset forholdets grovhed forsvarligt at bestemme, at fuldbyrdelsen af 5 måneder af straffen på fængsel i 8 måneder blev gjort betinget.

- **Københavns byrets dom af 3. juni 1998 (dom 33, 1998)**

- **Fængsel i 8 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 31-årig mand over for hans tidligere samlejer, idet tiltalte indfandt sig på kvindens bopæl, hvor han væltede hende om på en seng i soveværelset. Han fastholdt hende ved at trække hende i håret, ligesom han tildelte hende flere lussinger og befølte hende i skridtet, hvorefter han gennemførte samleje med hende.

- **Nyborg rets dom af 6. august 1998 (dom 34, 1998)**

- **Fængsel i 1 år og 3 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og anden kønslig omgængelse efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, begået af en 39-årig mand over for hans tidligere ægtefælle, som besøgte ham i hans lejlighed. Herunder bandt han hendes hænder sammen og truede med at slå hende ihjel, ligesom han holdt en køkkenkniv mod hendes hals, hvorefter han flere gange førte en agurk og en gulerod ind i hendes skede og endetarm, formåede hende til at slikke på hans lem og ved hans endetarm og gennemførte samleje med hende. Forholdet havde en varighed af 1 time og 45 minutter.

- **Østre Landsrets anke dom af 10. august 1998 (dom 35, 1998)**

- **Fængsel i 1 år og 2 måneder (fællesstraf)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 47-årig mand ved at have tiltvunget sig samleje med en kvinde ved at skubbe hende omkuld på gulvet og herefter at have banket hendes hoved flere gange ned i gulvet, hvorefter tiltalte lagde kvinden på en sofa, hvor han gennemtvang samlejet. Tiltalte og kvinden havde i perioden umiddelbart inden haft seksuelt forhold flere gange. De havde i øvrigt kendt hinanden gennem en lang årrække og havde en søn sammen. Tiltalte blev endvidere dømt for et butikstyveri samt flere tilfælde af spirituskørsel. Tiltalte var efter en dom af 15. februar 1996 prøveløsladt med en reststraf på 123 dage, og fællesstraffen omfattede denne reststraf.

- **Østre Landsrets anke dom af 26. oktober 1998 (dom 36, 1998)**

- **Fængsel i 6 måneder**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, vold efter straffelovens § 244, trusler efter straffelovens § 266 og ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, begået af en 33-årig mand over for hans tidligere samlejer, idet tiltalte opsøgte hende

ud for hendes bopæl. Her begik han vold ved at gribe fat i hendes hals og vælte hende omkuld og truede med at slå hende ihjel. Efter et fælles besøg hos nogle venner af kvinden, hvor tiltalte blev søgt talt til ro, gik de sammen til hendes lejlighed, hvor han igen truede med at slå hende ihjel og sagde, at han ville i seng med hende, hvorefter kvinden klædte sig af og under hans trusler om vold lod ham gennemføre samleje. For at forhindre politianmeldelse, spærrede tiltalte herefter kvinden inde i hendes lejlighed ved at lægge sig foran lejlighedens dør i knap 4 timer, indtil kvinden undslap ud af et vindue.

- **Vestre Landsrets anke dom af 11. november 1998 (dom 37, 1998)**

- **Fængsel i 6 måneder**

Voldtægt og anden kønslig omgængelse efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. til dels § 224, begået af en 30-årig mand over for hans samlever, der var ved at flytte fra deres fælles bopæl. Tiltalte kom beruset hjem og tvang samleveren til samleje, anal samleje og oralsex, idet han truede hende og greb hende om halsen. Morgenen efter, da hun var i brusebad, tvang han hende til at blive i badet, mens han onanerede foran hende, og blev herfor dømt for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og ulovlig tvang efter § 260, stk. 1, nr. 1.

Bilag 1

Underbilag 3

RIGSADVOKATEN

Journal nr. G 3034

Oversigt landsretspraksis 1993 - 2000

Som supplement til gennemgangen i bilag 2 af sager fra undersøgelsen findes i dette bilag en oversigt over et udvalg af nyere landsretspraksis vedrørende strafudmålingen i voldtægtssager. Oversigten omfatter domme fra Systematisk oversigt over domme i kriminelle sager 1993-1995, 1996-1998 og 1999 og fra Tidsskrift i Kriminalret årgang 2000. Dommene er ligesom dommene i bilag 2 forsøgt rubriceret som enten overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt eller parvoldtægt, ligesom det er angivet, om der er tale om forsøg eller fuldbyrdet voldtægt. Hver dom er givet et nummer, der efterfølges af årstallet for dommen.

- **VLD af 16. november 1993 (dom 1, 1993)**

- **(fængsel i 3 år og 6 måneder, voldtægtens art uoplyst, forsøg)**

En 24-årig mand blev for bl.a. 4 voldtægtsforsøg straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder.

- **VLD af 22. marts 1994 (dom 2, 1994)**

- **(fængsel i 9 måneder, kontaktvoldtægt, forsøg)**

En 27-årig tiltalt, der tidligere var straffet for vold med fængsel i 30 dage, blev fundet skyldig i forsøg på voldtægt ved om natten ved et jernbaneterræn at have forsøgt at tiltvinge sig samleje med en kvinde, som han fulgte hjem i bil, idet tiltalte greb fat i hende, løftede hende op, væltede hende omkuld på jorden og lagde sig oven på hende og holdt hende fast. Hun kom på ny op at stå, hvorefter han holdt hende fast, trak hendes kjole op og hendes strømpebukser ned, hvorefter han opgav sit forehavende, da der kom andre tilstede. Tiltalte blev straffet med fængsel i 9 måneder.

- **ØLD af 14. september 1994 (dom 3, 1994)**

- **(fængsel i 1 år, parvoldtægt, fuldbyrdet)**

En 37-årig tiltalt, der i 1988 var straffet for vold med en betinget dom uden straffastsættelse og i 1993 var anset med 60 dages fængsel betinget og en tillægsbøde for bedrageri (fællesstraf), blev fundet skyldig i voldtægt over for sin tidligere samleverske, idet han en nat kl. ca. 02 ringede på døren på hendes bopæl og skubbede sig ind, da hun åbnede, hvorefter han efter at have drukket kaffe udtalte: »Så er det op, og det er nu«, skubbede hende op ad trappen og ned i sengen og under overvindelse af hendes modstand trak hendes trusser af og gennemførte samleje, hvorunder han pressede en pude ned over hendes ansigt, greb hende hårdt om halsen og flere gange truede med at ville slå hende ihjel. Efter at hun derpå var gået nedenunder, hentede han hende ovenpå på ny, idet han truede med at trække hende op ad trappen i håret, skubbede hende ned i sengen og gennemførte samleje trods hendes protester. Tiltalte blev i byretten idømt fængsel i 8 måneder, og landsretten forhøjede straffen til fængsel i 1 år.

- **ØLD af 1. februar 1995 (dom 4, 1995)**

- **(fængsel i 6 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet, § 225)**

En tiltalt, der i 1989 var idømt en betinget hæftestraf for overtrædelse af straffelovens § 266, og på gerningstidspunktet var 26 år, overtalte i et bofællesskab en da 21-årig mand til at tage tøjet af og lægge sig nøgen på en seng under foregivende af, at han skulle bestå en prøve for at blive optaget i venskabskredsen med tiltalte og en tilstedeværende tredjemand. Under verbal trussel om at skære forurettedes penis af tvang tiltalte herefter forurettede til at tåle, at tiltalte befølte og suttede på forurettedes lem samt til at lade tiltalte føre sit lem ind i forurettedes endetarm. Tiltalte var svagtseende og forurettede blind. Tiltalte blev for voldtægt efter straffelovens § 216, jf. § 225, idømt fængsel i 6 måneder.

- **ØLD af 27. marts 1995 (dom 5, 1995)**

- **(fængsel i 10 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

En 37-årig tiltalt havde i sin lejlighed tiltvunget sig samleje med en spirituspåvirket kvinde, som han tilfældigt mødte på gaden, og som efterkom hans invitation om at gå

med op og få en øl. Straks efter at være kommet op i lejligheden gjorde han tilnærmelser, som hun afviste ved at skubbe ham væk. Tiltalte gav hende et kraftigt skub, så hun røg fra døren til soveværelset og hen på sengekanten. Han lagde sig straks over hende, trak hendes tøj af og gennemførte samleje. Tiltalte blev af byretten straffet med fængsel i 8 måneder, og landsretten forhøjede straffen til 10 måneder.

- **ØLD af 19. april 1995 (dom 6, 1995)**

- **(fængsel i 7 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

En 25-årig tiltalt sparkede døren op til den lejlighed, som han indtil to måneder tidligere havde beboet med sin ægtefælle, som havde bedt ham flytte med henblik på skilsmisse. I entreen søgte han forgæves at overtale hende til at genoptage forholdet og til samleje. Pludselig tog tiltalte kvælertag på hende, truede med at skære hende i småstykker og med at smide hende ud over altanen samt trak hende ind i sengen i soveværelset, hvor han med en knytnæve truede hende til at tage tøjet af, vendte hende om på maven og gennemførte samleje til sædafgang. Tiltalte blev straffet med fængsel i 7 måneder.

- **VLD af 23. november 1995 (dom 7, 1995)**

- **(fængsel i 1 år, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

En 28-årig tiltalt blev fundet skyldig i voldtægt ved i januar 1995 i en kvindes lejlighed at have tiltvunget sig samleje med kvinden, idet han, da kvinden åbnede døren, tildelte hende en lussing og gav hende enkelte yderligere slag, ligesom han truede hende med vold og herved tiltvang sig samleje med hende. Kvinden og tiltalte havde i 1992 boet sammen i 13 dage. Kvinden forklarede, at hun flyttede fra tiltalte, hovedsagelig fordi han var voldelig på det seksuelle område. Tiltalte blev endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 123 ved umiddelbart efter forholdet at have truet kvinden med vold, hvis hun anmeldte det. Tiltalte blev straffet med fængsel i 1 år.

- **ØLD af 5. januar 1996 (dom 8, 1996)**

- **(fængsel i 4 måneder, overfaldsvoldtægt, forsøg)**

En 20-årig ustraffet tiltalt med særdeles gode personlige forhold blev fundet skyldig i forsøg på voldtægt ved en nat i spirituspåvirket tilstand på en sti at have grebet en for ham ukendt kvinde bagfra om munden med den ene hånd, mens han lagde den anden hånd på kvindens bryst og forsøgte at føre hende væk fra stien. Kvinden gjorde straks modstand, hvilket fik tiltalte til at falde på knæ foran kvinden og begynde at græde. Kvinden, der lidt efter lidt følte, at hun havde fået overtaget, indledte herefter en samtale med tiltalte, der til sidst bad hende ringe til sig næste dag, for at de kunne tale om det skete, og tiltalte gav i forbindelse hermed kvinden sit navn og telefonnummer, hvorpå de skiltes. Tiltalte blev straffet med fængsel i 4 måneder under hensyn til hans tidlige afståen fra forehavendet og hans unge alder og særdeles gode personlige forhold. Under hensyntagen til, at han på offentlig vej var fulgt efter den for ham ukendte kvinde, der ikke på nogen måde havde givet ham anledning til at kontakte

hende, var der ikke grundlag for en betinget dom, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

- **ØLD af 1. marts 1999 (dom 9, 1999)**

- **(fængsel i 1 år og 9 måneder, fællesstraf, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

Tiltalte, der var født i 1978, blev fundet skyldig i voldtægt, idet han en aften i 1998, da han fulgtes med en pige, som han havde truffet hos hendes kæreste, pludselig greb pigen om halsen, skubbede hende omkuld og tiltvang sig samleje. Tiltalte blev herudover fundet skyldig i vold ved at have givet en anden pige et skub. Tiltalte, der i 1997 var straffet for voldtægt m.v. med fængsel i 10 måneder og var prøveløsladt med en reststraf på 98 dage, blev idømt en fællesstraf på fængsel i 1 år og 9 måneder.

- **VLD af 12. april 1999 (dom 10, 1999)**

- **(fængsel i 8 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

En 26-årig tiltalt blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 224, stk. 1, jf. § 216, stk. 1, ved en nat på en parkeringsplads i sin personbil at have tiltvunget sig samleje eller anden kønslig omgængelse end samleje med en 16-årig pige, idet han holdt hende fast og trods hendes modstand to gange indførte sit lem i hendes skede eller endetarm. Det blev under sagen lagt til grund, at pigen og tiltalte begge havde deltaget i en sammenkomst hos en fælles bekendt, og at tiltalte tilbød at køre pigen hjem. Tiltalte kørte i stedet ind på en parkeringsplads, og efter et stykke tid tog han fat i pigens arme og holdt dem fast. Herefter tvang han hendes ben op og trak bukserne og trusserne af hende, hvorefter han førte sit lem ind i hendes skede eller endetarm. De tog herefter begge bukser på, men efter kort tid gentog det samme sig. Tiltalte blev straffet med fængsel i 8 måneder.

- **VLD af 28. oktober 1999 (dom 11, 1999)**

- **(fængsel i 2 år og 6 måneder, fællesstraf, formentlig overfaldsvoldtægt, forsøg)**

En 26-årig tiltalt blev fundet skyldig i forsøg på voldtægt og forsøg på anden kønslig omgængelse end samleje over for to kvinder, som tiltalte havde truet med en kniv i et fælleskøkken på et sygeplejekollegium. Tiltalte var tidligere straffet for voldtægt, og han var prøveløsladt i 1998 med en reststraf på 328 dage. Tiltalte blev straffet med en fællesstraf på fængsel i 2 år og 6 måneder.

- **VLD af 6. december 1999 (dom 12, 1999)**

- **(fængsel i 6 måneder, formentlig kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

En 17-årig tiltalt blev fundet skyldig i voldtægt, idet han ved et sommerhus førte en pige om bag huset og pressede hende ned at ligge, hvorefter tiltalte trak hendes bukser og underbukser ned om anklerne og gennemførte samleje med pigen trods hendes modstand. Straffen blev fastsat til fængsel i 6 måneder under henvisning til tiltaltes

alder. Der var ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

- **ØLD af 9. februar 2000 (dom 13, 2000)**

- **(fængsel i 2 år, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

En tiltalt, der var født i 1957, blev fundet skyldig i voldtægt ved en nat at have tiltvunget sig samleje med en 83-årig kvinde, der lå i sin seng, idet tiltalte holdt kvinden fast og truede hende til at blive liggende. Tiltalte havde endvidere stjålet spiritus ved indbrud i kvindens ejendom. Tiltalte blev straffet med fængsel i 2 år

- **VLD af 5. april 2000 (dom 14, 2000)**

- **(fængsel i 1 år, formentlig kontaktvoldtægt, forsøg)**

En tiltalt, der var født i 1960, blev fundet skyldig i forsøg på voldtægt, vold efter straffelovens § 244 samt ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, ved i perioden fra den 10. august 1998 ca. kl. 19 til den 12. august 1998 at have berøvet en kvinde friheden ved at holde hende indespærret i hendes lejlighed, hvor han tildelte hende flere knytnæveslag i ansigtet og på kroppen og flere spark på kroppen, samtidig med at han truede hende med yderligere vold. Han forsøgte endvidere at tiltvinge sig samleje med kvinden ved at fastholde hende. Det fremgår af sagen, at tiltalte og kvinden, efter at frihedsberøvelsen var ophørt, gik i skoven sammen. Tiltalte blev endvidere fundet skyldig i et villaindbrud, hvor der blev stjålet 600 kr. samt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet en politiassistent. Tiltalte blev i byretten straffet med fængsel i 10 måneder, og landsretten forhøjede straffen til fængsel i 1 år.

- **VLD af 8. maj 2000 (dom 15, 2000)**

- **(fængsel i 1 år, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

To tiltalte blev fundet skyldig i voldtægt ved i den ene tiltaltes lejlighed, hvor en kvinde frivilligt havde indfundet sig, på skift at have tiltvunget sig samleje med kvinden ved at fastholde hende. Byretten havde udmålt straffene til fængsel i 1 år og 3 måneder. Landsretten fastsatte straffene til 1 års fængsel.

Bilag 1

Underbilag 4

RIGSADVOKATEN

**Oversigt
over Højesterets praksis vedrørende strafudmålingen i voldtægtssager**

Nedenfor følger en oversigt over Højesterets praksis vedrørende strafudmålingen i voldtægtssager. Oversigten er ikke fuldstændig, men det er ved udvælgelsen af dommene tilstræbt at give et dækkende billede af praksis.

- **U 1996.1326H**

- **(fængsel i 3 år og 6 måneder, kontakt- og parvoldtægt, fuldbyrdet og forsøg)**

Den nu 32-årige T var fundet skyldig i voldtægt og voldtægtsforsøg over for sin mor, voldtægtsforsøg over for sin søster og tre voldtægtsforsøg over for sin tidligere samlever, alt begået i perioden fra omkring 1. februar 1990 til 16. oktober 1994. De fem første forhold var først blevet anmeldt, efter at det sidste var begået. T var tidligere straffet adskillige gange, herunder i 1986 for voldtægtsforsøg og i 1987 og 1988 for røveri. Retslægerådet havde udtalt, at det ikke kunne afvises, at forvaring var påkrævet. Højesteret fandt i modsætning til landsretten, at betingelserne i straffelovens §70 for idømmelse af forvaring ikke var til stede, og T straffedes med fængsel i 3 år 6 måneder.

- **U 1995.895H**

- **(fængsel i 6 måneder, parvoldtægt, fuldbyrdet)**

Den 58-årige T var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, ved i februar 1994 at have tiltvunget sig samleje med en 50-årig kvinde, som han var kommet sammen med indtil et par måneder forinden. Straffen for dette forhold og et voldsforhold (§ 244 – et knytnæveslag) over for samme kvinde begået nogle år tidligere var af byret og landsret fastsat til fængsel i 6 måneder, og der var ikke grundlag for at ændre denne strafudmåling. Højesteret udtalte, at anvendelse af betinget straf, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste, i forbindelse med voldtægt forudsætter, at særlige forhold gør sig gældende, og hverken T's alder og personlige forhold eller andre omstændigheder kunne begrunde, at der i det foreliggende tilfælde fastsattes en betinget straf, herunder heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

- **U 1995.299H**

- **(fængsel i 5 år, voldtægtens karakter uoplyst, fuldbyrdet)**

28-årig T, der ikke var straffet af betydning for sagen, blev for et tilfælde af voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje begået over for pige på 18 år, to tilfælde af forsøg på voldtægt samt anden kønslig omgængelse end samleje begået over for piger på 17 år og 22 år og et tilfælde af ulovlig tvang og blufærdighedskrænkelser begået over for pige på 18 år idømt fængsel i 5 år.

- **U 1994.648H**

- **(fængsel i 5 år, fællesstraf, voldtægtens karakter uoplyst, fuldbyrdet)**

Den 30-årige T, der tidligere var straffet bl.a. for vold og var prøveløsladt med en reststraf på 33 dage, var ved nævningeting fundet skyldig i voldtægt og ulovlig tvang

m.m. over for en 34-årig kvinde den 24. juli 1992 samt i bl.a. legemsangreb under særdeles skærpende omstændigheder med mishandling efter straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, over for samme kvinde den 4. august 1992. T havde ved den sidstnævnte lejlighed tvunget kvinden til at klæde sig af og havde derefter med en luft- og fjederpistol skudt på hende med plastickugler, tvunget hende til at føre isterninger op i skeden og i endetarmen, skudt en metalskrue op i hendes endetarm og tvunget hende til at skyde sig selv med pistolen i munden og til at bide sig i den ene brystvorte med en skævbider. Uanset karakteren af denne mishandling og de omstændigheder, hvorunder den fandt sted, fandt Højesteret, at der ikke forelå sådanne særdeles skærpende omstændigheder, at den burde henføres under straffelovens § 246 (dissens). Den af landsretten udmålte fællesstraf af fængsel i 5 år fandtes imidlertid passende bestemt.

- **U 1993.386H**

- **(fængsel i 6 år, kontaktvoldtægt og incest, fuldbyrdet)**

Den nu 47-årige T var fundet skyldig i vold, voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, og incest, idet han mange gange ved vold eller trussel om »tæsk« tiltvang sig samleje eller anden kønslig omgængelse med sin da 15-årige, nu afdøde, steddatter og anden kønslig omgængelse med sine da 13-årige døtre, en gang forsøgt samleje med sin da 15-årige datter og i vold over for en 12-årig og en 14-årig søn. Højesteret nedsatte T's straf fra fængsel i 8 år til fængsel i 6 år.

- **U 1992.849H**

- **(fængsel i 9 år, formentlig overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

Den nu 38-årige T, der tidligere var straffet bl.a. for voldtægt, havde nu begået 4 tilfælde af voldtægt, herunder med halsgreb og trussel på livet. Forholdene var omfattet af § 216, stk. 2. Retslægerådet havde udtalt, at det var muligt, at anvendelse af forvaring var påkrævet. Dette ansås efter den forskyldte strafs længde ikke påkrævet, og den idømte straf på fængsel i 9 år ansås passende. Straffen omfattede en reststraf efter prøveløsladelse på 453 dage.

- **U 1991.918/2H**

- **(fængsel i henholdsvis 1 år, 9 måneder, 6 måneder og 4 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

16-årig T1, 20-årig T2, 17-årig T3 og 18-årig T4 fundet skyldige i i ikke under en time at have begået medvirken til voldtægt, forsøg på voldtægt, voldtægt, voldtægt og forsøg på voldtægt overfor 16-årig pige. Forholdene var af en sådan grovhed, at der uanset ung alder ikke var grundlag for at gøre straffene betingede. Straffene fastsat til henholdsvis fængsel i 6 måneder, fængsel i 4 måneder, fængsel i 9 måneder og fængsel i 1 år. (Dissens for betinget dom til T1 og fængsel i 1 år til T3).

- **U 1990.372H**

- **(fængsel i 6 måneder, parvoldtægt, fuldbyrdet)**

Tiltalte var i et par måneder kommet sammen med en jævnaldrende kvinde, som ønskede at bryde forholdet. Under kvindens ophold i tiltaltes lejlighed, hvor hun fastholdt sin afvisning af en fortsat forbindelse, tiltvang tiltalte sig samleje med kvinden. Højesteret udtalte, at voldtægt som hovedregel bør medføre ubetinget fængselsstraf, der ikke kan erstattes med samfundstjeneste, og at der ikke i det foreliggende tilfælde var særlige forhold, som kunne begrunde en fravigelse fra hovedreglen. Højesteret fandt efter omstændighederne ikke tilstrækkeligt grundlag for at forhøje den fastsatte straf efter straffelovens § 216, stk. 1, § 224 m.v. på ubetinget fængsel i 6 måneder.

- **U 1989.840H**

- **(fængsel i 5 år, voldtægtens karakter uoplyst, fuldbyrdet)**

28-årig T, der i 1982 og 1986 var idømt fængsel i 2 år 6 måneder for voldtægt, og som den 21. december 1987 blev prøveløsladt med en reststraf på 312 dage, var nu fundet skyldig i voldtægt, begået den 7. juni 1988. Anklagemyndigheden påstod i medfør af straffelovens § 70 forvaring. Højesteret fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at betingelserne i straffelovens § 70 for idømmelse af forvaring var til stede. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom, hvorved T var idømt fængsel i 5 år.

- **U 1988.895H**

- **(fængsel i 5 år, fællesstraf, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

T, der var straffet tidligere for seksualforbrydelser over for børn, havde nu voldtaget en kvinde, i hvis lejlighed han var gæst, og havde herunder mishandlet hende på en særlig grov måde, ligesom han frihedsberøvede hende bundet i ca. 10 timer. T straffedes efter blandt andet straffelovens § 216, stk. 2, med fængsel i 5 år, hvori indgik en betinget straf på fængsel i 4 måneder.

- **U 1985.94H**

- **(fængsel i 7 år, fællesstraf, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

T var i 1981 for voldtægt m.v. straffet med fængsel i 3 år. Nogle måneder efter, at T var prøveløsladt med en reststraf på ca. 1 års fængsel, brød han ind i sin nabos sommerhus og voldtog en herboende kvinde under særdeles grove omstændigheder. T's forhold henførtes under straffelovens § 216, stk. 2, og § 224, jfr. § 216, stk. 2, og han ansås med en fællesstraf på fængsel i 7 år.

- **U 1984.977H**

- **(fængsel i 10 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)**

T, der på et værtshus havde mødt et døvstumt par og inviteret dem hjem, hvor han med en kniv tilføjede den mandlige part et snitsår i armen og derefter skaffede sig samleje med kvinden. T blev straffet efter straffelovens §§ 216 og 244, stk. 4, jfr. stk. 2, med en ubetinget straf af fængsel i 10 måneder (dissens af 2 dommere for

fængsel i 1 år). Udtalt, at ubetinget straf normalt må anses påkrævet ved lovovertrædelser af den omhandlede karakter.

- **U 1981.802/2H**

- **(fængsel i 2 år og 6 måneder, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

T, der som taxachauffør havde kørt en 42-årig kvinde til hendes bopæl, fandtes skyldig i voldtægt ved ca. 1 time senere at være vendt tilbage til kvindens bopæl, skaffet sig adgang til denne og ved trussel om at slå kvinden ihjel have opnået samleje med hende. T straffedes med fængsel i 2 år 6 måneder. (Dissens af to dommere for fængsel i 3 år).

- **U 1981.654H**

- **(fængsel i 3 år, voldtægtens karakter uoplyst, forsøg)**

Den 30-årige T, som tidligere var straffet to gange for blufærdighedskrænkelser samt i 1976 for voldtægt med fængsel i 2 år, gjorde sig i 1980 skyldig i overfald efter strfl. § 244, stk. 4, jfr. stk. 3, trusler efter strfl. § 266 og forsøg på voldtægt. Herfor blev han straffet med fængsel i 3 år.

- **U 1981.23H**

- **(fængsel i 6 år, fællesstraf, voldtægtens karakter uoplyst, fuldbyrdet)**

Den 30-årige T, som tidligere 2 gange var straffet for voldtægt med henholdsvis ungdomsfængsel og fængsel i 3 år, gjorde sig ca. 1 måned efter prøveløsladelse fra sidstnævnte straf (reststraf 366 dage) på ny skyldig i voldtægt over for en 32-årig kvinde. Han blev herfor straffet med en fællesstraf af fængsel i 6 år. (Dissens af to dommere for fængsel i 5 år).

- **U 1980.992H**

- **(fængsel i 3 år og 6 måneder, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

Den da 18-årige T skaffede sig sammen med en kammerat C indbrudsvis adgang til en lejlighed og voldtog dens indehaver R samt medvirkede til, at C forsøgte at voldtage R og havde anden kønslig omgængelse end samleje med hende. T havde endvidere overtrådt strfl. § 293, stk. 1, og § 264, stk. 1, nr. 1, og han var prøveløsladt med en reststraf på 113 dage. T blev under hensyn til på den ene side forholdenes grovhed og på den anden side hans unge alder anset med en fællesstraf af fængsel i 3 år 6 måneder.

- **U 1980.558H**

- **(fængsel i 2 år og 6 måneder, fællesstraf, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

Den nu 18-årige T, der i 1978 var anset med en betinget straf af fængsel i 8 måneder efter straffelovens §§ 217 og 232, blev nu for voldtægt over for en ham ubekendt 26-årig kvinde anset med en fællesstraf af fængsel i 2 år 6 måneder.

- **U 1980.346H**

- **(fængsel i 6 år, formentlig overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

T havde som 16-18-årig gjort sig skyldig i 5 tilfælde af voldtægt og røveri i forbindelse hermed og et tilfælde af overtrædelse af strfl. § 224, jfr. § 216. Straffen blev under hensyn til på den ene side T's unge alder og umodenhed og at han frivilligt havde tilstået nogle af forholdene, på den anden side de strafbare forholdes antal og usædvanlige grovhed fastsat til fængsel i 6 år.

- **U 1978.940H**

- **(fængsel i 3 år, voldtægtens karakter uoplyst, forsøg)**

Den 33-årige T, der i 1962 for to tilfælde af forsøg på voldtægt var dømt til inddragelse under åndssvageforsorg, blev for fuldbyrdet voldtægt idømt fængsel i 3 år. Nævningerne havde besvaret et tillægsspørgsmål om anvendelse af strfl. § 85 bekræftende.

- **U 1977.49/2H**

- **(fængsel i 2 år og 6 måneder, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

Den 25-årige T havde tiltvunget sig samleje med en knap 18-årig pige efter at have opbrudt døren til hendes lejlighed. T ansås med fængsel i 2 år 6 måneder.

- **U 1975.173H**

- **(fængsel i 3 år, overfaldsvoldtægt, forsøg)**

Den 21-årige T, der havde forsøgt voldtægt overfor en 84-årig kvinde, til hvis soveværelse han havde skaffet sig adgang, ansås med fængsel i 3 år.

- **U 1971.757/2H**

- **(fængsel i henholdsvis 5 og 4 år, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)**

Den 21-årige T1 og 25-årige T2 havde overfaldet en mand og frataget ham hans knallert og samme aften i en lejlighed i forening overfaldet en anden mand med knytnæveslag og for T1's vedkommende tillige med slag med en motorcykelkæde, hvorefter T1 med T2's medvirken øvede voldtægt mod en tilstedeværende kvinde, ligesom de begge tvang hende til at sutte på deres kønslem. De ansås med fængsel i henholdsvis 5 og 4 år.

- **U 1971.12H**

- (fængsel i 3 år og 6 måneder, overfaldsvoldtægt, fuldbyrdet)

Den 22-årige T, der i 1968 var anset med fængsel i 1 år 6 måneder for forsøg på voldtægt, blev for voldtægt overfor en 16-årig pige, som han tvang fra gaden ind i et skur, straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder.

- U 1970.731H

- (fængsel i 2 år, overfaldsvoldtægt, forsøg)

Den nu 21-årige T, der i 1967 var anset med fængsel i 4 måneder for overtrædelse af strfl. § 232 og § 244, stk. 4, og derefter med ungdomsfængsel for overtrædelse af strfl. § 216, jfr. § 21, blev for forsøg på voldtægt over for en kvindelig taxachauffør, som han havde hyret, straffet med fængsel i 2 år.

- U 1970.490H

- (fængsel i 3 år, voldtægtens karakter uoplyst, fuldbyrdet)

Den 23-årige T blev for voldtægt, begået i hans personvogn, anset med fængsel i 3 år.

- U 1970.476H

- (fængsel i 3 år og 6 måneder, voldtægtens karakter uoplyst, fuldbyrdet)

Den 31-årige T havde i førerhuset på sin lastvogn begået blufærdighedskrænkelser over for en 14-årig pige og ca. 14 dage senere i sin personvogn i en plantage begået voldtægt over for en 19-årig pige. Han straffedes med fængsel i 3 år 6 måneder.

- U 1970.92H

- (fængsel i 2 år og 6 måneder, kontaktvoldtægt, fuldbyrdet)

Den 25-årige T, der tidligere havde vedtaget dagbøder for overtrædelse af strfl. § 232, blev for voldtægt over for en 27-årig kvindelig bekendt i dennes lejlighed anset med fængsel i 2 år og 6 måneder.

Bilag 2

Rigsadvokaten

Justitsministeriet

Dato 20.08.2001

Journal nr. G 3034

Den 15. januar 2001 afgav jeg til Justitsministeriet en redegørelse om udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager.

I tilknytning til afgivelsen af denne redegørelse blev det aftalt mellem Justitsministeriet og Rigsadvokaten at iværksætte en ordning, hvorefter Rigsadvokaten i et år fik forelagt alle fældende domme i voldtægtssager bl.a. med henblik på at vurdere om anklagemyndigheden i videre omfang burde anke domme i voldtægtssager.

En sådan indberetningsordning har nu været i kraft i godt et halvt år. Der er indtil den 15. august 2001 indberettet i alt 40 sager. Af de 40 sager er 34 indbragt for landsretterne. 24 sager er endelig afgjort.

Jeg vedlægger en redegørelse om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag de 24 endeligt afgjorte sager.

Det fremgår af redegørelsen, at de foreliggende afsluttede sager ikke bidrager væsentligt til yderligere at belyse de antagelser om strafniveauet, som fremgår af min redegørelse fra januar 2001. På den anden side giver de beskrevne domme mig ikke anledning til at ændre mine tidligere formodninger om straffene i voldtægtssager.

Det fremgår ligeledes af redegørelsen, at jeg ikke har fundet grundlag for at søge Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at indbringe nogle af landsretternes ankesager for Højesteret, selv om der efter min opfattelse med udgangspunkt i min beskrivelse af det nugældende strafniveau i enkelte af disse sager kunne argumenteres for en højere straf. Baggrunden herfor er, at der i disse enkelte sager i alle tilfælde har foreligget særlige forhold, der har medført, at Højesteret næppe ville få mulighed for at udtale sig mere generelt om strafniveauet for voldtægt. Endvidere er det min opfattelse, at anklagemyndigheden i disse sager – med udgangspunkt i min beskrivelse og vurdering af det gældende strafniveau for voldtægt og de straffe, som udmåles på beslægtede områder – ikke ville have grundlag for at påstå forhøjelser af straffene på mere end nogle få måneder.

Jeg finder i øvrigt anledning til at bemærke, at der efter min opfattelse næppe heller er grundlag for at antage, at domstolene på det gældende lovgrundlag i givet fald vil foretage mere markante, generelle forhøjelser af strafniveauet i de forskellige typer af voldtægtssager. En væsentlig skærpelse af straffene på et bestemt område via domstolenes praksis må således formentlig forudsætte, at der kan henvises til særlige omstændigheder vedrørende denne type kriminalitet, der kan begrunde en sådan strafforhøjelse, f.eks. en mærkbar stigning i kriminaliteten på området, eller at kriminalitetens karakter har ændret sig. En generel ændring af strafniveauet i voldtægtssager ville i øvrigt som følge af de mange forskellige konkrete omstændigheder i de enkelte sager forudsætte, at Højesteret fik forelagt flere sager, og en sådan proces må antages at være langvarig.

Henning Fode

RIGSADVOKATEN

20. august 2001

Redegørelse om strafniveauet i voldtægtssager på grundlag af indberetninger til Rigsadvokaten indtil 15. august 2001

1. Den tidligere undersøgelse af udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager

1. 1. Indledning

I juni 2000 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om en udtalelse om udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager – herunder om udviklingen eventuelt må antages at skyldes en generel ændret strafudmåling i sammenlignelige sager eller afspejler en ændret anmeldelses- eller tiltalepraksis i voldtægtssager.

Baggrunden for anmodningen var bl.a., at det af en beskrivelse af udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager, udarbejdet af landsdommer Poul Lodberg, og en beskrivelse af udviklingen vedrørende anmeldelser, straffe og strafflængder i voldtægtssager, udarbejdet af Justitsministeriets forsknings- og dokumentationskonsulent, fremgik, at der over en årrække syntes at være sket et generelt fald i strafniveauet i voldtægtssager.

Justitsministeriets anmodning førte til, at rigsadvokaturen foretog en undersøgelse af udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager og af det nugældende strafniveau.

En redegørelse for undersøgelsen blev afgivet til Justitsministeriet den 15. januar 2001.

1.2. Udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager

Undersøgelsen af udviklingen i strafniveauet blev foretaget i samarbejde med forsknings- og dokumentationskonsulent Britta Kyvsgaard, Justitsministeriet.

Britta Kyvsgaards undersøgelse skete på grundlag af en gennemgang og analyse af endelige domme for overtrædelse af straffelovens § 216 og § 217 afsagt i enten 1. instans eller 2. instans i årene 1984, 1988, 1992, 1996 og 1998.

Undersøgelsens statistiske analyser pegede på, at strafudmålingsniveauet i 1984 – alt andet lige – var markant højere end i de øvrige år. Der er derimod ikke klare forskelle i strafudmålingsniveauet mellem de øvrige år. Det højere strafudmålingsniveau i 1984 skyldes ifølge undersøgelsen, at der i dette år blev udmålt længere straffe i sager om voldtægt efter § 216, stk. 2, samt i sager, hvor tiltalte tidligere var dømt for seksualkriminalitet. Der ville således ikke være en klar forskel i strafudmålingsniveauet i de undersøgte år, såfremt disse domme ikke indgik i undersøgelsen.

På den baggrund samt efter en gennemgang af konkrete sager, der indgik i undersøgelsen, nyere trykte domme og andre juridiske kilder konkluderede rigsadvokaturen, at strafniveauet i voldtægtssager generelt faldt forholdsvis markant i 1970'erne og frem til midten af 1980'erne. Undersøgelsen gav derimod ikke grundlag for at antage, at strafniveauet for sammenlignelige voldtægtssager har ændret sig fra midten eller slutningen af 1980'erne og frem til i dag.

Britta Kyvsgaards undersøgelse viste også, at strafudmålingen i voldtægtssager afhænger af en lang række forhold ved de enkelte sager. De forhold, der afspejler voldtægtens grovhed, bidrager især til at forklare forskelle i strafudmålingen. Det drejer sig først og fremmest om den anvendte straffelovsbestemmelse (§ 216, stk. 1 eller stk. 2), og om voldtægten er fuldbyrdet eller ej.

Endvidere har det betydning for strafudmålingen, om der er tale om overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt eller parvoldtægt. Denne inddeling af voldtægtssager er nærmere beskrevet nedenfor i afsnit 3.3.

Herudover viste undersøgelsen, at det har stor betydning for strafudmålingen, om den pågældende samtidig dømmes for flere voldtægter og/eller anden kriminalitet, og om den pågældende tidligere er straffet for lignende kriminalitet og eventuelt tillige som følge heraf idømmes en fællesstraf.

1.3. Det aktuelle strafniveau

Det aktuelle strafniveau blev vurderet på grundlag af en gennemgang af nyere domme, der indgik i den ovennævnte undersøgelse, og trykt domspraksis. Der henvises herom til afsnit 4.2., afsnit 4.3. og afsnit 5.2. i redegørelsen fra januar 2001.

Ved belysningen af det aktuelle strafniveau blev der taget udgangspunkt i en opdeling af voldtægt i overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt samt i forsøg og fuldbyrdede forhold, jf. også afsnit 3.3. nedenfor.

Om disse forskellige former for voldtægt fremgår af redegørelsens afsnit 4.2. og 5.2. følgende:

Overfaldsvoldtægt

For *forsøg på overfaldsvoldtægt* varierede straffene fra 4 måneder og til fængsel i 2 år. Det blev i redegørelsen antaget, at »normalstraffen« måtte antages at være 6 til 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Det var på grundlag af det foreliggende materiale vanskeligt at vurdere »normalstraffen« for *fuldbyrdet overfaldsvoldtægt*. Et forsigtigt skøn førte dog frem til, at udgangspunktet for straffastsættelsen, hvis der ikke foreligger skærpende omstændigheder, formentlig ligger i niveauet omkring fængsel i 1 år og 6 måneder. Hvis der forelå skærpende omstændigheder, var straffene udmålt til fængsel i 2 – 3 år.

Kontaktvoldtægt

Med hensyn til forsøg på *kontaktvoldtægt* skønnes det i redegørelsen, at strafniveauet nogenlunde svarer til niveauet for forsøg på overfaldsvoldtægt, dvs. 6 – 9 måneders fængsel, dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

For så vidt angår straffen for *fuldbyrdet kontaktvoldtægt* fremgår det af redegørelsen, at de fleste straffe ligger i niveauet mellem 6 måneder og 1 ½ år, og er der ikke anvendt vold af betydning, eller foreligger der ikke andre skærpende omstændigheder, ligger straffen i niveauet 6 – 10 måneder.

Parvoldtægt

Vedrørende *forsøg på parvoldtægt* forelå i den tidligere undersøgelse kun en dom, hvor straffen blev udmålt til fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste.

For så vidt angår *fuldbyrdede parvoldtægter* blev det antaget, at »normalstraffen« ligger i niveauet 6 – 8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpene omstændigheder.

Konklusion og vurdering

Den tidligere redegørelse indeholdt i afsnit 5.2. følgende konklusion og vurdering:

»For så vidt angår strafniveauet for *kontaktvoldtægter* og *parvoldtægter* giver det billede, der har vist sig med hensyn til straffenes størrelse, mig ikke anledning til at overveje behovet for skærpelse af straffen. Jeg har herved lagt vægt på, at der næsten uden undtagelse er idømt ubetingede straffe, og at straffene ikke kan anses for at være kortvarige.

Straffene for de *fuldbyrdede overfaldsvoldtægter*, der er beskrevet under afsnit 4.2., og hvor der forelå skærpene omstændigheder, var på fængsel i 2 – 3 år. Udmålingen i disse sager giver mig ikke anledning til bemærkninger. Jeg har endvidere ikke noget grundlag for at antage, at straffene i sager, hvor der ikke foreligger skærpene omstændigheder, vil blive fastsat med udgangspunkt i et niveau på under 1 år og 6 måneder, som efter min opfattelse må anses for at være et passende strafniveau for sager af denne karakter.

Såfremt denne antagelse om straffen i sager om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt er korrekt, er der imidlertid en betydelig forskel på straffen for fuldbyrdet overfaldsvoldtægt og forsøg på overfaldsvoldtægt.

Det er imidlertid ikke alene på voldtægtsområdet, der er en – til tider betydelig – forskel på strafudmålingen afhængig af, om der er tale om et fuldbyrdet forhold eller forsøg.

.....

Det giver således ikke i sig selv anledning til bemærkninger, at også straffen for forsøg på overfaldsvoldtægt er lavere end straffen for det fuldbyrdede forhold.

En række af dommene vedrørende *forsøg på overfaldsvoldtægt* i det undersøgte materiale har imidlertid givet mig anledning til at overveje, om straffen i alle sager af denne karakter ligger på et rimeligt niveau.

Der henvises herved til dom 2, 1998, og dom 4, 1998, i bilag 2, hvor der blev udmålt straffe på fængsel i 8 måneder for henholdsvis et voldtægtsforsøg på en S-togstation og en parkeringsplads under anvendelse af ikke ubetydelig vold,

og hvor forsøgene mislykkedes på grund af kvindens modstand og kvindens høje skrig.

Endvidere kan nævnes dom 5, 1998, i bilag 2, hvor voldtægtsforsøget blev begået af en 21-årig mand, der standsede en ham ubekendt 16-årig udviklingshæmmet pige, som cyklede hjem fra skole, og som under anvendelse af betydelig magt forsøgte at få samleje med pigen. Forsøget mislykkedes på grund af pigens stærke modstand i form af slag og spark. Gerningsmanden blev idømt fængsel i 9 måneder.

Endelig kan henvises til dom 8, 1998, i bilag 2, hvor voldtægtsforsøget blev begået over for en 70-årig kvinde i dennes lejlighed, hvortil gerningsmanden skaffede sig adgang, og hvor der anvendtes forholdsvis grov vold over for kvinden. Straffen blev fastsat til fængsel i 8 måneder.

En af de nævnte domme er en landsretsdom (dom 2, 1998), mens de øvrige domme er byretsdomme.

Det er på baggrund af de nævnte sager min opfattelse, at der særligt på dette område kan være behov for at overveje, om domme af denne art i videre omfang skal søges anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse.

Hertil kommer, at det kan være ønskeligt at få større klarhed med hensyn til vurderingen af det nugældende straffniveau for *fuldbyrdet overfaldsvoldtægt*, når der ikke foreligger skærpene omstændigheder.

I øvrigt bemærkes, at det har været diskuteret, om straffene i sager, hvor der er *flere gerningsmænd til voldtægten*, er passende. Som det fremgår, er der kun få sager i det undersøgte materiale, hvor voldtægten er begået af flere i forening. Imidlertid verserer der for tiden flere voldtægtssager, hvor der efter de foreliggende oplysninger har været flere gerningsmænd.

Det kan på den baggrund være af interesse at følge sådanne sager med henblik på at vurdere, om det forhold, at gerningen er udført af flere i forening, tillægges passende betydning i skærpene retning ved strafudmålingen.«

På den baggrund fandt jeg, at der kunne være grundlag for at iværksætte en ordning, hvor Rigsadvokaten i et års tid får forelagt alle fældende byretsdomme i voldtægtssager med henblik på at vurdere, om anklagemyndigheden i videre omfang bør anke domme i voldtægtssager, således at landsretterne i flere sager får lejlighed til at tage stilling til straffniveauet.

Ordningen skulle i givet fald omfatte alle domme i voldtægtssager, uanset om der er tale om par-, kontakt- eller overfaldsvoldtægt, og uanset om forholdet er fuldbyrdet eller ej. Det vil gøre det muligt at foretage en vurdering af, om straffene i de konkrete sager i alle tilfælde er i overensstemmelse med det niveau, der er beskrevet i redegørelsen og eventuelt anke egnede sager til landsretten med henblik på skærpelse. Ordningen skulle endvidere omfatte en underretning af Rigsadvokaten om alle landsretsdomme. Herved vil det også blive muligt på et bredere grundlag efter udgangen af perioden at danne sig et helt aktuelt billede af straffniveauet.

2. Indberetningsordningen

Der blev herefter indgået aftale mellem Justitsministeriet og Rigsadvokaten om at iværksætte en indberetningsordning som beskrevet i redegørelsen.

Ordningen blev sat i værk ved Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2001, der vedlægges som bilag 1.

Som det fremgår heraf, skal *alle byretsdomme*, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller 225, forelægges for Rigsadvokaten. Det samme gælder domme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 217, herunder også jf. §§ 224 og 225.

Forelæggelsen skal ske via vedkommende regionale statsadvokat med en begrundet indstilling om, hvorvidt der er grundlag for at anke strafudmålingen. Statsadvokaten skal videresende sagen til Rigsadvokaten med sin indstilling om ankespørgsmålet i så god tid, at rigsadvokaturen har mulighed for at vurdere sagen, og således at en eventuel ankestævning kan udfærdiges og forkyndes inden ankefristens udløb.

Rigsadvokaten skal endvidere underrettes om *alle landsretsdomme*, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller 225. Det samme gælder domme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 217, herunder også jf. §§ 224 eller 225. Underretning skal ske senest 5 hverdage efter domsafsigelsen, hvilket giver rigsadvokaturen mulighed for at vurdere, om landsrettens dom skal søges anket til Højesteret.

Retningslinierne om forelæggelse for Rigsadvokaten af byretsdomme i voldtægtssager og underretning af Rigsadvokaten om landsretsdomme i voldtægtssager gælder for alle domme, der afsiges i *perioden fra den 22. februar 2001 og til den 1. februar 2002*.

3. Status for indberetningsordningen

3.1. Antallet af sager

Der er i medfør af ordningen indtil den 15. august 2001 blevet *forelagt eller indberettet i alt 40 sager*.

Af disse 40 sager er 34 *indbragt for landsretterne*, og anklagemyndigheden har i alle tilfælde påstået skærpeelse. Af de 34 sager, der er indbragt for landsretterne, er 18 *afsluttet med en anke*, hvorimod 16 sager endnu ikke er afgjort i landsretten.

Der foreligger indtil nu 24 sager, som er *endelig afgjort*. Heraf er 18 sager som nævnt ovenfor afsluttet med en anke fra landsretten, 5 sager er endelig afsluttet med en byretsdom og 1 sag er endelig afsluttet med en nævningedom. Disse 24 sager er beskrevet nærmere i bilag 2 til denne redegørelse.

3.2. De afsluttede ankesager

Som nævnt er 18 sager afsluttet med en landsretsdom, og anklagemyndigheden har i alle tilfælde for landsretten påstået skærpelse af straffen.

I 9 sager har landsretten stadfæstet byrettens fastsættelse af straffen.

I en sag har landsretten både stadfæstet og formildet (dom 15 i bilag 2), og i 3 sager har landsretten formildet straffen (dom 8, dom 18 og dom 20 i bilag 2). I dom 18 skyldtes den mildere straf i landsretten dog, at landsretten frifandt de tiltalte for voldtægt og henførte forholdet under straffelovens § 218.

Straffene i de øvrige 3 sager, hvor landsretten har nedsat straffen, er således:

Dom 15 – byret 1 år, landsret 8 måneder, dvs. nedsat med 4 måneder

Dom 8 – T1 og T2, byret 2 år, landsret 1 år og 9 måneder, dvs. nedsat med 3 måneder. T3, byret 1 år og 6 måneder, landsret 1 år og 3 måneder, dvs. nedsat med 3 måneder

Dom 20 – byret 1 år og 3 måneder, landsret 1 år, dvs. nedsat med 3 måneder

Skærpelse af straffen i landsretten er sket i 5 sager. I en af disse sager (dom 22 i bilag 2) skyldtes den forhøjede straf dog, at tiltalte i landsretten – i modsætning til i byretten – blev fundet skyldig i voldtægt. De 4 øvrige sager, hvor landsretten har udmålt en højere straf end byretten, er følgende:

Dom 4 – byret 1 år og 6 måneder, landsret 2 år, dvs. forhøjet med 6 måneder

Dom 2 – byret 1 år og 6 måneder, landsret 1 år og 9 måneder, dvs. forhøjet med 3 måneder

Dom 16 – byret 9 måneder, landsret 1 år, dvs. forhøjet med 3 måneder

Dom 21 – byret 10 måneder, landsret 1 år, dvs. forhøjet med 2 måneder

Som det fremgår, har landsretten således i de fleste sager ikke fundet grundlag for at fastsætte en højere straf end byretten.

3.3. Straffene i de afsluttede sager

Nedenfor gennemgås straffene i de 24 afsluttede sager.

Gennemgangen sker på grundlag af en opdeling af sagerne i overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt samt i forsøg på voldtægt og fuldbyrdet voldtægt, der svarer til opdelingen i redegørelsen fra januar 2001, jf. redegørelsens afsnit 4.2.

Ved *overfaldsvoldtægt* forstås voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for

voldtægten har været samvær af den karakter, der er beskrevet nedenfor under kontaktvoldtægt.

Ved *kontaktvoldtægt* forstås det, der på engelsk kaldes »date-rape«, altså situationer, hvor parterne umiddelbart inden voldtægten har været sammen på en måde, som kunne være optakt til en seksuel kontakt. Kontaktvoldtægt omfatter endvidere voldtægter, hvor parterne kender hinanden i forvejen, f.eks. naboer og kolleger, uanset om selve voldtægten har karakter af et overfald.

Ved *parvoldtægt* forstås voldtægt mod en nuværende seksuel partner og voldtægt mod en tidligere seksuel partner, såfremt forholdet er ophørt inden for et kortere tidsrum forud for voldtægten.

Der er en glidende overgang mellem de forskellige grupper, og det kan i nogle tilfælde diskuteres, om der foreligger den ene eller den anden form for voldtægt.

Overfaldsvoldtægt

Der er indkommet 6 afsluttede sager om *forsøg på overfaldsvoldtægt*. En sag medførte en foranstaltningsdom (dom 1 i bilag 2), og kan derfor ikke anvendes til at belyse straffniveauet for voldtægt.

I de 5 øvrige sager varierer straffene mellem fængsel i 1 år (heraf 6 måneder betinget) og fængsel i 2 år.

I en sag (dom 6), der medførte fængsel i 1 år, heraf 6 måneder betinget, indgik også et røveriforhold. Der var i øvrigt tale om 15-årig gerningsmand, som alene blev dømt for medvirken.

I 3 af de øvrige sager blev straffen fastsat som fællesstraffe. I dom 2, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 9 måneder, indgik en reststraf på 123 dage fra en dom for vold og voldtægt, og der blev tillige lagt vægt på forholdets alvorlige karakter og tiltaltes hurtige recidiv. I dom 3, der fastsatte straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder, indgik en tidligere betinget dom på 20 dages hæfte for blufærdighedskrænkelser og en byretsdom på fængsel i 50 dage for tyveri i fællesstraffen. Dom 5, der medførte fængsel i 1 år og 6 måneder, omfattede også en reststraf på 82 dage, og tiltalte var tidligere dømt for vold.

I den sidste sag (dom 4) var straffen fængsel i 2 år. Der var tale om voldtægt af en 12-årig pige, og tiltalte var tidligere straffet to gange for voldtægt.

Som det fremgår, har anden og tidligere kriminalitet således haft betydning for straffastsættelsen i alle de nu foreliggende sager, og dommene har derfor begrænset værdi med hensyn til belysning af »normalstraffen«. Der er endvidere ikke blandt disse domme sager, der er sammenlignelige med de domme, der indgik i den tidligere redegørelse, hvor jeg fandt at domme, der medførte straffe af 8 og 9 måneders fængsel kunne give anledning til at overveje, om straffen lå på et rimeligt niveau.

Der er indkommet 4 domme om *fuldbyrdet overfaldsvoldtægt*.

To af disse domme (dom 7, der medførte fængsel i 6 år, og dom 10, der medførte fængsel i 3 år til begge gerningsmænd) omfatter også røverier, der må have haft meget stor betydning for straffastsættelsen. Disse domme er derfor ikke velegnede til en vurdering af strafniveauet for voldtægt.

I dom 9, der medførte fængsel i 2 år, var voldtægten begået under anvendelse af kvælertag og trussel med en hobbykniv, der blev holdt mod forurettedes hals og underliv. Tiltalte var tidligere dømt for voldtægt og for forsøg på manddrab og vold. Der forelå således flere omstændigheder, der gav grundlag for en skærpet straf.

I redegørelsen fra januar 2001 antog jeg, at straffen for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, hvor der forelå skærpene omstændigheder, var på 2 – 3 år. Den nævnte sag giver ikke grundlag for at ændre denne vurdering.

I den sidste af sagerne om fuldbyrdet overfaldsvoldtægt (dom 8) blev straffene i landsretten for to af gerningsmændene fastsat som fællesstraffe (begge reststraffe var fængsel i 41 dage) til fængsel i 1 år og 9 måneder. For den tredje gerningsmand blev straffen fængsel i 1 år og 3 måneder.

Særlig straffen på 1 år og 3 måneder synes at ligge under det niveau på 1 ½ år som udgangspunkt for straffastsættelsen, som jeg i den tidligere redegørelse antog var gældende i sager af denne art. Den forurettede i sagen var prostitueret og havde forud aftalt med en af de tiltalte at afvikle et utugtsforhold. Det er derfor vanskeligt at vurdere, om retten i denne sag ved straffastsættelsen har taget udgangspunkt i strafniveauet for sager om overfaldsvoldtægt eller kontaktvoldtægt.

Kontaktvoldtægt

Der er indkommet en afsluttet sag (dom 11) om *forsøg på kontaktvoldtægt*. I denne sag omfattede straffen tillige vold efter straffelovens § 244, og tiltalte var tidligere straffet for vold. Den idømte straf på fængsel i 1 år må på denne baggrund anses at være i overensstemmelse med min antagelse i den tidligere redegørelse, hvorefter »normalstraffen« må formodes at være fængsel i 6 – 9 måneder dog med mulighed for både mildere og strengere straffe.

Fuldbyrdet kontaktvoldtægt foreligger i 9 af de afsluttede sager.

I en af sagerne (dom 19) blev der idømt en foranstaltningsdom, og i en anden sag (dom 18) frifandt landsretten for tiltalen for voldtægt og henførte forholdene under straffelovens § 218. Disse domme kan derfor ikke anvendes til at belyse strafniveauet for voldtægt efter §§ 216-217.

I to af dommene (dom 12 og dom 14) var der tale om voldtægt m.v. overfor henholdsvis en 12-årig og en 10-årig pige, hvilket må antages at have haft væsentlig betydning for straffastsættelsen i skærpene retning. Imidlertid var forholdene i begge sager begået i 1990, dvs. for mere end 10 år siden, hvilket gør sagerne atypiske. Disse to domme er derfor heller ikke velegnede som grundlag for en vurdering af strafniveauet for voldtægt.

I de 5 øvrige sager varierer straffene fra fængsel i 8 måneder til fængsel i 1 år.

I min redegørelse fra januar 2001 antog jeg, at strafniveauet for fuldbyrdet kontaktvoldtægt lå i niveauet mellem 6 måneder og 1½ år, men sådan at straffen er 6 – 10 måneder, hvis der ikke er anvendt vold af betydning, eller hvis der ikke i øvrigt foreligger skærpende omstændigheder, og straffene i de 5 sager synes således umiddelbart at ligge i dette niveau.

I to af dommene, hvor straffen blev udmålt til fængsel i henholdsvis 8 måneder (dom 13) og fængsel i 10 måneder (dom 17), blev der ikke i forbindelse med voldtægten anvendt vold af betydning, ligesom der ikke i øvrigt forelå skærpende omstændigheder.

I dom 15 blev der heller ikke anvendt vold af betydning, men der forelå skærpende omstændigheder, idet forholdene blev begået over for en 14-årig pige, og i et af forholdene – der omfattede anden kønslig omgængelse en samleje – handlede de to domfældte i forening. Straffen for den ene tiltalte blev både i byret og landsret udmålt som en fællesstraf på fængsel i 1 år og 4 måneder, hvorimod straffen for den anden tiltalte i landsretten blev nedsat fra fængsel i 1 år til fængsel i 8 måneder. Det kan derfor anføres, at straffen for denne tiltalte ligger i underkanten af det ovenfor beskrevne niveau. Som begrundelse for nedsættelsen af straffen til 8 måneder for den ene tiltalte henviste landsretten imidlertid navnlig til den kontakt, der havde været mellem den tiltalte og forurettede.

I dom 16 og dom 20 blev straffen udmålt til fængsel i 1 år, og der forelå i begge sager skærpende omstændigheder. I dom 16 trak tiltalte et pudebetræk over forurettedes hoved og fastholdt hende i et halsgreb, og i dom 20 slog tiltalte flere gange forurettedes ansigt ned i gulvet med brud på håndledet og tandskade til følge.

Parvoldvægt

Der er ikke indkommet sager om *forsøg på parvoldtægt*.

Der er indberettet 4 sager om *fuldbyrdet parvoldtægt*. Om disse sager antog jeg i min tidligere redegørelse, at »normalstraffen« lå i niveauet 6 – 8 måneders fængsel, men der var i det undersøgte materiale også flere eksempler på højere straffe i sager, hvor der forelå skærpende omstændigheder.

I de nu foreliggende domme varierer straffene fra fængsel i 6 måneder betinget til fængsel i 2 år.

I dom 24, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 2 år, var forholdet begået bl.a. under trussel med en hobbykniv mod forurettedes hals. Sagen omfattede også trusler mod forurettede under den efterfølgende varetægtsfængsling. Tiltalte var tidligere straffet for vold og trusler, og ved straffastsættelsen indgik tillige en reststraf på fængsel i 136 dage. Der var således adskillige grunde til, at straffen blev fastsat over det normale niveau.

I dom 22, der medførte fængsel i 1 år, blev tiltalte udover for voldtægt dømt for omfattende vold og trusler begået over for samleveren igennem en 5-årig periode forud for voldtægten. Sagen er på grund af de voldsforhold, der indgår i dommen, ikke velegnet til at belyse straffen for voldtægt.

I en anden sag, hvor straffen blev fængsel i 1 år (dom 21), blev voldtægten begået i forbindelse med en frihedsberøvelse, som må antages at have haft væsentlig betydning for strafudmålingen.

I dommen, der medførte en betinget straf på fængsel i 6 måneder (dom 23), forelå der ikke skærpende omstændigheder i form af vold eller andre forhold ved voldtægten. Som begrundelse for at gøre straffen betinget henviste retten i præmisserne til tiltaltes gode personlige forhold. Der blev ved straffastsættelsen desuden lagt vægt på, at den forurettede frivilligt om natten havde indfundet sig hos tiltalte og lagt sig til at sove i deres tidligere fælles seng. Denne dom harmonerer således med hensyn til straffens længde med min tidligere antagelse, og der forelå sådanne særlige forhold, der kunne begrunde, at straffen blev betinget.

3.4. Sager med flere gerningsmænd

Blandt de 24 afsluttede sager findes 5 sager, hvor der har været flere gerningsmænd til voldtægten. I en sag (dom 18 i bilag 2) frifandt landsretten for voldtægt og henførte forholdene under straffelovens § 218. Denne dom er derfor ikke egnet til at belyse strafniveauet for voldtægt efter §§ 216 - 217.

En af de 4 andre sager omfattede *fire gerningsmænd*, hvoraf de tre dog var under den kriminelle lavalder og derfor ikke tiltalt (dom 6 i bilag 2). Den 15-årige tiltalte blev idømt fængsel i 1 år, heraf ½ år betinget. Dommen omfattede også et røveri. Dommen er omtalt ovenfor i afsnit 3.3 under forsøg på overfaldsvoldtægt.

En anden sag omfattede *tre gerningsmænd* (dom 8). To gerningsmænd blev idømt en fællestraf på fængsel i 1 år og 9 måneder, og den tredje gerningsmand fik fængsel i 1 år og 3 måneder. Byretten havde udmålt højere straffe. Denne dom er omtalt i afsnit 3.3. ovenfor under fuldbyrdede overfaldsvoldtægter.

De sidste to sager omfattede *to gerningsmænd*. I dom 10 fik begge tiltalte i en upåanket byretsdom fængsel i 3 år. Der var begået røveri i forbindelse med voldtægten, og dommen omfattede flere andre røveriforhold. I dom 15 blev straffen i landsretten for den ene gerningsmand, der var 17 år, nedsat til fængsel i 8 måneder, mens straffen for den anden gerningsmand, der var 18 år, blev fastsat til fængsel i 1 år og 4 måneder. I denne straf indgik en tidligere betinget straf på fængsel i 4 måneder. Dom 10 er nævnt i afsnit 3.3. ovenfor under fuldbyrdet overfaldsvoldtægt, og dom 15 er nævnt under fuldbyrdet kontaktvoldtægt.

4. Vurdering og konklusion

Som det fremgår under afsnit 3 ovenfor, indgår der kun 24 sager i denne redegørelse. Der er således tale om et forholdsvis spinkelt materiale.

I langt de fleste sager indgår det ved straffastsættelsen, at gerningsmanden tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, og der er i mange sager udmålt fællesstraffe med hensyn til enten reststraffe efter prøveløsladelse eller tidligere betingede domme. Herudover er gerningsmandens alder og øvrige personlige forhold i flere sager indgået ved domstolens fastsættelse af straffen.

En del af sagerne omfatter udover voldtægt også andre strafbare forhold, som har haft betydning for straffastsættelsen. Herudover er de begåede voldtægter af meget forskellig karakter og grovhed.

Derfor bidrager de nu foreliggende afsluttede sager ikke væsentligt til yderligere at belyse de antagelser om strafniveauet, som fremgår af min redegørelse fra januar 2001. På den anden side giver de beskrevne domme mig ikke anledning til at ændre mine tidligere formodninger om straffene i voldtægtssager.

Af de 24 afsluttede sager er 19 afgjort af landsretterne (18 ankesager og en nævningesag). Jeg har ikke fundet grundlag for at søge Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at indbringe nogle af landsrettens ankedomme for Højesteret, selv om der efter min opfattelse med udgangspunkt i min beskrivelse af det nugældende strafniveau i enkelte af disse sager kunne argumenteres for en højere straf. Baggrunden herfor er, at der i disse enkelte sager i alle tilfælde har foreligget særlige forhold, der har medført, at Højesteret næppe ville få mulighed for at udtale sig mere generelt om strafniveauet for voldtægt. Endvidere er det min opfattelse, at anklagemyndigheden i disse sager – med udgangspunkt i min beskrivelse og vurdering af det gældende strafniveau for voldtægt og de straffe, som udmåles på beslægtede områder – ikke ville have grundlag for at påstå forhøjelser af straffene på mere end nogle få måneder.

Bilag 2

Underbilag 1

Rigsadvokaten

Samtlige politimestre, statsadvokater
og Politidirektøren i København

Dato 15.01.2001

Journal nr. 25/2001

Rigsadvokaten Informerer Nr. 3/2001

Strafudmålingsniveauet i sager om voldtægt samt forelæggelse af voldtægtssager for Rigsadvokaten (G 3034)

1. Undersøgelse af udviklingen i strafniveauet i voldtægtssager

Efter anmodning fra Justitsministeriet har jeg gennemført en undersøgelse af udviklingen i strafudmålingsniveauet i voldtægtssager. Min undersøgelse er afgivet til ministeriet den 15. januar 2001. En kopi af undersøgelsen vedlægges.

Som det fremgår af undersøgelsens afsnit 5.1., giver undersøgelsen ikke grundlag for at antage, at strafniveauet for sammenlignelige voldtægtssager har ændret sig fra midten eller slutningen af 1980'erne og frem til i dag.

I undersøgelsens afsnit 4.2. og 5.2. beskrives og vurderes det nugældende strafniveau i voldtægtssager, idet voldtægterne opdeles i tre kategorier, overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og parvoldtægt, ligesom der sondres mellem forsøg på voldtægt og fuldbyrdet voldtægt.

Strafniveauet for kontaktvoldtægter og parvoldtægter har ikke givet mig anledning til særlige bemærkninger. Jeg har heller ikke på det foreliggende grundlag bemærkninger til straffen for fuldbyrdede overfaldsvoldtægter, men det kan være ønskeligt at få større klarhed med hensyn til det nugældende strafniveau på dette område.

Endvidere er det min opfattelse, at det kan overvejes, om straffen i alle sager om forsøg på overfaldsvoldtægt ligger på et rimeligt niveau.

Hertil kommer, at det kan være af interesse at følge sager, hvor voldtægten er begået af flere i forening, med henblik på at vurdere, om dette forhold tillægges passende betydning i skærpende retning ved strafudmålingen.

Jeg har på denne baggrund aftalt med Justitsministeriet, at Rigsadvokaten i det kommende års tid får forelagt fældende byretsdomme i voldtægtssager med henblik på at vurdere, om anklagemyndigheden i videre omfang bør anke domme i voldtægtssager, således at landsretterne i flere sager får lejlighed til at tage stilling til strafniveauet.

På denne baggrund fastsættes følgende retningslinier om forelæggelse af domme i sager om voldtægt for rigsadvokaturen:

2. Forelæggelse af domme i sager om voldtægt for rigsadvokaturen

2.1. Byretsdomme

Alle byretsdomme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller 225, skal forelægges for Rigsadvokaten. Det samme gælder domme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens §§ 217, herunder også jf. §§ 224 eller 225.

Forelæggelsen skal ske via vedkommende regionale statsadvokat med en begrundet indstilling om, hvorvidt dommen bør ankes, herunder i alle tilfælde om der er grundlag for at anke strafudmålingen. Statsadvokaten skal videresende sagen til Rigsadvokaten med sin indstilling om ankespørgsmålet.

Indstillingen skal vedlægges sagens akter samt en udskrift af dommen og af retsbogen. Såfremt udskrifter ikke foreligger umiddelbart efter afsigelsen af dommen, kan sagen videresendes uden disse dokumenter, der i så fald eftersendes.

Forelæggelse for statsadvokaten skal ske snarest muligt og senest 3 hverdage efter domsafsigelsen.

Statsadvokatens forelæggelse for Rigsadvokaten skal ligeledes ske snarest muligt og i så god tid, at rigsadvokaturen har mulighed for at vurdere sagen, og således at en eventuel ankestævning kan udfærdiges og forkyndes inden ankefristens udløb.

Det kan af tidsmæssige grunde være nødvendigt at forelæggelse sker telefonisk og/eller ved fremsendelse af de relevante dokumenter via telefax.

2.2. Landsretsdomme

Rigsadvokaten skal underrettes om alle landsretsdomme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 216, herunder også jf. §§ 224 eller 225. Det samme gælder domme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens §§ 217, herunder også jf. §§ 224 eller 225.

Underretningen sker ved, at statsadvokaten indsender sagens akter samt udskrift af landsrettens dom og udskrift af retsbogen, såfremt en sådan foreligger.

Underretningen skal ske snarest muligt og senest 5 hverdage efter domsafsigelsen. Såfremt udskrift af landsrettens dom ikke foreligger på dette tidspunkt, kan sagen videresendes uden dommen, der i så fald eftersendes.

2.3. Ordningens tidsmæssige udstrækning

Retningslinierne ovenfor om forelæggelse af byretsdomme i voldtægtssager for Rigsadvokaten og om underretning af Rigsadvokaten om landsretsdomme i voldtægtssager gælder for alle domme – dvs. både byrets- og landsretsdomme – der afsiges i perioden fra den 22. januar 2001 og til den 1. februar 2002.

For domme, der er anket til landsretten i den nævnte periode, skal underretning af Rigsadvokaten dog ske, selv om landsretsdommen afsiges efter den 1. februar 2002.

Henning Fode

Bilag 2

Underbilag 2

Rigsadvokaten

Journal nr. G 3034

Beskrivelse af de afsluttede sager pr. 15. august 2001

I undersøgelsen er indtil den 15. august 2001 indgået 24 sager, der er afsluttede. Af disse er 5 sager afsluttet med en byretsdom, 1 med en nævningedom og 18 med en ankedom fra landsretten.

Nedenfor beskrives de enkelte sager.

Beskrivelsen af dommene er opdelt i følgende grupper:

Gruppe 1: Forsøg – overfaldsvoldtægt

Gruppe 2: Fuldbyrdet – overfaldsvoldtægt

Gruppe 3: Forsøg – kontaktvoldtægt

Gruppe 4: Fuldbyrdet – kontaktvoldtægt

Gruppe 5: Forsøg – parvoldtægt

Gruppe 6: Fuldbyrdet – parvoldtægt

Beskrivelserne er foretaget på en sådan måde, at de oplysninger, der må antages at have haft væsentlig betydning for straffastsættelsen fremgår. Tiltaltes alder er nævnt i alle tilfælde, hvorimod forurettedes alder kun er nævnt, såfremt forurettede er særlig ung eller ældre, idet dette forhold kan have betydning for straffastsættelsen. Såfremt der har været uenighed mellem by- og landsret om straffastsættelsen, fremgår det af beskrivelsen.

Gruppe 1: Forsøg – overfaldsvoldtægt

- **Maribo rets dom af 29. januar 2001 (dom 1, j.nr. 47/01-10)**
- **Foranstaltningsdom**

Forsøg på voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 21, og § 224, jf. § 216, stk. 2, jf. til dels § 21, begået af en 42-årig mand, som på offentlig vej forsøgte at skaffe sig samleje med en ham ubekendt kvinde, idet han pressede en saks mod hendes hals, bandt hendes hænder på ryggen og tildelte hende slag i ansigtet. Voldtægtsforsøget mislykkedes, idet han ikke kunne få rejsning. Tiltalte forsøgte tillige under anvendelse af den beskrevne vold at opnå analt samleje med kvinden, ligesom han forsøgte at få hende til at sutte på hans kønslem. Endvidere onanerede han til sædafgang ud over kvinden. Dømt til anbringelse i lukket (sikret) institution for personer med vidtgående psykiske handicap.

- **Østre Landsrets anke dom af 31. januar 2001 (dom 2, j.nr. 47/01-13)**
- **Fængsel i 1 år og 9 måneder (fællesstraf) (skærpelse)**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, begået af en 27-årig mand, der ved nattetide skaffede sig adgang til en bygning, der tilhørte en kunstforening. I bygningen overnattede en kvinde, som tiltalte i dagene forinden havde mødt i kunstforeningen. Tiltalte forsøgte at tiltvinge sig samleje med kvinden, idet han trykkede hende ned i en sofa, hvor han lagde sig over hende og med en hånd holdt over hendes næse og mund. Efter at kvinden havde frigjort sig, blev hun væltet om på gulvet, hvor tiltalte greb hende om halsen med en hånd og trykkede til og trak

hendes bukser af, hvorefter han begyndte at tage sit eget tøj af. Tiltalte opgav sit forehavende, idet andre personer indfandt sig i rummet. Tiltalte var tidligere i 1998 straffet for vold og voldtægt med fængsel i 1 år. Han var prøveløsladt med en reststraf på 123 dage. Byretten havde udmålt en fællesstraf på fængsel i 1 år og 6 måneder. Landsretten lagde ved fastsættelsen af fællesstraffen på 1 år og 9 måneder vægt på forholdets alvorlige karakter og på tiltaltes hurtige recidiv fra ligeartet kriminalitet.

- **Vestre Landsrets anke dom af 27. februar 2001 (dom 3, j.nr. 47/01-16)**

- **Fængsel i 1 år og 6 måneder (fællesstraf) (stadfæstelse)**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, begået af en 30-årig mand over for en kvinde, som han tidligere havde overnattet hos for nogen tid siden. Tiltalte kravlede ved nattetide ind af vinduet til forurettedes soveværelse. Han tog sine bukser af og væltede forurettede om på gulvet. Han trak hendes trusser af, stak en finger i hendes endetarm og skede, ligesom han holdt hende for munden, da hun begyndte at skrig. Tiltalte lagde sig oven på forurettede i den hensigt at have samleje med hende, hvilket imidlertid mislykkes, idet forurettede gjorde modstand. I umiddelbar fortsættelse heraf forsøgte tiltalte forgæves yderligere to gange at opnå samleje med forurettede. Tiltalte var tidligere i 1999 straffet med hæfte i 20 dage betinget for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232. Fællesstraffen på 1 år og 6 måneder omfattede denne dom samt en byretsdom på fængsel i 50 dage for tyveri mv., som ligeledes var omfattet af ankesagen.

- **Vestre Landsrets anke dom af 28. februar 2001 (dom 4, j.nr. 47/01-12)**

- **Fængsel i 2 år (skærpelse)**

Forsøg på voldtægt af barn under 15 år efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 222, stk. 1, jf. § 21, begået af en 34-årig mand, der om natten trængte ind hos en bekendt, som han tidligere på dagen havde været på besøg hos. Han gik ind i et værelse, hvor en 12-årig pige lå og sov. Tiltalte tog sit tøj af og befølte hende på benene og armene. Han tog kvælertag om hendes hals, samtidig med at han rev hendes pyjamas og trusser af, ligesom han forsøgte at lægge sig oven på hende i den hensigt at opnå samleje. Forsøget mislykkedes på grund af pigens modstand og råb. Tiltalte var tidligere straffet to gange for voldtægt, senest med fængsel i 10 måneder ved en dom fra februar 2000. Byretten havde fastsat straffen til 1 år og 6 måneder. Landsretten lagde ved fastsættelsen af straffen på fængsel i 2 år vægt på tiltaltes forstraffe og hurtige recidiv, forurettedes alder, samt det forhold, at tiltalte var trængt ind i hjemmet om natten.

- **Østre Landsrets anke dom af 22. marts 2001 (dom 5, j.nr. 47/01-11)**

- **Fængsel i 1 år og 6 måneder (fællesstraf) (stadfæstelse)**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, begået af en 20-årig mand ved en udvendig trappe i et boligkompleks. Tiltalte trak eller puffede en ham ubekendt kvinde ned af trappen, hvor hun faldt om, ligesom han slog hende i ansigtet, hvorefter han trak hendes bukser ned og forsøgte at opnå samleje. Det fremgår ikke nærmere af dommen, hvorfor forsøget mislykkedes. Tiltalte var tidligere dømt for

vold, og han var senest straffet med en fællesstraf på 8 måneder for overtrædelse af straffelovens § 119. Han var prøveløsladt med en reststraf på 82 dage, og denne reststraf indgik i straffen på 1 år og 6 måneder.

- **Københavns Byrets dom af 10. april 2001 (dom 6, j.nr. 47/01-26)**

- **Fængsel i 1 år, heraf 6 måneder betinget**

Medvirken til forsøg på voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 224, jf. § 216, stk. 1, jf. § 21, jf. § 23, samt røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, begået af en 15-årig dreng. Drengen gik i en gågade sammen med tre venner, der alle var under 15 år. Herunder passede de to søstre op. To af vennerne tvang ved fastholdelse den ene søster med ind på et offentligt toilet, hvor de forsøgte at tiltvinge sig samleje og oralsex. Tiltalte spærrede – sammen med den tredje ven – den anden søster vejen. Tiltalte var også på et tidspunkt inde på toilettet, ligesom han tildækkede et overvågningskamera, der var opsat i toiletbygningens forrum. Tiltalte havde endvidere ved en anden lejlighed med de samme venner indfundet sig i en forretning, hvor vennerne pressede indehaveren op i et hjørne, hvorefter de stjal 1.500 kr., samtidig med at tiltalte truede indehaveren verbalt. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år, heraf 6 måneder betinget.

Gruppe 2: Fuldbyrdet – overfaldsvoldtægt

- **Østre Landsrets nævningedom af 23. januar 2001 (dom 7, j.nr. 47/01-6)**

- **Fængsel i 6 år**

Voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 224, jf. § 216, stk. 1, samt røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261, stk. 1, begået af en 29-årig mand, der indfandt sig i et pengeinstitut med en attrappistol og en bombeattrap med fjernbetjening. Han gik ind på den kvindelige hovedkasserers kontor og pegede på hende med attrappistolen og fik udleveret ca. 300.000 kr. Herefter tiltvang han sig ved hjælp af trusler med pistolen og bomben anden kønslig omgang end samleje, idet han forsøgte at indføre sig lem i kvindens endetarm. Efterfølgende begik han fuldbyrdet voldtægt, ligesom han tiltvang sig anden kønslig omgængelse ved at indføre sit lem i kvindens mund og foretage samlejebevægelser til sædafgang. Straffen blev fastsat til fængsel i 6 år.

- **Østre Landsrets anke dom af 6. april 2000 (dom 8, j.nr. 47/01-3)**

- **Fængsel i 1 år og 9 måneder (fællesstraf) (formildelse) og fængsel i 1 år og 3 måneder (formildelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, begået af tre mænd på henholdsvis 21 år (T1), 20 år (T2) og 21 år (T3). De tre tiltalte samlede i en bil med T1 som fører – og T2 og T3 skjult i bilens varekasse – en prostitueret kvinde op. Forurettede troede, at hun skulle afvikle et utugtsforhold med T1. Forurettede begyndte at klæde sig af, hvorefter T2 og 3 sprang frem fra deres skjulested i varekassen. T3 tog halsgreb på

forurettede og pressede hende ned mod bilens bund. T1 truede forurettede med en knytnæve og tilkendegav, at hun ville få »denne og flere til«, såfremt hun skreg. Herefter havde de tre taltale over mere end en time på skift samleje med forurettede, vaginalt og oralt. T1 var tidligere straffet senest for vold efter straffelovens § 245, jf. § 247, stk. 1, og var løsladt på prøve med en reststraf på 41 dage. T2 var tidligere straffet senest for vold efter straffelovens § 244, jf. § 247, og var ligeledes prøveløsladt med en reststraf på 41 dage. Byretten havde udmålt fællesstraffene for T1 og T2 til fængsel i 2 år, og straffen for T3 til fængsel i 1 år og 6 måneder. Landsretten nedsatte straffene til henholdsvis fængsel i 1 år og 9 måneder (T1 og T 2) og 1 år og 3 måneder (T3).

- **Østre Landsrets ankedom af 15. maj 2001 (dom 9, j.nr. 47/01-7)**

- **Fængsel i 2 år (stadfæstelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 38-årig mand over for en kvinde, som taltalte traf på en restaurant. Taltalte inviterede forurettede, samt to mænd, forurettede var sammen med, hen på et pizzeria, hvor taltalte arbejdede. Efter at have opholdt sig her nogen tid, brød de alle fire op. Uden for pizzeriaet opdagede taltalte, at forurettede havde medbragt en sodavand fra pizzeriaet. Han blev vred herover og skubbede forurettede omkuld, hvorved hun faldt og slog sit baghoved. Da hun herefter rejste sig, skubbede og hev de i hinanden. De to andre mænd forlod stedet omkring dette tidspunkt. Forurettede tilkendegav, at hun ville hjem og begyndte at gå. Herefter trak eller hev taltalte forurettede ind i pizzeriaet og hen på en sofa, som hun faldt ned på. Taltalte tog med een hånd gennem længere tid kvælergreb på forurettede. Endvidere tog taltalte en hobbykniv og holdt den tæt mod forurettedes hals og underliv. Taltalte sagde herefter til forurettede, at hun skulle tage sine bukser af, hvilket forurettede efterkom. Taltalte tiltvang sig samleje, som han dog afbrød, hvorefter han onanerede til sædafgang. Taltalte var tidligere i 1989 dømt for voldtægt, og i 1994 var han idømt fængsel i 3 år og 9 måneder for forsøg på manddrab og vold mod sin daværende hustru. Både byret og landsret udmålte straffen til fængsel i 2 år.

- **Store Heddinge rets dom af 22. juni 2001 (dom 10, j.nr. 47/01-39)**

- **Fængsel i 3 år**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 1, jf. stk. 2, samt røveri efter straffelovens § 288, stk. 2, begået af en 31-årig mand og en 27-årig mand, der indfandt sig i en massageklinik, hvor de ved vold og under trussel om anvendelse af vold aftvang to kvindelige medarbejdere diverse genstande. Endvidere tiltvang den ene taltalte sig samleje med en af kvinderne, og den anden tvang kvinden til at sutte på taltaltes kønslem. De pågældende havde herudover begået flere røverier af lignende karakter, dog uden at have begået voldtægt i forbindelse hermed, og straffen på fængsel i 3 år omfattede også disse forhold.

Gruppe 3: Forsøg – kontaktvoldtægt

- **Østre Landsrets ankedom af 22. januar 2001 (dom 11, j.nr. 47/01-2)**

- **Fængsel i 1 år (stadfæstelse)**

Forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 21, samt vold efter straffelovens § 244, jf. § 247, begået af en 27-årig mand, der var til en privat fest, over for en pige, som han kendte fra et ungdomshus. På et tidspunkt gik forurettede ud på toilettet, hvor tiltalte herefter indfandt sig. Tiltalte låste døren og tog fat i forurettede bagfra, og befølte hende på brysterne og i skridtet. Han skubbede hende op mod væggen og lagde hende ned på gulvet, hvor han fastholdt hende, mens han trak hendes bukser og trusser ned i den hensigt at opnå samleje, hvilket mislykkedes på grund af forurettedes modstand. Umiddelbart efter voldtægtsforsøget slog tiltalte en mandlig festdeltager i ansigtet flere gange med knytnæve, ligesom han tildelte den pågældende flere skaller. Tiltalte var ved en dom fra 1995 tidligere dømt for vold. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år.

Gruppe 4: Fuldbyrdet – kontaktvoldtægt

- **Rønne rets dom af 13. september 2000 (dom 12, j.nr. 47/01-159)**

- **Fængsel i 1 år**

Voldtægt af barn under 15 år efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 222, stk. 1, begået i 1990 af en 35-årig mand over for en 12-årig pige. Tiltalte overnattede hos en bekendt. Han sov i børneværelset, og tiltvang sig herefter samleje med den bekendtes 12-årige datter ved at presse forurettedes ben ud til siden, hvorefter han lagde sig oven på forurettede og gennemførte samleje ved udnyttelse af sin større fysiske styrke. Sagen blev anket til frifindelse af tiltalte og til skærpeelse af anklagemyndigheden, men ankesagen bortfaldt. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år.

- **Vestre Landsrets anke dom af 22. januar 2001 (dom 13, j.nr. 47/01-1)**

- **Fængsel i 8 måneder (stadfæstelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 25-årig mand, der sammen med en kammerat havde været på besøg hos en kvinde, som tiltalte havde mødt nogle dage forinden. Der havde ikke været optakt til noget seksuelt mellem tiltalte og kvinden, der begge havde fået en del alkohol at drikke i løbet af besøget. Tiltalte forlod kvindens bopæl sammen med kammeraten, men tiltalte vendte tilbage og gik ind i lejligheden, hvor kvinden lå og sov. Hun vågnede og løb ud i entreen, men tiltalte greb fat i hende, skubbede hende ind i soveværelset og væltede hende om på sengen. Han gav hende en lussing, fastholdt hende og gennemførte samleje til sædafgang. Straffen blev både i byret og landsret fastsat til fængsel i 8 måneder.

- **Østre Landsrets anke dom af 13. februar 2001 (dom 14, j.nr. 47/01-14)**

- **Fængsel i 1 år og 3 måneder (stadfæstelse)**

Voldtægt og anden kønslig omgængelse end samleje samt forsøg herpå efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 222, stk. 2, og § 224, jf. § 222, stk. 2, jf. § 21, begået i 1990 af en 47-årig mand over for en på gerningstidspunktet 10-årig pige. Tiltalte var tidligere kommet i forurettedes hjem og havde passet hende. På gerningsdagen mødte

tiltalte tilfældigt forurettede på gaden, hvorefter hun gik med op i hans lejlighed. Her befølte tiltalte forurettedes kønsdel og forsøgte at indføre sit kønsllem i forurettedes anus, hvilket mislykkedes, hvorpå han tiltvang sig samleje til sædafgang.

- **Vestre Landsrets anke dom af 18. april 2001 (dom 15, j.nr. 47/01-9)**

- **Fængsel i 8 måneder (formildelse) og fængsel i 1 år og 4 måneder (fællesstraf) (stadfæstelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 1 og 2, begået over for en 14-årig pige af en 17-årig mand (T1) og en 18-årig mand (T2). De tiltalte og forurettede kendte hinanden, idet de blandt andet drak øl og røg hash sammen. På et tidspunkt holdt de tiltalte ved et legehus forurettede tilbage, og tvang hende til oralsex til sædafgang, idet de blandt andet sagde, at hun ikke ville få lov at gå hjem. På et andet tidspunkt tvang T2 forurettede til anden kønslig omgængelse under lignende omstændigheder, og T2 tiltvang sig endvidere samleje med forurettede. T1 tiltvang sig ligeledes på et andet tidspunkt samleje med forurettede. T1 var tidligere straffet med fængsel i 1 år og 4 måneder for blandt andet overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1. Byretten udmålte straffen for T1 til fængsel i 1 år, men landsretten nedsatte den til fængsel i 8 måneder. Som begrundelse for nedsættelsen henviste landsretten navnlig til den kontakt, der havde været mellem tiltalte og forurettede. T2 var tidligere straffet flere gange senest efter straffelovens § 222, jf. § 224, med fængsel i 8 måneder, heraf 4 måneder betinget. Straffen for T2 blev både i byret og landsret udmålt til fængsel i 1 år og 4 måneder som en fællesstraf med hensyn til den betingede del af denne tidligere dom.

- **Østre Landsrets anke dom af 26. april 2001 (dom 16, j.nr. 47/01-21)**

- **Fængsel i 1 år (skærpelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 26-årig mand, der i sin bil havde samlet en prostitueret op for at afvikle et utugtsforhold. De kørte til en øde parkeringsplads. Her trak manden et pudebetræk over kvindens hoved og fastholdt hende i et halsgreb, hvorefter han tiltvang sig samleje. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i 9 måneder, men landsretten skærpede straffen til fængsel i 1 år under hensyn til forholdets grovhed.

- **Østre Landsrets anke dom af 2. maj 2001 (dom 17, j.nr. 47/01-4)**

- **Fængsel i 10 måneder (stadfæstelse)**

Tiltvingelse af samleje og anden kønslig omgængelse end samleje ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold efter straffelovens § 217, jf. § 224, og § 217, begået af en 37-årig mand overfor en pige, som han havde været til fest hos. Efter festen gik de på diskotek. Tiltalte havde inde i diskoteket flere gange forgæves forsøgt at få kontakt med forurettede. Forurettede var blevet irriteret over dette. Hun tog derfor fat i tiltaltes hånd og førte ham udenfor for at forklare ham, at han skulle holde op. Da de var kommet udenfor forsøgte tiltalte at kysse forurettede, og han holdt hende herefter fast med den ene hånd, trak hendes bukser og trusser ned med den anden hånd og førte flere fingre op i hendes kønsdel, hvorefter han under fortsat

overvindelse af hendes modstand havde samleje med hende. Straffen blev fastsat til fængsel i 10 måneder.

- **Vestre Landsrets anke dom af 7. maj 2001 (dom 18, j.nr. 47/01-8)**
- **Fængsel i 8 måneder (fællesstraf) (formildelse), fængsel i 4 måneder (formildelse) og fængsel i 10 måneder (formildelse)**

Forsøg på opnåelse af samleje og fuldbyrdet anden kønslig omgængelse end samleje ved udnyttelse af en persons mentale retardering samt blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 218, stk. 1, jf. § 21, og § 224, jf. § 218, stk. 1, samt § 232 begået af en 16-årig dreng (T1), en 20-årig mand (T2) og en 34-årig mand (T3) over for en 21-årig retarderet kvinde. T3 mødte kvinden, og kort efter kom de to andre tiltalte til stedet. Kvinden og de tre tiltalte gik hen til et kælderrum, og T3 og kvinden gik ind i rummet. Her forsøgte T3 at føre sit lem ind i pigens skedeindgang. De to andre tiltalte blev herefter lukket ind i kælderrummet. T1 formåede kvinden til at sutte på og manipulere tiltaltes lem til sædafgang. T2 onanerede herefter til sædafgang i nærheden af pigen. De tre tiltalte ansås for at have handlet i forening for så vidt angår de overgreb, der skete, efter at de tiltalte var samlet i kælderrummet. T1 var tidligere straffet med en betinget dom på fængsel i 8 måneder for blandt andet røveri. Den betingede straf indgik i dommen. Byretten havde dømt de pågældende for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og udmålt straffene til fængsel i 1 år og 6 måneder (T1), 1 år og 3 måneder (T2) og 1 år og 9 måneder (T3), mens landsretten anså forholdene for omfattet af § 218 og fastsatte straffene til fængsel i 8 måneder (T1), fængsel i 4 måneder (T2) og fængsel i 10 måneder (T3).

Som det fremgår, henførte landsretten forholdene under § 218, og landsrettens strafudmåling belyser således ikke strafniveauet for voldtægt efter §§ 216-217.

- **Odense rets dom af 18. juni 2001 (dom 19, j.nr. 47/01-35)**
- **Foranstaltningsdom**

Voldtægt og forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 40-årig mand, der var paranoid skizofren og derfor ansås for omfattet af straffelovens § 16. Tiltalte foreslog som betaling for nogle cigaretter, at forurettede skulle gå i seng med ham. Da forurettede afslog, tog tiltalte kvælertag på forurettede i den hensigt at tiltvinge sig samleje, hvilket imidlertid mislykkedes på grund af kvindens modstand. I et andet tilfælde tiltvang tiltalte sig fuldbyrdet samleje med en bevægelseshæmmet kvinde, som han havde drukket øl med, og som forud havde afvist at gå i seng med ham. Tiltalte idømt ambulantly psykiatrisk behandling med mulighed for indlæggelse

- **Vestre Landsrets anke dom af 1. august 2001 (dom 20, j.nr. 47/01-25)**
- **Fængsel i 1 år (formildelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og hærværk efter § 291, stk. 2, begået af en 25-årig mand, der mødte en kvinde på en bodega. De drak og dansede sammen, og på et tidspunkt gik de hjem til forurettede, der havde tilbudt tiltalte at overnatte i forurettedes hjem. Umiddelbart efter ankomsten til hjemmet væltede tiltalte

forurettede omkuld på gulvet, vred hendes ene arm om på ryggen, alt imens tiltalte flere gange slog kvindens ansigt ned i gulvet med brud på venstre håndled og forstuvning af albue samt tandskade til følge. Herefter beordrede tiltalte forurettede op på en seng, og tiltalte tiltvang sig samleje, herunder analt samleje. Umiddelbart efter ødelagde tiltalte møbler og porcelæn i lejligheden. Tiltalte var tidligere straffet for brandstiftelse efter straffelovens § 280 og trusler efter straffelovens § 266 samt senest med fængsel i 3 måneder for trusler mod vidner efter straffelovens § 123. Tiltalte var prøveløsladt med en reststraf på 334 dage. Byretten havde udmålt straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder, mens landsretten fastsatte straffen til fængsel i 1 år. Både by- og landsret bestemte, at reststraffen på de 334 dage ikke skulle udløses.

Gruppe 5: Forsøg – parvoldtægt

Der er ikke indkommet sager af denne kategori i undersøgelsen.

Gruppe 6: Fuldbyrdet – parvoldtægt

- **Østre Landsrets ankedom af 7. maj 2001 (dom 21, j.nr. 47/01-18)**
- **Fængsel i 1 år (skærpe)**

Voldtægt og ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 261, stk. 1, begået af en 36-årig mand, der i maj 2000 blev gift med en 19-årig kvinde på islamisk vis i en moske, men uden at de fik papir på ægteskabet. De flyttede sammen, men i oktober 2000 tog kvinden ophold på et kvindehjem på grund af tiltaltes voldelige adfærd. De fortsatte i et vist omfang med at se hinanden frem til december 2000, hvor tiltalte opsøgte forurettede på en restaurant, uden at dette var aftalt forudgående. Tiltalte tvang forurettede med i tiltaltes bil og kørte til en parkeringsplads, hvor han låste dørene, holdt hendes arme fast over hendes hoved og gennemførte samleje til sædafgang. Herefter blev kvinden ved slag tvunget op i tiltaltes lejlighed, hvor hun blev truet med en kniv og en cigaret. Det samlede forløb varede ca. 6 timer. Byretten havde udmålt straffen til fængsel i 10 måneder. Landsretten skærpede straffen til fængsel i 1 år.

- **Østre Landsrets ankedom af 8. maj 2001 (dom 22, j.nr. 47/01-31)**
- **Fængsel i 1 år (skærpe)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, og vold efter straffelovens § 245, stk. 1, til dels forsøg herpå efter straffelovens § 21, samt trusler efter straffelovens § 266 begået af en 31-årig mand over for sin hustru. Han tiltvang sig i et tilfælde samleje med forurettede. Volden var begået over en 5-årig periode, hvor tiltalte tildelte forurettede slag med hænderne, ligesom han ved enkelte lejligheder smed forskellige genstande efter hende. I et tilfælde slog han hende i baghovedet med en revolver, ligesom han i et tilfælde truede hende på livet ved at sætte revolveren til hendes tinding, samtidig med at han udtalte, at han ville slå hende og familien ihjel. Byretten havde udmålt straffen til fængsel i 8 måneder, men frifandt tiltalte for voldtægt. Landsretten – der dømte tiltalte for voldtægt – fastsatte straffen til fængsel i 1 år.

- **Vestre Landsrets ankedom af 7. juni 2001 (dom 23, j.nr. 47/01-24)**

- **Fængsel i 6 måneder, betinget (stadfæstelse)**

Voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, begået af en 23-årig mand over for sin samlever. Tiltalte tiltvang sig samleje med samleveren, idet han på trods af hendes protester tvang hendes ben fra hinanden og holdt hende fast, hvorefter han gennemførte samleje. Parret havde skændtes op til gerningstidspunktet, og dagen før havde tiltalte »slået op« med forurettede. Han fortrød straks dette, men nu fastholdt forurettede, at forholdet skulle afbrydes, og hun tog ophold hos en bekendt. Tiltalte bad forurettede om at komme hjem og sove, hvilket hun indvilligede i på betingelse af, at der ikke skulle være noget seksuelt mellem dem. Forurettede kom hjem, og da de lagde sig til at sove, tiltvang tiltalte sig på trods af aftalen samleje. Landsretten lagde ved fastsættelsen af straffen på fængsel i 6 måneder betinget blandt andet vægt på, at forurettede kl. 1 om natten frivilligt indfandt sig hos tiltalte og lagde sig til at sove i forurettedes og tiltaltes tidligere fælles seng.

- **Vestre Landsrets anke dom af 26. juni 2001 (dom 24, j.nr. 47/01-36)**

- **Fængsel i 2 år (fællesstraf) (stadfæstelse)**

Voldtægt samt anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, og § 224, jf. § 216, stk. 1, samt trusler efter § 123 og § 266 begået af en 38-årig mand over for sin samlever. Tiltalte greb forurettede hårdt om halsen bagfra og tildelte hende en lussing på kinden, således at hun faldt om på gulvet, hvor tiltalte sparkede hende i maven. Tiltalte holdt herefter en hobbykniv mod forurettedes hals og fremkom med trusler. Efterfølgende beordrede tiltalte forurettede til at tage sig tøj af, hvorefter han oversprøjtede hende med koldt vand og tvang hende til at sutte på sit lem til sædafgang. Han nikkede hende endvidere en skalle og tildelte hende 2-3 lussinger, hvorefter han tiltvang sig samleje. Under den efterfølgende fængsling truede tiltalte forurettede. Tiltalte var tidligere straffet flere gange for vold og trusler mv. senest i marts 2000. Tiltalte var prøveløsladt med en reststraf på 136 dage, som indgik i straffen på fængsel i 2 år.

Bilag 3

RIGSADVOKATEN

14. februar 2002

Straffe i voldssager

1. Indledning

Nedenfor omtales en række eksempler på udmålte straffe i konkrete sager om forskellige typiske former for voldskriminalitet efter straffelovens §§ 244, 245 og 246.

Sagerne er udvalgt ved en gennemgang af domme om vold optrykt i Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager 1996-2000. Domme, hvor gerningsmanden er dømt for flere voldstilfælde og/eller anden kriminalitet, er ikke inddraget. Baggrunden herfor er, at sådanne forhold i almindelighed har væsentlig betydning for straffastsættelsen, og dommen kan derfor ikke siges at være repræsentativ for strafudmålingsniveauet for voldskriminalitet. Domme, hvor gerningsmanden tidligere er dømt for ligesådan kriminalitet, er som udgangspunkt inddraget. Dette gælder dog ikke, hvis der er udmålt en fællesstraf.

Ved gennemgangen er som ovenfor omtalt kun inddraget domme, som er optrykt i Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager 1996-2000. Andre kilder om strafudmålingen i voldssager er ikke inddraget. Der er således alene tale om en beskrivelse af strafudmålingen i typisk forekommende sager, og gennemgangen kan derfor ikke danne grundlag for mere generelle konklusioner om det aktuelle straffniveau i voldssager, herunder således heller ikke om omfanget af anvendelse af betingede/ubetingede domme.

2. Straffelovens § 244

Straffelovens § 244 om simpel vold har følgende ordlyd

»§ 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.«

Bestemmelsen finder anvendelse på vold i form af lussinger og knytnæveslag, kast med genstande, der rammer en anden, benspænd, førergreb, bid og lignende. Langt de fleste voldshandlinger, der begås i Danmark, er omfattet af denne bestemmelse.

Voldshandlinger efter § 244 kan inddeles i forskellige typer. I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse er der side 142 anvendt følgende inddeling, der ikke tilsigter at være udtømmende, men formentlig omfatter langt de fleste af de forhold, der ender med tiltale efter § 244:

- Gadevold
- Restaurationsvold
- Selskabsvold
- Familievold
- Vold mod børn
- Vold på arbejdspladser, under fritidssamvær o. lign.
- Hævn- og chikanevold
- Tilfældig konfliktvold
- Vold mod offentlig myndighed

- Vold i forbindelse med myndighedsudøvelse
- Vindingsvold
- Seksualvold
- Sportsvold

Nedenfor følger eksempler på strafudmålingen i sager om gadevold, restaurationsvold, familievold og tilfældig konfliktvold.

2.2. Gadevold

I betænkning nr. 1099/1987, side 142, er gadevold beskrevet som tilfælde, hvor voldsmanden på gaden, i S-tog eller på tilsvarende steder overfalder en ham ubekendt person, oftest uden nogen foranledning i ord eller handlinger fra den overfaldnes side.

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er der i perioden 1996-2000 refereret ca. 20 domme, der findes at være omfattet af denne beskrivelse af gadevold, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf.

Der er i disse sager udmålt straffe i niveauet fra hæfte i 20 dage til fængsel i 4 måneder.

De fleste af straffene er udmålt i niveauet 40-60 dages ubetinget fængsel. Som typiske eksempler på sådanne domme kan nævnes følgende to domme:

- ØLD af 8. november 1995
- fængsel i 60 dage

En 18-årig tiltalt nikkede den 19. marts 1995 ca. kl. 02.00 i en gade i Odense uden nogen som helst anledning den jævnaldrende forurettede, som han tilfældigt mødte på gaden, en skalle og tildelte ham et slag med knyttet hånd i ansigtet, hvorved forurettede fik beskadiget to tænder. Ved byretten fik tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 244 en betinget dom på 30 dages hæfte samt en tillægsbøde. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 60 dage og fandt ikke grundlag for at gøre straffen betinget, idet landsretten lagde vægt på, at der var tale om meningsløs gadevold med tandskade til følge.

- ØLD af 13. august 1997
- fængsel i 40 dage

En 25-årig tiltalt havde på gaden nikket en mand, som han var kommet i diskussion med, en skalle, hvorved der opstod brud på næsen og skade på en tand. Byretten anså tiltalte med fængsel i 30 dage, som landsretten efter karakteren af den udøvede vold forhøjede til 40 dages fængsel.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt lavere straf kan nævnes:

- VLD af 13. februar 1996
- hæfte i 20 dage

En 18-årig tiltalt havde en nat på vej hjem efter at drukket en del spiritus givet en tilfældig forbipasserende, den knap 19-årige forurettede, et knytnæveslag på venstre kind. Tiltalte, der et par dage senere havde givet forurettede en undskyldning, deltog efter eget ønske i en samtale med forurettede i et konfliktråd. Straffen blev fastsat til hæfte i 20 dage, der – uanset tiltaltes alder og gode personlige oplysninger om ham, herunder at han havde taget initiativ til en samtale i konfliktråd – ikke blev gjort betinget, henset til voldens karakter af meningsløs gadevold.

Som eksempel på et en dom, hvor der er udmålt en højere straf end fængsel i 40-60 dage kan nævnes følgende:

- VLD af 25. september 1996
- fængsel i henholdsvis 3 og 4 måneder

En 26-årig tiltalt 1 og en 28-årig tiltalt 2 begik vold overfor forurettede 1 og forurettede 2 en nat ved 2-tiden, idet de forurettede var kommet ind på en restauration, hvor tiltalte 1 mente, at han var blevet ramt af døren til restaurationen, da den var blevet åbnet, og at det var forurettede 1, der havde ramt ham med døren. De forurettede forlod straks restaurationen, og tiltalte 1 forlod også denne, idet han var blevet sur på forurettede 1. Tiltalte 2 fulgte med, og udenfor restaurationen tildelte tiltalte 1 forurettede 1 flere knytnæveslag i ansigtet, mens tiltalte 2 spærrede for forurettede 2, så denne ikke kunne komme forurettede 1 til hjælp. I forbindelse hermed slog tiltalte 2 forurettede 1 flere gange i nakken, skubbede ham ind i en butiksrude og sparkede ham over benet. Da tiltalte 1 vendte tilbage efter at have slået forurettede 1, slog han forurettede 2 et par gange i nakken med knytnæve. Forurettede 1 pådrog sig let ømhed og hævelse af næsen, let hævelse og blålig misfarvning af underlæben samt mindre afsprængt stykke af højre fortand i overmunden. Forurettede 2 pådrog sig ømhed i nakkemuskulaturen. Byretten fastsatte for tiltalte 1's vedkommende straffen til fængsel i 60 dage og for tiltalte 2's vedkommende til fængsel i 30 dage. Landsretten fandt, at forholdene måtte karakteriseres som grov og meningsløs gadevold mod ganske sagesløse personer og forhøjede straffen for tiltaltes 1's vedkommende til fængsel i 4 måneder og for tiltalte 2's vedkommende til fængsel i 3 måneder.

Som andre eksempler på sager, hvor der er udmålt højere straffe end fængsel i 40-60 dage, kan nævnes følgende to domme, hvor der dog i begge tilfælde var tale om gentagelse, der som udgangspunkt skal medføre strafforhøjelse:

- ØLD af 4. marts 1997

- fængsel i 4 måneder

En 26-årig tiltalt var tidligere flere gange straffet for vold, senest den 3. oktober 1995. Han havde nu natten til den 29. juni 1996 på gaden tildelt en anden ung mand et knytnæveslag i ansigtet. Han blev idømt 4 måneders fængsel, idet der blev lagt vægt på hans forstraffe, hurtige recidiv og på, at tiltalte udøvede grov vold mod en person, der havde hænderne i lommen.

- ØLD af 28. oktober 1997

- fængsel i 3 måneder

En 23-årig tiltalt var straffet for vold i 1994 og havde nu på gaden uden rimelig anledning tildelt en anden mand et spark i hovedet med en alvorlig hudafskrabning til følge. Han blev idømt 3 måneders fængsel efter straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, under hensyn til, at volden var helt meningsløs og til, at tiltalte tidligere var straffet for vold.

De idømte straffe i de sager om gadevold, der er omfattet af denne oversigt, er som altovervejende hovedregel ubetingede. Der findes dog domme, hvor der er udmålt betingede straffe med vilkår om samfundstjeneste. Som eksempel herpå kan nævnes:

- VLD af 28. juli 1998

- fængsel i 40 dage betinget med vilkår om samfundstjeneste

Tiltalte 1, der var født i 1976, og tiltalt 2, der var født i 1977, tildelte begge en forurettet et knytnæveslag i ansigtet, efter at tiltalte 1 havde stødt inden i forurettedes lillebroder, hvorefter der opstod en ordveksling. Henset til den forudgående ordveksling samt de tiltaltes unge alder og gode personlige forhold blev straffen gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste i 50 timer.

2.3. Restaurationsvold

I betænkning nr. 1099/1987, side 142, er restaurationsvold beskrevet som den situation, der resulterer i vold på en restauration. Volden kan udøves over for en person, der var gerningsmanden ubekendt, eller som han enten i forvejen var eller tilfældigt er kommet i selskab med, i sjældnere tilfælde en indehaver, tjener, bartender eller garderobemand.

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er der i perioden 1996-2000 refereret ca. 27 domme, der findes at være omfattet af denne beskrivelse af restaurationsvold, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf.

Straffene er i disse sager udmålt i niveauet fra hæfte i 20 dage betinget til fængsel i 6 måneder.

De fleste af straffene er udmålt i niveauet 30-40 dages ubetinget fængsel. Som typiske eksempler på sådanne domme kan nævnes følgende to domme:

- ØLD af 11. december 1996
- fængsel i 40 dage

En 19-årig tiltalt troede, at forurettede var den person, der på dansegulvet på et værtshus havde slået ham i hovedet. Han gik derfor hen og tog forurettede i kraven og nikkede ham en skalle, så forurettede mistede en fortand. Tiltalte blev straffet med fængsel i 40 dage, der – uanset tiltaltes gode personlige forhold – ikke kunne gøres betinget, på grund af karakteren af den udøvede vold og de betydelige følger heraf.

- ØLD af 18. februar 1998
- fængsel i 30 dage

En 20-årig tiltalt tildelte pludselig og uden forudgående kontakt en anden gæst et knytnæveslag i ansigtet, hvorved den forurettede faldt bevidstløs om på gulvet og pådrog sig blandt andet blodansamling omkring venstre øje og næsebrud. Byretten fastsatte straffen til 30 dages hæfte, som efter voldens karakter og omstændighederne herved – trods oplysninger om tiltaltes gode personlige forhold – ikke kunne gøres betinget. Landsretten ændrede straffen til 30 dages fængsel og tiltrådte af de anførte grunde, at straffen ikke kunne gøres betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en lavere straf, kan nævnes:

- VLD af 16. april 1997
- hæfte i 20 dage betinget

En 17-årig tiltalt havde gjort sig skyldig i vold overfor en jævnaldrende tidligere skolekammerat, idet han en nat på en restauration havde tildelt forurettede et knytnæveslag i ansigtet og efterfølgende kastet en ølflaske mod forurettedes ansigt, hvorved han pådrog sig et brud på næsen. Tiltalte og forurettede havde tidligere haft et par episoder, hvor de havde været i skænderi, og tiltalte havde på restauranten henvendt sig til forurettede og sagt forskellige ting. Da forurettede rejste sig, fik han et slag i ansigtet med knyttet hånd. Tiltalte kastede derefter en flaske efter forurettede og ramte ham på næsen. Byretten fastsatte straffen til hæfte i 20 dage og fandt uanset tiltaltes gode personlige oplysninger og unge alder ikke grundlag for at gøre straffen betinget, idet der herved særlig blev lagt vægt på, at forurettede ikke havde givet anledning til voldsudøvelsen og karakteren af den udøvede vold. For landsretten forklarede tiltalte, der nu var fyldt 18 år, at han regnede med at afslutte handelsskolen til sommer, og at han havde fået lovning på en læreplads i en tøjforretning, hvor han for tiden havde et fritidsjob. Under hensyn til tiltaltes gode personlige forhold fandt landsretten det forsvarligt at gøre straffen betinget.

Der er i øvrigt en del andre eksempler på sager, hvor straffen er gjort betinget med eller uden vilkår med samfundstjeneste. Således har Højesteret i følgende to sager om

restaurationsvold stadfæstet landsrettens domme om betingede straffe uden vilkår om samfundstjeneste:

- Højesterets dom af 13. marts 1996
- fængsel i 30 dage betinget

En 22-årig tiltalt gav under et værtshusbesøg en anden gæst en knytnæveslag i ansigtet, hvorved forurettede blandt andet fik en flænge og en knækket hjørnetand. Episoden skete, efter at der var opstået uoverensstemmelser mellem tiltalte og forurettede, og efter at forurettede havde slået ud efter tiltalte. Højesteret stadfæstede landsrettens dom på betinget fængsel i 30 dage.

- Højesterets dom af 13. marts 1996
- fængsel i 30 dage betinget

En 20-årig tiltalt nikkede under et diskoteksbesøg en anden gæst en skalle, mens de lagde arm, og da de lidt efter begge var gået uden for diskoteket, gav han forurettede et par lussinger. Under hensyn til omstændighederne omkring voldshandlingerne og til tiltaltes alder og gode personlige forhold stadfæstede Højesteret landsrettens dom på betinget fængsel i 30 dage.

Som eksempel på sager, hvor der er udmålt højere straffe, kan nævnes følgende to domme, hvor der i begge tilfælde var tale om gentagelse, der som udgangspunkt skal medføre strafforhøjelse:

- ØLD af 16. februar 1998
- fængsel i 4 måneder

En 22-årig tiltalt var i februar 1995 straffet med 30 dages hæfte betinget med 2 års prøvetid for vold. Ved afslutningen af en udendørs koncert havde han nu den 13. juni 1997 fremprovokeret en situation, der førte til, at han skubbede til forurettede, som væltede om, hvorefter tiltalte med betydelig kraft tildelte forurettede et spark i ansigtet, hvorved forurettede pådrog sig en hudafskrabning over næseryggen samt et blått og hævet øje. Tiltalte blev for overtrædelse af straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, straffet med fængsel i 4 måneder, idet volden blev karakteriseret som grov og meningsløs.

- VLD af 16. september 1997
- fængsel i 3 måneder

En 21-årig tiltalt var den 3. december 1996 idømt 60 dages fængsel for vold ved blandt andet at have nikket en person en skalle. Tiltalte havde nu den 21. februar 1997 på et tidspunkt, hvor han var 20 år, på ny gjort sig skyldig i vold, idet han havde nikket en tjener på restaurant en skalle i ansigtet. Tjeneren havde forinden bedt tiltalte om at forlade restauranten, idet tiltalte var begyndt at sparke til inventaret. Forholdet blev henført under straffelovens § 247,

stk. 1, og der blev endvidere ved straffastsættelsen på fængsel i 3 måneder lagt vægt på tiltaltes hurtige recidiv.

2.4. Familievold

Af beskrivelsen i betænkning nr. 1099/1987, side 142, fremgår det, at familieviolence navnlig omfatter tilfælde, hvor vold udøves over for en hustru, samlever, kæreste eller lignende, eventuelt en person som gerningsmanden tidligere har haft et sådant forhold til og nu har opsøgt. Som det fremgår ovenfor under punkt 2., omfatter denne type sager ikke vold mod børn.

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er der i perioden 1996-2000 refereret 4 domme, der findes at være omfattet af denne beskrivelse af familieviolence, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf. Straffene er i disse sager udmålt til fængsel i henholdsvis 4 måneder, 60 dage, 40 dage og 30 dage.

I følgende sag blev straffen udmålt til fængsel i 30 dage:

- ØLD i Tfk 2000.259
- fængsel i 30 dage

En tiltalt, der var født i 1976, tildelte sin samleverske adskillige knytnæveslag i ansigtet og på kroppen, hvilket bl.a. medførte ømhed og to mindre hæmatomer på overarmen. Der fandtes efter voldens omfang ikke grundlag for at gøre straffen, der fastsattes til fængsel i 30 dage, helt eller delvis betinget.

I følgende sag blev straffen, navnlig som følge af, at der var tale om gentagelse, udmålt til fængsel i 4 måneder:

- ØLD af 2. oktober 1996
- fængsel i 4 måneder

En 42-årig tiltalt, der var dømt for vold i 1992, 1993 og 1994 havde den 22. oktober 1995 over for sin daværende samlever i forbindelse med et skænderi, hvorunder begge var berusede, i en bil tildelt hende flere knytnæveslag og spark og revet hende i håret, selv om en tredje person flere gange lagde sig imellem og fik standset volden. Straffen blev fastsat til fængsel i 4 måneder under hensyn til de tre forstraffe og til, at voldsepisoden udspillede sig over flere omgange.

2.5. Tilfældig konfliktvold

I betænkning nr. 1099/1987, side 143, er tilfældig konfliktvold beskrevet som en gruppe med uskarpe grænser, som omfatter tilfælde, hvor der opstår diskussion eller åben konflikt mellem gerningsmanden og en anden, som han forbigående er kommet i kontakt med, f.eks. vold udøvet over for en taxa- eller buschauffør, en kontrollør eller

lignende. I denne gennemgang er vold opstået i forbindelse med trafikale forhold medtaget i denne gruppe.

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er der i perioden 1996-2000 refereret ca. 14 domme, der findes at være omfattet af denne beskrivelse af vold, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf.

Straffene er i disse sager udmålt i niveauet fra 2 dagbøder af 250 kr. til fængsel i 3 måneder.

De fleste af straffene er udmålt i niveauet 30-40 dages ubetinget fængsel. Som typiske eksempler på sådanne domme kan nævnes følgende to sager:

- ØLD af 4. september 1996
- fængsel i 40 dage

En 24-årig tiltalt havde generet en anden bilist under kørsel. Tiltalte tildelte i ophidselse herover den 55-årige forurettede et knytnæveslag i ansigtet og slog 2-3 gang med et bordben på forurettedes bil. Byrettens straf på hæfte i 20 dage blev af landsretten under hensyn til voldens karakter forhøjet til fængsel i 40 dage, som der ikke var grundlag for at gøre betinget.

- ØLD af 12. november 1998
- fængsel i 40 dage

En 28-årig tiltalt kom op at skændes med chaufføren efter en taxatur og tildelte ham et knytnæveslag i ansigtet, så der fremkom 2 sår, der krævede syning. Byretten anså i medfør af straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 2, tiltalte med 40 dages fængsel betinget, med vilkår om 60 timers samfundstjeneste. Landsretten fandt straffen passende, men bemærkede, at da der var tale om vold begået uden nogen som helst anledning over for en hyrevognschauffør, var der ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste, hvorfor straffen blev gjort ubetinget.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en lavere straf kan nævnes:

- VLD af 2. oktober 1996
- 2 dagbøder af 250 kr.

Tiltalte, der var født i 1949, kastede en spand vand mod forurettede, der sad i sin personbil med åbentstående dør. Der havde forinden været et skænderi mellem tiltalte og forurettede, idet forurettede efter tiltaltes opfattelse havde brudt ind i en bilkø foran en bilvask på en servicestation. Kastet med en ikke uvæsentlig mængde vand mod forurettede fandtes at have indebåret en sådan legemskrænkelser, at angrebet var omfattet af straffelovens § 244, og tiltalte blev straffet med 2 dagbøder af 250 kr.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en højere straf end fængsel i 30-40 dage, kan nævnes:

- ØLD af 2. april 1998
- fængsel i 3 måneder

En 33-årig tiltalt kom som passager op at diskutere med en taxachauffør om, hvor han skulle køres hen. Tiltalte råbte op, steg ud, rev chaufførens dør op og tildelte chaufføren et slag, der blev pareret. Chaufføren rejste sig og tog fat i kraven på tiltalte, hvis bror kom til. Chaufføren holdt med begge arme udstrakt broderen væk. Imens slog tiltalte med knytnæve chaufføren en gang over højre øre og kort efter yderligere en gang i venstre øje, hvilket medførte, at chaufføren var indlagt i fire dage og sygemeldt i ca. tre måneder. Han måtte opereres på grund af dobbeltsyn. Byretten fastsatte efter § 244, jf. § 247, stk. 2, straffen til fængsel i 60 dage. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 3 måneder, idet landsretten henviste til karakteren af volden, som forurettede ikke havde givet anledning til, omfanget af den og de meget alvorlige skader volden havde medført.

3. Straffelovens § 245

Straffelovens § 245 om kvalificeret vold har følgende formulering:

»§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 4 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.

Stk. 2. Den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 4 år.

Et legemsangreb vil normalt blive anset for at være af særlig rå, brutal eller farlig karakter og dermed omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, såfremt der er anvendt våben, såsom geværer, pistoler, økser, knive m.v., eller kastet med genstande, der kan påføre ofret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber, som f.eks. ølflasker, stave, kæder m.v. vil efter omstændighederne også være omfattet af § 245, stk. 1. Også vold uden anvendelse af redskaber kan være omfattet, såfremt angrebet er rettet mod legemsdele, der er særligt sårbare. Som eksempler herpå kan nævnes håndkantslag mod halsen, kvælergreb og spark i ansigtet. Mishandling foreligger, når en række voldshandlinger udøvet over en periode fremtræder som udslag af gerningspersonens overlegne stilling i forhold til et offer, der ofte befinder sig i et eller andet slags afhængighedsforhold.

Bestemmelsen i § 245, stk. 2, anvendes kun sjældent og omfatter tilfælde, der ikke har en karakter, der dækkes af første stykke, men hvor der foreligger forsæt til skadetilføjelse. Skade foreligger, når angrebet har nødvendiggjort lægehjælp, eller når det har medført længere tids sygeleje eller uarbejdsdygtighed.

Ved beskrivelsen nedenfor af straffniveauet ved overtrædelser af straffelovens § 245 er anvendt følgende opdeling, der må antages at dække de almindelig forekommende typer af kvalificeret vold efter § 245, stk. 1:

- Knivstik
- Flasker og glas
- Uden redskab (spark, skaller, kvælergreb m.v.)

3.1. Knivstik

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er der i perioden 1996-2000 refereret ca. 14 domme, der omhandler vold udøvet ved knivstik, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf.

Straffene er i disse sager udmålt i niveauet fra fængsel i 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Som eksempel på en dom, hvor der er udmålt fængsel i 3 måneder kan nævnes:

- VLD af 14. november 1996
- fængsel i 3 måneder

En 39-årig tiltalt havde en nat på en restaurant med en køkkenkniv stukket ud efter forurettede og forsøgt at ramme pågældende, hvilket mislykkedes, idet tiltalte blev overmandet. Tiltalte var kommet ind på restauranten ved midnatstid, og forurettede, der var indehaver af restauranten, forklarede, at han efter lukketid prøvede at vise tiltalte døren, men tiltalte ville ikke forlade restauranten, og på et tidspunkt måtte forurettede lede tiltalte ud på fortovet. Tiltalte vendte imidlertid tilbage, og han fremtog kniven og stak ud efter forurettede. Tiltalt blev idømt fængsel i 3 måneder for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 245.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en væsentlig højere straf kan nævnes:

- ØLD af 22. juni 1998
- fængsel i 2 år

En 18-årig tiltalt kom i forbindelse med en fest i diskussion med forurettede 1 og forurettede 2. Tiltalte stak med en butterflykniv forurettede 1 i brystet med et overfladisk snitsår til følge og derpå forurettede 2 i maven med en livstruende læsion til følge. Endvidere tildelte tiltalte forurettede 1 et knytnæveslag i hovedet. Byretten henførte knivstikket mod forurettede 2 under straffelovens § 246 og idømte tiltalte fængsel i 2 år og 6 måneder. Landsretten fandt, at hverken voldens beskaffenhed eller skaderne kunne begrunde, at forholdet blev henført under straffelovens § 246, hvorfor forholdet blev

henført under § 245. Landsretten nedsatte straffen til fængsel i 2 år og lagde i den forbindelse på den ene side vægt på farligheden og grovheden af den udøvede vold, som de forurettede ikke havde givet anledning til, og på den anden side på tiltaltes unge alder, hans hidtil ustraffede vandel samt oplysningerne om hans personlige forhold.

De idømte straffe er som altovervejende hovedregel ubetingede. Der findes dog domme, hvor der er udmålt betingede straffe med vilkår om samfundstjeneste. Som eksempel herpå kan nævnes:

- VLD i Tfk 2000.257
- fængsel i 6 måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste

En tiltalt kvinde stak den 26. juli 1999 en køkkenkniv ind i maven på forurettede, hvorved han tilføjedes et 10 cm langt indstikssår. Tiltalte forklarede under sagen, at forurettede var flyttet ind hos hende i december 1991, og at hun levede sammen med ham indtil juli 1998, men at han blev boende hos hende frem til juli 1999. Han slog hende ved enkelte lejligheder, og han chikanerede hende og udøvede psykisk vold. Den 13. juli 1999 havde han virket truende, og den 14. juli 1999 havde han fjernet alt hendes tøj og anbragt det i en container, og i de følgende dage knuste han hendes vinduer og øvede hærværk mod hendes bil. På gerningsdagen gik hun ud i haven for at forhindre, at han tog havelamperne. Hun var bange for ham og tog en kniv med. For at få ham til at gå svingende hun med kniven frem mod ham, samtidig med at han bevægede sig mod hende. Landsretten fandt, at tiltalte måtte have indset der for overvejende sandsynligt, at hun ved sin handling kunne ramme forurettede med kniven, og efter voldens farlige karakter fandtes straffen at burde fastsættes til fængsel i 6 måneder. Under hensyn til den grove chikane tiltalte havde været udsat for og hendes gode personlige forhold, fandtes der undtagelsesvis grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om bl.a. 120 timers samfundstjeneste.

3.2. Flasker og glas

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle Sager er der i perioden 1996-2000 refereret ca. 10 domme, der omhandler vold udøvet ved anvendelse af flasker og glas, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf.

Straffene er i disse sager udmålt i niveauet fra hæfte i 40 dage betinget og til fængsel i 4 måneder.

I fem af sagerne er der udmålt en straf på fængsel i 60 dage. Som eksempler på disse sager kan nævnes:

- ØLD af 5. januar 1998
- fængsel i 60 dage

En 26-årig tiltalt havde på en bodega slået en anden gæst i hovedet med en ølflaske. Flasken blev ikke knust ved slaget. Landsretten udmålte straffen til fængsel i 60 dage, som der efter kriminalitetens art ikke var grundlag for at gøre betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

- HRD af 17. januar 2000
- fængsel i 60 dage

En 31-årig tiltalt havde på en restauration knust et ølglas i hovedet på forurettede, hvorved denne pådrog sig en 7-8 cm lang og 1 cm dyb flænge og en 3-4 cm lang og ½ cm dyb flænge i venstre side af ansigtet. Straffen blev udmålt til fængsel i 60 dage.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en mildere straf kan nævnes:

- HRD af 13. marts 1996
- hæfte i 40 dage, betinget

En 20-årig tiltalt kastede en ølglas i hovedet på en 17-årig pige, der fik et 2,5 cm langt snitsår i hårbunden. Episoden skete på værtshusets dametoilet, hvor tiltalte havde indfundet sig med sin kæreste, der inden kastet var kommet i skænderi med forurettede, som tiltalte tidligere var kommet sammen med. Under hensyn hertil og til tiltaltes alder og gode personlige forhold blev straffen fastsat til betinget hæfte i 40 dage.

Som eksempel på en sag, hvor der er udmålt en væsentlig højere straf kan nævnes følgende dom, hvor der for tiltalte 1's vedkommende var tale om gentagelse, der som udgangspunkt skal medføre strafforhøjelse:

- ØLD af 1. august 1996
- fængsel i henholdsvis 4 måneder og 60 dage

En 33-årig tiltalt 1 var i 1989 straffet for bl.a. røveri og vold og i 1991 for manddrab. Han var nu strafafsoner, og en nat i november 1999 slog han i forening med tiltalte 2 forurettede i hovedet med flaske og gav ham flere knytnæveslag, hvorved forurettede fik en bule i hovedbunden og forskellige sår i ansigtet. Byretten lagde til grund, at tiltalte 1 havde fremprovokeret et håndgemæng med forurettede og herunder havde tildelt forurettede flere knytnæveslag i ansigtet, uden at forurettede forinden havde givet anledning hertil, samt at tiltalte 2 efterfølgende havde intervenseret og slået forurettede i ansigtet med en flaske. Forurettede fandtes alene at have slået fra sig i selvforsvar. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 60 dage for hver af de tiltalte. Landsretten forhøjede straffen for tiltalte 1 til fængsel i 4 måneder, jf. straffelovens § 83, stk. 1, og § 247, stk. 1.

3.3. Uden redskab (spark, skaller, kvælergreb m.v.)

I Systematisk Oversigt over Domme i Kriminelle sager er der i perioden 1996-2000 refereret 9 domme, der omhandler vold udøvet uden redskab, og hvor straffen ikke omfatter flere tilfælde af vold og/eller anden kriminalitet og heller ikke er en fællesstraf.

Straffene er i disse sager udmålt i niveauet fra fængsel i 40 dage til fængsel i 2 år.

I følgende sag blev straffen udmålt til fængsel i 40 dage:

- ØLD af 1. april 1996
- 40 dages fængsel

De 19-årige tiltalte 1 og tiltalte 2 var efter nogle ordvekslinger i en natbus løbet efter en tredje ung buspassager, da de og nogle andre steg ud af bussen og indhentede ham, hvorpå tiltalte 1 tildelte den unge mand et knæspark i ansigtet, så han faldt om, hvorefter begge de tiltalte tildelte ham spark. De tiltalte fandtes at have handlet i forening og idømtes af byretten hver 20 dages hæfte. Landsretten skærpede straffen for begge tiltalte til 40 dages fængsel.

I følgende sag blev straffen udmålt til fængsel i 10 måneder:

- ØLD i Tfk 2000.141
- fængsel i 10 måneder

Tiltalte 1, der var født i 1977, og tiltalte 2, der var født i 1980, tildelte i forening på gaden en forbipasserende den 46-årige forurettede mindst tyve knytnæveslag i ansigtet, ligesom de sparkede forurettede mindst ti gange i hovedet. Straffen fastsattes under hensyn til, at der var tale om usædvanlig grov, uprovokeret og meningsløs gadevold for begge til fængsel i 10 måneder.

I følgende sag blev straffen udmålt til fængsel i 1 år og 3 måneder. Der var tale om gentagelse, der som udgangspunkt skal medføre strafforhøjelse:

- ØLD af 13. august 1996
- fængsel i 1 år og 3 måneder

En 35-årig tiltalt var i 1992 straffet med fængsel i 30 dage for overtrædelse af straffeloven § 244. Tiltalte havde nu i april måned 1996 om aftenen øvet vold mod forurettede, som han nikkede en skalle, slog flere gange med knytnæveslag i ansigtet og sparkede i hovedet og på kroppen. Det fremgik af sagen, at forurettede ved ankomsten til sygehuset var svært bevidsthedssvækket. Der blev konstateret adskillige småsår i ansigtet samt hævelse og blodudtrædninger i panden og på næsen, og der fandtes store, men overfladiske sår på over- og underlæbe. Endvidere havde forurettede pådraget sig indre blødninger i kraniet, dog af beskedent omfang, foruden en let hævelse af hjernen. Han var indlagt til observation for svær hjernerystelse på sygehuset i seks dage. Det blev lagt til grund, at tiltalte, der ved den

pågældende lejlighed var beruset, uden nogen grund henvendte sig til forurettede, der stod på fortovet og talte med to unge mennesker. Tiltalte betragtede – aldeles grundløst – forurettede som børnelokker, og tiltalte begik herefter volden. Byretten fastsatte – under hensyn til voldens i enestående grad grove og meningsløse karakter – straffen til fængsel i 1 år. Landsretten fandt, at straffen burde forhøjes til fængsel i 1 år og 3 måneder.

I følgende sag blev straffen udmålt til fængsel i 2 år, og der var ligeledes tale om gentagelse:

- VLD af 7. maj 1998
- fængsel i 2 år

En 28-årig tiltalt var siden 1991 straffet fem gange for vold, sidst ved anke af 26. november 1997 med en tillægsstraf af fængsel i 10 måneder. Tiltalte var blevet løsladt den 29. januar 1998 og havde den 31. januar 1998 på et værtshus tildelt forurettede et spark i ansigtet og adskillige gange dunket hans hoved ned i et klinkgulv, med blødning fra venstre øre, blødning i begge inderste øjenlåg og kvæstningssår i ansigtet til følge. Byretten fandt alene, at volden var omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., og straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder. For landsretten forklarede forurettede, at han fortsat var sygemeldt og var plaget af lammelser som følge af volden. Hans syn på venstre øje var stærkt nedsat. Det fremgik af en erklæring fra en speciallæge i øjensygdomme, at synsstyrken var aftaget mellem to undersøgelser, og der var risiko for yderligere synsnedsættelse. Efter voldens karakter og grovhed sammenholdt med følgerne for forurettede, fandt landsretten, at volden var omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, 2. pkt., og straffen blev forhøjet til fængsel i 2 år.

4. Straffelovens § 246

Straffelovens § 246 har følgende ordlyd:

»§ 246. Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 8 år.«

I dette afsnit er tillige inddraget nye højesteretsdomme.

4.1. Vold med døden til følge

Straffene synes efter lovændringen i 1997, hvorved straffen for særlig grov vold blev skærpet, som udgangspunkt at ligge i niveauet omkring 6-7 års fængsel, såfremt volden har haft døden til følge.

Som eksempel på en sådanne sager kan nævnes:

- HRD af 25. juni 1999

- fængsel i 6 år

En 46-årig tiltalt begik flere tilfælde af vold efter straffelovens § 244. Tiltalte sparkede endvidere en mandlig bekendt ned ad en trappe, hvorved den pågældende påførtes så alvorlige læsioner i hovedet, at han kort efter afgik ved døden. Tiltalte og forurettede havde kendt hinanden i en årrække og færdedes i et miljø præget af drikkeri og lejlighedsvis voldsudøvelse. Begge var berusede på gerningstidspunktet. Tiltalte blev straffet med fængsel i 6 år, idet der ved straffastsættelsen blev taget hensyn til den skærpelse af strafniveauet i de groveste voldstilfælde, som tilsigtedes med ændringen af straffeloven i 1997.

Endvidere kan nævnes følgende nye højesteretsdom:

- HRD af 5. november 2001

- fængsel i 7 år

En 22-årig tiltalt tildelte forurettede et knæstød, adskillige knytnæveslag i ansigtet og på kroppen, flere spark i hovedet og på kroppen samt hoppede på forurettede, ligesom tiltalte kastede en træpalle mod forurettedes krop, hvilket medførte, at forurettede afgik ved døden som følge af forblødning. En medtiltalt overværede volden, men deltog ikke fysisk i denne. Tiltalte tildelte endvidere ved en anden lejlighed en person et slag over armen med et koben, hvilket forhold blev henført under § 245. Ved fastsættelsen af straffen på fængsel i 7 år lagde landsretten vægt på, at volden havde en omfattende, kynisk og ikke helt kortvarig karakter, at den – efter i første omgang at være afsluttet, og de tiltalte havde forladt gerningsstedet – blev genoptaget med et kast med en tung palle mod det liggende offer, der var sat helt ud af stand til at værge for sig, samt at tiltalte var uden tidligere tilknytning til ofret. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre straffen og stadfæstede derfor dommen.

Der forekommer dog tilfælde, hvor straffen er udmålt på et lavere niveau, selvom volden har medført døden. Som eksempel herpå kan nævnes følgende dom:

- HRD af 16. november 2001

- fængsel i 5 år

En 27-årig tiltalt tildelte forurettede flere knytnæveslag, hvorved denne pådrog sig brud af højre overkæbe, ribbensbrud samt svær hjernekvæstelse og blødning under den hårde hjernehinde, hvorved forurettede ca. 14 dage som følge af kvæstelserne afgik ved døden. Kvæstelserne i hjernen måtte antages at være opstået ved, at forurettede som følge af slagene var faldet bagover mod et hårdt underlag. Landsretten udtalte, at straffen i et forhold som det foreliggende som udgangspunkt skulle fastsættes til fængsel i 6 år. Under hensyn til, at tiltalte meldte sig selv og til sagens forløb (nævningesagen måtte gå om som følge af en dommers inhabilitet), herunder at der som følge heraf havde været en langvarig varetægtsperiode, blev straffen fastsat til fængsel i 5 år. Under hensyn til, at den udøvede vold alene bestod i næveslag og til de af landsretten anførte formildende omstændigheder, fandt Højesteret straffen

passende bestemt, idet Højesteret herved tillige tog den skærpelse af strafniveauet i de groveste voldstiltælde, der var tilsigtet ved lovændringen i 1997, i betragtning.

4.2. Vold, der ikke har medført døden

Såfremt volden ikke medfører døden, udmåles straffene i almindelighed på et væsentligt lavere niveau.

Som eksempel på en sådan sag kan nævnes:

- VLD af 6. marts 1996
- fængsel i 3 år

En 39-årig mand var tre gange tidligere straffet for vold, senest ved en byretsdom af 6. september 1994, hvorved han for overtrædelse af straffelovens § 244 blev idømt fængsel i 30 dage for overfald på sin samlever. Tiltalte havde nu en aften i oktober 1995 over fire timer udsat samleveren for vold bl.a. i form af knytnæveslag og spark, ligesom tiltalte tog kvælertag på samleveren, der mistede bevidstheden, og dernæst, da hun senere vågnede op, bl.a. tildelte hende et snit i panden med en køkkenkniv. Tiltalte tog herefter fat i ørerne på samleveren og slyngede hendes hoved mod en toiletcisterne, der knustes. Endelig smed tiltalte samleveren på gulvet, hvor han satte foden på hendes hals, ligesom han trådte hende i siden. Ved voldsudøvelsen pådrog samleveren sig kraniebrud og brud på tre ribben. Byretten fandt endvidere tiltalte skyldig i to tilfælde af vold mod samleveren i september og oktober 1995. Byretten fastsatte straffen efter straffelovens § 247, jf. § 244 og § 246 til fængsel i 2 år og 6 måneder. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 3 år under henvisning til voldens karakter, herunder at tiltalte havde udøvet flere slags livsfarlige angreb, og karakteren af tiltaltes forstraffe, herunder at han tidligere var straffet for vold begået mod samleveren.

Bilag 4

RIGSADVOKATEN

Den 3. januar 2002

Redegørelse

om

strafniveauet for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab, grov uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig farefremkaldelse i færdselsager

1. Indledning

I det følgende beskrives strafniveauet i sager om samtidig overtrædelse af færdselsloven og straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab (§ 241), uagtsom betydelig legemsbeskadigelse (§ 249) eller forsætlig farefremkaldelse

(§ 252). Beskrivelsen bygger på en gennemgang af domme trykt i Ugeskrift for Retsvæsen samt på en oversigt over samtidige overtrædelser af færdselsloven og straffeloven i Dommerforeningens Domsoversigter, Bind 7 (2000).

Under punkt 2 gennemgås strafudmålingen i sager om overtrædelse af straffelovens § 241 (pkt. 2.1.) og § 249 (pkt. 2.2.) i forbindelse med spirituskørsel, mens der i punkt 3 redegøres for strafudmålingen, når der ikke samtidig foreligger spirituskørsel, for overtrædelse af straffelovens § 241 (pkt. 3.1.) og § 249 (pkt. 3.2.). I punkt 4 gennemgås strafniveauet ved overtrædelse af straffelovens § 252 i færdselssager, og i punkt 5 redegøres for bestemmelsen i færdselslovens § 118, stk. 4, om frihedsstraf for grove færdselslovsovertrædelser, hvor der ikke samtidig foreligger overtrædelse af straffelovens §§ 241, 249 eller 252.

2. Uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel

2.1. Uagtsomt manddrab ved spirituskørsel

Det normale strafniveau for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel var indtil maj 1996 fængsel i 4-6 måneder. Dette strafniveau blev ved Højesterets dom af 8. maj 1996 (U 1996.1017 H) forhøjet til fængsel i 6-8 måneder. Dette normalstrafniveau omfatter tilfælde, hvor tiltalte ikke tidligere har gjort sig skyldig i spirituskørsel, og hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, således som det eksempelvis vil være tilfældet, såfremt kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde.

- Højesterets dom af 8. maj 1996 (U 1996.1017 H)
- fængsel i 1 år

Sagen drejede sig om en 20-årig mand, som efter at have indtaget alkohol og amfetamin under kørsel med bil i mørke med slukkede lygter og stor hastighed ramte en anden ung mand, der trak sin cykel i den modsatte kørebanehalvdel. Tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 241 samt færdselslovens §§ 53, stk. 2, og 54, stk. 1, og en række andre bestemmelser i færdselsloven. I byretten blev tiltalte straffet med fængsel i 4 måneder og frataget førerretten i 5 år. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 10 måneder og fratog førerretten i 8 år, og Højesteret forhøjede straffen yderligere til fængsel i 1 år under hensyn til, at der forelå skærpende omstændigheder.

I dommen er blandt andet anført følgende:

»I pådømmelsen har deltaget seks dommere.

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse side 165 udtaler Straffelovrådet bl.a.:

»Efter Straffelovrådets vurdering er der ikke grundlag for at tilråde en skærpelse af strafudmålingen i forhold til nugældende praksis ved domstolene, herunder det nævnte normalniveau af 4-6 måneders fængsel i sager om

uagtsomt manddrab forvoldt under motorkørsel i spirituspåvirket tilstand. De følgende bemærkninger tager især sigte på spiritussagerne.

Principielle strafferetlige synspunkter kan i og for sig tale for, at straffe på 4-6 måneder er udtryk for en streng bedømmelse. Hvor ingen skade sker, straffes promille- og spirituskørsel med bøde eller en kort frihedsstraf på normalt 14 dage i førstegangstilfælde. Motorførerne straffes, fordi de i deres spirituspåvirkede tilstand rummer en fare for færdselssikkerheden og for andre trafikanters liv og legeme. Men når denne fare realiseres og de alvorligste følger indtræder, skærpes straffen meget væsentligt, selv om den udviste adfærd ikke generelt kan siges at være en anden, end hvis uheld var undgået. I de enkelte sager kan der dog undertiden foreligge oplysninger om en særlig hasarderet og farlig kørsel, der adskiller forholdet fra den mere typiske spirituskørsel. Straffe på 4-6 måneder er meget strengere end de straffe, der ville fremkomme, hvis man tænkte sig en udmåling med udgangspunkt i straffen for spirituskørsel, suppleret med en skærpelse for uagtsomt manddrab, bedømt uden spirituspåvirkning.«

I en handlingsplan »Spritkørsel og spritdrab«, der er afgivet i januar 1996 af en arbejdsgruppe under Trafikministeriet og Justitsministeriet, anføres side 8 f bl.a.:

»Udgangspunktet for straffastsættelsen i sager, hvor der sker uagtsomt manddrab ved spritkørsel, har hidtil været fængsel i 4-6 måneder og frakendelse af førerretten i 5 år. Der forekommer dog domme på 3 måneders fængsel.

I grovere tilfælde er straffen fastsat til fængsel i 6-9 måneder, i gentagelsestilfælde fængsel indtil 1 år og i meget grove gentagelsestilfælde indtil 2 år. Frakendelse af førerretten sker i disse tilfælde i 6-8 år.

...

Anklagemyndigheden har i 1995 nedlagt påstand om skærpede straffe på området.

...

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at sanktionerne for spritkørsel, der medfører uagtsomt manddrab eller betydelig legemsbeskadigelse, er af stor betydning for forebyggelsen af sådan kørsel. Straffen er en markering af, med hvilken alvor samfundet ser på sådanne handlinger. Et højt strafniveau vil således kunne have en vis præventiv effekt og derved være medvirkende til at forhindre meningsløse drab og kvæstelser i trafikken.

Arbejdsgruppen kan derfor tilslutte sig anklagemyndighedens bestræbelser på at få fastlagt et generelt højere strafniveau i disse sagstyper . . .«

Højesterets bemærkninger:

Fem dommere udtaler:

Udgangspunktet for sanktionsfastsættelsen i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med førstegangstilfælde af spirituskørsel har i hidtidig retspraksis været ubetingede frihedsstraffe på 4-6 måneders fængsel og frakendelse af førerretten i 5 år, medmindre der har foreligget skærpende omstændigheder.

Vi finder, at der er behov for en ikke uvæsentlig forhøjelse af straffniveauet, men at der samtidig må lægges vægt på de betragtninger, som er anført af Straffelovrådet det citerede sted i betænkning nr. 1099/1987. Efter en samlet afvejning finder vi, at udgangspunktet for strafudmålingen i disse sager bør være fængsel i 6-8 måneder. Dette normalstraffniveau skal som hidtil omfatte tilfælde, hvor tiltalte ikke tidligere har gjort sig skyldig i spirituskørsel, og hvor der ikke foreligger skærpende omstændigheder, således som det eksempelvis vil være tilfældet, såfremt kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Der er ikke grundlag for en tilsvarende generel forlængelse af frakendelsestiden.

Fire af disse dommere udtaler herefter:

Efter de omstændigheder vedrørende kørslen i denne sag, som er lagt til grund af landsretten, finder vi, at der foreligger skærpende omstændigheder, der gør det påkrævet at fastsætte en væsentlig højere straf end efter det nævnte udgangspunkt, og at straffen derfor bør forhøjes til fængsel i 1 år. Vi finder, at frakendelsestiden er passende bestemt under hensyn til de skærpende omstændigheder.

En af disse dommere udtaler:

Jeg er enig i, at der i denne sag foreligger skærpende omstændigheder, som gør det påkrævet at fastsætte en straf, der overstiger det anførte udgangspunkt. Det må dog samtidig tages i betragtning, at tiltaltes handling snarere har karakter af grov tankeløshed end af bevidst hensynsløshed. Jeg finder derfor, at den udmålte straf af fængsel i 10 måneder er passende bestemt. Idet jeg endvidere kan tiltræde, at der under hensyn til de skærpende omstændigheder er fastsat en frakendelsestid på 8 år, stemmer jeg for at stadfæste dommen.

Den sjette dommer i sagen udtaler:

Af de grunde, der er anført af Straffelovrådet, mener jeg, at der ikke er anledning til generelt at skærpe straffniveauet for denne type lovovertrædelser, når det ikke sker i sammenhæng med en generel forhøjelse af straffniveauet i sager om spirituskørsel uden alvorlige følger i form af uagtsomt manddrab eller betydelig legemsbeskadigelse. Jeg finder, at kørslen i det foreliggende tilfælde er sket under så skærpende omstændigheder, at straffen på fængsel i 10 måneder og en frakendelsestid på 8 år efter det hidtidige sanktionsniveau må anses for passende. Med denne begrundelse stemmer også jeg for at stadfæste dommen.«

Den skærpede linje er siden fulgt op bl.a. i en Vestre Landsrets dom:

- Vestre Landsrets anke dom af 6. juni 1996 (U 1996.1222 V)
- fængsel i 1 år

En 20-årig tiltalt, der ikke tidligere var straffet af betydning for sagen, blev fundet skyldig i spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 2, samt i overtrædelse af bl.a. straffelovens § 241. Tiltalte, der ikke havde kørekort, havde i en brugsstjålet bil i et byområde og under eftersættelse af politiet kørt med en hastighed, der væsentlig oversteg den tilladte. Tiltalte var endvidere kørt over for rødt lys og havde under tilsidesættelse af ubetinget vigepligt påkørt en anden bil, hvorved en passager i denne bil blev dræbt, mens tre andre pådrog sig skader. Byretten udmålte straffen til fængsel i 8 måneder, og førerretten frakendtes i 6 år. Landsretten forhøjede under henvisning til U 1996.1017 H straffen til fængsel i 1 år og forlængede frakendelsestiden til 8 år. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at tiltalte, der ikke havde kørekort, i spirituspåvirket tilstand, i en brugsstjålet bil og under eftersættelse af politiet i et byområde kørte med en hastighed, der væsentligt oversteg den tilladte, samtidig med, at tiltalte overtrådte andre af færdselslovens regler blandt andet ved at køre over for rødt lys for til sidst ikke at overholde sin ubetingede vigepligt og påkøre en anden bil, hvorved en passager i bilen blev dræbt og tre personer pådrog sig skader.

Den skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, som er sket i nyere retspraksis, har også fået betydning for strafudmålingen i tilsvarende forhold ved overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1. Efter denne bestemmelse må et motordrevet køretøj ikke føres af nogen, som på grund af mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller af lignende årsager, er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Som eksempel kan nævnes følgende dom:

- Vestre Landsrets anke dom af 2. marts 1999 (U 1999.1078 V)
- fængsel i 10 måneder

Tiltalte, der var frakendt førerretten, førte personbil, selv om han på grund af mangel på søvn og påvirkning af opstemmende midler var ude af stand til at føre bil på fuldt betryggende måde. Under en overhaling med en efter forholdene for høj hastighed mistede han herredømmet over bilen, der forulykkede, og en passager blev dræbt, medens en anden blev alvorligt kvæstet. Byretten idømte tiltalte fængsel i 8 måneder. Landsretten udtalte, at den skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab og uagtsom legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel, som var sket i nyere retspraksis, også burde komme til udtryk ved tilsvarende forhold i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1. Under hensyn til forholdets karakter og tiltaltes tidligere straffe for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden blev straffen forhøjet til fængsel i 10 måneder.

Såfremt der foreligger skærpene omstændigheder, herunder hvis tiltalte tidligere er straffet for spiritus- og promillekørsel, vil der være grundlag for at udmåle en væsentlig højere straf. Som eksempel herpå kan nævnes Østre Landsrets anke dom af

23. august 1995 (U 1995.948 Ø), som er afsagt forud for den højesteretsdom, der generelt øgede straffniveaue:

- Østre Landsrets anke dom af 23. august 1995 (U 1995.948 Ø)
- fængsel i 2 år og 6 måneder

En 26-årig tiltalt kørte som fører af en brugstjålet bil med en promille på 1,19 over en længere strækning med hastigheder, der betydeligt oversteg hastighedsbegrænsningerne, og foretog herunder overhalinger af flere biler, hvorunder T overskred fuldt optrukne spærrelinier, samt foretog flere overhalinger foran uoverskuelige bakker. I en landsby, med hastighedsbegrænsning på 50 km/t, foretog tiltalte med en hastighed på 100-120 km/t overhaling af en bil og påkørte herunder en forankørende bil, der blev delvist knust. Herved dræbtes en person, medens to personer kom til skade, den ene med langvarig hospitalsindlæggelse til følge. Tiltalte var mange gange tidligere straffet for brugstyveri, tyveri, kørsel uden førerret, herunder i frakendelsestiden, og promille- spirituskørsel. For overtrædelse af bl.a. færdselslovens § 53, stk. 2, og straffelovens §§ 241, 249 og 252 blev tiltalte i byretten idømt fængsel i 2 år. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 2 år og 6 måneder (Dissens for fængsel i henholdsvis 3 år og 2 år). Førerretten blev ligesom i byretten frakendt for bestandig.

Det forhold, at tiltalte tidligere var straffet for spirituskørsel, indgik ligeledes i landsrettens begrundelse for at skærpe straffen i følgende dom, hvor straffen blev udmålt til fængsel i 1 år:

- Vestre Landsrets anke dom af 12. september 1996 (U 1996.1493 V)
- fængsel i 1 år

En 18-årig tiltalt havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 241 og færdselslovens § 53, stk. 1, m.v. ved en aften kl. ca. 23.45 efter at have indtaget spiritus at have kørt i en bil med over 100 km/t i strid med en hastighedsbegrænsning på 50 km/t og herunder i en kurve at have mistet herredømmet over bilen, der ramte to vejtræer, hvorved to kammerater, der var passagerer i bilen, blev dræbt. Alkoholkoncentrationen i tiltaltes blod kl. 01.10 var mindst 1,29 promille. Tiltalte havde mindre en 1 måned før kørslen vedtaget en bøde samt frakendelse af førerretten for 1 år for spirituskørsel. Byretten udmålte straffen til fængsel i 7 måneder. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 1 år under hensyn til, at kørslen foregik kort tid efter, at tiltalte var straffet for spirituskørsel, og til, at der forelå skærpende omstændigheder, jf. U 1996.1017 H, idet kørslen foregik med en efter forholdene alt for høj hastighed, og efter at tiltalte over en længere periode havde indtaget alkohol. Førerretten blev som i byretten frakendt i 10 år.

Sammenfatning:

Dommene ovenfor viser, at det normale straffniveau for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel – og antagelig også ved overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 – er

fængsel i 6-8 måneder. Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, herunder hvis tiltalte tidligere er straffet for spirituskørsel og/eller kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde, vil straffen blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. I særlig grove tilfælde kan der blive tale om at udmåle en væsentlig højere straf.

2.2. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse antog Straffelovrådet at frihedsstraffene for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel i en del tilfælde var af 30-60 dages varighed og dermed tydeligt kortere end de straffe, der blev idømt for uagtsomt manddrab under lignende omstændigheder.

Ved en Vestre Landsrets dom fra 2. oktober 1995 blev straffen imidlertid fastsat over dette niveau:

- Vestre Landsrets ankedom af 2. oktober 1995 (U 1996.133 V)
- fængsel i 3 måneder

En 23-årig tiltalt påkørte kl. 11.20 fem personer, der stod i højre vejside, og hvoraf to pådrog sig kvæstelser omfattet af straffelovens § 249. Mindstepromillen kl. 12.37 havde udgjort 1,63. Kørslen havde ikke i sig selv været omfattet af færdselslovens § 126. Byretten udmålte straffen til hæfte i 30 dage, og tiltalte blev frakendt førerretten for 3 år. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 3 måneder og forlængede frakendelsestiden til 4 år.

Der kan endvidere nævnes følgende domme:

- Vestre Landsrets ankedom af 6. januar 1998 (U 1998.636 V)
- fængsel i 60 dage

En 18-årig tiltalt var under kørsel på hovedvej kørt over i den anden kørebanelhalvdel og stødt sammen med en modkørende bil, hvis fører pådrog sig flere brud på højre ben og tæer og brud på ribben med langvarig hospitalsindlæggelse til følge. Tiltaltes mindstepromille i blodet var 1,51. Byretten idømte tiltalte hæfte i 30 dage og frakendte førerretten for 3 år. Landsretten forhøjede under hensyn til promillens størrelse, karakteren af kørselsfejlen og den forvoldte betydelige legemsskade straffen til fængsel i 60 dage og stadfæstede førerretsfrakendelsen.

- Vestre Landsrets ankedom af 14. april 1999 (Dommerforeningens Oversigter, dom nr. 32)
- fængsel i 50 dage

En 37-årig tiltalt kørte efter mørkets frembrud med en alkoholpromille på 1,96. Tiltalte kørte med 35-40 km/t, da hun på en vej ud for et skilt, som angav et fodgængerområde, påkørte en dreng på rullestol. Drengen var løbet ud

på vejen fra tiltaltes venstre side efter, at en modkørende bil havde passeret. Drengen pådrog sig brud i højre kraveben og i venstre skulderblad og spredte blødninger i hjernevævet med stor sandsynlighed for varig hjerneskade til følge. Det blev lagt til grund, at tiltalte efter hidtidig praksis måtte forvente en straf af hæfte i 30 dage, men at afgørelserne i U 1996.133 V og U 1996.1017 H måtte tillægges betydning ved strafudmålingen. Omstændighederne ved tiltaltes kørsel kunne dog ikke sidestilles med omstændighederne ved kørslerne i de anførte afgørelser, og straffen blev derfor udmålt til fængsel i 50 dage. Førerretten blev frakendt i 3 år.

- Vestre Landsrets ankedom af 11. april 2000 (U 2000.1645/1 Ø)
- hæfte i 30 dage

En 23-årig tiltalt førte bil med en alkoholpromille på 1,36. Tiltalte foretog en overhaling, hvorunder han overskred dobbelte spærrelinier og kom over i den modsatte kørebane. Tiltalte stødte her sammen med en modkørende bilist, der blev påført betydelig legemsskade, jf. straffelovens § 249. Tiltalte blev i byretten straffet med 20 dagbøder á 500 kr. og frakendt førerretten. Landsretten forhøjede straffen til hæfte i 30 dage og forlængede frakendelsestiden til 2 år 6 måneder. Landsretten lagde herved vægt på promillens størrelse, karakteren af kørselsfejlen og den forvoldt legemsskade.

Det forhold, at tiltalte tidligere er straffet for spirituskørsel vil – ligesom i sager om uagtsomt manddrab ved spirituskørsel – blive tillagt betydning ved strafudmålingen. Som eksempel herpå kan nævnes følgende domme:

- Vestre Landsrets ankedom af 6. juni 1996 (U 1996.1224 V)
- fængsel i 4 måneder

En 28-årig tiltalt, som 2 gange tidligere i henholdsvis 1989 og 1993 var dømt for spirituskørsel, blev nu fundet skyldig i spirituskørsel i frakendelsestiden i brugsstjålet bil med uagtsom forvoldelse af betydelig legemsbeskadigelse på én person. Byretten udmålte straffen til fængsel i 60 dage, men landsretten forhøjede straffen til fængsel i 4 måneder, og førerretten frakendtes ligesom i byretten for bestandig. Landsretten lagde betydelig vægt på, at tiltalte to gange tidligere var dømt for spirituskørsel.

- Østre Landsrets ankedom af 17. juni 1998 (Dommerforeningens Oversigter, dom nr. 33)
- fængsel i 3 måneder

En 33-årig tiltalt, som i 1991 var straffet for spirituskørsel, kørte med en alkoholpromille på 1,90 med 80 km/t over en uoverskuelig bakketop. Førret var vådt, og der lå 10 cm sne i vejkanterne på den anden side af bakken. Efter bakketoppen kom tiltaltes bil i slinger, og tiltalte påkørte en fodgænger, som gik på vejen ca. 80 meter fra bakketoppen. Fodgængerens fik et åbent, kompliceret brud på venstre ben. Straffen blev udmålt til fængsel i 3 måneder.

Sammenfatning:

Dommene ovenfor viser, at der i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel udmåles frihedsstraffe med udgangspunkt i et niveau fra 30 dage til 3 måneder. I gentagelsestilfælde er der eksempler på domme på henholdsvis 3 og 4 måneders fængsel.

3. Uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse uden spirituskørsel

3.1. Uagtsomt manddrab uden spirituskørsel

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse antog Straffelovrådet, at normalstraffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel er dagbøder eller hæfte i 10-30 dage.

Gennemgangen af domme i Ugeskrift for Retsvæsen synes at vise, at straf i form af dagbøder i almindelighed anvendes i tilfælde, hvor kørslen ikke kan karakteriseres som særlig hensynsløs.

Som eksempler på sådanne sager kan nævnes:

- Højesterets dom af 9. april 1979 (U 1979.485 H)
- 20 dagbøder af 40 kr.

Tiltalte kørte ind på hovedvej uden at iagttage sin vigepligt og stødte sammen med en anden bil. En forsædepassager i denne blev dræbt. Det var lagt til grund, at afdøde ikke havde benyttet sikkerhedssele, og efter obduktionserklæringen ville brugen af sikkerhedssele formentlig have reddet afdødes liv. Afdødes undladelse af at benytte sikkerhedssele burde ikke medføre, at den af tiltalte begåede alvorlige færdselsforseelse ikke henførtes under strfl. § 241. T ansås efter denne bestemmelse og færdselsloven med 20 dagbøder á 40 kr., og førerretten frakendtes betinget.

- Østre Landsrets anke dom af 1. maj 1991 (U 1991.741 Ø)
- 20 dagbøder á 500 kr.

Tiltalte kørte i glat føre med en hastighed på ca. 90 km/t og mistede herunder herredømmet over vognen, hvorved han påkørte en varevogn, der var standset op på grund af et færdselsuheld. Ved sammenstødet blev en person, som befandt sig i rabatten, dræbt, mens en anden fik meget alvorlige kvæstelser. Tiltalte blev for overtrædelse af færdselsloven samt straffelovens § 241 og § 249 straffet med 20 dagbøder á 500 kr. og i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, jf. § 128 frakendt førerretten betinget.

Der kan dog også i disse tilfælde, hvor kørslen ikke bliver karakteriseret som særlig hensynsløs, blive tale om anvendelse af frihedsstraf. Som eksempel herpå kan nævnes:

- Østre Landsrets ankedom af 4. maj 1999 (U 1999.1451 Ø)
- hæfte i 20 dage

En lastbilchauffør påkørte under overhaling en modkørende bilist, der blev dræbt. Kørslen foregik på en befærdet landevej, hvor sigtbarheden på grund af tåge var ringe og ikke over ca. 100 m. Lastbilen målte ca. 12 m og det overhalede køretøj ca. 18 m. Tiltalte kørte med en hastighed af ca. 80 km/t. og kunne ikke påregne, at den modkørende trafik kørte med lavere hastighed. Tiltalte fandtes at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, men ikke at have ført bil på særlig hensynsløs måde. Tiltalte blev idømt hæfte i 20 dage og frakendt førerretten betinget. Tiltalte var i byretten blevet idømt fængsel i 60 dage, idet retten fandt, at tiltalte havde gjort sig skyldig i kørsel på særlig hensynsløs måde.

Der kan tillige i de omtalte tilfælde blive tale om frihedsstraf, hvis tiltalte tidligere er straffet for uagtsomt manddrab. Som eksempel herpå kan nævnes:

- Højesteret dom af 8. maj 1996 (U 1996.1014 H)
- hæfte i 14 dage

En 36-årig tiltalt fandtes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 241 og forskellige bestemmelser i færdselsloven, idet han den 31. december 1993 kort før midnat under kørsel med en hyrevogn ad en vej i Kalundborg med en hastighed af ca. 70 km/t. havde undladt at nedsætte hastigheden, uagtet en 14-årig dreng gående var på vej over kørebanen, hvilket bevirkede, at tiltalte påkørte drengen, som blev dræbt. Under hensyn til, at tiltalte havde udvist en betydelig grad af uagtsomhed, og at han i 1985 for et forhold af lignende karakter var straffet for uagtsomt manddrab, tiltrådtes det, at straffen var fastsat som en frihedsstraf af hæfte i 14 dage (dissens for alene at idømme tiltalte dagbøder). Da tiltalte tillige fandtes at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, frakendtes han førerretten betinget.

Hvis kørslen karakteriseres som særlig hensynsløs, vil der i almindelighed blive udmålt en væsentlig højere straf. Som eksempler herpå kan nævnes:

- Østre Landsrets ankedom af 29. september 1988 (U 1989.109 Ø)
- fængsel i 4 måneder

En 19-årig tiltalt kørte med en hastighed af godt 99 km/t ad Vigerslev Allé, hvor den højst tilladte hastighed er 60 km/t og kørte ind i krydset ved Vester Kirkegårds Alle for rødt lys, idet han overså lyssignalerne. Han påkørte og dræbte i krydset børnene A og B, der i fodgængerfeltet var på vej over kørebanen for grønt lys. Tiltalte blev for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, § 4, stk. 1, § 41, stk. 1 og 2, pkt. 3, samt straffelovens § 241 i byretten straffet med hæfte i 14 dage og frakendt førerretten i 1 år og 6 måneder. Landsretten forhøjede under hensyn til forholdets grovhed straffen til fængsel i 4 måneder og forlængede frakendelsestiden til 5 år.

- Højesterets dom af 30. august 1989 (U 1989.929 H)
- fængsel i 4 måneder

En 22-årig tiltalt lastbilchauffør havde kørt midnat med en fart af ca. 100 km/t ført vognen mod rødt lys ind i et kryds, hvor lastvognen ramte en anden vogn, der var kørt ind for grønt lys, hvorved en person blev dræbt og andre alvorligt skadet. Straffen fastsattes til fængsel i 4 måneder, og kørekortet frakendtes for 5 år (dissens af 2 dommere for fængsel i 3 måneder og frakendelse i 3 år).

- Vestre Landsrets ankedom af 15. april 1997 (U 1997.956 V)
- fængsel i 3 måneder

En 25-årig tiltalt havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 241 og en række bestemmelser i færdselsloven ved med betydelig hastighed bagfra med sin bil at have påkørt en anden bil, der holdt stille for rødt lys, så denne bil blev skubbet ind i krydset og påkørt af en tredje bil, hvorved føreren og en passager i den påkørte bil blev dræbt. Landsretten fandt, at kørslen måtte anses for særlig hensynsløs, samt at den i retspraksis skete skærpelse af sanktionerne for uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel også burde komme til udtryk i sanktioneringen af uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel. I den foreliggende sag, hvor tiltalte havde forvoldt 2 menneskers død, fandt landsretten at straffen, der af byretten var fastsat til hæfte i 40 dage, burde forhøjes til fængsel i 3 måneder. Frakendelsestiden på 3 år fandtes passende bestemt.

Sammenfatning:

Dommene ovenfor viser, at uagtsomt manddrab uden spirituskørsel straffes med dagbøder, såfremt kørslen ikke kan karakteriseres som særlig hensynsløs. Der er dog eksempler på anvendelse af frihedsstraf i sådanne sager. Såfremt kørslen karakteriseres som særlig hensynsløs, vil der formentlig blive udmålt en straf i niveauet omkring 3-4 måneders fængsel.

3.2. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse uden spirituskørsel

Straffen i færdselssager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse uden spirituskørsel vil som alt overvejende hovedregel være dagbøder. Som eksempler herpå kan nævnes:

- Østre Landsrets ankedom af 9. december 1992 (U 1993.350/3 Ø)
- 20 dagbøder á 150 kr.

En 33-årig tiltalt buschauffør undlod under svingning til højre at standse for en gående, der i et fodgængerfelt for grønt lys var på vej over vejen fra tiltaltes højre side, hvilket havde til følge at tiltalte med bussen påkørte den gående, der pådrog sig komplicerede brud på ben og ankel, idet begge ben blev overkørt. Tiltalte blev for overtrædelse af færdselsloven og straffelovens § 249

idømt 20 dagbøder á 150 kr. Han var tidligere i 1985 frakendt førerretten ubetinget. Førerretten blev nu frakendt 6 måneder ubetinget.

- Østre Landsrets anke dom af 25. august 1998 (Dommerforeningens Oversigter, dom nr. 38)
- 10 dagbøder á 250 kr.

En 51-årig tiltalt skulle som fører af en hyrevogn foretage en U-vending. Under vendingen blev tiltalte påkørt af en bagfrakommende motorcykel, som kørte i 2. vognbane i tiltaltes kørselsretning. Motorcyklens hastighed var umiddelbart inden påkørslen ca. 50 km/t, og motorcyklen var 10-20 meter fra tiltaltes bil, da tiltalte påbegyndte vendingen. Føreren af motorcyklen fik brud på begge arme og venstre lårben med hospitalsindlæggelse og længerevarende genoptræning til følge. Tiltalte blev straffet med 10 dagbøder á 250 kr., og førerretten blev frakendt i 6 måneder.

- Østre Landsrets anke dom af 31. august 1998 (Dommerforeningens oversigter, dom nr. 39)
- 20 dagbøder á 150 kr.

En 41-årig tiltalt kørte med sin personbil over for rødt lys og stødte herved sammen med en motorcykel, som kørte ud i krydset for grønt fra tiltaltes højre side, hvorved både føreren af motorcyklen og en passager kom til skade. Føreren fik talrige ribbensbrud, ankelbrud og lårbrud, og passageren fik blandt andet brud på en ankel. Tiltalte blev straffet med 20 dagbøder á 150 kr., og førerretten blev frakendt betinget.

4. Samtidig overtrædelse af straffelovens § 252 og færdselsloven

Der findes kun få domme, hvor der er sket domfældelse for samtidig overtrædelse af færdselsloven og straffelovens § 252, og hvor der ikke tillige foreligger en overtrædelse af straffelovens § 241 og/eller § 249.

Som eksempel på sådanne domme kan dog nævnes:

- Vestre Landsrets anke dom af 24. maj 1966 (U 1966.637 V)
- hæfte i 30 dage, betinget

En 17-årig tiltalt, der i glat føre i en bil var kørt ind på en cykelsti bag to cyklister for at forskrække dem, fandtes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 252. For dette forhold i forbindelse med 2 brugstyverier og overtrædelse af færdselsloven, hvorved han påkørte en el-mast, idømtes tiltalte 30 dages hæfte betinget og en tillægsbøde, og førerretten frakendtes for 2 år.

- Østre Landsrets anke dom af 15. juli 1994 (U 1994.784/2 Ø)
- fængsel i 4 måneder

En 33-årig tiltalt kørte under svingning gennem et fodgængerfelt, således at tre fodgængere måtte springe til side for at undgå påkørsel. Tiltalte, der følte sig provokeret af fodgængerne, bakkede herefter tilbage og kørte frem direkte mod fodgængerne flere gange, og påkørte herunder to af fodgængerne med legemsskade til følge for den enes vedkommende. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 244 og § 252 samt færdselsloven fastsattes til fængsel i 4 måneder. Førerretten blev frakendt i 2 år.

Som eksempel på en sag, hvor der foruden straffelovens § 252 er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 249, kan nævnes:

- Østre Landsrets ankedom af 20. april 1978 (U 1978.749 Ø)
- fængsel i 30 dage

En 34-årig tiltalt påkørte en aften bagfra to cyklister, der begge kom til skade. Tiltalte fortsatte sin kørsel, hvorunder den ene af cyklisterne over en strækning på ca. 33 meter hang fast i bilens højre forskærm. Tiltalte blev for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1 og § 9, stk. 1, samt efter straffelovens § 249, stk. 1, § 252 og § 253, nr. 1, idømt fængsel i 30 dage og blev videre frakendt førerretten ubetinget for 2 år.

Sammenfatning:

Dommene ovenfor viser, at overtrædelse af straffelovens § 252 i færdselsager i almindelighed vil medføre frihedsstraf.

5. Grove færdselslovsovertrædelser uden samtidig overtrædelse af straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse m.v.

Ved lov nr. 498 af 7. juni 2001 om ændring af færdselsloven (Skærpelse af straffen for grove færdselslovsovertrædelser og indførelse af kørselsforbud) blev der med ikrafttræden den 1. juli 2001 indsat en ny bestemmelse i færdselslovens § 118, stk. 4, hvorefter straf efter færdselslovens § 118, stk. 1, under de i lovens § 126, stk. 2, nr. 1, nævnte omstændigheder kan stige til fængsel i 1 år.

Om anvendelsesområdet fremgår bl.a. af pkt. 2.2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (L 225 af 25. april 2001), at bestemmelsen giver mulighed for at idømme frihedsstraf i tilfælde af særlig hensynsløs kørsel, herunder forsætlig fareforvoldelse og skade, hvor der ikke samtidig foreligger en overtrædelse af bl.a. straffelovens §§ 241, 246 eller 252. Bestemmelsen anvendes således, hvor det ikke vil være muligt at idømme frihedsstraf efter straffelovens bestemmelser.

Som eksempler på bestemmelsens anvendelsesområde nævnes bl.a. kap- eller væddekørsel på gade eller vej eller grov chikanekørsel.

Om sanktionen fremgår af de almindelige bemærkninger, at det er nærliggende at tage udgangspunkt i straffniveauet for frihedsstraf for de mindst alvorlige tilfælde af spirituskørsel. Det vil således være naturligt, at strafpositionen i normale 1.

gangstiltælde svarer til strafpositionen ved de mindst alvorlige tilfælde af spirituskørsel, f.eks. 10-14 dages fængsel. Dette udgangspunkt kan fraviges såvel i skærpende som formildende retning herunder til bødeområdet – afhængig af forholdets karakter inden for strafferammen på fængsel i indtil 1 år.

Det forudsættes endvidere, at frihedsstraffen i almindelighed gøres betinget på vilkår af, at den dømte udfører samfundstjeneste, og at der i disse tilfælde idømmes en tillægsbøde på 1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindtægt. Hvis kørslen er foregået i brugsstjålet køretøj, anvendes betinget dom som udgangspunkt ikke.

Bilag 5

Forslag til RÅDETS RAMMEAFGØRELSE .../.../RIA af om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold⁴⁾

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 29, artikel 31, litra e), og artikel 34, stk. 2, litra b),

under henvisning til initiativ fra Den Franske Republik⁵⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Et af Den Europæiske Unions mål er at give borgerne et højt tryghedsniveau i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed gennem udformning af fælles handling mellem medlemsstaterne inden for politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.
- (2) Der bør inden for disse rammer træffes foranstaltninger til at bekæmpe hjælp til ulovlig indvandring, både hjælp til ulovlig grænsepassage i snæver forstand, og hjælp, der har til formål at opretholde netværk, der udnytter mennesker.
- (3) Med henblik herpå er det vigtigt at foretage en indbyrdes tilnærmelse af eksisterende lovgivning; der bør navnlig fastlægges dels en præcis definition af den pågældende lovovertrædelse og undtagelserne derfra, som er emnet for Rådets direktiv 2001/.../EF af ...⁶⁾ om definition af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold, dels minimumsregler for sanktioner, juridiske personers ansvar og jurisdiktion, som er emnet for nærværende rammeafgørelse.

(4) Det er ligeledes af afgørende betydning, at mulighederne for retsforfølgning ikke begrænses til fysiske personer, og at der indføres bestemmelser om juridiske personers ansvar.

(5) Denne rammeafgørelse supplerer andre instrumenter, der er vedtaget med henblik på at bekæmpe ulovlig indvandring, ulovlig beskæftigelse, menneskehandel og seksuel udnyttelse af børn.

(6) Denne rammeafgørelse er en videreudvikling af Schengen-reglerne, som falder ind under artikel 1 i Rådets afgørelse 1999/437/EF af 17. maj 1999 om visse gennemførelsesbestemmelser til den aftale, som Rådet for Den Europæiske Union har indgået med Republikken Island og Kongeriget Norge om disse to staters associering i gennemførelsen, anvendelsen og den videre udvikling af Schengen-reglerne⁷⁾ -

VEDTAGET FØLGENDE RAMMEAFGØRELSE:

Artikel 1

Sanktioner

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de lovovertrædelser, der defineres i artikel 1 og 2 i direktiv 2000/.../EF, kan straffes med strafferetlige sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelserne, har afskrækkende virkning og kan medføre udlevering.

2. De i stk. 1 nævnte strafferetlige sanktioner kan eventuelt suppleres med følgende foranstaltninger:

- Konfiskation af det transportmiddel, der blev benyttet til at begå den strafbare handling
- forbud mod direkte eller gennem en mellemmand at udøve den erhvervsmæssige virksomhed, hvorunder den strafbare handling blev begået
- udvisning.

3. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de lovovertrædelser, der er omhandlet i artikel 1, stk. 1, litra a), i direktiv 2000/.../EF, og i det omfang, dette er relevant, artikel 2 i samme direktiv, hvis de er begået i berigelsesøjemed, kan medføre frihedsstraf med en strafferamme på mindst 8 år, når de er begået under en af følgende omstændigheder:

- den strafbare handling er begået som en aktivitet udført af en kriminel organisation som defineret i den fælles aktion 98/733/RIA⁸⁾
- den strafbare handling blev begået på en sådan måde, at de personer, der er ofre for den strafbare handling, var udsat for livsfare.

4. Hvis det er nødvendigt for at bevare sammenhængen i det nationale sanktionssystem, skal de i stk. 3 definerede handlinger medføre frihedsstraf, hvis maksimale varighed skal være på mindst 6 år, forudsat at det er en af de strengeste straffe for strafbare forhold af tilsvarende alvorlig karakter.

Artikel 2

Juridiske personers ansvar

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at juridiske personer kan kendes ansvarlige for lovovertrædelser, der omhandles i artikel 1, stk. 1, og begås på de juridiske personers vegne⁹⁾ af en person, der handler enten individuelt eller som medlem af et organ under den juridiske person, og som har en ledende stilling, inden for den juridiske person baseret på følgende:

- beføjelse til at repræsentere den juridiske person, eller
- beføjelse til at træffe beslutninger på den juridiske persons vegne, eller
- beføjelse til at udøve intern kontrol,

2. Ud over de i stk. 1 omhandlede tilfælde træffer hver medlemsstat de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at en juridisk person kan kendes ansvarlig, når utilstrækkeligt tilsyn eller utilstrækkelig kontrol fra en af de i stk. 1 omhandlede personers side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, på denne juridiske persons vegne at begå en lovovertrædelse, der omhandles i artikel 1, stk. 2.¹⁰⁾

3. Juridiske personers ansvar i medfør af stk. 1 og 2 udelukker ikke strafferetlig forfølgelse af fysiske personer, der begår, anstifter eller medvirker til en af de i stk. 1 omhandlede strafbare handlinger.

Artikel 3

Sanktioner over for juridiske personer

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at en juridisk person, der kendes ansvarlig i henhold til artikel 2, stk. 1, kan straffes med sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsen og har afskrækkende virkning, herunder bødestraf eller administrativt idømte bøder og eventuelt andre sanktioner som f.eks.:

- a) udelukkelse fra offentlige ydelser eller tilskud
- b) midlertidigt eller varigt forbud mod at udøve kommerciel virksomhed
- c) retsligt tilsyn
- d) likvidation efter retskendelse.

2. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at en juridisk person, der kendes ansvarlig i henhold til artikel 2, stk. 2, kan pålægges sanktioner eller foranstaltninger, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsen og har afskrækkende virkning.

Artikel 4

Straffemyndighed

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at fastlægge sin straffemyndighed med hensyn til lovovertrædelser, der omhandles i artikel 1, stk. 1, og som er begået

a) helt eller delvis på dens område eller

b) af en af dens statsborgere eller

c) på vegne af en juridisk person, der er etableret på denne medlemsstats område.

2. Med forbehold af bestemmelserne i artikel 5 kan en medlemsstat beslutte, at den ikke eller kun i særlige tilfælde eller på særlige betingelser vil anvende jurisdiktionsbestemmelsen i:

– stk. 1, litra b);

– stk. 1, litra c).

3. Hver medlemsstat underretter skriftligt Rådets generalsekretær, hvis den beslutter at anvende stk. 2, og oplyser om nødvendigt om de særlige omstændigheder eller betingelser, som gælder for anvendelsen af denne beslutning.

Artikel 5

Udlevering og retsforfølgning

1.

a) En medlemsstat, som i henhold til sin lovgivning ikke udleverer egne statsborgere, skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at fastlægge sin straffemyndighed med hensyn til lovovertrædelser, der omhandles i artikel 1, stk. 1, når de begås af medlemsstatens egne statsborgere uden for dens område.

b) En medlemsstat skal, når en af dens statsborgere er sigtet for i en anden medlemsstat at have begået en lovovertrædelse som omhandlet i artikel 1, stk. 1, og den ikke udleverer den pågældende til den anden medlemsstat udelukkende under henvisning til vedkommendes nationalitet, forelægge sagen for sine kompetente myndigheder med henblik på retsforfølgning, hvis der er anledning dertil. For at muliggøre retsforfølgning skal akter,

oplysninger og bevismidler vedrørende lovovertrædelsen oversendes i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 6, stk. 2, i den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957. Den begærende medlemsstat underrettes om retsforfølgningen og om resultaterne heraf.

2. I denne artikel skal udtrykket en medlemsstats »egne statsborgere« fortolkes i overensstemmelse med medlemsstatens eventuelle erklæring i henhold til artikel 6, stk. 1, litra b) og c), i den europæiske udleveringskonvention, hvor det er relevant som ændret ved erklæringer vedrørende konventionen om udlevering mellem Den Europæiske Unions medlemsstater¹¹⁾.

Artikel 6

International flygtningeret

Anvendelsen af denne rammeafgørelse berører ikke den beskyttelse, som indrømmes flygtninge og asylansøgere i overensstemmelse med international flygtningeret eller andre internationale instrumenter vedrørende menneskerettighederne og navnlig medlemsstaternes overholdelse af deres internationale forpligtelser i henhold til artikel 31 og 33 i konventionen af 28. juli 1951 om flygtninges retsstilling som ændret ved New York-protokollen af 31. januar 1967.

Artikel 7

Informationsudveksling mellem medlemsstaterne

1. Hvis en medlemsstat får meddelelse om lovovertrædelser, som omhandles i artikel 1, stk. 1, og som er en overtrædelse af en anden medlemsstats lov om udlændinges indrejse og ophold, underretter den sidstnævnte herom.

2. En medlemsstat, som på grund af overtrædelse af dens nationale love om udlændinges indrejse og ophold anmoder en anden medlemsstat om at indlede strafferetlig forfølgelse af lovovertrædelser, der omhandles i artikel 1, stk. 1, skal i form af en officiel rapport eller et certifikat fra de kompetente myndigheder præcisere, hvilke lovregler der er overtrådt.

Artikel 8

Geografisk anvendelsesområde

Denne rammeafgørelse gælder for Gibraltar.

Artikel 9

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme denne rammeafgørelse inden den [...] ¹²⁾

2. Medlemsstaterne meddeler inden samme dato Generalsekretariatet for Rådet og Kommissionen teksten til de retsfor skrifter, der gennemfører de forpligtelser, der følger af denne rammeafgørelse, i national ret. Rådet skal inden den [...] ¹³⁾ på baggrund af en rapport fra Kommissionen vurdere, i hvilket omfang medlemsstaterne har efterkommet denne rammeafgørelse.

Artikel 10

Ophævelse

Bestemmelserne i artikel 27, stk. 2, og 3, i Schengen-konventionen af 1990 ophæves fra den [...] ¹⁴⁾. Hvis en medlemsstat under anvendelse af artikel 9, stk. 1, gennemfører dette direktiv inden ovennævnte dato, finder den omhandlede bestemmelse ikke mere anvendelse på denne medlemsstat fra og med gennemførelsesdatoen.

Artikel 11

Ikrafttræden

Denne rammeafgørelse træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne

Formand

⁴⁾ Dette er et foreløbigt udkast (DROIPEN 70), hvorom der er opnået politisk enighed. Der kan imidlertid forekomme sproglige rettelser, inden den endelige version foreligger (se eksempelvis fodnoten til artikel 2, stk. 1). Fodnoterne markeret med * er tilføjet til brug for dette lovforslag. De nummererede fodnoter fremgår af det officielle udkast.

⁵⁾ EFT C 253 af 4.9.2000, s. 6.

⁶⁾ Der indsættes en henvisning til EFT om direktivet.

⁷⁾ EFT L 176 af 10.7.1999, s. 31.

⁸⁾ EFT L 351 af 29.12.1998, s. 1.

⁹⁾ Bestemmelsen forventes at blive rettet sprogligt til, hvorved der indføres et udtrykkeligt vindingskrav: »...der, for at skaffe dem vinding, er begået af en person, der handler enten individuelt eller«.

¹⁰⁾ Henvisningen skal ændres så der kommer til at stå: «artikel 1, stk. 1«.

¹¹⁾ EFT C 3 13 af 23.10.1996, s. 12.

¹²⁾ 2 år efter denne rammeafgørelse offentliggøres.

¹³⁾ 30 måneder efter denne rammeafgørelses offentliggørelse.

**Forslag til
RÅDETS DIREKTIV 2000/.../EF
af
om definition af hjælp til ulovlig indrejse
og transit samt ulovligt ophold¹⁵⁾**

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 61, litra a), og artikel 63, stk. 3, litra b),

under henvisning til Den Franske Republiks initiativ¹⁶⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Et af Den Europæiske Unions mål er, at der gradvis indføres et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvilket bl.a. indebærer bekæmpelse af ulovlig indvandring.

(2) Der bør derfor sættes ind for at bekæmpe hjælp til ulovlig indvandring, både hjælp til ulovlig grænsepassage i snæver forstand, og hjælp, der har til formål at opretholde netværk, der udnytter mennesker.

(3) Med henblik herpå er det vigtigt at foretage en tilnærmelse af eksisterende lovgivning; der bør navnlig fastlægges dels af en præcis definition af den pågældende lovovertrædelse og undtagelserne derfra, som er emnet for dette direktiv, dels minimumsregler for sanktioner, juridiske personers ansvar og jurisdiktion, som er emnet for Rådets rammeafgørelse .../.../RIA af ... om styrkelse af de strafferetlige rammer med henblik på bekæmpelse af hjælp til ulovlig indrejse og transit samt ulovligt ophold¹⁷⁾.

(4) Dette direktiv har til formål at definere hjælp til ulovlig indvandring og derved sikre en mere effektiv gennemførelse af rammeafgørelse .../.../RIA.

(5) Dette direktiv supplerer andre instrumenter, der er vedtaget med henblik på bekæmpelse af ulovlig indvandring, ulovlig beskæftigelse, menneskehandel og seksuel udnyttelse af børn.

(6) Dette direktiv er en videreudvikling af Schengen-reglerne, som falder ind under artikel 1 i Rådets afgørelse 1999/437/EF af 17. maj 1999 om visse gennemførelsesbestemmelser til den aftale, som Rådet for Den Europæiske Union har indgået med Republikken Island og Kongeriget Norge om disse to staters associering i gennemførelsen, anvendelsen og den videre udvikling af Schengen-reglerne¹⁸⁾.

(7) I overensstemmelse med artikel 3 i protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, gav Det Forenede Kongerige ved skrivelse af 30. oktober 2000 meddelelse om, at det ønsker at deltage i vedtagelse og anvendelse af dette direktiv.

(8) I medfør af artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af dette instrument, som derfor ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark. Inden 6 måneder efter at Rådet har truffet afgørelse om dette instrument til udbygning af Schengen-reglerne efter bestemmelserne i afsnit IV i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, træffer Danmark afgørelse om, hvorvidt det vil gennemføre dette instrument i sin nationale lovgivning, if. artikel 5 i Protokollen om Danmarks stilling -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Generelle overtrædelser

1. Hver medlemsstat fastsætter passende sanktioner:

a) over for enhver, der forsætligt hjælper en person, der ikke er statsborger i en medlemsstat, med at indrejse til eller rejse gennem en medlemsstats område og derved overtræde den pågældende stats lovgivning vedrørende udlændinges indrejse eller gennemrejse

b) over for enhver, der i berigelsesøjemed forsætligt hjælper en person, der ikke er statsborger i en medlemsstat, med at opholde sig på en medlemsstats område og derved overtræde den pågældende stats lovgivning vedrørende udlændinges ophold.

2. Enhver medlemsstat kan beslutte ikke at iværksætte sanktioner med hensyn til den i stk. 1, litra a), definerede adfærd ved at anvende sin nationale lovgivning og praksis, hvis formålet er at yde den pågældende person humanitær bistand.

Artikel 2

Meddelagtighed og anstiftelse

Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de i artikel 1 omhandlede sanktioner også kan iværksættes over for enhver, der

a) er anstifter af eller

b) er meddelagtig i eller

c) forsøger at begå

en af de handlinger, der er omhandlet i artikel 1, stk. 1, litra a) og b).

Artikel 3

Sanktioner

Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de i artikel 1 og 2 omhandlede handlinger straffes med sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsen og har afskrækkende virkning.

Artikel 4

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den [...] ¹⁹⁾. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen deres vigtigste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv, samt en sammenligningstabel over bestemmelserne i dette direktiv og de tilsvarende bestemmelser i den vedtagne nationale lovgivning. Kommissionen underretter de øvrige medlemsstater herom.

Artikel 5

Ophævelse

Bestemmelsen i Artikel 27, stk. 1, i Schengen-konventionen af 1990 ophæves fra [...] ²⁰⁾. Hvis en medlemsstat under anvendelse af artikel 4, stk. 1, gennemfører dette direktiv inden ovennævnte dato, finder den omhandlede bestemmelse ikke mere anvendelse på denne medlemsstat fra og med gennemførelsesdatoen.

Artikel 6

Ikrafttrædelse

Dette direktiv træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Artikel 7

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne

Formand

¹⁵⁾ Dette er et foreløbigt udkast, hvortil der er opnået politisk enighed. Der kan imidlertid forekomme sproglige rettelser inden den endelige version foreligger.

¹⁶⁾ EFT C 253 af 4.9.2000, s. 1.

¹⁷⁾ Der skal indsættes en henvisning til den EFT, rammeafgåelsen offentliggøres i.

¹⁸⁾ EFT L 176 af 10.7.1999, s. 31.

¹⁹⁾ To år efter offentliggørelsen af dette direktiv.

²⁰⁾ To år efter offentliggørelsen af dette direktiv.

Bilag 7

Protokol om forebyggelse, bekæmpelse og retsforfølgning af menneskehandel, særlig handel med kvinder og børn, til supplering af De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet

Præambel

Parterne i denne protokol,

som erklærer, at en effektiv forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel, navnlig handel med kvinder og børn, kræver en omfattende international indsats i oprindelseslandene, transitlandene og bestemmelseslandene, herunder foranstaltninger til at forebygge menneskehandel, straffe menneskehandlere og beskytte ofre for menneskehandel, bl.a. ved at værne om deres internationalt anerkendte menneskerettigheder,

som tager i betragtning, at til trods for alle de internationale regler og konkrete foranstaltninger, der findes til bekæmpelse af udnyttelse af mennesker, navnlig kvinder og børn, findes der intet universelt instrument, der tilgodeser alle aspekter ved menneskehandel,

som er bekymrede over, at i mangel af et sådant instrument vil de særligt udsatte personer ikke nyde en tilstrækkelig beskyttelse,

som erindrer om Generalforsamlingens resolution 53/111 af 9. december 1998, hvor Generalforsamlingen vedtog at nedsætte et åbent mellemstatslig ad hoc-udvalg, der skulle udarbejde en udtømmende international konvention om bekæmpelse af

grænseoverskridende organiseret kriminalitet og drøfte udarbejdelse af bl.a. et internationalt instrument om bekæmpelse af handel med kvinder og børn,

som er overbevist om, at det til forebyggelse og bekæmpelse af denne kriminalitet er nyttigt at supplere De Forenede Nationers konvention til bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet med et internationalt instrument om forebyggelse, bekæmpelse og retsforfølgning af menneskehandel, navnlig handel med kvinder og børn,

er blevet enige om følgende:

I. Almindelige bestemmelser

Artikel 1

Forholdet til De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet

1. Denne protokol supplerer De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet. Den skal fortolkes sammen med konventionen.
2. Konventionens bestemmelser finder med de fornødne tilpasninger anvendelse på denne protokol, medmindre andet fastsættes heri.
3. Handlinger, der er strafbare i henhold til denne protokols artikel 5, skal betragtes som strafbare kriminelle handlinger i overensstemmelse med konventionen.

Artikel 2

Formål

Formålet med denne protokol er at:

- (a) forebygge og bekæmpe menneskehandel med særlig vægt på handel med kvinder og børn
- (b) beskytte og hjælpe ofre for menneskehandel under fuld respekt for deres menneskerettigheder
- (c) fremme samarbejdet mellem parterne om virkeliggørelsen af disse mål.

Artikel 3

Terminologi

Ved anvendelsen af denne protokol gælder, at

- (a) ved »menneskehandel« forstår det at rekruttere, transportere eller overføre en person, holde en person skjult eller modtage en person ved brug af magt

eller trusler om magtanvendelse eller anden form for tvang, bortførelse, bedrageri eller misbrug af magt eller udnyttelse af en sårbar stilling eller ydelse eller modtagelse af betaling eller fordele for at opnå samtykke fra en person, der har myndighed over en anden person, med det formål at udnytte vedkommende. Begrebet udnyttelse omfatter mindst udnyttelse af en andens prostitution eller andre former for seksuel udnyttelse, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende former for udnyttelse af arbejdskraft eller fjernelse af organer

(b) den omstændighed, at et offer for menneskehandel har givet sit samtykke til den under litra a) omhandlede udnyttelse, skal være uden betydning, når der er gjort brug af et af de i litra a) nævnte midler

(c) at rekruttere, transportere, overføre, skjule eller modtage et barn med udnyttelse af det for øje skal betragtes som »menneskehandel«, selv om der ikke er gjort brug af nogen af de i litra a) nævnte midler

(d) ved »barn« forstår enhver person under 18 år.

Artikel 4

Anvendelsesområde

Medmindre andet er fastsat heri, finder denne protokol anvendelse på forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af de handlinger, der i overensstemmelse med artikel 5 er strafbare, når de er af grænseoverskridende karakter og en organiseret kriminel gruppe er involveret heri, samt på beskyttelse af ofre for sådanne kriminelle handlinger.

Artikel 5

Kriminalisering

1. Hver part skal vedtage de love og andre foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at fastsætte, at de i artikel 3 omhandlede handlinger er strafbare, når de begås forsætligt.

2. Hver part skal tillige vedtage de love og andre foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at fastsætte, at følgende handlinger er strafbare:

(a) forsøg på at begå de i stk. 1 omhandlede handlinger, i det omfang, hvor det er foreneligt med de grundlæggende principper i dens nationale ret

(b) deltagelse i en kriminel handling omfattet af stk. 1

(c) tilrettelæggelse eller anstiftelse af en kriminel handling omfattet af stk. 1.

II. Beskyttelse af ofre for menneskehandel

Artikel 6

Bistand til og beskyttelse af ofre for menneskehandel

1. I passende tilfælde og i det omfang, det er muligt efter national ret, skal hver part sikre ofre for menneskehandel beskyttelse af deres privatliv og identitet, herunder bl.a. ved at gøre straffesager om menneskehandel fortrolige.
2. Hver part skal drage omsorg for, at dens nationale retlige eller administrative system indeholder ordninger, der i passende tilfælde kan sikre ofre for menneskehandel:
 - (a) oplysning om relevante retslige og administrative procedurer
 - (b) bistand til at sikre, at deres synspunkter kan fremføres og tages med i betragtning på de relevante stadier i retsforfølgningen af gerningsmændene under fuld overholdelse af kontradiktionsretten.
3. Hver part skal overveje at træffe foranstaltninger til at sikre fysisk, mental og social restituering af ofre for menneskehandel, herunder bl.a., når det skønnes hensigtsmæssigt, i samarbejde med ikke-statslige organisationer, andre relevante organisationer og dele af det civile samfund, i særdeleshed med henblik på at tilvejebringe:
 - (a) en passende bolig
 - (b) rådgivning og information, særligt med hensyn til deres juridiske rettigheder, på et sprog, som ofre for menneskehandel kan forstå
 - (c) lægelig, psykologisk og materiel bistand
 - (d) mulighed for beskæftigelse og uddannelse.
4. Hver part skal ved anvendelsen af disse bestemmelser tage hensyn til det pågældende offers alder, køn og særlige behov, navnlig børns særlige behov, herunder for en passende bolig, uddannelse og omsorg.
5. Hver part skal bestræbe sig på at værne om ofres fysiske sikkerhed, så længe de befinder sig på dens område.
6. Hver part skal sikre, at dens nationale retssystem åbner mulighed for, at ofre for menneskehandel kan opnå erstatning for skade, der er lidt.

Artikel 7

Ofres status i modtagerlande

1. Ud over de i artikel 6 omhandlede foranstaltninger skal hver part overveje at vedtage love eller andre egnede foranstaltninger, der giver ofre for menneskehandel mulighed for i passende tilfælde midlertidigt eller varigt at forblive på dens område.

2. Ved gennemførelsen af de i stk. 1 omhandlede foranstaltninger skal hver part tage behørigt hensyn til humanitære og personlige forhold.

Artikel 8

Repatriering af ofre for menneskehandel

1. Den part, i hvis land et offer for menneskehandel er statsborger eller havde permanent opholdstilladelse ved indrejsen til modtagerlandet, skal under behørig hensyntagen til den pågældendes sikkerhed lette og acceptere hans eller hendes tilbagesendelse uden ugrundet eller urimelig ophold.
2. Når en part tilbagesender et offer for menneskehandel til et land, hvori vedkommende er statsborger eller havde permanent opholdstilladelse ved indrejsen til modtagerlandet, skal denne tilbagesendelse ske under behørig hensyntagen til denne persons sikkerhed og til enhver retsforfølgning i anledning af, at vedkommende er offer for menneskehandel, og den skal så vidt muligt ske frivilligt.
3. Efter anmodning fra et modtagerland skal en part uden ugrundet eller urimeligt ophold bekræfte, om en person, der er offer for menneskehandel, er statsborger i dens land eller havde permanent opholdstilladelse på dens territorium på tidspunktet for indrejsen til modtagerlandet.
4. For at lette tilbagesendelse af et offer for menneskehandel, som ikke er i besiddelse af de fornødne dokumenter, skal den part, i hvis land den pågældende er statsborger eller havde permanent opholdstilladelse på tidspunktet for indrejse til modtagerlandet, efter anmodning fra modtagerlandet udstede de rejsedokumenter eller andre tilladelser, der kræves for den pågældendes tilbagerejse til det pågældende land.
5. Denne artikel berører ikke de rettigheder, ofre for menneskehandel måtte være blevet tillagt i henhold til modtagerlandets lovgivning.
6. Denne artikel berører ikke gældende bilaterale eller multilaterale aftaler, der helt eller delvis omhandler tilbagesendelse af ofre for menneskehandel.

III. Forebyggelse, samarbejde og andre foranstaltninger

Artikel 9

Forebyggelse af menneskehandel

1. Parterne skal iværksætte sammenhængende politikker, programmer og andre foranstaltninger til at
 - (a) forebygge og bekæmpe menneskehandel
 - (b) beskytte ofre for menneskehandel, navnlig kvinder og børn, fra at blive ofre på ny.

2. Parterne skal bestræbe sig på at iværksætte foranstaltninger såsom forskning, information og kampagner i massemedier samt sociale og økonomiske initiativer til forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel.

3. De politikker, programmer og andre foranstaltninger, der iværksættes i overensstemmelse med denne artikel, skal, når det er hensigtsmæssigt, gennemføres i samarbejde med ikke-statslige organisationer, andre relevante organisationer og andre dele af det civile samfund.

4. Parterne skal træffe eller intensivere foranstaltninger, herunder bl.a. gennem bilateralt eller multilateralt samarbejde, med henblik på at afhjælpe de faktorer, der gør navnlig kvinder og børn særligt udsatte for menneskehandel, såsom fattigdom, underudvikling og mangel på lige muligheder.

5. Parterne skal bl.a. gennem bilateralt og multilateralt samarbejde vedtage eller styrke lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, herunder uddannelsesmæssige, sociale og kulturelle foranstaltninger, med henblik på at modvirke den efterspørgsel, der er årsagen til alle former for udnyttelse af andre mennesker, navnlig kvinder og børn, der fører til menneskehandel.

Artikel 10

Informationsudveksling og uddannelse

1. Parternes retshåndhævende myndigheder, immigrationsmyndigheder og andre relevante myndigheder skal i det fornødne omfang samarbejde med hinanden ved i overensstemmelse med deres nationale ret at udveksle oplysninger, der gør det muligt for dem at afgøre:

(a) om personer, der passerer eller forsøger at passere en international grænse med rejsedokumenter tilhørende andre personer eller uden rejsedokumenter, er menneskehandlere eller ofre for menneskehandel

(b) hvilke typer rejsedokument der er benyttet af personer, der har passeret eller forsøgt at passere en international grænse med menneskehandel for øje

(c) hvilke midler og metoder organiserede kriminelle grupper benytter til menneskehandel, herunder til rekruttering og transport af ofre, ruter og forbindelser mellem enkeltpersoner og grupper involveret i menneskehandel, og mulige metoder til afsløring af disse.

2. Parterne skal tilvejebringe eller styrke uddannelse af retshåndhævende myndigheders og immigrationsmyndigheders personale og andet relevant personale i forebyggelse af menneskehandel. Uddannelsen bør koncentreres om metoder til forebyggelse af menneskehandel, retsforfølgning af menneskehandlere og beskyttelse af ofrenes rettigheder, herunder beskyttelse af ofrene mod menneskehandlerne. Uddannelsen bør tillige tilgodese aspekter i forbindelse med menneskerettigheder og særlige problemer for kvinder og børn og fremme samarbejde med ikke-statslige organisationer, andre relevante organisationer og andre dele af det civile samfund.

3. En part, der modtager oplysninger, skal efterkomme enhver anmodning fra den meddelende part om begrænsninger i brugen af de pågældende oplysninger.

Artikel 11

Foranstaltninger ved grænserne

1. Uden at det berører internationale forpligtelser med hensyn til personers fri bevægelighed, skal parterne i videst mulige omfang skærpe den grænsekontrol, der måtte være nødvendig for at forebygge og afsløre menneskehandel.
2. Hver part skal vedtage lovgivningsmæssige eller andre egnede foranstaltninger til i videst mulige omfang at forhindre, at transportvirksomheders transportmidler benyttes til begåelse af kriminelle handlinger omfattet af denne protokols artikel 5.
3. I passende omfang og uden at gældende internationale konventioner berøres heraf, bør sådanne foranstaltninger omfatte krav om, at trafikselskaber, herunder enhver transportvirksomhed og ejeren eller operatøren af ethvert transportmiddel, har pligt til at kontrollere, at alle passagerer er i besiddelse af de rejsedokumenter, der kræves for indrejse til bestemmelseslandet.
4. Hver part skal i overensstemmelse med national ret træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at fastsætte sanktioner for overtrædelse af den i stk. 3 omhandlede forpligtelse.
5. Hver part skal overveje at træffe foranstaltninger, der i overensstemmelse med dens nationale ret åbner mulighed for at nægte personer involveret i kriminelle handlinger omfattet af denne protokol indrejse i dens land eller inddrage en sådan persons visum.
6. Uden at det berører konventionens artikel 27, skal parterne overveje at styrke samarbejdet mellem grænsemyndigheder, bl.a. ved at etablere og opretholde direkte kommunikationskanaler.

Artikel 12

Dokumenters sikkerhed og kontrol af dokumenter

Hver part skal inden for rammerne af sine muligheder træffe de foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at:

- (a) sikre, at rejse- eller identitetsdokumenter udstedt af den er af en sådan kvalitet, at de ikke let kan misbruges og ikke uden vanskeligheder kan forfalskes eller ændres, kopieres eller udstedes ulovligt
- (b) sikre integritet og sikkerhed omkring rejse- eller identitetsdokumenter udstedt af den eller på dens vegne og forebygge ulovlig fremstilling, udstedelse og brug af dem.

Artikel 13

Dokumenters legitimitet og gyldighed

På en anden parts begæring skal enhver part i overensstemmelse med national ret inden for et rimeligt tidsrum bekræfte legitimitet og gyldighed af rejse- eller identitetsdokumenter udstedt eller angiveligt udstedt i dens navn, som mistænkes for at blive brugt til menneskehandel.

IV. Afsluttende bestemmelser

Artikel 14

Beskyttelsesklause

1. Intet i denne protokol anfægter de rettigheder, forpligtelser og beføjelser, stater og enkeltpersoner har i henhold til international ret, herunder humanitær folkeret og international menneskerettighedsret og i særdeleshed, hvor det er relevant, konventionen af 1951²¹⁾ og protokollen af 1967²²⁾ om flygtnings status og det deri indeholdte »non-refoulement«-princip.

2. Bestemmelserne i denne protokol skal fortolkes og anvendes på en sådan måde, at der ikke udøves nogen diskrimination mod en person af den grund, at vedkommende er offer for menneskehandel. Bestemmelserne skal fortolkes og anvendes i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper om ikke-diskrimination.

Artikel 15

Bilæggelse af tvister

1. Parterne bestræber sig på at bilægge tvister angående fortolkningen eller anvendelsen af denne protokol gennem forhandling.

2. Enhver tvist mellem to eller flere parter angående fortolkningen eller anvendelsen af denne protokol, der ikke inden for et rimeligt tidsrum kan bilægges gennem forhandling, skal efter anmodning fra en af de berørte parter underkastes voldgift. Har de pågældende parter ikke seks måneder efter datoen for anmodningen om voldgift kunnet nå til enighed om denne voldgifts tilrettelæggelse, kan enhver af disse parter indbringe tvisten for Den Internationale Domstol efter en begæring indgivet i overensstemmelse med denne domstols vedtægter.

3. Hver part kan ved undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen af denne protokol afgive erklæring om, at den ikke anser sig for bundet af stk. 2. De andre parter er ikke bundet af stk. 2 i forholdet til en part, der har taget dette forbehold.

4. Enhver part, der har taget forbehold efter stk. 3, kan til enhver tid tilbagekalde dette forbehold ved at give De Forenede Nationers generalsekretær meddelelse herom.

Artikel 16

Undertegnelse, ratifikation, accept, godkendelse og tiltrædelse

1. Denne protokol er åben for undertegnelse af enhver stat fra den 12. til den 15. december 2000 i Palermo, Italien, og derefter i De Forenede Nationers hovedkvarter i New York indtil den 12. december 2002.

2. Denne protokol er også åben for undertegnelse af regionale organisationer for økonomisk integration, forudsat at mindst en medlemsstat af en sådan organisation har undertegnet denne protokol i overensstemmelse med stk. 1.

3. Denne protokol skal ratificeres, accepteres eller godkendes. Ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument deponeres hos De Forenede Nationers generalsekretær. En regional organisation for økonomisk integration kan deponere sit ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument, hvis mindst en af dens medlemsstater har gjort det samme. I dette ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrument skal organisationen afgive erklæring om udstrækningen af sin kompetence med hensyn til de spørgsmål, denne protokol omhandler. Den pågældende organisation skal tillige meddele depositaren enhver relevant ændring i omfanget af dens kompetence.

4. Denne protokol er åben for tiltrædelse af enhver stat eller regional organisation for økonomisk integration, hvoraf mindst en medlemsstat har tiltrådt denne protokol. Tiltrædelsesinstrumenter deponeres hos De Forenede Nationers generalsekretær. Ved sin tiltrædelse skal en regional organisation for økonomisk integration afgive erklæring om udstrækningen af sin kompetence med hensyn til de spørgsmål, denne protokol omhandler. Den pågældende organisation skal tillige meddele depositaren enhver relevant ændring i omfanget af dens kompetence.

Artikel 17

Ikrafttrædelse

1. Denne protokol træder i kraft på den halvfemsindstyvende dag, efter at det fyrretyvende ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument er deponeret, men kan dog ikke træde i kraft, før konventionen er trådt i kraft. Ved anvendelsen af dette stykke gælder, at ethvert instrument deponeret af en regional organisation for økonomisk integration ikke medregnes som et deponeret instrument ud over instrumenter deponeret af dens medlemsstater.

2. For enhver stat eller regional organisation for økonomisk integration, der ratificerer, accepterer, godkender eller tiltræder denne protokol efter deponering af det fyrretyvende instrument, træder denne protokol i kraft på den tredivte dag efter datoen for denne stats eller organisations deponering af sit instrument eller på den dag, hvor denne protokol træder i kraft jf. stk. 1, såfremt dette sker senere.

Artikel 18

Ændringer

1. Efter udløb af fem år efter denne protokols ikrafttrædelse kan en part foreslå en ændring og forelægge den for De Forenede Nationers generalsekretær, som derefter videresender den foreslåede ændring til de øvrige parter og til konferencen mellem parterne, således at de kan overveje og træffe afgørelse om forslaget. Parterne i denne

protokol skal på konferencen bestræbe sig på at opnå enighed om enhver ændring. Er det til trods for enhver bestræbelse ikke lykkedes at nå til enighed, kan ændringsforslaget i sidste instans vedtages med to tredjedels flertal af de parter i denne protokol, der er til stede og stemmer på konferencen.

2. Regionale organisationer for økonomisk integration udøver i spørgsmål, der falder ind under deres kompetence, deres stemmeret i henhold til denne artikel med et antal stemmer svarende til antallet af medlemsstater, der er parter i protokollen. Sådanne organisationer kan ikke udøve deres stemmeret, hvis deres medlemsstater udøver deres, og omvendt.

3. Et ændringsforslag vedtaget i overensstemmelse med stk. 1 skal ratificeres, accepteres eller godkendes af parterne.

4. Et ændringsforslag vedtaget i overensstemmelse med stk. 1 træder i kraft for en part halvfems dage efter den dato, hvor ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrumentet hertil er deponeret hos De Forenede Nationers generalsekretær.

5. Et ændringsforslag, der er trådt i kraft, er bindende for de parter, der har tilkendegivet deres samtykke i at være bundet af det. Andre parter er fortsat bundet af bestemmelserne i denne protokol og ethvert tidligere ændringsforslag, som de har ratificeret, accepteret eller godkendt.

Artikel 19

Opsigelse

1. En part kan opgive denne protokol ved skriftlig opsigelse stilet til De Forenede Nationers generalsekretær. En sådan opsigelse træder i kraft et år efter datoen for generalsekretærens modtagelse af opsigelsen.

2. En regional organisation for økonomisk integration ophører med at være part i denne protokol, når alle dens medlemsstater har opsagt den.

Artikel 20

Depositat og sprog

1. Som depositat for denne konvention udpeges De Forenede Nationers generalsekretær.

2. Originalen til denne konvention, hvis arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekst er lige autentiske, deponeres hos De Forenede Nationers generalsekretær.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har nedenstående, der er behørigt bemyndigede hertil af deres respektive regeringer, undertegnet denne protokol.

²¹⁾ De forenede Nationer, Traktatsamling, vol. 189, nr. 2545.

²²⁾ Ibid., vol. 606, nr. 8791.

Bilag 8

RÅDET FOR Bruxelles, den 24. september 2001

DEN EUROPÆISKE UNION

**Forslag til
RÅDETS RAMMEAFGØRELSE
om bekæmpelse af menneskehandel**

Artikel 1

*Lovovertrædelser vedrørende menneskehandel med sigte på udnyttelse som
arbejdskraft eller seksuel udnyttelse*

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at følgende handlinger er strafbare:

– rekruttering, transport eller overførsel af en person, herunder at huse vedkommende, efterfølgende at modtage vedkommende, samt overdragelse eller overførsel af kontrollen med den pågældende, hvor:

- a) der anvendes tvang, magt eller trusler, herunder bortførelse, eller
- b) der anvendes bedrag eller svig, eller
- c) der er tale om misbrug af autoritet eller udnyttelse af en sårbar stilling, der er af en sådan art, at den pågældende ikke har noget reelt og acceptabelt alternativ end at give efter for det pågældende misbrug, eller
- d) der ydes eller modtages betaling eller fordele for at opnå samtykke fra en person, der har kontrol med en anden person

med henblik på at udnytte den pågældende persons arbejde eller tjenester, herunder i det mindste tvangs- eller pligtarbejde eller tjenester, slaveri eller praksis, der kan sidestilles med slaveri eller trældom eller

med henblik på udnyttelse af andres prostitution eller andre former for seksuel udnyttelse, herunder i forbindelse med pornografi.

2. Den omstændighed, at et offer for menneskehandel har givet sit samtykke til udnyttelsen, hvad enten den er tilsigtet eller reel, er uden betydning, hvis der er gjort brug af et af de i stk. 1, litra a), b), c) eller d) nævnte midler.

3. Hvis den adfærd, der omhandles i stk. 1, involverer et barn, er det en strafbar handling i form af menneskehandel, selv om der ikke er gjort brug af nogen af de i stk. 1, litra a), b), c) eller d) nævnte midler.

4. Ved »barn« forstår enhver person under atten år.

Artikel 2

Anstiftelse, medvirken, tilskyndelse og forsøg

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at anstiftelse, medvirken, tilskyndelse til og forsøg på at begå en af de i artikel I omhandlede lovovertrædelser er strafbare handlinger.

Artikel 3

Sanktioner

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de i artikel 1 og 2 omhandlede lovovertrædelser kan straffes med strafferetlige sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelserne, har afskrækkende virkning og som kan medføre udlevering.

2. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at lovovertrædelser efter artikel 1 kan straffes med fængsel med en maksimumstraf på mindst otte år, når de er begået under én af følgende omstændigheder:

– ved lovovertrædelserne er ofret forsætligt eller groft uagtsomt blevet bragt i livsfare

– lovovertrædelserne er begået mod et offer, der er særlig sårbart. Et offer betragtes altid som særlig sårbart, når det er under den seksuelle lavalder i henhold til national lovgivning, og lovovertrædelserne er omfattet af artikel 1, stk. 1, sidste afsnit

– lovovertrædelserne er begået med brug af grov vold eller har forvoldt ofret særlig alvorlig skade

– lovovertrædelserne er begået inden for en kriminel organisation som defineret i fælles aktion 98/733/RIA af 21. december 1998 om at gøre det strafbart at deltage i en kriminel organisation i Den Europæiske Unions medlemsstater, bortset fra det strafniveau, der er fastsat deri.

Artikel 4

Juridiske personers ansvar

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at juridiske personer kan gøres ansvarlige for en af de i artikel 1, 2 og 3 omhandlede lovovertrædelser, som begås for at skaffe dem vinding af en person, der handler enten

individuet eller som medlem af et organ under den juridiske person, og som har en ledende stilling inden for den juridiske person, baseret på:

- a) beføjelse til at repræsentere den juridiske person, eller
- b) beføjelse til at træffe beslutninger på den juridiske persons vegne, eller
- c) beføjelse til at udøve intern kontrol.

2. Ud over de i stk. 1 omhandlede tilfælde træffer hver medlemsstat de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at en juridisk person kan kendes ansvarlig, når utilstrækkeligt opsyn eller utilstrækkelig kontrol fra en af de i stk. 1 omhandlede personers side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå en lovovertrædelse som omhandlet i artikel 1, 2 og 3 for at skaffe den juridiske person vinding.

3. Juridiske personers ansvar i henhold til stk. 1 og 2 udelukker ikke strafferetlig forfølgning af fysiske personer, der begår, anstifter eller medvirker til en lovovertrædelse som omhandlet i artikel 1, 2 og 3.

4. I forbindelse med denne rammeafgørelse skal der ved »juridisk person« forstås enhver enhed, der har denne status i henhold til gældende national ret, dog ikke stater og andre offentlige organer under udøvelsen af offentligretlige beføjelser, samt offentligretlige internationale organisationer.

Artikel 5

Sanktioner mod juridiske personer

Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der over for en juridisk person, der kendes ansvarlig i henhold til artikel 4, kan iværksættes sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsen og har afskrækkende virkning, herunder bødestraf eller administrativt idømte bøder, og som kan indbefatte andre sanktioner som f.eks.:

- a) udelukkelse fra offentlige ydelser eller tilskud, eller
- b) midlertidigt eller varigt forbud mod at udøve kommerciel virksomhed, eller
- c) anbringelse under retsligt tilsyn, eller
- d) likvidation efter retskendelse, eller
- e) midlertidig eller permanent lukning af forretningssteder, der er blevet brugt til at begå lovovertrædelsen.

Artikel 6

Kompetence og retsfølgning

1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at fastlægge sin jurisdiktion med hensyn til en af de i artikel 1 og 2 omhandlede lovovertrædelser, hvor:

- a) lovovertrædelsen helt eller delvis er begået på dens område, eller
- b) gerningsmanden er statsborger i den pågældende medlemsstat, eller
- c) lovovertrædelsen er begået til fordel for en juridisk person, som har sit hjemsted på den pågældende medlemsstats område.

2. En medlemsstat kan beslutte, at den ikke eller kun i særlige tilfælde eller på særlige betingelser vil anvende jurisdiktionsbestemmelserne i stk. 1, litra b) og c), for så vidt lovovertrædelsen er begået uden for dens område.

3. En medlemsstat, som i henhold til sin lovgivning ikke udleverer sine egne statsborgere, træffer de nødvendige foranstaltninger til at fastlægge sin jurisdiktion med hensyn til en af de i artikel 1, 2 og 3 omhandlede lovovertrædelser og til, når det er hensigtsmæssigt, at retsforfølge sådanne, når lovovertrædelsen er begået af dens egne statsborgere uden for dens område.

4. Medlemsstater, der beslutter at anvende stk. 2, underretter Generalsekretariatet for Rådet og Kommissionen herom og anfører de særlige tilfælde eller omstændigheder, hvor beslutningen gælder, når det er relevant.

Artikel 7

Beskyttelse af og hjælp til ofre

1. Hver medlemsstat fastsætter, at undersøgelser eller retsforfølgning i forbindelse med lovovertrædelser, der er omfattet af denne rammeafgørelse, ikke afhænger af, om en krænket person indgiver anmeldelse eller klage, i det mindste i tilfælde hvor artikel 6, stk. 1, litra a), finder anvendelse.

2. Børn, der er ofre for en lovovertrædelse i medfør af artikel 1, skal anses som særlig sårbare ofre, if. artikel 2, stk. 2, artikel 8, stk. 4, og artikel 14, stk. 1, i rammeafgørelsen om ofres stilling i forbindelse med straffesager.

3. Når ofret er et barn, træffer hver medlemsstat de mulige forholdsregler for at sikre passende hjælp til barnets familie. Navnlige anvender hver medlemsstat, når det er passende og muligt, artikel 4 i rammeafgørelsen om ofres stilling i forbindelse med strafferetlige procedurer på den pågældende familie.

Artikel 8

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til gennemførelsen af denne rammeafgørelse senest den

2. Medlemsstaterne sender senest samme dato Generalsekretariatet for Rådet og Kommissionen teksten til de love og administrative bestemmelser, hvorved de gennemfører de forpligtelser, som de pålægges ved denne rammeafgørelse. Rådet evaluerer senest den 30. juni 2004, efter en rapport udarbejdet af Generalsekretariatet for Rådet på grundlag af de oplysninger, der er modtaget af medlemsstaterne, og en skriftlig rapport forelagt af Kommissionen, i hvilket omfang medlemsstaterne har truffet de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme denne rammeafgørelse.

Artikel 9

Ophævelse af fælles aktion 97/154/RIA

Fælles aktion af 24. februar 1997 vedtaget af Rådet på grundlag af artikel K.3 i traktaten om Den Europæiske Union om bekæmpelse af menneskehandel og seksuel udnyttelse af børn ophæves ved denne rammeafgørelse.

Artikel 10

Ikrafttræden

Denne rammeafgørelse træder i kraft på datoen for dens offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne

Formand

Bilag 8

Underbilag

Udkast til erklæringer til optagelse i Rådets protokol i forbindelse med vedtagelsen af rammeafgørelsen om bekæmpelse af menneskehandel

1. Erklæring fra Rådet

»Rådet erklærer, at de skærpende omstændigheder, der er nævnt i rammeafgørelsen om bekæmpelse af menneskehandel, ikke danner præcedens for, hvilke omstændigheder der anses for skærpende i fremtidige rammeafgørelser.«

2. Erklæring fra Det Forenede Kongeriges delegation

»Det Forenede Kongerige støtter fuldt ud en målbevidst bekæmpelse af menneskehandel med seksuel udnyttelse til formål. I artikel 1, stk. 1, i rammeafgørelsen henvises der til »pornografi«, men begrebet er ikke defineret. I

overensstemmelse med definitionen af »pornografisk materiale« i artikel 9, stk. 2, i udkastet til Europarådskonventionen vedrørende Internetkriminalitet (dateret den 10. januar 2001) vil Det Forenede Kongerige, for så vidt angår forpligtelsen vedrørende pornografi i denne rammeafgørelse, anvende den strenge kontrol med usømmeligt og utugtigt materiale, som findes i vor nationale lovgivning, og som beskytter mennesker mod materiale, der kan demoralisere og fordærve.«

Bilag 9

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Lovforslaget

Gældende formulering

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 808 af 14. september 2001, foretages følgende ændringer:

1. § 125 a affattes således:

»§ 125 a. Den, som for vindings skyld og under i øvrigt skærpende omstændigheder gør sig skyldig i menneskesmugling efter udlændingelovens § 59, stk. 5, straffes med fængsel indtil 8 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor andres liv udsættes for fare, eller hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter.«

2. I 134 a ændres »6 måneder« til: »1 år og 6 måneder«.

3. I § 216, stk. 1, ændres »6 år« til: »8 år«.

4. I § 216, stk. 2, ændres »10 år« til: »12 år«.

§ 125 a. Den, der under skærpende omstændigheder gør sig skyldig i menneskesmugling efter udlændingelovens § 59, stk. 5, straffes med fængsel indtil 4 år.

§ 134 a. Deltagere i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted straffes, såfremt de har handlet efter aftale eller flere i forening, med fængsel indtil 6 måneder.

§ 216. Den, der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold, straffes for voldtægt med fængsel indtil 6 år. Med vold sidestilles hensættelse i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt

foreligger særligt skærpende omstændigheder.

5. I § 241 ændres »4 år« til: »8 år«.

§ 241. Den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

6. I § 244 ændres »1 år og 6 måneder« til: »3 år«.

§ 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

7. I § 245, stk. 1, og 2, ændres »4 år« til: »6 år«.

§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 4 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.

Stk. 2. Den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 4 år.

8. I § 246 ændres »8 år« til: »10 år«.

§ 246. Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245, været af så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige følger eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 8 år.

9. I § 249 ændres »4 år« til: »8 år«.

§ 249. Den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

10. I § 252, stk. 1, ændres »4 år« til: »8 år«.

§ 252. Med fængsel indtil 4 år straffes den, der for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde volder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed.

11. Efter § 262 indsættes:

»§ 262 a. For menneskehandel straffes med fængsel indtil 8 år den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt

- 1) ulovlig tvang efter § 260,
- 2) frihedsberøvelse efter § 261,
- 3) trusler efter § 266,
- 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse, eller
- 5) anden utilbørlig fremgangsmåde,

med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved kønslig usædelighed, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer

- 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år, eller
- 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.«

12. I § 293, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år«: », medmindre forholdet er omfattet af § 293 a«.

§ 293. Den, som uberettiget bruger en ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

13. Efter § 293 indsættes:

»§ 293 a. For brugstyveri af motorkøretøj straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden. Under skærpene omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel i 4 år.«

§ 2

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 809 af 14. september 2001, foretages følgende ændringer:

1. I § 762, stk. 2, nr. 2, indsættes efter »§ 123,«: »§ 134 a,«.

2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 123, §§ 244-246, § 250 eller § 252, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

2. I § 781, stk. 1, nr. 3, udgår: »245, 252, stk. 1,«.

§ 781. Indgreb i meddelelshemmeligheden må kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 1, 125, 127, stk. 1, 193, stk. 1, 235, 245, 252,

stk. 1, 266, 281, 286, stk. 1,
eller 289 eller en overtrædelse
af udlændingelovens § 59,
stk. 5.

Stk. 2-5. ---

3. I § 791 a, stk. 3, nr. 3, udgår: »245,
252, stk. 1«.

§ 791 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Observation af personer, der
befinder sig i en bolig eller andre
husrum, ved hjælp af fjernbetjent eller
automatisk virkende tv-kamera,
fotografiapparat eller lignende apparat
eller ved hjælp af apparat, der
anvendes i boligen eller husrummet,
må dog kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at
antage, at bevis i sagen kan
opnås ved indgrebet,
- 2) indgrebet må antages at være
af afgørende betydning for
efterforskningen,
- 3) efterforskningen angår en
lovovertrædelse, der efter loven
kan straffes med fængsel i 6 år
eller derover, en forsætlig
overtrædelse af straffelovens
kapitler 12 eller 13 eller en
overtrædelse af straffelovens
§§ 124, stk. 1, 125, 127, stk. 1,
193, stk. 1, 245, 252, stk. 1,
266, 281, 286, stk. 1, 289 eller
en overtrædelse af
udlændingelovens § 59, stk. 5,
og
- 4) efterforskningen vedrører en
lovovertrædelse, som har
medført eller som kan medføre
fare for menneskers liv eller
velfærd eller for betydelige
samfundsværdier.

Stk. 4-6. ---

§ 3

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse
nr. 712 af 2. august 2001, foretages
følgende ændring:

1. I § 117, stk. 4, indsættes efter
»straffelovens § 293, stk. 1,«: »og 293
a«.

§ 117. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Spiritus- og promillekørsel, der
foregår ved uberettiget brug af et
motorkøretøj, en registreringspligtig
knallert, en traktor eller et
motorredskab, jf. straffelovens § 293,
stk. 1, straffes med bøde eller fængsel
indtil 1 år.

Stk. 5-6. ---